Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově na středních školách

Doc. PhDr. Bedřich Crha, CSc.

Mgr. et Mgr. Taťána Jurčíková

Mgr. Markéta Prudíková

Masarykova univerzita

2011

Autoři děkují celému výzkumnému týmu Katedry hudební výchovy za pomoc při sběru a třídění prvotních dat v terénní fázi výzkumu. Zvláštní poděkování patří prof. PhDr. Ladislavu Rabušicovi, CSc., vedoucímu Katedry sociologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, za konzultace, odborné připomínky a doporučení k metodologii i realizaci vlastního výzkumu, Ing. Štěpánu Rosovi za spolupráci v oblasti IT, Mgr. Marcele Petrové Kafkové za statistické zpracování dat a pochopitelně Masarykově univerzitě za finanční podporu v rámci grantového specifického výzkumu MUNI/A/1022/2010.

Recenzovali:

Prof. PhDr. Jindřiška Bártová
Doc. Mgr. Tatiana Pirníková, Ph.D.

© Bedřich Crha, Taťána Jurčíková, Markéta Prudíková, 2011

ISSN 1803 - 1331

Obsah

Úvod ... 5
1. Projekt výzkumu ... 8
1.1 Předmět a cíl výzkumu ... 8
1.2 Personální zajištění výzkumu ... 9
1.3 Časový harmonogram ... 9
1.4 Základní a výběrový soubor ... 9
1.5 Metody a techniky ... 10
1.6 Hypotézy ... 13
2. Výsledky výzkumu a jejich interpretace ... 14
2.1 Učitelé ... 14
2.1.1 Specifika hudební výchovy ... 21
2.1.2 Postavení HV na gymnáziu ... 31
2.1.3 Profese středoškolského učitele ... 36
2.1.4 Školní vzdělávací program ... 42
2.1.5 Vybavení školy ... 45
2.1.6 Aktivity studentů v HV ... 56
2.1.7 Moderní populární a lidová hudba ... 61
2.1.8 Počítačová technika ... 68
2.1.9 Hudební softwary ... 76
2.1.10 Interaktivní tabule ... 82
2.1.11 Příprava na vysoké škole a další vzdělávání ... 87
2.1.12 Prezentace hudební výchovy ... 93
2.1.13 Ověření hypotéz ... 95
2.1.14 Typický učitel hudební výchovy na gymnáziu ... 99
2.2 Studenti ... 104
2.2.1 Postavení HV a její význam ... 104
2.2.2 Náplň a průběh hodin HV ... 118
2.2.3 Vybavení ... 133
2.2.4 Vztah k hudbě ... 165
2.2.5 Vlastní hudební aktivity ... 177
2.2.6 Oblíbené žánry a interpreti ... 190
2.2.7 Ověření hypotéz ... 199

2.2.8 Typický student hudební výchovy na gymnáziu 199
2.3 Komparace výsledků učitelů a studentů 202
3. Závěr 224
Literatura 234
Přílohy 236
Přehled volných odpovědí studentů 236
Dotazník pro učitele 267
Dotazník pro studenty 284

Úvod

Když v květnu roku 1929 podala komise pro hudební výchovu při Pěvecké obci československé panu ministrovi školství a národní osvěty dr. Antonínu Štefánkovi „Pamětní spis“ v němž se žádá, aby v učebním systému středních škol byla zavedena hudební výchova (hudební nauka a zpěv) jakožto povinný předmět, asi málokdo předpokládal, že po více než 80 letech zůstanou tyto požadavky v něm obsažené nenaplněné, přestože argumentace pro jejich uskutečnění v každodenní školské praxi jsou dodnes aktuální: *„…Vědomosti o hudbě (historické a estetické) jakožto o kulturním výseku, rovnocenném ostatním kulturním oblastem patří ku všeobecnému vzdělání právě tak, jako vědomosti o historii, zeměpise, literatuře atp….Hudba skrývá v sobě velkou ethickou sílu…Hudebnost ve své receptivní formě je vlastností všem lidem danou…Na středních školách, které mají dáti nutnou míru všeobecného vzdělání, je nutné zastoupení hudby jakožto naukového předmětu, kde by se žáci seznámili se základními fakty vývoje hudebního a estetiky podobně jako se seznamují např. se základními fakty vývoje literárního a forem literárních. Tato „nauka“ o hudbě je zde nutna proto, že vedle úkolu doplniti uvedenou mezeru ve všeobecném vzdělání, má také působiti na mravní úroveň žáků tím, že bude hudba doplňkem rozumového vzdělání ve smyslu harmonického vyvážení citu a rozumu…musí být závazná pro všechny, neboť je předurčena k tomu, aby vytřibovala všeobecně danou receptivní hudebnost…Povinnost tohoto předmětu je nezbytnou podmínkou toho, má-li hudba v příští střední škole vykonati své veliké a vznešené vzdělávací a mravní poslání, neboť jde o to, aby každý absolvent středních škol odnesl si pro život podněty a poučení, jež může dáti hudba.“*[1]

Projekt výzkumu, jehož výsledky přináší další text, byl koncipován v návaznosti na výzkumné aktivity Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v předchozích letech (Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově (MUNI/A/1025/2009).[2] Předmětem výše citovaného výzkumu byla situace v hudební výchově na základních školách v České republice, proto logickým pokračováním byl (také s přihlédnutím k výše uvedenému Pamětnímu spisu) obdobný výzkum na školách středních. Vzhledem k tomu, že v obou případech šlo výhradně o typ všeobecné hudební výchovy, při zjišťování středních škol, na nichž tento typ hudební výchovy probíhá, se ukázalo, že

[1] HELFERT, V. *Základy hudební výchovy na nehudebních školách*. Praha: SPN 1956, str.59

[2] CRHA, B.; JURČÍKOVÁ, T.; PRUDÍKOVÁ, M. *Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

v současné době jde výhradně o gymnázia (Střední pedagogické školy totiž realizují specializovanou hudební výchovu, Konzervatoř patří mezi umělecké školy s profesionální hudební výchovou a na jiných typech středních škol není hudební výchova v učebním plánu dodnes zastoupena vůbec).

Studenti gymnázií v České republice se mohou vzdělávat na státních, církevních a soukromých gymnáziích čtyřletých, šestiletých nebo osmiletých, přičemž nižší stupně (tzn. prima až kvarta nebo tercie až kvarta) jsou chápány jako ukončení základního vzdělávání a řídí se Rámcovým vzdělávacím programem (RVP) pro základní vzdělávání (takže výstupy i v předmětu hudební výchova by měly být srovnatelné s 2. stupněm základní školy), zatímco kvinta až oktáva (tedy čtyřleté gymnázium) řeší RVP pro gymnázia. Zde je hudební výchova spolu s výtvarnou výchovou včleněna do vzdělávací oblasti Umění a kultura se společným vzdělávacím obsahem integrujícího tématu Umělecká tvorba a komunikace. Tento obsah by měly tvořit tři vzájemně provázané okruhy činností – produkce, recepce a reflexe. Se zákonitostmi hudební tvorby v oblasti produkce se studenti seznamují jak při individuálních tak kolektivních aktivitách v propojení se složkou vokální, intrumentální a hudebně pohybovou, rozvoj poslechových dovedností je součástí recepce, reflexe je pak považována za syntetizující hudební činnost jak v oblasti porozumění hudebnímu sdělení, tak vzhledem k významu díla v určité umělecké a historické epoše.

Z formulací tzv. *klíčových kompetencí* studentů vyplývá, že ve vokálních, instrumentálních a hudebně pohybových činnostech akcentuje RVP kreativní pojetí a navazuje na učivo ze základní školy, v oblasti recepce a reflexe mají studenti poznávat zákonitosti hudební tvorby, dešifrovat sdělení přednášená hudebním jazykem, vytvářet hodnotící soudy o znějící hudbě apod., tedy pronikat do podstaty hudby. Vzdělávání v této oblasti má výrazně integrativní charakter a kromě hlubšího poznávání výtvarného, hudebního, potažmo dramatického umění vede žáka k reflektování uměleckého procesu v jeho celistvosti a uměleckých oborů v jejich vzájemných vazbách a přesazích, umožňuje žákovi pochopit základní principy umělecké tvorby a procesu komunikace umění a prohlubuje jeho schopnost reflexe umění a kultury jako celku.

Očekávané výstupy: žák si mimo jiné uvědomuje hudební formu díla, na základě toho vnímá dílo jako logicky utvářený celek, interpretuje a kriticky hodnotí hudbu, vytváří vlastní soudy a preference o znějící hudbě, které dokáže v diskusi obhájit. Zařazuje znějící hudbu do uměleckého období, určí styl, žánr, formu díla, zabývá se zvláštnostmi přístupu k interpretaci hudebního díla. Rozpozná vhodnost či nevhodnost využití určité hudby v konkrétních situacích, uvědomuje si roli hudebního průmyslu v současném světě atd.

Integrující téma *Umělecká tvorba a komunikace* mimo jiné očekává následující výstupy: žák vědomě uplatňuje tvořivost při vlastních aktivitách a chápe ji jako základní faktor rozvoje své osobnosti, vysvětlí umělecký znakový systém jako systém vnitřně diferencovaný a dokáže v něm rozpoznat a nalézt umělecké znaky od objevných až po konvenční, na příkladech vysvětlí roli uměleckého znaku jako neukončenou, nedefinitivní ve svém významu …, vysvětlí, jaké předpoklady jsou zapotřebí k recepci uměleckého díla a zejména k porozumění uměleckým dílům současnosti, objasní proces vzniku „obecného vkusu" a „estetických norem", dokáže vystihnout nejpodstatnější rysy dnešních proměn a na příkladech uvést jejich vliv na proměnu komunikace v uměleckém procesu.[3]

V pasáži Průřezová témata je pak vedle osobnostní a sociální výchovy, výchovy demokratického občana, výchovy k myšlení v evropských a globálních souvislostech, multikulturní a environmentální výchovy zařazena také *mediální výchova*, která nabízí základní poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii, která má soustavně rozvíjet schopnost žáků kriticky a tvořivě nakládat s médii a jejich produkcí, využívat mediální nabídku a udržovat si od ní odstup. (Takto formulovaná příprava na „život s médii" se stává součástí všeobecného vzdělávání ve většině zemí rozvinutého světa)

Na tyto rámcové programy navazují Školní vzdělávací programy (ŠVP) rozpracované na podmínky konkrétních škol, které však v rovině kompetencí a výstupů tyto RVP zpravidla kopírují. Je tedy zřejmé, že úroveň očekávání je velmi vysoká, avšak v praxi limitovaná možnostmi jednotlivých škol, které vycházejí z reality zejména personálního zajištění výuky, názvy i obsah předmětu různě modifikují (Estetická výchova – často s dělením na hudební a výtvarnou výchovu jako volitelný předmět, Umění a kultura, anebo Hudební výchova, ale pouze jako volitelný předmět).

Tato nová situace stejně jako historické konsekvence motivovala celý výzkumný tým Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity k projektování reprezentativního empirického hudebně sociologického výzkumu současného stavu hudební výchovy na gymnáziích opět s akcentací hledání dalších možností využití moderních multimediálních technologií ke zefektivnění vlastního hudebně výchovného procesu na tomto typu škol a současně se záměrem nejen popsat současný stav, ale hledat další způsoby využití alespoň tohoto minimálního prostoru při naplňování nezastupitelného poslání hudební výchovy u této věkové kategorie a sociální skupiny mládeže.

[3] RVP GV, VÚP Praha, 2003

1. Projekt výzkumu

1.1 Předmět a cíl výzkumu

Obdobný výzkum na základních školách v ČR v roce 2010 přinesl řadu informací a námětů, které byly pochopitelně zahrnuty do úvah a projektování uvedeného výzkumu na středních školách. Možnost využití těchto multimediálních technologií je zde totiž obdobná. Hlavním cílem proponovaného výzkumu bylo proto zmapovat a vyhodnotit míru využívání těchto médií z pohledu žáků i učitelů. Výzkum byl stejně jako v minulém roce projektován v širších souvislostech tak, aby přinesl konkrétní informace o současném stavu hudební výchovy na gymnáziích. Dalším aspektem této šíře záběru bylo zamezit stylizaci a verbálnímu konformismu zejména u učitelů, kteří byli již v úvodním textu dotazníku seznámeni s tím, že se jedná o výzkum aktuálních problémů hudební výchovy a specifické otázky týkající se vybavení školy, hudebního softwaru, výukových DVD apod. byly jednou ze součástí celé baterie otázek a byly zařazeny zhruba uprostřed dotazníku. Ten byl konstruován do čtyř základních problémových okruhů (vybavenost škol po materiálně-technické stránce, personální vybavenost škol, způsob, forma využití multimediálních aplikací ve výuce učitelem a konečně proporce zastoupení jednotlivých činností a způsob, forma aktivního zapojení žáků) a sledoval aprobovanost vyučujících hudební výchovy, do jaké míry probíhá výuka aktivně či pasivně ze strany žáků, vybavenost učeben hudební výchovy (interaktivní tabule, keyboardy, PC, jiné elektronické nástroje, videokamera atd.), jaké jsou používány hudební nástroje tradiční a elektronické, zda a jak je zapojen do výuky internet (www.youtube.com apod.) a zda je využíváno hudebního počítačového softwaru apod.

Struktura dotazníku, formulace otázek, problémové okruhy a způsob vyhodnocení musel být - z pochopitelných důvodů možné komparace s výsledky stejného výzkumu na základních školách v roce 2010 - zachován.

1.2 Personální zajištění výzkumu

Na řešení grantového projektu specifického výzkumu se podíleli studenti doktorského a magisterského studijního programu jako proškolení tazatelé ve fázi terénního sběru dat včetně třídění dotazníků u žáků příslušného regionu, akademičtí pracovníci a doktorandi zpracovávali průběžné teoretické reflexe, podklady pro závěrečnou zprávu, referáty na konferenci Musica viva in schola a odborné články k dalšímu publikačnímu uplatnění.

1.3 Časový harmonogram

leden - únor 2011: zpracování projektu výzkumu,výběrový soubor, konstrukce dotazníků, proškolení tazatelů, pilotáž, předvýzkum

březen – duben 2011: terénní fáze výzkumu

květen – červenec 2011: zpracování a interpretace výsledků výzkumu

srpen – říjen 2011: zpracování závěrečné zprávy grantového projektu, teoretické reflexe výsledků výzkumu, příprava referátů na konferenci Musica viva in schola, příprava odborných článků k dalšímu publikačnímu uplatnění.

1.4 Základní a výběrový soubor

Základní soubor byl vymezen všemi učiteli hudební výchovy na gymnáziích v České republice a všemi studenty těchto gymnázií, kteří navštěvují hudební výchovu. Po zkušenostech z výzkumu, který probíhal v roce 2010 na základních školách (nízká návratnost elektronických dotazníků) byl z databáze středních škol MŠMT Praha vybrán úplný adresář gymnázií (celkem 363 státních a církevních škol), kam byl zaslán elektronický dotazník, vyplněných dotazníků zařazených do výzkumu bylo 97. Proškolená síť tazatelů následně při osobní návštěvě gymnázií distribuovala klasický dotazník pro studenty. Vyplněných dotazníků se vrátilo 1200, 11 bylo z důvodů chybného vyplnění vyřazeno, takže do statistického zpracování jich bylo zařazeno 1189, z toho 746 dívek, 426 chlapců, 17

respondentů pohlaví neuvedlo. Tento způsob výběru byl determinován snahou získat co nejvyšší počet respondentů, neboť chyba klesá s rostoucí velikostí vzorku a vzrůstající homogenností, čímž lze získat užší interval spolehlivosti.

Z hlediska metodologické korektnosti je třeba zdůraznit, že v obou případech se jedná o kvazireprezentativní soubory, tedy soubory reprezentativní v logickém, nikoliv statistickém smyslu slova. Vzhledem k počtu jednotek zařazených do obou výběrových souborů ve vztahu k základnímu souboru je však opodstatněný předpoklad, že výsledky bude možno vztáhnout s vysokou mírou pravděpodobnosti k celé zkoumané populaci.

1.5 Metody a techniky

Ve výzkumu u obou výběrových souborů byla nasazena technika dotazníku. Dotazník pro učitele byl nejprve vytvořen ve formě textového dokumentu (viz příloha), který byl poté převeden do elektronické podoby on-line dotazníku. Distribuce dotazníku probíhala elektronicky. Ředitelům gymnázií byl poslán e-mail s informacemi o výzkumu a žádostí, aby e-mail zpřístupnili učitelům hudební výchovy. Ti si pomocí odkazu uvedeného v e-mailu otevřeli on-line dotazník, který byl po vyplnění zanesen do databáze a po skončení výzkumu vyhodnocen.

Využitím moderního přístupu pomocí IT technologií odpadlo rutinní zdlouhavé ruční počítání jednotlivých odpovědí, distribuce a následný výběr klasických dotazníků a mohlo se ihned vycházet z automatického zpracování uzavřených otázek a jejich výsledků tříděných podle různých kritérií. Univerzita poskytla pro tyto účely webový prostor s podporou php 5.3.6, přístup k databázi mySQL 5.0 a e-mailovou schránku pro případnou komunikaci s respondenty.

Dotazník byl tvořen webovou stránkou zapsanou v jazyce XHMTL 1.1. Pro vytvoření jednoduchého přehledného grafického designu dotazníku bylo použito kaskádových stylů (CSS 2.1). Interaktivita na straně uživatele byla zajištěna pomocí JavaScriptové knihovny jQuery 1.6. Uživatelům se zapnutou podporou JavaScriptu v prohlížeči (drtivá většina) tak byly formou animace prezentovány podotázky vztahující se ke zvolené odpovědi a rovněž byli ihned upozorněni v případě zadání nekorektních vstupních dat a možné nápravě této skutečnosti.

Po odeslání dotazníku ještě proběhla validace dat na serveru, a pokud respondent odpověděl na všechny otázky a korektně, byly odpovědi uloženy do databáze. V opačném případě byl respondent informován o nedostatcích a mohl se rozhodnout, zda provede nápravu anebo přesto dotazník odešle. V případě, že chtěl provést nápravu, byl mu dotazník poslán zpět s jeho původními odpověďmi a doprovodnými informacemi.

Pro sčítání množství jednotlivých odpovědí na uzavřené otázky při zvoleném třídícím kritériu bylo použito skriptu v programovacím jazyce php, který z databáze selektoval dotazníky splňující zvolené kritérium a spočítal počty odpovědí. Ty byly posléze rovněž uloženy do databáze. O zobrazení výsledků se postaral další php skript, rozeslání dotazníků obstaral php skript s použitím knihovny PHPmailer 5.1.

Dotazník pro učitele vycházel z dotazníku, který byl použit u učitelů základních škol při realizaci obdobného výzkumu v roce 2010[4]. Byly upraveny některé drobnosti, které se při jmenovaném výzkumu ukázaly jako problémové (ne zcela přesně formulovaná otázka, chybějící možnost odpovědi a naopak nadbytečné možnosti odpovědí apod.). Za větší změnu lze považovat nahrazení dvou otevřených otázek (30 a 33) polouzavřenými tak, že jako možnosti byly nabídnuty nejčastěji uváděné odpovědi z otevřených otázek a pro zachování možnosti volné odpovědi byla přidána odpověď „jiné“.

Dotazník pro učitele se skládá ze sedmi položek zjišťujících demografické údaje a 64 číslovaných otázek. Použity byly tyto typy otázek: uzavřené (44 otázek a 19 podotázek), polouzavřené (19 otázek a 14 podotázek), otevřené (jedna otázka a dvě podotázky). Z hlediska možností odpovědi byly použity otázky dichotomické, alternativní, výčtové, pořadové a škálovací.

20 otázek je filtračních, tzn. ze souboru respondentů se zde po volbě určité možnosti odpovědi vydělí podsoubor, který dále odpovídá na podotázku (případně podotázky) upřesňující zvolenou odpověď. Tyto podotázky jsou označeny malým písmenem za číslem filtrační otázky (např. z filtrační otázky 45 vychází podotázky 45.a, 45.b a 45.c) a zobrazili se pouze respondentům, kteří na ně měli odpovědět (respondenti, kteří volili jinou možnost odpovědi ve filtrační otázce, podotázku neviděli, případně se jim zobrazila jiná, odpovídající jejich odpovědi). Toto číslování dotazníku umožnilo jeho přehlednost, kdy na číslované otázky odpovídali vždy všichni respondenti a na podotázky pouze podsoubor vyčleněný filtrační otázkou (podotázky mají před písmenem vždy číslo své filtrační otázky).

---

[4] CRHA, B.; JURČÍKOVÁ, T.; PRUDÍKOVÁ, M. *Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

Dotazník byl pracovně rozdělen do několika relativně samostatných problémových okruhů podle zkoumaných oblastí. Respondentům však toto rozdělení nebylo známé a dotazník jim byl předložen nerozčleněný. Při vyhodnocování výsledků pak byly na základě těchto okruhů koncipovány jednotlivé kapitoly. Okruhy a příslušné otázky jsou následující:

- Specifika hudební výchovy (otázky 4 - 10)
- Postavení hudební výchovy na gymnáziu (otázky 11 - 16)
- Profese středoškolského učitele (otázky 17 - 23)
- Školní vzdělávací program (otázky 24 - 26)
- Vybavení školy (otázky 27 - 34)
- Aktivity studentů v hudební výchově (otázky 35 - 40)
- Moderní populární a lidová hudba (otázky 41 - 44)
- Počítačová technika (otázky 45, 46 a 52)
- Hudební softwary (otázky 47 - 51)
- Interaktivní tabule (otázky 53 - 55)
- Příprava na vysoké škole a další vzdělávání (otázky 56 - 62)
- Prezentace hudební výchovy (otázky 63 a 64)

Při přípravě dotazníku pro studenty se vycházelo rovněž z dotazníku, užitého při podobném šetření na základních školách.[5] Dotazník je v plném znění v přílohách, plné znění otázky i s nabídnutými možnostmi lze nalézt také v úvodu každé zpracované otázky. Data byla zpracována do datové matice a analyzována pomocí programu PASW Statistics 18. Použity byly deskriptivní metody analýzy, především třídění prvního a druhého stupně.

Otázky dotazníku byly pro přehlednost rozděleny do následujících okruhů:

- postavení HV a její význam (otázky 1-6, 50)
- náplň a průběh hodin HV (7-13, 23,45-46)
- vybavení (14-22, 24-44)
- vztah k hudbě (47-50, 56)
- vlastní hudební aktivity (51-55, 57-63)
- oblíbené žánry, interpreti, skladatelé (64-72)

[5]CRHA, Bedřich; JURČÍKOVÁ, Taťána; PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

Toto členění kopíruje okruhy použité ve Výzkumu využití multimediálních technologií v hudební výchově z roku 2010 v části, která se věnovala žákům.

Výzkum tedy zahrnoval dotazníkové šetření u učitelů i studentů a obě tyto skupiny měly svůj vlastní dotazník. Při konstrukci těchto dotazníků však byl kladen důraz i na jejich vzájemnou kompatibilitu ve vybraných bodech tak, aby bylo možné výsledky učitelů a studentů porovnat. Některé otázky jsou proto v obou dotaznících formulovány totožně a některé otázky lze porovnat díky jejich obsahové návaznosti. Těžištěm srovnání odpovědí učitelů a studentů jsou oblasti, na které je výzkum zaměřen především, tedy vybavení škol po materiální stránce, způsob využití multimediálních aplikací ve výuce hudební výchovy a způsob aktivního zapojení studentů do výuky.

1.6 Hypotézy

- Využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy na ZŠ není typické.
- Míra využití závisí na materiálně technickém vybavení školy.
- Rozhodující roli hraje připravenost učitele hudební výchovy na tento typ práce.
- Rozhodující je věk učitele s tím, že bude nepřímá úměra mezi věkem a využíváním multimediálních technologií, tzn. čím mladší učitel, tím větší pravděpodobnost využívání a naopak.

2. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

2.1 Učitelé

Odpovědi uzavřených otázek a dané odpovědi polouzavřených otázek byly vyhodnoceny pomocí IT technologie do sloupcových grafů, které jsou u každé otázky. V těchto grafech je obsaženo plné znění jednotlivých odpovědí, proto již odpovědi nebudou v textu samostatně uváděny (celý dotazník je k dispozici v příloze). Otevřené otázky a otevřené odpovědi polouzavřených otázek (odpověď „jiné“) byly vyhodnoceny ručně formou slohové analýzy. U polouzavřených otázek je shrnutí těchto volných odpovědí uvedeno vždy menším písmem pod vyhodnocením otázky. Protože odpověď „jiné“ volila vždy jen malá část respondentů, nejsou ve vyhodnocení uvedena procenta, ale absolutní počet odpovědí (v závorce za odpovědí). Výsledky otevřených otázek jsou zpracovány buď do tabulky, nebo jsou jen uvedeny ve výčtu.

Ve sloupcových grafech je vždy nejdříve uveden počet respondentů, kteří na otázku neodpověděli. Pod tímto údajem jsou již jednotlivé odpovědi s hnědým sloupcem dlouhým podle počtu respondentů, kteří odpověď volili. Vedle znění odpovědi je absolutní počet respondentů volících tuto možnost a za lomítkem celkový počet respondentů, kteří na otázku odpověděli (tedy celkový počet respondentů - 97 - zmenšený o počet respondentů uvedený u „neodpovědělo“). Vedle hnědého sloupce je pak uveden relativní počet voleb v procentech, přičemž 100 % je počet respondentů, kteří na otázku odpověděli. Např. údaj „považuje ji za důležitý předmět“ 20/96 (20,83 %) je třeba číst takto: odpověď „považuje ji za důležitý předmět“ zvolilo 20 respondentů z 96, což je 20,83 % (z 96 respondentů, kteří na otázku odpověděli).

Důležité při čtení výsledků je vyhodnocovat správně podotázky následující po filtračních otázkách (označené malým písmenem za číslem otázky). Ve filtrační otázce totiž dochází k rozštěpení souboru respondentů na podsoubory, a protože procenta jsou i v podotázkách počítána z počtu respondentů, kteří na ně odpověděli, je v podotázkách vždy relativní počet odpovědí vyjádřený v procentech vztažený pouze na podsoubor, ne na všechny respondenty. Je tedy důležité sledovat za lomítkem uvedený počet respondentů, z něhož jsou procenta počítána.

Grafy u jednotlivých otázek nejsou kvůli přehlednosti číslovány, protože většinou navazují na očíslovanou otázku a bylo by matoucí, kdyby měly dvě číselná označení. U vybraných otázek je uveden navíc ještě graf ukazující výsledky jednotlivých věkových kategorií respondentů, protože je proměnná, která v některých případech značně ovlivňuje výsledek otázky.

Ze základních demografických údajů byla zjišťována velikost školy, pohlaví, věk a vzdělání respondenta, z doplňujících pak počet let hudebního vzdělávání, délka pedagogické praxe a délka praxe v oboru HV.

Jaká je velikost vaší školy (přibližný počet studentů):

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

- do 25 - 0/96
(0.00%)

- 26-50 - 0/96
(0.00%)

- 51-250 - 10/96

(10.42%)

- 251-500 - 57/96

(59.38%)

- 501 a více - 29/96

(30.21%)

Vaše pohlaví:

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

- muž - 21/96

(21.88%)

- žena - 75/96

(78.12%)

Váš věk:

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- do 30 let - 16/97
(16.49%)

- 31-40 - 24/97
(24.74%)

- 41-50 - 35/97
(36.08%)

- 51-60 - 22/97
(22.68%)

- 61 a více - 0/97
(0.00%)

Věková kategorie byla ve výzkumu použita také jako třídící kritérium. U vybraných otázek (především z oblasti moderní techniky a počítačových aplikací) byly výsledky jednotlivých věkových kategorií vzájemně konfrontovány a v některých případech se věk ukázal jako důležitý faktor ovlivňující výsledek.

Vzdělání: vysoká škola (vyberte):

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- pedagogická fakulta - 84/97
(86.60%)

- filozofická fakulta - 14/97
(14.43%)

- akademie múzických umění - 6/97
(6.19%)

- bez vysokoškolského vzdělání - 1/97
(1.03%)

- jiné: - 11/97
(11.34%)

Počet odpovědí je dohromady vyšší než celkový počet respondentů, což je dáno tím, že 11 % respondentů uvedlo dvě VŠ. Velká většina respondentů (87 %) vystudovala pedagogickou fakultu. Filozofickou fakultu absolvovalo 14 % respondentů a profesionální hudební vzdělání získalo na akademii 6 % respondentů. Respondentů bez VŠ jsou 3 %, z čehož dva respondenti uvedli tuto skutečnost v možnosti „jiné“.

V možnosti „jiné“ uvedlo šest respondentů další vzdělání (konzervatoř (3), PaedDr., Akademie staré hudby, atestace HV na PedF UK) a dva respondenti konzervatoř bez VŠ.

Počet let hudebního vzdělávání (vč. SŠ a VŠ, mimo všeobecné HV na ZŠ a SŠ):

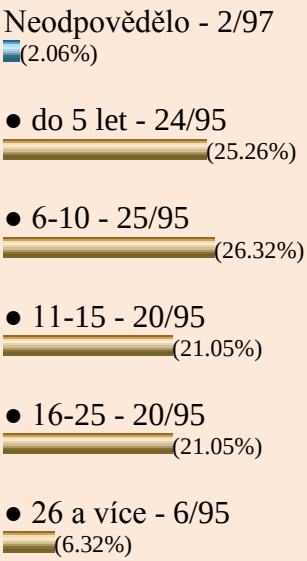

Průměrná délka hudebního vzdělávání respondentů je 12 let. Nečekané je, že celá čtvrtina respondentů uvedla hudební vzdělávání v délce pouze pět a méně let.

Délka pedagogické praxe:

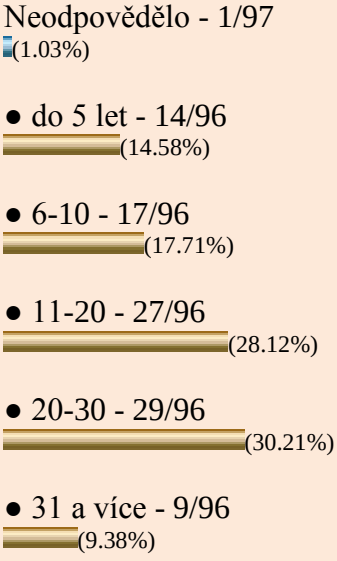

Průměrná délka pedagogické praxe je 17 let. Velmi zkušených respondentů, kteří se ve školství pohybují 20 a více let, je celých 40 %.

Délka pedagogické praxe v oboru HV:

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

● do 5 let - 16/96

(16.67%)

● 6-10 - 20/96

(20.83%)

● 11-20 - 27/96

(28.12%)

● 20-30 - 26/96

(27.08%)

● 31 a více - 7/96

(7.29%)

Průměrná délka pedagogické praxe v oboru HV je 16 let. V porovnání s délkou pedagogické praxe obecně je to nižší číslo, 20 % respondentů neučí HV od začátku svého pedagogického působení.

Úvodní tři otázky se týkají motivace výběru aprobace HV a vlastní hudební aktivity respondentů.

1. Proč jste si pro studium vybral/a aprobaci hudební výchovu (dále jen HV)? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● od mala jsem hrál/a na hudební nástroj - 67/97

(69.07%)

● hudba mě bavila, chtěl/a jsem se jí věnovat - 81/97

(83.51%)

● měl/a jsem pocit, že studium HV bude lehké - 2/97

(2.06%)

● neměl/a jsem na vybranou jinou možnost - 4/97

(4.12%)

● nemám vystudovanou aprobaci HV - 5/97

(5.15%)

● jiné: - 5/97

(5.15%)

Nejčastější motivací ke studiu HV byl zájem o hudbu, který uvedlo 84 % respondentů. Více než dvě třetiny respondentů (69 %) hrálo od mala na hudební nástroj, což je motivovalo se hudbě dále věnovat. Zde se ukazuje velký vliv základního uměleckého školství, jehož absolventi se v těchto případech chtějí hudbě v budoucnu profesionálně věnovat. Motivy, které nesouvisí s hudbou, byly voleny pouze ojediněle - 4 % respondentů uvedla, že neměla při výběru aprobace jinou možnost, a 2 % zvolila studium HV jako domněle jednoduchou aprobaci. Důležitá je informace, že 5 % respondentů nemá aprobaci HV vystudovanou.

V možnosti „jiné“ doplňovali respondenti své odpovědi dalšími motivy: hudba v rodině, zpěv ve sborech, studium konzervatoře, hra divadla, volba přijatelné aprobace k ČJ.

2. Na jaký nástroj hrajete? (Můžete zvolit více odpovědí.)

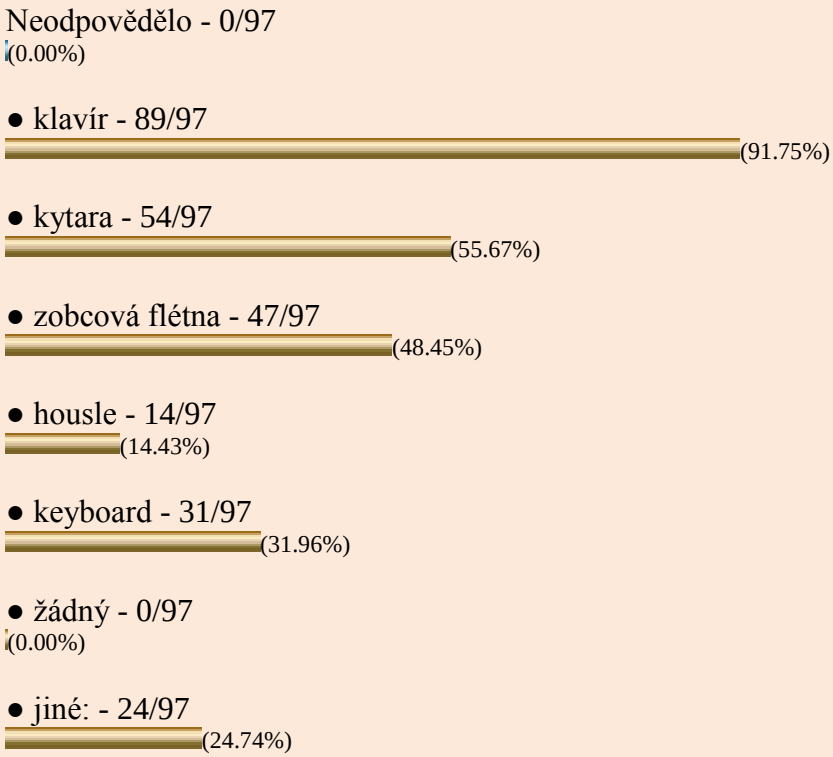

Velká většina (92 %) respondentů uvedla, že hraje na klavír, polovina respondentů hraje na kytaru (56 %) a zobcovou flétnu (48 %), třetina na keyboard (32 %) a 14 % respondentů na housle. Potěšující je, že žádný respondent nezvolil možnost „žádný“ a tedy že všichni respondenti ovládají alespoň jeden hudební nástroj. Zajímavé je, kolik nástrojů respondenti ve svých odpovědích uvádějí (včetně možnosti „jiné“) - jeden nástroj uvádí 19 % respondentů, dva nástroje 28 %, tři nástroje 27 %, čtyři nástroje 19 %, pět nástrojů 7 % a šest nástrojů 1 %. Je zřejmé, že někteří respondenti uvádějí i nástroje, které ovládají pouze na základní úrovni, ale i tak je šíře zájmů mnohých respondentů potěšující.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tyto nástroje: varhany (5), příčná flétna (4), saxofon (2), akordeon (2), violoncello (2), kontrabas (2), hoboj, klarinet, trubka, altová flétna, harfa, citera, dudy, etnické nástroje.

3. Působíte také jako aktivní hudebník?

- Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)
- ne - 36/97
(37.11%)
- ano - 61/97
(62.89%)

Jako aktivní hudebník působí 63 % respondentů, což je velice vysoké číslo, které ukazuje na hudební nadšení respondentů (profesionálním studiem hudby na akademii prošlo pouze 6 % z nich). V podotázce respondenti upřesňovali obor svého působení:

3.a Upřesněte: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/61
(1.64%)

- v orchestru - 8/60
(13.33%)
- v komorním souboru - 10/60
(16.67%)
- v pěveckém sboru - 40/60
(66.67%)
- v kapele - 17/60
(28.33%)
- jiné: - 17/60
(28.33%)

Nejvíce respondentů působí v pěveckém sboru (67 %), dále v kapele (28 %), v komorním souboru (17 %) a orchestru (13 %).

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti nejvíce sólový zpěv (5), poté sbormistrovství (4) a hru na varhany (4), komorní zpěv (3) a korepetici (3).

2.1.1 Specifika hudební výchovy

V okruhu „Specifika hudební výchovy“ byl zjišťován vztah respondentů k předmětu v jeho specifičnosti - jak ho mají v oblibě, jaká na něm vidí pozitiva a negativa, nakolik splnil jejich studentská očekávání a zda by si ho vybrali jako svou aprobaci znovu. Protože HV je specifická také svým pestrým záběrem obsahu výuky (a to jak vědomostí, tak i dovedností), bylo ve volné otázce o cíli HV zjišťováno, co respondenti z tohoto celkového objemu učiva preferují. Vzhledem k ostatním předmětům je na HV specifická také její klasifikace, do které se mohou promítat nejen testovatelné vědomosti, ale také dovednosti a snaha.

4. Kam byste zhruba zařadil/a HV v kontextu předmětů, které učíte, z hlediska Vaší obliby předmětů?

- Neodpovědělo - 2/97

(2.06%)
- na první místo, učím ji nejraději - 43/95

(45.26%)
- někde uprostřed - 47/95

(49.47%)
- na poslední místo, učím ji nejméně rád/a - 5/95

(5.26%)

Hudební výchova je u respondentů spíše oblíbený předmět, 45 % ji učí nejraději a pouze 5 % nejméně rádo, u zbylé poloviny respondentů je HV z hlediska obliby někde uprostřed. Průměrný výsledek je zhruba v polovině mezi největší a střední oblibou. Pro učitele je tak zřejmě důležitější zajímavost předmětu než jeho náročnost pro vyučující. Bližší pohled na hodnocení předmětu z hlediska jeho pozitiv a negativ nabízejí další dvě otázky:

5. Jaká pozitiva má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty? (Můžete zvolit více odpovědí.)

- Neodpovědělo - 0/97

(0.00%)
- učitel zde může více projevit svoji tvořivost - 69/97

(71.13%)
- učitel zde může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru - 79/97

(81.44%)
- náplň předmětu je velmi pestrá - 62/97

(63.92%)
- jiné: - 11/97

(11.34%)

Nejčastěji respondenti viděli pozitivum v možnosti uvolněnější a otevřenější atmosféry než v ostatních předmětech (81 %), 71 % respondentů považuje za pozitivum HV, že zde může

více projevit svoji tvořivost, a 64 % respondentů hodnotí pozitivně pestrou náplň předmětu. V možnosti „jiné“ respondenti většinou pouze rozvíjí tři dané možnosti a zmiňují především možnost bližšího kontaktu se studenty.

6. Jaká negativa má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty? (Můžete zvolit více odpovědí.)

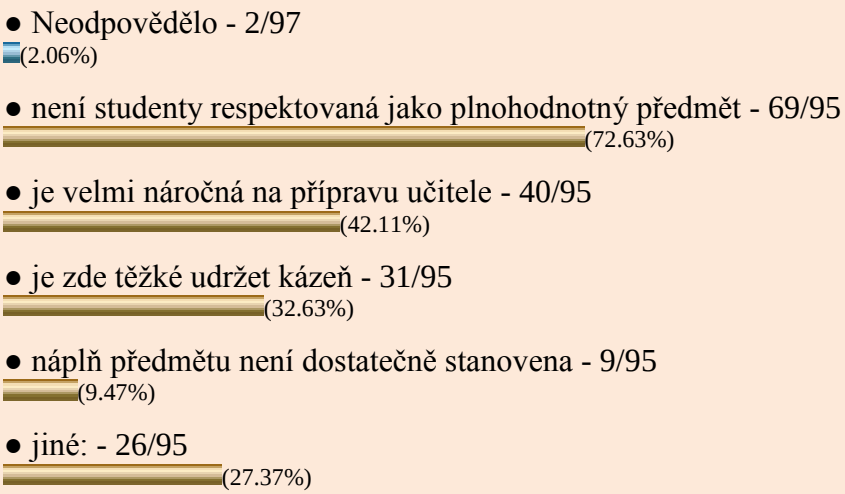

Nejčastěji zvoleným negativem je malá respektovanost předmětu studenty (73 %). Zde se ukazuje, že pozitiva jako je uvolněnější atmosféra nebo tvořivé pojímání výuky, která respondenti v předchozí otázce vyzdvihli, se mohou snadno otočit proti vyučujícímu. Především studenti na gymnáziích jsou zřejmě zvyklí hodnotit náročnost předmětu podle sumy vědomostí, kterou si musí osvojit, a jiné pojetí výuky, které od nich požaduje jiný druh zapojení, automaticky hodnotí jako méně závažné. Někteří učitelé sice kladou důraz i na relaxační působení HV (viz otázka 9 o cílech HV), to je však jen jeden z cílů výuky. Bez plného zapojení studentů nelze realizovat ostatní cíle, tedy nelze studentům předávat vědomosti, dovednosti a postoje spjaté s hudbou. Obecně se zde jedná o nedoceňování dovedností a prožitku na úkor vědomostí, které je ve společnosti stále hodně rozšířeno. Hudba i celá kultura jsou vnímány jako něco bez konkrétního přínosu a tedy jen jako něco nadstavbového a komplexní a harmonický vývoj jedince, v tomto případě studenta, je často nahrazován cíleným směrováním na výkon a užší specializaci. Více o problematice prestiže HV v oddílu „Postavení hudební výchovy na SŠ“.

Také náročnost HV na přípravu učitele, kterou jako negativum označilo 42 % respondentů, je druhou stranou mince pozitivně vnímané možnosti projevit v předmětu svoji tvořivost. Tvořivě pojatá hodina je na přípravu učitele mnohem náročnější než rutinní využití navyklých postupů. U respondentů však nad negativem náročnosti převažuje ocenění možnosti tvořit (tu v předchozí otázce označilo za pozitivum 71 %).

Náročnost výuky HV z hlediska udržení kázně pociťuje jako negativní specifikum předmětu 33 % respondentů. Zde je přímá souvislost jednak s výše zmíněným problémem nedostatečného respektování předmětu žáky a také v porovnání s jinými předměty neobvyklou náplní výuky, při které je udržení kázně obecně těžší. Viz také výsledky otázky 20.

Nedostatečné stanovení náplně předmětu považuje za jeho negativum 9 % respondentů. Alespoň částečným řešením tohoto problému by mělo být definování učiva ve školním vzdělávacím programu (ŠVP). Otázce jak respondenti vnímají přínos ŠVP oproti osnovám je věnován oddíl „Školní vzdělávací program“. Při stanovování konkrétní náplně předmětu jsou také důležitým pomocníkem učitelů učebnice. Nakolik je respondenti využívají, případně které tituly, je zjišťováno v otázce 31. v oddílu „Vybavení školy“.

V možnosti „jiné“ uvedlo 11 % respondentů, že HV není respektována jako plnohodnotný předmět kolegy, k tomu ještě 2 % necítí dostatečné respektování předmětu ze strany vedení školy a 1 % ze strany rodičů. Toto negativum tak dohromady zvolilo více respondentů než nedostatečné stanovení náplně předmětu.

Jako další negativa uvedli respondenti tato: náročnost kvalitního vedení hodiny (3), nedostatečná časová dotace (3), velké skupiny studentů (2), nedostatek financí na potřebné pomůcky, špatná úroveň HV na ZŠ.

7. Jak jste si představoval/a učení HV před nástupem do praxe?

- Neodpovědělo - 0/97 (0.00%)
- pozitivněji než jaká je skutečnost - 30/97 (30.93%)
- představa zhruba odpovídala skutečnosti - 63/97 (64.95%)
- negativněji než jaká je skutečnost - 4/97 (4.12%)

Nejvíce respondentům (65 %) se jejich představa o výuce HV v praxi naplnila. Téměř třetina však měla očekávání pozitivnější, tedy praxe je v určitém směru zklamala nebo nemile překvapila. Pouze 4 % respondentů pak hodnotí praxi pozitivněji než byla jejich očekávání. Průměrná představa tak byla o trochu pozitivnější než skutečnost. Zde by bylo zajímavé zjistit, zda se jedná o rozčarování z pedagogické praxe obecně, tedy zda by byly výsledky podobné i u učitelů jiných předmětů, nebo zda a nakolik výsledky ovlivnila přímo specifičnost HV. Další otázkou je, v jaké míře ukazuje výsledek na stav školství, ze kterého byli někteří respondenti zklamáni, a v jaké míře na nesprávná, často idealistická očekávání adeptů učitelství, podporovaných často i pedagogickými fakultami. Studenti HV jsou možná

k přehnanému očekávání náchylní nadprůměrně, protože ke svému předmětu jsou díky hudbě často poutáni i citově a emocionálně.

8. Vybral/a byste si s nynějšími vědomostmi z praxe znovu HV jako svou aprobaci?

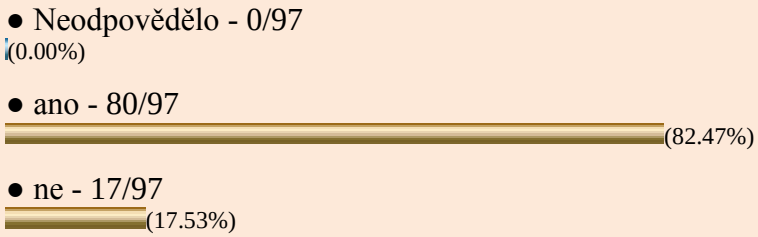

Většina respondentů (82 %) by si HV znovu zvolila jako svou aprobaci. To ukazuje, že navzdory výhradám se učitelé HV cítí poměrně spokojeni.

9. Jaký je podle Vás hlavní cíl HV (napište stručně vlastní odpověď)?

Volné odpovědi respondentů byly rozděleny podle významové blízkosti do dvanácti tematických okruhů. Každý okruh je pro větší přehlednost charakterizován klíčovým slovem a odpovědi jsou v rámci jednoho okruhu seřazeny podle počtu uvedení (v závorkách je absolutní počet těchto odpovědí):

1. znalosti: seznámení s dějinami hudby (16), pochopení hudby (6), základní orientace v hudbě (6), rozlišování slohových období (4), základy hudební teorie (4), teoretické základy pro pochopení atrificiální hudby (3), orientace v artificiální i nonartificiální hudbě (3), hudební znalosti, současné dění v hudbě

2. zpěv: zpěv (12), radost ze zpěvu (6), zazpívat si písničku (4), zpěv beze strachu, základní technické pěvecké dovednosti, správná výslovnost a artikulace, hlasový rozvoj, správná intonace

3. kultivace: rozvinout estetického cítění (5), kultivovat osobnost (4), harmonický rozvoj osobnosti (3), smysl pro kolektivní spolupráci (3), zvukový svět jako prostředek pro poznávání sebe sama (2), seberealizace studentů (2), obohacení osobnosti (2), vychovat osobnosti vnímavé k umění (2), disciplína (2), prožít něco smysluplného, ukázat nemateriální hodnoty, čerpat poznání a krásu z hudby, potřeba estetické činnosti, pocit sounáležitosti v týmové práci, tolerance

4. tvořivé muzicírování: tvořivost (20), hra na nástroje (10), zážitek z vlastní hudební produkce (6), aktivní provozování hudby (5), radost ze hry (4),osahání si hudby (3), muzicírování

5. vztah k hudbě: vtah k hudbě (14), láska k hudbě (10), hudebnost (8), zájem o hudbu (3), smyslové prožívání (3), hudba nepostradatelnou součástí života (2), hudební cítění, potřeba hudby, potěšení z hudby, artificiální hudba jako součást života, vztah k artificiální hudbě
6. kulturnost: vztah ke kultuře, k umění (5), souvislosti hudby s jinými druhy umění (5), kulturně-historický rozhled (4), rozšíření obzoru (4), láska ke kultuře (2), všeobecné kulturní povědomí (2), zájem o kulturu, kritický vztah k umění, hudba jako umění, celková orientace v umění, vnímání umění, aktivní návštěvy divadel
7. relaxace: uvolnění (5), relaxace (4), pohoda pro hudební tvoření (4), odreagování (3), odstranění stresu (2), muzikoterapie
8. hudební dovednosti: hudební dovednosti (5) a schopnosti (4), rozvoj hudebního nadání
9. rytmus: rytmické cítění (3).
10. pohyb: taneční aktivity (2), radost z pohybu (2), pohybové dovednosti.
11. poslech: umět poslouchat artificiální hudbu (4), umět vnímat hudbu (3), umět poslouchat všechny styly (2), radost z poslechu (2), aktivní poslech (2), poslechové dovednosti (2), umět poslouchat hudbu (2).
12. hudební žánry: schopnost zhodnotit estetickou úroveň různých stylů (9), přiblížit šíři hudebních stylů a směrů (5), tolerantní vztah k hudebním stylům (4), orientace v široké nabídce hudby (3), umět zaujmout vlastní postoj (3), rozpoznat kýč (2), otevřenost k novým podnětům (2), schopnost vnímání hudby nejrůznějších žánrů (2), obhájit vlastní názor a vkus (2), kultivovat hudební vkus (2), pozitivní vztah k různým hudebním stylům, ukázat pestrý svět hudby z celého světa.
ostatní: zasvětit do světa hudby (4); zdůraznit a vysvětlit roli umění v současném světě; chápat principy a účely hudby; porozumět poslouchané hudbě a spojit ji s vlastními zkušenostmi a prožitky; "znalost hudby" = součást všeobecného vzdělání; u méně talentovaných žáků nabídnout alternativní způsob hudební tvořivosti - programování hudby; umožnit vokální i instrumentální činnost ve sborech, souborech; v rámci pěveckého sboru reprezentovat školu při vystoupeních; zapojení do školních hudebních produkcí; samostatnost při presentacích hudeb. referátů; vést žáky k verbalizaci svých pocitů, názorů; rozvoj vyjadřovacích schopností; nenásilně zlepšit postavení hudební výchovy

Na tuto otázku neodpovědělo 5 respondentů, proto jsou procenta odpovědí počítána z 94 respondentů. Výsledky jsou zpracovány v tabulce, která uvádí okruhy seřazené podle počtu odpovědí:

číslo a klíčové slovo okruhu	absolutní počet	relativní počet
4. tvořivé muzicírování	49	52 %
5. vztah k hudbě	45	48 %
1. znalosti	44	47 %
12. hudební žánry	36	38 %
3. kultivace	31	33 %
6. kulturnost	28	30 %
2. zpěv	27	29 %
7. relaxace	19	20 %
11. poslech	17	18 %
8. hudební dovednosti	10	11 %
10. pohyb	5	5 %
9. rytmus	3	3 %
ostatní	16	17 %
bez odpovědi	5	

Nejvíce respondentů (52 %) vnímá cíl HV v tvořivém muzicírování, kdy se u studentů rozvíjí nejen schopnost hry na nástroje a jejich hudební tvořivost, ale také radost z vlastní hudební aktivity. Jen o trochu méně respondentů (48 %) zasazuje těžiště HV do rozvíjení vztahu k hudbě, která by se měla stát součástí života studentů a přinášet jim radost. Téměř stejný počet respondentů (47 %) preferuje v přínosu HV získávání znalostí o hudbě, především jejich dějinách, ale i v hudební teorii tak, aby studenti mohli hudbě lépe porozumět. Tyto tři okruhy cílů HV jsou tedy stěžejní pro směřování HV na gymnáziích.

38 % respondentů vnímá cíl HV v tom, aby se studenti dokázali orientovat v dnešním pestrém světě hudby, dovedli zhodnotit kvalitu díla, tedy pěstovali si hudební vkus, a byli tolerantní k různým stylům a žánrům. 33 % respondentů se v cíli HV přiklání k předávání vyšších hodnot, které jsou s hudbou spojeny, tedy ke kultivaci celé studentovy osobnosti prostřednictvím zážitku z hudby. Zde má přední místo i rozvoj estetického cítění. 30 % respondentů vidí cíl HV v jejím zapojení do širšího kulturního kontextu a tedy v utvoření vztahu studentů k celému umění a jeho historii. 29 % respondentů zahrnulo do cílů HV zpěv, od chuti zazpívat si písničku po technické pěvecké dovednosti.

20 % respondentů uvedlo jako cíl HV relaxaci a odreagování studentů, vytvoření uvolněné atmosféry, ve které se bude dobře muzicírovat, a využití hudby jako terapeutického nástroje. Pro 18 % respondentů je v cílech HV důležitý poslech hudby, artificiální i nonartificiální, aby studenti uměli hudbu vnímat a měli z poslechu radost. Rozvíjení hudebních schopností a

dovedností uvedlo jako cíl HV 11 % respondentů, patřila by sem však i řada odpovědí z jiných okruhů, např. zpěv.

Nejméně respondenti v cílech HV zmiňovali pohyb a tanec (5 %) a rozvíjení rytmického cítění (3 %), které se však opět prolíná i s jinými okruhy.

Odpovědi, které se nedaly zařadit do žádného z uvedených okruhů, jsou uvedeny jako „ostatní“.

K tomuto kvantitativnímu vyhodnocení bylo třeba odpovědi respondentů často rozdělit na dílčí informace tak, aby bylo možné zjistit výše uvedenou pyramidu preferencí respondentů v cílech HV. Protože se však jedná o velmi zajímavou otázku a volné odpovědi respondentů nemohly v uvedené statistice dobře vyniknout, následuje několik odpovědí v celém znění:

„Rozvíjet muzikálnost studentů, objevovat schopnosti, o nichž sami nevěděli, přiblížit jim šíři hudebních stylů a směrů, usměrnit jejich hudební vkus, snažit se o to, aby se hudba stala nepostradatelnou součástí jejich životů.“

„Seznámit mladé lidi s dějinami umění a nechat je nahlédnout do "komůrek" s různými styly a proudy. Naučit je poslouchat všechny styly a stručně hodnotit, neodsuzovat. Maturant by se měl rychle zorientovat a umět zařadit slyšenou ukázku do století. Měl by ale také poznat, že zpěv dokáže vyvolat kladné emoce.“

„Aby studenti získali kladný postoj k hudbě, aby vnímali zvukový svět jako prostředek pro poznávání sebe sama.“

„Alespoň malinko se pokusit vyrovnat jednostranné zatížení žáků na jejich levou mozkovou hemisféru.“

„Pomoci žákům se realizovat, prožít něco smysluplného.“

„Získat studenty pro spolupráci, hudba je pro potěšení a dobrou pohodu, ale je potřebné o ní něco vědět, aby se v ní člověk mohl orientovat, naučit studenty rozlišovat mezi kvalitní hudbou a brakem pro komerci.“

„Věnovat se hudbě komplexně (dějiny hudby, základy hudební teorie, praktická část - zpěv, doprovod na nástroje) a tím formovat všestrannou osobnost, která získané zkušenosti je schopna uplatnit v jiných předmětech, případně ve svém volném čase.“

„Cílem vyučování HV je podle mého názoru zasvětit studenty do světa hudby, dát jim možnost "ohmatat" si ji a mít radost z toho, že si společně zahrajeme nebo zazpíváme.“

„Naučit děti milovat hudbu, přiblížit jim ji natolik, aby z ní čerpaly poznání i krásu.“

„Naučit děti rozeznávat hodnotnou hudbu a mít hudbu rád a alespoň trochu chápat její principy a účely.“

„Vytvořit kladný vztah k hudbě, porozumět poslouchané hudbě a spojit ji s vlastními zkušenostmi a prožitky, rozvíjet vlastní hudebnost a tvořivost.“

„Ukázat mladým lidem pestrý svět hudby, a to nejen euroevropské! Naučit je úctě k lidem a jejich tvorbě především prostřednictvím aktivní práce s hudebním materiálem. "Poznej, jak si člověk s hudbou hrál. Hraj si též. Teprve pak pochopíš ty, kteří v této hře člověka došli nejdále." ... Pohled na hudbu celého světa otevřel úplně jiný způsob myšlení a praktikování HV! Daří se! HV je na našem gymnáziu velmi oblíbeným předmětem.“

„Dětem umožnit zažít, že zpěv, poslech, tanec, hraní na hudební nástroj je něco mimořádně zajímavého a příjemného, rozvíjet jejich hudebně-tvořivé dovednosti a rozšiřovat kulturní obzory.“

„Vychovat dobré posluchače, kteří se budou orientovat ve stylech, žánrech.“

„Nadchnout pro vlastní muzicírování. Umožnit vokální i instrumentální činnost ve sborech, souborech.“

„U méně talentovaných žáků nabídnout alternativní způsob hudební tvořivosti - programování hudby.“

„V rámci možností pomoci pochopit, že vlastně každý je muzikant a naučit orientovat se v hudbě minulosti i přítomnosti ,naslouchat, rozumět a i tvořit.“

„Prostřednictvím vokálních, instrumentálních a poslechových činností rozvíjet u studentů hudební aktivity, které v kontextu s hudební historií vedou k lepšímu porozumění hudbě.“

„Obohatit mladé lidi krásami hudby a rozšířit jejich obzory.“

„Naučit se dobře a citlivě poslouchat hudbu, umění poslouchat, vybírat to nejlepší ze starého i moderního umění, vnímat výrazové prostředky, rozlišovat. A zároveň skrze praktickou zkušenost (hodně s dětmi zpívat, pěstovat rytmus) nacházet společně smysl hudby, tj. vyvolávání pocitů.“

„Pochopit, že hudba obohacuje náš vnitřní život, že se díky ní můžeme stávat citlivějšími, vnímavějšími a rozvinutějšími.“

„Přivést studenty k co nejplnějšímu prožívání (emocionálnímu i racionálnímu; posluchačskému i interpretačnímu; tvůrčímu i "pasivnímu") co nejširšího spektra hudby tak, aby byli schopni se v záplavě "hudeb" všeho druhu dnešního světa co nejlépe zorientovat a hledat a zůstávat otevřený vůči různým hudebním projevům. To vše aby si z tohoto co nejširšího spektra pak mohli vědomě vybírat hudbu, která z jejich pohledu/poslechu "stojí za to".“

Hodnocení studentů je v hudební výchově oproti jiným předmětům poměrně citlivý problém. Otázkou je totiž, jak hodnocení vyvážit či co v něm upřednostnit, když je možné hodnotit vědomosti, dovednosti, aktivitu i snahu. V hudební výchově totiž narozdíl od čistě naukových předmětů figuruje i činnostní složka, naopak narozdíl od čistě výchovných předmětů se zde výrazně uplatňuje i teorie. Další otázkou je, zda známkovat v plném rozsahu klasifikační stupnice, nebo pouze mírnějšími známkami, nebo zda by bylo nejvhodnější zvolit slovní hodnocení. Každý učitel si tedy musí stanovit svoje vlastní pravidla hodnocení, jak z hlediska obsahového, tak z hlediska formy hodnocení.

Respondenti si měli v následující otázce nejprve vybrat ze třech základních forem hodnocení - známkování v plném rozsahu klasifikační stupnice, známkování pouze mírnějšími známkami a slovní hodnocení.

10. Jak se díváte na hodnocení studentů v HV?

- Neodpovědělo - 3/97 (3.09%)
- měla by se známkovat v plném rozsahu klasifikační stupnice - 29/94 (30.85%)
- měla by se známkovat pouze mírnějšími známkami - 31/94

(32.98%)

● jako předmět s charakterem výchovy by se měla hodnotit spíše slovně - 34/94

(36.17%)

Žádný názor na hodnocení studentů u respondentů přesvědčivě nepřevažuje, výsledky jsou naopak velmi vyrovnané, což dokládá složitost problému. 36 % respondentů by se přiklánělo ke slovnímu hodnocení. To by umožňovalo odděleně zhodnotit úroveň znalostí, dovedností a také zapojení studentů v hodině. 33 % respondentů se přiklání ke známkování, ovšem pouze mírnějšími známkami. Tím by v podstatě obešli klasický systém známkování, který se jim pro HV zřejmě nezdá vhodný, a obtížím známkování se víceméně vyhnuli. Tento přístup je pochopitelný a logický, pro učitele i žáky má řadu výhod. Trochu však podporuje pohled na HV jako na méně závažný předmět, protože budí zdání rozdávání dobrých známek „zadarmo“. 31 % respondentů se přiklonilo k variantě známkování v plném rozsahu klasifikační stupnice. Zde pak více než v předchozí formě známkování získá na důležitosti problém obsahu hodnocení - tedy co vlastně učitel chce známkou říci, jaké oblasti hodnotí především. Názory respondentů na důležitost jednotlivých oblastí HV pro hodnocení zjišťovaly podotázky, které vyplňovali respondenti preferující hodnocení pomocí známek (ve slovním hodnocení nemusí učitelé preferovat žádnou oblast a mají možnost ohodnotit vše).

Respondenti, kteří by známkovali v plném rozsahu klasifikační stupnice:

Neodpovědělo - 2/29

(6.90%)

● měla by se známkovat podle stejných měřítek jako jiné předměty zejména na základě vědomostí - 5/27

(18.52%)

● měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností - 0/27

(0.00%)

● měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností - 12/27

(44.44%)

● měla by se známkovat podle aktivity a snahy studentů - 10/27

(37.04%)

Respondenti, kteří by známkovali pouze mírnějšími známkami:

Neodpovědělo - 1/31

(3.23%)

● měla by se známkovat zejména na základě vědomostí - 2/30

(6.67%)

● měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností - 0/30

(0.00%)

- měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností - 8/30 (26.67%)
- měla by se známkovat podle aktivity a snahy studentů - 20/30 (66.67%)

Z výsledku v obou skupinách vyplývá, že respondenti upřednostňují ve známkování vědomosti před dovednostmi, dovednosti neupřednostnil žádný respondent a vědomosti 19, resp. 7 %. Respondenti, kteří by známkovali v plném rozsahu klasifikační stupnice, volili nejvíce možnost známkovat podle vědomostí i dovedností (44 %) a možnost známkovat studenty na základě jejich aktivity a snahy volilo o něco méně respondentů (37 %). Ve skupině respondentů, kteří by známkovali pouze mírnějšími známkami, byla naopak výrazně preferována možnost hodnotit studenty podle jejich aktivity a snahy (67 %), známkování podle vědomostí a dovedností volilo 27 % respondentů. Srovnávací graf ukazuje dobře rozdílný přístup skupin k obsahu známkování:

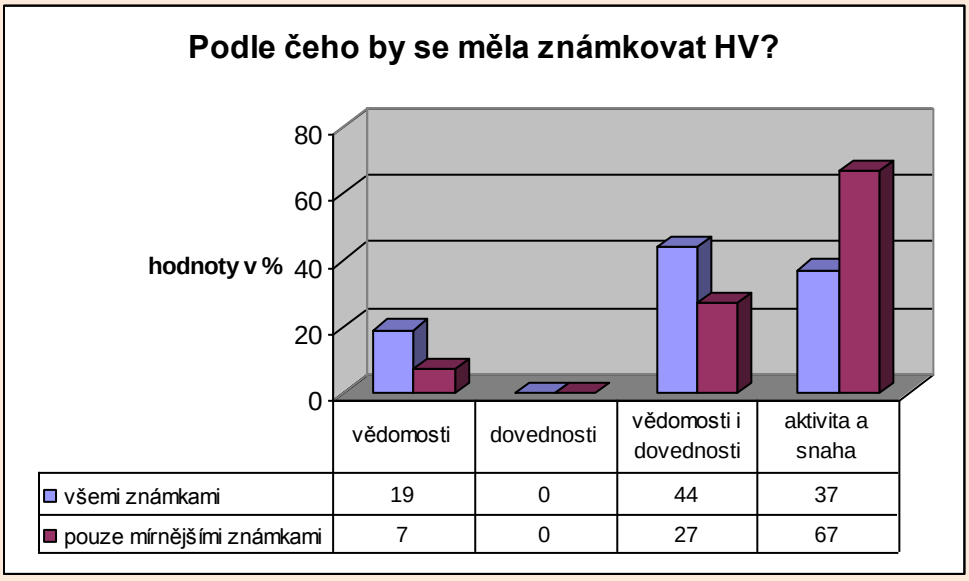

Skupina respondentů, která by známkovala v plném rozsahu klasifikační stupnice, vyzdvihuje spíše naukovost předmětu, zatímco skupina, která by využívala pouze mírnější známky, preferuje činnost studentů.

Hudební výchova je u respondentů poměrně oblíbený předmět - průměrná obliba je v polovině mezi nejvíce a středně oblíbeným předmětem, pouze 5 % respondentů učí HV nejméně rádo. Z pozitiv respondenti volili nejčastěji uvolněnější a otevřenější atmosféru v hodinách (81 %) a hodně také možnost projevit svou tvořivost (71 %) a pestrou náplň předmětu (64 %). Z negativ bylo jako jasně největší vnímáno nerespektování důležitosti HV studenty (73 %).

Očekávání respondentů před nástupem do praxe se potvrdilo dvěma třetinám respondentů, pro třetinu byla praxe horší než očekávání a jen ojediněle praxe pozitivně předčila očekávání. Přesto by se pro aprobaci HV znovu rozhodlo 82 % respondentů.

Za cíl HV respondenti nejčastěji považují tvořivost a aktivní muzicírování, vytváření kladného vztahu k hudbě a získání hudebních znalostí, které pomohou studentům v pochopení hudby.

V otázce hodnocení a klasifikace studentů se soubor rozdělil na tři zhruba stejně velké skupiny - 36 % respondentů by hodnotilo studenty slovně, 33 % mírnějšími známkami a 31 % všemi známkami. Respondenti, kteří by studenty známkovali mírně, by tak činili především na základě aktivity a snahy, a ti, kteří by známkovali všemi známkami, by se rozhodovali nejčastěji podle vědomostí a dovedností studentů.

2.1.2 Postavení HV na gymnáziu

Tento soubor otázek byl zaměřen na prestiž předmětu HV mezi ostatními předměty na gymnáziu. Respondenti uváděli, jak vnímají hodnocení HV vedením školy, kolegy, studenty a rodiči. Zkoumán byl i názor o zrušení HV – zda a u koho se s ním respondenti setkali a co si o tomto názoru myslí.

11. Jaké je podle Vás v očích vedení školy postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- Neodpovědělo - 1/97 (1.03%)
- považuje ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 1/96 (1.04%)
- považuje ji za důležitý předmět - 20/96 (20.83%)
- považuje ji za méně důležitý předmět - 53/96 (55.21%)
- považuje ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 22/96 (22.92%)

Nejvíce respondentů (55 %) si myslí, že vedení školy považuje HV za méně důležitý předmět. Podle 23 % respondentů je HV pro vedení školy jeden z nejméně důležitých předmětů a 21 % si myslí, že vedení považuje HV za důležitý předmět. Pouze 1 % respondentů pociťuje od vedení školy velký respekt k HV jako jednomu z nejdůležitějších předmětů. Průměrné hodnocení je při očíslovaných možnostech odpovědí od 1 do 4 přesně 3, tedy že vedení považuje HV za méně důležitý předmět. Bohužel zde chyběla možnost, že HV je stejně důležitá jako jiné předměty, což mohlo výsledek poněkud zkreslit.

12. Jaké je podle Vás v očích ostatních učitelů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

- považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 1/96

(1.04%)

- považují ji za důležitý předmět - 5/96

(5.21%)

- považují ji za méně důležitý předmět - 55/96

(57.29%)

- považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 35/96

(36.46%)

U kolegů nejvíce respondentů (57 %) pociťuje opět sníženou prestiž HV jako méně důležitého předmětu. U kolegů také respondenti uváděli více než u vedení školy, že považují HV za nejméně důležitý předmět (36 %), naopak za důležitý předmět ji prý považují kolegové jen u 5 % respondentů. Vysokou prestiž HV u kolegů uvádí opět pouze 1 % respondentů. Průměrná hodnota je u této otázky 3,3 - podle respondentů tedy kolegové považují HV za méně důležitý předmět s příklonem k nejméně důležitému předmětu, což je poněkud horší hodnocení než u vedení školy.

13. Jaké je podle Vás v očích studentů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- Neodpovědělo - 0/97 (0.00%)
- považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 1/97 (1.03%)
- považují ji za důležitý předmět - 8/97 (8.25%)
- považují ji za méně důležitý předmět - 52/97 (53.61%)
- považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 36/97 (37.11%)

Hodnocení pohledu studentů na HV je podobné jako u kolegů, pouze mírně pozitivnější, průměrná hodnota je však po zaokrouhlení stejná jako u učitelů - 3,3.

14. Jaké je podle Vás v očích rodičů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- Neodpovědělo - 1/97 (1.03%)
- považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 1/96 (1.04%)
- považují ji za důležitý předmět - 4/96 (4.17%)
- považují ji za méně důležitý předmět - 46/96 (47.92%)
- považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 45/96 (46.88%)

Hodnocení HV v očích rodičů je podle respondentů horší než u vedení školy, kolegů a studentů. Postavení HV jako méně důležitého předmětu uvádí 48 % respondentů a jako jednoho z nejméně důležitých předmětů 47 % respondentů. Průměrné hodnocení se zde dostává téměř do poloviny cesty mezi málo a nejméně důležitým předmětem (3,4). Rodiče tak podle respondentů přiznávají HV velmi málo důležitosti mezi ostatními předměty a tím také samozřejmě ovlivňují své děti - studenty. Zajímavé však je, že v další otázce se role rodičů,

studentů a kolegů poněkud proměnily. Zjišťováno bylo, zda se někdy respondenti setkali s názorem o zbytečnosti HV na SŠ, což by se vzhledem k nižší prestiži předmětu dalo očekávat.

15. Setkal/a jste se někdy s názorem, že výuka HV na SŠ je zbytečná a mohla by být zrušena?

- Neodpovědělo - 0/97 (0.00%)
- ne - 53/97 (54.64%)
- ano - 44/97 (45.36%)

S názorem, že HV je na SŠ zbytečná a mohla by být zrušena se setkalo 45 % respondentů. Přínosné by v této souvislosti bylo zjištění, jaká je situace v jiných předmětech, avšak vzhledem k postavení HV mezi ostatními předměty jak je známé z obecného povědomí a jak se ukázalo v předešlých otázkách, je zřejmě tento názor rozšířen o HV více než o jiných předmětech. V následující podotázce respondenti upřesňovali, kdo tento názor zastává:

15.a Kdo tento názor zastává? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/44 (0.00%)

- žáci - 20/44 (45.45%)
- rodiče - 11/44 (25.00%)
- kolegové - 12/44 (27.27%)
- vedení školy - 2/44 (4.55%)
- veřejnost - 24/44 (54.55%)

55 % respondentů označilo za nositele názoru o nadbytečnosti HV na SŠ veřejnost. 45 % respondentů uvedlo žáky, 27 % kolegy a 25 % rodiče. U vedení školy tento názor zaznamenalo 5 % respondentů. Otázkou nyní je, nakolik tyto výsledky odrážejí reálné zastoupení názorů ve společnosti, zda se nejedná o zkreslení vzniklé komunikačními a společenskými zvyklostmi. Tomu by nasvědčoval i rozdíl ve výsledcích této a předešlých otázek. U postavení HV v rámci ostatních předmětů ji podle respondentů staví nejvýše vedení, pak studenti, kolegové a nakonec rodiče. Vedení školy se i podle výsledků této otázky staví k HV nejpozitivněji, u studentů zde však výsledky vypovídají o horším postavení než u rodičů

a kolegů. Je možné, že žáci se s pedagogy pouze otevřeněji baví a svůj názor na výuku jim sdělí spíše než kolegové a rodiče. Některé další výsledky však malé prestiži HV v očích studentů odpovídají a výsledek této otázky podporují (viz komentář u otázky 20). Jasné však zůstává, že nejvíce respondentů se s názorem o nadbytečnosti HV na SŠ setkalo u laické veřejnosti.

Jak se k tomuto názoru staví sami respondenti, zjišťovala následující otázka:

16. Co si myslíte o tomto názoru vy?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● jedná se o nepochopení významu HV - 59/97
(60.82%)

● je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon - 35/97
(36.08%)

● může pramenit z přehlcení prostředí hudebními podněty, a tedy z názoru o dostatečnosti hudebního působení mimo školu - 2/97
(2.06%)

● vychází z praxe, trochu pravdy v něm je - 1/97
(1.03%)

Nejvíce respondentů (61 %) se přiklonilo k vysvětlení, že názor o zbytečnosti HV vychází z nepochopení jejího významu. To velmi úzce souvisí s dalším možným vysvětlením, které zvolilo 36 % respondentů, a to že názor o zbytečnosti HV je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon. Pokud společnost uznává umění jako smysluplnou součást života, pak se většinou jedná o profesionální umění. Muzicírování a věnování se hudbě pouze pro radost vnímá spíše jako kratochvíli bez dalších pozitivně formativních vlivů. Přitom provozování hudby má mnoho kladných efektů, od základního relaxačního až například po racionální poznávání hudebních struktur (co považují respondenti za nejdůležitější přínos HV pro studenty viz otázka 9 o cílech HV). Zde se tedy ruku v ruce se společenskou orientací směrem k výkonu projevuje nepochopení významu HV.

Dalším vysvětlením, proč se někomu zdá HV zbytečná, by mohl být fakt, že hudba je v současnosti přítomná na mnoha místech veřejného prostoru a spolu s velkou oblíbeností kapesních přehrávačů tak tvoří dospívajícím téměř nepřetržitou hudební kulisu. Zdá se potom zbytečné se hudbě věnovat ještě navíc ve škole. Jako příčinu nedocenění HV zvolila tuto možnost pouze 2 % respondentů, jde tedy zřejmě spíše o doplňující faktor. 1 % respondentů si myslí, že názor o zbytečnosti HV vychází z praxe a trochu pravdy v něm je. Jedná se však jen o ojedinělý přístup k tomuto problému.

Respondenti jsou si vědomi celkově slabšího postavení HV v rámci předmětů na gymnáziu. Vedení školy podle nich považuje HV za méně důležitý předmět, ostatní učitelé a studenti podle respondentů přiznávají HV ještě menší váhu a směřují hodnocení ještě blíže k nejméně důležitým předmětům. Nejméně HV podle respondentů respektují rodiče, téměř polovina respondentů si myslí, že rodiče vidí HV jako jeden z nejméně důležitých předmětů.

45 % respondentů se někdy setkalo s názorem, že je výuka HV na SŠ zbytečná a mohla by být zrušena. 55 % z nich uvedlo, že tento názor zastává veřejnost, 45 % ho zná od studentů, čtvrtina respondentů uvedla kolegy a čtvrtina rodiče. U vedení školy zaznamenalo tento názor pouze 5 % těchto respondentů. Nejvíce respondentů (61 %) si myslí, že nedocenění HV je způsobeno nepochopením jejího významu, a dále že je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon (36 %).

2.1.3 Profese středoškolského učitele

Tento soubor otázek byl zaměřen na spokojenost respondentů se svou profesí, a to z několika hledisek. Nejdříve byly zjišťovány názory respondentů na atraktivitu profese středoškolského učitele a to z hlediska celospolečenského ocenění, vlastního hodnocení, vnímání kladů a záporů profese. Dále respondenti již konkrétně pro učení HV uváděli, zda se cítí svou prací naplněni a zda se v ní mohou realizovat. Závěrečná otázka zjišťovala hypotetickou chuť respondentů stát se znovu pedagogem.

17. Jak vnímáte finanční a společenské hodnocení profese učitele SŠ? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

● finančně je dostatečně ohodnocena - 5/96

(5.21%)

● finančně je nedostatečně ohodnocena - 61/96

(63.54%)

● společensky je doceněna, učitelé mají dostatečný respekt společnosti - 10/96

(10.42%)

● společensky je nedoceněna, nedostatečný respekt k učitelům neodpovídá náročnosti profese - 67/96

(69.79%)

● jiné: - 6/96

(6.25%)

Respondenti vnímají ohodnocení své profese společností jako celkově špatné. Finančně dostatečně ohodnoceno se cítí pouze 5 % respondentů, společensky doceněno 10 % respondentů. Naproti tomu zhruba dvě třetiny respondentů se cítí finančně nedostatečně ohodnocené (64 %) a společensky nedoceněné (70 %). Finančně je profese učitele podhodnocována již delší dobu a opravdová společenská prestiž kantorů z doby před druhou světovou válkou chybí dnešním učitelům také, proto byly tyto výsledky očekávatelné.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti většinou dodatky k daným možnostem (jednotlivé odpovědi jsou odděleny středníkem): mnozí mají představu, že se zde jenom kolektivně zpívá, nikdo nezlobí a "všechny žáky to přece baví"; finanční ohodnocení nutno srovnávat s jinými absolventy VŠ, nikoli s jakýmkoliv zaměstnáním (jak to často veřejnost dělá); učitel by měl být ohodnocen tak, aby si mohl dovolit sebevzdělávání, nákup knih, zaplacení si koncertních cyklů atp.; Finančně i společensky by asi naše profese mohla být hodnocena více, ale o to v první řadě nejde.; jde to; význam HV je nepochopen i na některých VŠ.

Nespokojenost respondentů s jejich ohodnocením je spojena s důležitostí, kterou oni sami své profesi přikládají. Výsledky následující otázky ukazují, že svou profesi pokládá za celospolečensky důležitou a těžko nahraditelnou většina respondentů:

18. Jak hodnotíte svou profesi Vy?

Neodpovědělo - 2/97
(2.06%)

● patří k celospolečensky důležitým profesím, její působení by bylo těžko nahraditelné - 79/95
(83.16%)

● je to profese jako každá jiná, není ničím výjimečná - 10/95
(10.53%)

● je to neatraktivní a ve svých výsledcích nedůležitá profese - 0/95
(0.00%)

● jiné: - 6/95
(6.32%)

83 % respondentů řadí svoji profesi mezi ty důležité a těžko nahraditelné, 11 % respondentů si myslí, že je to profese jako každá jiná, a nepřiznává jí žádnou výjimečnost. Žádný z respondentů nepovažuje svoji profesi za neatraktivní a nedůležitou. Mezi respondenty tedy panuje vysoké profesní sebevědomí spojené s vědomím přínosnosti jejich práce pro celou společnost, a to i přesto, že necítí ze strany společnosti dostatečnou podporu.

V možnosti „jiné“ se čtyři respondenti přiklonili k první dané možnosti, jeden ke druhé. Další respondent uvedl, že se jedná o náročnou profesi.

Následující otázky zjišťovaly, jaká pozitiva a negativa respondenti na své profesi vnímají:

19. Jaké má pro Vás tato profese klady? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● tvořivá činnost, kterou si mohu do jisté míry řídit sám/sama - 89/97
(91.75%)

● práce s dětmi - 70/97
(72.16%)

● práce s hudbou - 69/97
(71.13%)

● pracovní doba - 28/97
(28.87%)

● jiné: - 5/97
(5.15%)

92 % respondentů oceňuje na profesi středoškolského pedagoga možnost uplatnění své tvořivosti, tedy svobodu, se kterou si mohou zvolit konkrétní cestu naplnění daných výukových cílů. Práci s dětmi vidí jako pozitivum 72 % respondentů. Vést děti a mladé lidi je krásná, avšak někdy psychicky velmi náročná činnost, která vyžaduje zapojení celé osobnosti pedagoga. Proto jsou také učitelé ohroženi ve zvýšené míře tzv. syndromem vyhoření. Je

pravděpodobné, že někteří respondenti nezvolili pozitivum „práce s dětmi“ právě proto, že je tato práce vyčerpává a nacházejí se již v některém stadiu vyhoření. V tomto směru je velmi důležitá osvěta a prevence mezi učiteli, aby mohli sami příznaky syndromu včas odhalit a věděli, jaké chování a smýšlení je pro jeho vznik rizikové.

Práci s hudbou vnímá jako pozitivum své profese 71 % respondentů. Nejméně respondentů zvolilo za pozitivum pracovní dobu (29 %), v následující otázce ji někteří respondenti označili za negativum.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto volné odpovědi (odděleny středníkem): HV poskytuje možnost "uvolnit se" při zpěvu, dirigování atd., ale nesmí být více hodin za sebou.; Pokud mám šikovně a kreativní děti, je učit hudbu velkým potěšením.; Případné neúspěchy (třída s menší hudebností) bývají pravidelně vyvažovány úspěchy (pěkná práce s hudebně nadanými, tvořivými studenty).; Mohu předat mladé generaci mj. i základní pravidla slušného chování, morální kredit, podpořit jejich talent, ukázat jim skrytá "tajemství" hudby či jakéhokoliv jiného předmětu.; Práce, ve které máte stále naději, že někoho něco naučíte a zanecháte svou stopu ve vědomí mladého člověka.

20. Jaké jsou pro Vás zápory této profese? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● velké nároky na trpělivost učitele - 59/97
(60.82%)

● nezájem studentů o výuku - 36/97
(37.11%)

● pracovní doba - 7/97
(7.22%)

● nedostatečné finanční ohodnocení - 56/97
(57.73%)

● jiné: - 16/97
(16.49%)

Celkově respondenti volili méně negativ než pozitiv, což je patrné z procentuálního zastoupení jednotlivých odpovědí obou otázek. Pokud to zobrazuje reálný stav pohledu respondentů na svoji profesi, je tento výsledek potěšující.

Nejčastěji respondenti uváděli jako negativum své profese velké nároky na trpělivost učitele (61 %). Tento problém velmi úzce souvisí s problémem kázně žáků, který v otázce 6 označilo 33 % respondentů za negativum HV, zde se však ukazuje, že jde zřejmě o problém přesahující jednotlivé předměty. Souvislost je zde také opět se syndromem vyhoření, který byl zmíněn již u předchozí otázky.

58 % respondentů považuje za negativum profese nedostatečné finanční ohodnocení. Tato problematika již byla zkoumána v otázce 17 (zde uvedlo 64 % respondentů, že je jejich profese nedostatečně finančně ohodnocena).

Nezájem studentů o výuku pociťuje 37 % respondentů. Ačkoli se zde jedná o výuku na SŠ obecně, je celkový pohled všech respondentů ovlivněn i výukou HV a ta má tedy velký podíl na jejich náhledu na profesi. Proto jsou zajímavé souvislosti pocitu respondentů, že studenti nemají zájem o výuku, s dalšími otázkami: V otázce 6 uvedlo 73 % respondentů jako negativum HV její nerespektování ze strany studentů, v otázce 13 se podle respondentů pohybuje hodnocení HV studenty mezi méně a nejméně důležitým předmětem a v otázce 15 uvedlo 20 % z celkového počtu respondentů, že se u studentů setkali s názorem o zbytečnosti HV. Všechny tyto okolnosti tedy jistě také přispěly k pocitu některých respondentů, že studenti nemají zájem o výuku.

Pracovní dobu považuje za negativum 7 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tato negativa: zvuková zátěž (2), nároky na přípravu učitele (2), nedostatek financí (2), rozvrh (2), nároky na kázeň, nedostatek času, psychická náročnost, nedostatečné pochopení rodičů a kolegů, hlasová únava, nepředvídatelnost situací, diktát vedení, nároky na učitelovy dovednosti a schopnosti, neustálé sledování trendů populární hudby. Dva respondenti uvedli špatné postavení HV v pohledu společnosti: „Trápí mě celkově postavení Hv ve společnosti, převažující orientace společnosti na užitnou hodnotu a výkon.“ „Vše vychází se společného jmenovatele, tj. nedocenění učitelské profese ve společnosti.“

21. Naplňuje Vás učení HV? (vyjádřete známkou: 1 naplňuje - 5 nenaplňuje)

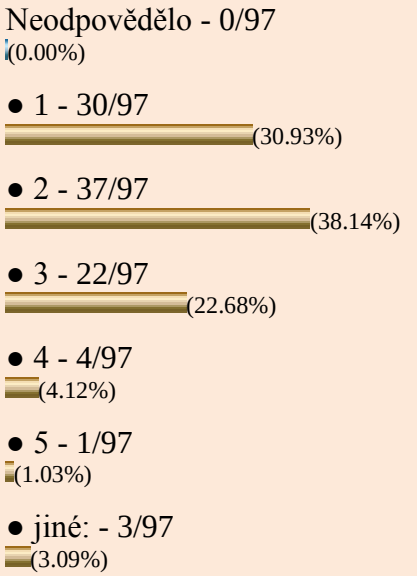

Téměř třetina respondentů (31 %) uvedla, že je učení HV naplňuje. Nejvíce respondentů (38 %) zvolilo hodnocení naplnění známkou 2, což také ukazuje na pozitivní pocity

respondentů. 23 % respondentů zvolilo neutrální hodnocení známkou 3. Učení HV téměř nenaplňuje 4 % a nenaplňuje 1 % respondentů. Průměrné hodnocení respondentů je známka 2. Celkově tedy pracovní spokojenost respondentů z hlediska pocitu naplnění vykazuje pozitivní hodnoty.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto volné odpovědi: „Pokud projevují studenti o předmět zájem, pak naplňuje. Závisí to i na schopnostech a dovednostech studentů.“ „V dnešní době musí učitel držet se studenty krok-jeho přehled zejména v oblasti nonartificiální hudby.“ „hodně záleží na třídě, kolektivu“

S pocitem naplnění velmi úzce souvisí také pocit dostatečné seberealizace, který je další podstatnou složkou pracovní spokojenosti. Následující otázka zjišťovala, zda mají respondenti z hlediska seberealizace dobré pracovní podmínky:

22. Máte pocit dostatečné seberealizace? (vyjádřete známkou: 1 při učení mohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti - 5 při učení nemohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti)

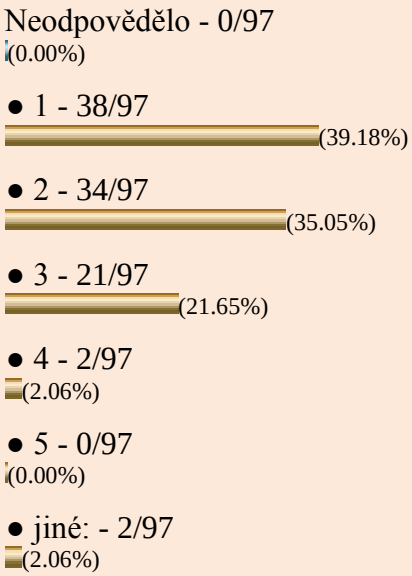

Nejvíce respondentů (39 %) zvolilo nejvyšší hodnocení, cítí, že se při učení mohou dostatečně realizovat. 35 % zvolilo také kladné hodnocení známkou 2, 22 % neutrální hodnocení známkou 3. Negativní hodnocení známkou 4 zvolila pouze 2 % respondentů a nejhorší hodnocení nezvolil žádný respondent. Průměrné hodnocení respondentů se blíží známce 2 (přesná hodnota je 1,9). I zde jsou tedy výsledky velmi pozitivní, téměř tři čtvrtiny respondentů hodnotily svůj pocit seberealizace při učení HV kladně, tedy že mohou dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti.

V možnosti „jiné“ uvedl jeden respondent důležitost interakce se studenty pro pocit vlastní realizace: „Potřebuji také spolupráci studentů, využít jejich hudebnosti.“

Poslední otázka je shrnující a zjišťuje celkovou spokojenost s profesí:

23. Kdybyste se znovu rozhodoval/a, chtěl/a byste být pedagogem?

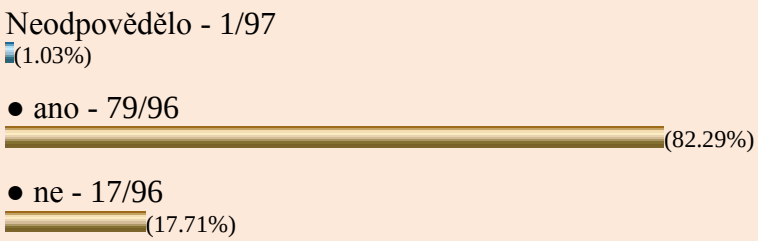

82 % respondentů by si svou profesi zvolilo znovu, je s ní tedy celkově spokojeno. 18 % respondentů by si ji znovu nezvolilo. Spokojenost respondentů se svou profesí je tedy poměrně vysoká.

Respondenti jsou se svou profesí středoškolského učitele spokojeni, i když vnímají její nedocenění společností. Dvě třetiny respondentů si myslí, že je jejich profese nedostatečně finančně ohodnocena a společensky nedoceněna, zatímco opačný pocit má pouze 5 resp. 10 % respondentů. Sami respondenti přitom hodnotí svou profesi jako celospolečensky důležitou a těžko nahraditelnou (83 %). Většina respondentů si na ní cení možnosti relativně svobodné tvořivé činnosti (92 %) a přes 70 % respondentů také práce s dětmi a práce s hudbou. Nejčastěji považují za negativum profese velké nároky na trpělivost učitele (61 %) a nedostatečné finanční ohodnocení (58 %).

Při hodnocení pocitu naplnění výukou HV známkami 1 až 5 zvolilo 38 % respondentů známku 2 a 31 % respondentů známku 1, průměrné hodnocení je 2. Stejně pozitivní je i hodnocení seberealizace respondentů, kde byla nejčetnější známkou 1 a průměrné hodnocení 1,9. Celkově kladný vztah k profesi potvrdilo i zjištění, že 82 % respondentů by se při opětovné volbě rozhodlo pro svou nynější profesi.

2.1.4 Školní vzdělávací program

Tento okruh otázek zjišťoval zkušenosti respondentů s tvorbou školního vzdělávacího programu (ŠVP) a názor respondentů na proměnu výuky HV po jeho zavedení.

24. Vypracovával/a jste školní vzdělávací program (ŠVP) z hudební výchovy?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ano, sám/sama - 50/97
(51.55%)

● ano, společně s kolegy - 35/97
(36.08%)

● ne - 12/97
(12.37%)

88 % respondentů má zkušenost s tvorbou ŠVP pro HV - 52 % respondentů samostatně a 36 % společně s kolegy. 12 % respondentů ŠVP pro HV nevytvářelo.

Vypracovávání ŠVP bylo pro úspěch a vůbec pro smysluplnost celého projektu klíčové. Pokud byl ŠVP vypracován kvalitně, kdy se učitelé dostatečně zamysleli nad náplní předmětu a vhodně ji inovovali, mohl pro ně ŠVP v praxi znamenat posun směrem, který si vytyčili. Pokud však na vypracování ŠVP neměli učitelé čas, případně ŠVP nevnímali jako důležitý a nevěnovali mu dostatečnou pozornost, promarnili šanci na možnost pozitivního ovlivnění náplně svého předmětu. U respondentů, kteří ŠVP vypracovávali, bylo proto dále zjišťováno, jak se k této práci stavěli:

24.a Jaká pro Vás byla práce na ŠVP?

Neodpovědělo - 2/85
(2.35%)

● byla pozitivní, ujasnil/a jsem si své hlavní priority a snažil/a se je zavést do programu - 16/83
(19.28%)

● neměl/a jsem dostatek času na opravdu kvalitní zpracování, jaké bych si představoval/a - 16/83
(19.28%)

● byla to potřebná, ale příliš náročná práce - 3/83
(3.61%)

● byla to pro mě zbytečná práce navíc - 48/83
(57.83%)

Více než polovina respondentů (58 %) hodnotí vypracovávání ŠVP jako zbytečnou práci navíc. Toto vysoké číslo ukazuje, že mezi učiteli je rozšířena skepse k reformě školství a mají pocit, že se o žádnou výraznější změnu nejedná (viz také následující otázka). Pro 19 % respondentů však byla práce na ŠVP pozitivní a byla v ní zahrnuta snaha o prosazení vybraných priorit. Shodně 19 % respondentů uvedlo, že na takto kvalitní zpracování nemělo dostatek času. 3,6 % respondentů hodnotilo práci na ŠVP jako potřebnou, avšak příliš náročnou.

Celkově tedy k tvorbě ŠVP respondenti nepřistupovali příliš pozitivně. Jaký mají názor na výsledný ŠVP v porovnání s osnovami, zjišťovala následující otázka:

25. Jak se v ŠVP proměnil obsah výuky hudební výchovy oproti dřívějším osnovám?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● téměř vůbec, změnil se jen název dokumentu - 38/97
(39.18%)

● některé menší změny jsou v ŠVP zakomponovány - 44/97
(45.36%)

● obsah výuky se znatelně změnil, v ŠVP byl využit prostor pro nové prvky výuky - 8/97
(8.25%)

● nevím, nevyučoval/a jsem bez ŠVP - 7/97
(7.22%)

Pouze 8 % respondentů si myslí, že se díky ŠVP znatelně změnil obsah výuky. Menší změny připisuje ŠVP 45 % respondentů a téměř žádné změny 39 % respondentů. 7 % respondentů nemůže porovnávat, protože podle osnov již neučila. Zde je zajímavé provázání s minulou otázkou - pro 19 % respondentů byla práce na ŠVP pozitivní, přesto větší změnu obsahu výuky uvádí pouze 8 % respondentů. Znamená to, že i někteří respondenti, kteří se do ŠVP snažili zakomponovat změny, nepovažují výsledek za moc inovativní.

Celkové hodnocení přínosu ŠVP zjišťuje poslední otázka:

26. Považujete celkově ŠVP za pozitivní změnu oproti osnovám?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ano, přínos ŠVP je velký - 3/97
(3.09%)

● ano, ale je to jen malá změna - 27/97
(27.84%)

● ne, vše v praxi zůstalo při starém - 46/97
(47.42%)

● ne, je to změna k horšímu - 8/97
(8.25%)

● nevím - 13/97
(13.40%)

47 % respondentů nepociťuje v praxi žádný vliv ŠVP, vše podle nich zůstalo stejné jako při výuce podle osnov. Jako sice pozitivní, ale pouze malou změnu vidí ŠVP 28 % respondentů, jako pozitivní a velkou změnu hodnotí respondenti ŠVP pouze ojediněle - ve 3 % případů. Více respondentů (8 %) hodnotí změnu výuky podle ŠVP jako negativní. 13 % respondentů

zvolilo možnost „nevím“. Celkově tedy žádný nebo špatný vliv ŠVP uvedlo 55 % respondentů, zatímco pozitivní pouze 31 % respondentů. Hodnocení ŠVP je tedy alespoň prozatím mezi učiteli spíše negativní.

S tvorbou školního vzdělávacího programu z HV má zkušenost 88 % respondentů, ale 58 % z nich ji považovalo za zbytečnou práci navíc a pouze 19 % ji vnímalo jako pozitivní. Obsah výuky se podle 39 % respondentů oproti osnovám téměř nezměnil, podle 45 % se změnil jen mírně a pouze 8 % vnímá obsah jako znatelně inovovaný. Nejvíce respondentů (47 %) však zastává názor, že i při ŠVP vše v praxi zůstalo při starém, a pouze 3 % respondentů hodnotí přínos ŠVP jako velký. Postoj respondentů ke školské reformě je tedy celkově spíše odmítavý.

2.1.5 Vybavení školy

Tento soubor otázek byl zaměřen na materiální zabezpečení výuky HV. Zjišťováno bylo, zda mají respondenti k dispozici hudebnu, jaké má technické vybavení, případně jaké technické vybavení respondentům schází, zda mají k dispozici učebnice a zpěvníky a jaké je nástrojové vybavení školy. K těmto otázkám byly připojeny ještě otázky zaměřené na využívání vybavení při výuce - jakou respondenti používají audiovizuální techniku, zda a popřípadě jakým způsobem používají nahrávací zařízení a na jaké nástroje sami ve výuce hrají.

27. Je ve Vaší škole hudebna?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ne - 16/97
(16.49%)

● ano - 81/97
(83.51%)

Specializovanou učebnu - hudebnu má ve škole 84 % respondentů. Zda ji pro svou výuku používají, zjišťovala následující podotázka:

27.a Využíváte hudebnu pro Vaši výuku?

Neodpovědělo - 2/81
(2.47%)

● ano, vždy - 75/79
(94.94%)

● ano, někdy - 4/79
(5.06%)

● ne - 0/79
(0.00%)

95 % respondentů, kteří mají ve škole hudebnu a odpověděli na otázku, ji vždy pro svou výuku využívá, 5 % ji využívá někdy. Následující otázka zjišťovala názor respondentů na úroveň vybavení hudebny:

27.b Jak je hudebna podle Vašeho názoru vybavena?

Neodpovědělo - 2/81
(2.47%)

● nadstandardně - 10/79
(12.66%)

● dostatečně - 46/79
(58.23%)

● nedostatečně - 23/79
(29.11%)

Jako dostatečně vybavenou hodnotí svoji hudebnu 58 % respondentů, jako nadstandardně vybavenou 13 % respondentů. Vybavení hudebny je nedostatečné pro 29 % respondentů. To je poměrně vysoké číslo, avšak nelze se divit. HV je totiž oproti jiným předmětům z hlediska potřebného vybavení pro výuku náročná, protože je zde potřeba několik druhů moderních přístrojů, hudební nástroje a dále i vybavení běžné učebny. Vzhledem k tomu, že HV nebývá přikládána velká důležitost (viz oddíl Postavení HV na SŠ, především otázku 11), často se neinvestuje do potřebného vybavení dostatek peněz. Jaké konkrétní vybavení respondentům schází, zjišťovaly dále otázky 30 a 33.

27.c Jaké máte v hudebně technické vybavení? (Můžete zvolit více odpovědí.)

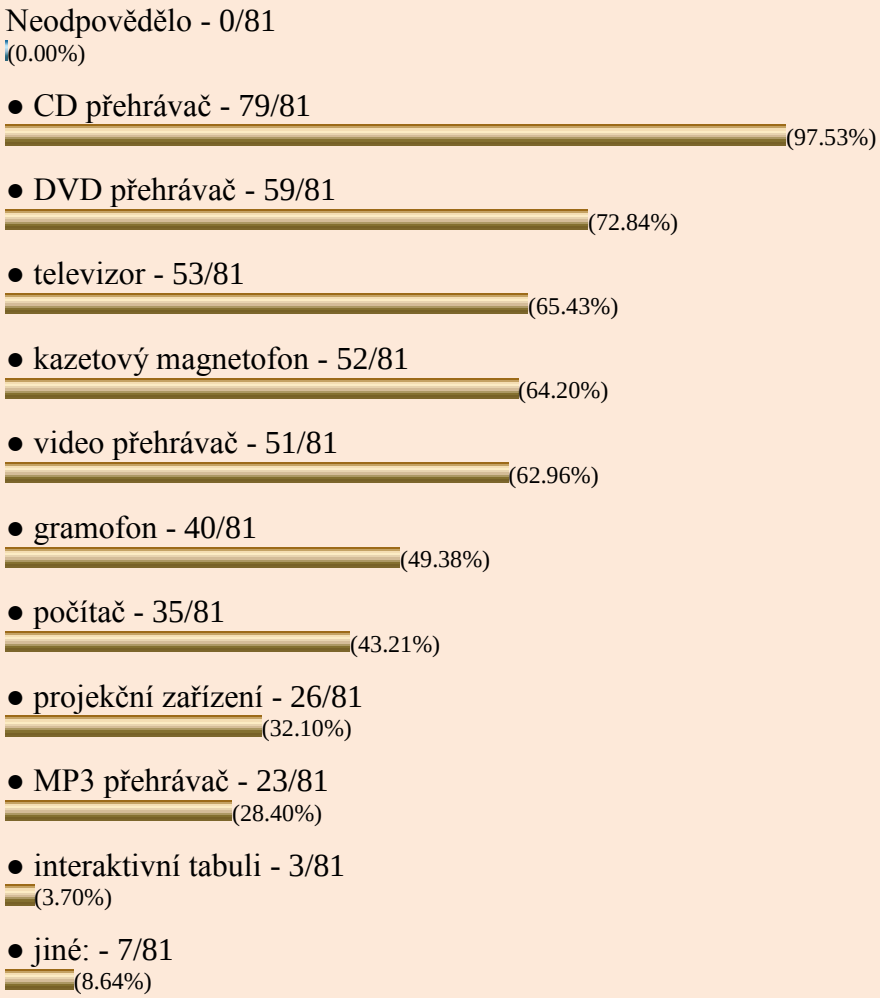

Odpovědi v grafu jsou srovnány podle četnosti voleb. Téměř všichni respondenti (98 %) mají k dispozici CD přehrávač, více než polovina respondentů ještě DVD přehrávač, televizor, kazetový magnetofon a video přehrávač, polovina gramofon. Poslední tři jmenované se přitom dnes dají řadit již k zastaralým technologiím. Naopak moderní přístroje jako počítač, MP3 přehrávač nebo interaktivní tabuli má k dispozici pouze menšina respondentů.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tato další technická zařízení: vlastní notebook, Receiver 7.1.

Následující otázka se již týká přímo využívání techniky ve výuce:

28. Jakou používáte ve výuce audiovizuální techniku? (Můžete zvolit více odpovědí.)

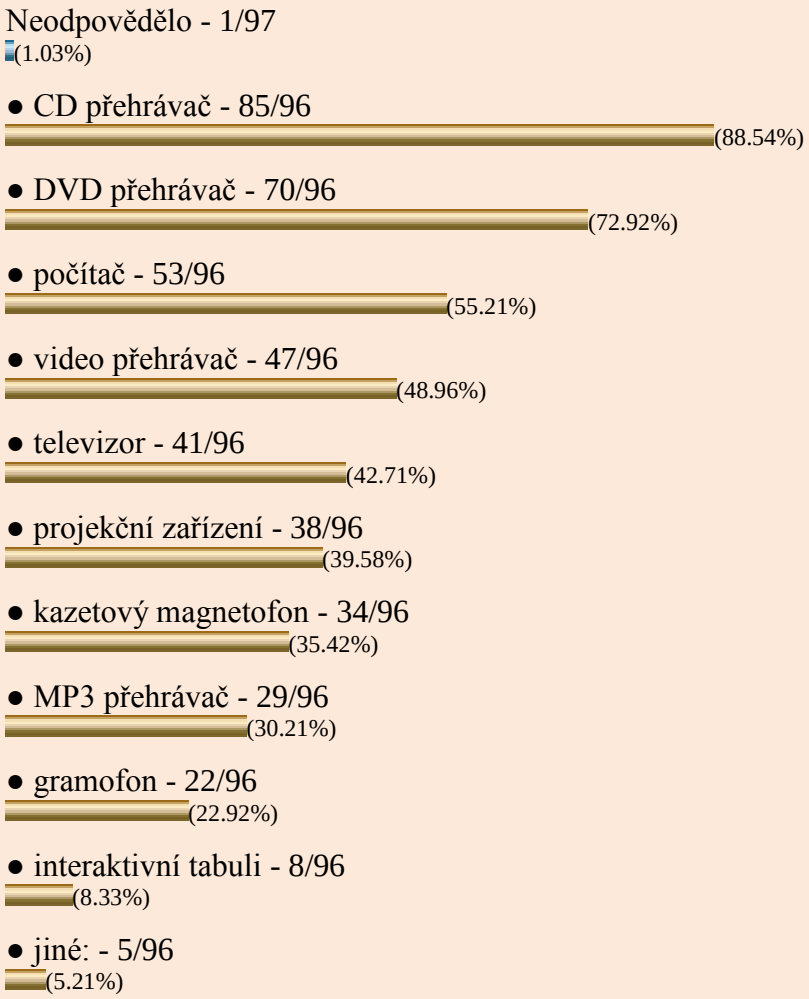

Odpovědi v grafu jsou opět srovnány podle četnosti. Nejvíce respondentů používá z audiovizuální techniky CD přehrávač (89 %) a DVD přehrávač (73 %). Zajímavé je poměrně časté využívání kazetového magnetofonu (35 %), dokonce častější než MP3 přehrávače (30 %). Z výsledků také vysvítá, že respondenti se někdy za technickým vybavením se studenty stěhují - počítač má v hudebně k dispozici 43 % respondentů, ale při výuce ho používá 55 % respondentů nebo projekční zařízení má v hudebně 32 % respondentů a ve výuce ho používá 40 % respondentů, obdobně také využití interaktivní tabule nebo MP3 přehrávače.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti navíc keyboard a Apple ipod. Jeden respondent uvedl, že nepoužívá žádnou audiovizuální techniku.

29. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

● ne - 78/96

(81.25%)

● ano - 18/96

(18.75%)

Pouze 19 % respondentů používá ve výuce nahrávací zařízení. Přitom je jeho možné využití velice široké a právě ve výuce HV může nahrávání učiteli velmi pomoci. Respondenti dále uváděli, jaké zařízení a jakým způsobem využívají (podsoubor respondentů je v těchto podotázkách malý, a proto nemohou být odpovědi brány jako obecně platné, přesto představují alespoň malý náhled do problematiky):

29.a Jaké? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/18

(0.00%)

● videokamera - 6/18

(33.33%)

● minidisk - 4/18

(22.22%)

● diktafon - 4/18

(22.22%)

● digitální kamera - 3/18

(16.67%)

● magnetofon - 0/18

(0.00%)

● jiné: - 7/18

(38.89%)

Odpovědi jsou srovnané podle četnosti. Je zřejmé, že žádné zařízení není dominantní, respondenti zřejmě používají to, co mají k dispozici.

V možnosti „jiné“ ještě respondenti uvedli tato nahrávací zařízení: MP3 přehrávač (2), mobil (2), nahrávací studio, Apple ipod, harddiscrecorder, mikrofon.

29.b Jakým způsobem? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/18
(0.00%)

- při běžné výuce - 4/18
(22.22%)
- pro natočení hotových studentských prací - 10/18
(55.56%)
- pro potřeby projektů - 8/18
(44.44%)
- pro potřeby reprezentace školy - 5/18
(27.78%)
- pro potřeby sebereflexe - 4/18
(22.22%)
- pro potřeby sebereflexe studentů - 15/18
(83.33%)

Nejvíce respondentů využívá nahrávací zařízení pro potřeby sebereflexe studentů (83 %). Tento způsob práce je velmi vhodný, protože se nejedná o zakonzervování hotového tvaru, ale o studijní materiál, na němž se studenti dále učí a mohou s odstupem rozebírat svoje výkony. Více než polovina respondentů (56 %) používá nahrávací techniku také pro natočení hotových studentských prací.

Následující otázka zjišťovala, jaké technické vybavení by ještě respondenti ve své výuce využili, avšak schází jim:

30. Schází Vám nějaké technické vybavení při výuce?

Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

- ne - 35/96
(36.46%)
- ano - 61/96
(63.54%)

36 % respondentů má k dispozici vše, co k výuce potřebuje, a 64 % respondentů nějaké technické vybavení schází. O jaké vybavení se jedná uváděli v podotázce:

30.a Jaké? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Nejčastěji se jedná o přístroje, za kterými zřejmě část respondentů musí docházet do jiné učebny (viz komentář u otázky 28). Nejvíce respondentům chybí počítač, projekční zařízení a interaktivní tabule. Následuje zařízení pro nahrávání - mikrofon a nahrávací zařízení, kvalitní audiotechnika a kvalitní keyboard. Obecně také platí, že čím dražší přístroj, tím více respondentům ve výuce schází.

V možnosti „jiné“ uvedli někteří respondenti hudební nástroje, těmi se však bude zabývat samostatná otázka. Z technického vybavení pak dále uvedli: dobré připojení na internet (2), notebook, externí disk, přehrávač s USB vstupem.

Oproti ostatním předmětům, které mají k dispozici většinou několik ucelených řad učebnic, má HV v učebnicích výběr velmi omezený. Učiteli také přidává práci velká potřeba dalších materiálů, ze kterých by studenti mohli zpívat, případně hrát. Následující otázka zjišťovala, jaké materiály ve výuce respondenti používají:

31. Máte k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky pro studenty?

Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

● ne - 13/96
(13.54%)

● ano - 83/96
(86.46%)

86 % respondentů uvádí, že má učebnice, případně zpěvníky pro studenty.

31.a Upřesněte (autor + vydavatelství učebnice, název zpěvníku):

Z učebnic respondenti uváděli ve velké většině řady A. Charalambidise a kol. pro 6. - 9. ročník ZŠ a pro gymnázia. Dále pak učebnice J. Mihule a kol. pro 6. - 9. ročník ZŠ, HV pro SPgŠ, vlastní skripta a učebnice pouze pro přípravu učitele. Ze studijních knih uvedli Přehled dějin hudby B. Vítka, Dějiny hudby M. Navrátila a Dějiny hudby J. Smolky.

Ze zpěvníků a instrumentálních not uváděli respondenti převážně řadu Já písnička.

Dále to byla řada Hity, My pozor dáme a posloucháme I. a II. díl, Písničky z pohádek 1 - 3, Písničky z filmů, Hosana - zpěvník křesťanských písní, Populární hudba ve škole I. a II. díl, Nebojme se klasiky, Zpíváme ve škole I, Sborník skladeb pro studentské sbory, Písnička I a II, Sing and Swing, Musik um uns, zpěvníky Spirituál kvintetu, J. Nohavici, Čechomoru, Písničky J. Ježka, Písně a kánony období renesance, Hlahol, Píseň o rose, Mám v hlavě MyšLenku, Když tygr jede do Paříže, country zpěvníky, muzikálové písně, Písničky a jejich dramatizace, Lidové písničky a hry s nimi, Instrumentace z letních kurzů pro učitele HV, noty z internetu, vlastní sestavené zpěvníky, volné noty, kopie textů, další odborné publikace o hudbě.

31.b Používáte je ve výuce?

Neodpovědělo - 0/83
(0.00%)

● ano - 81/83
(97.59%)

● ne - 2/83
(2.41%)

Téměř všichni respondenti (98 %), kteří mají k dispozici učebnice a zpěvníky, je ve výuce používají.

32. Jaké hudební nástroje máte při výuce k dispozici? (Můžete zvolit více odpovědí.)

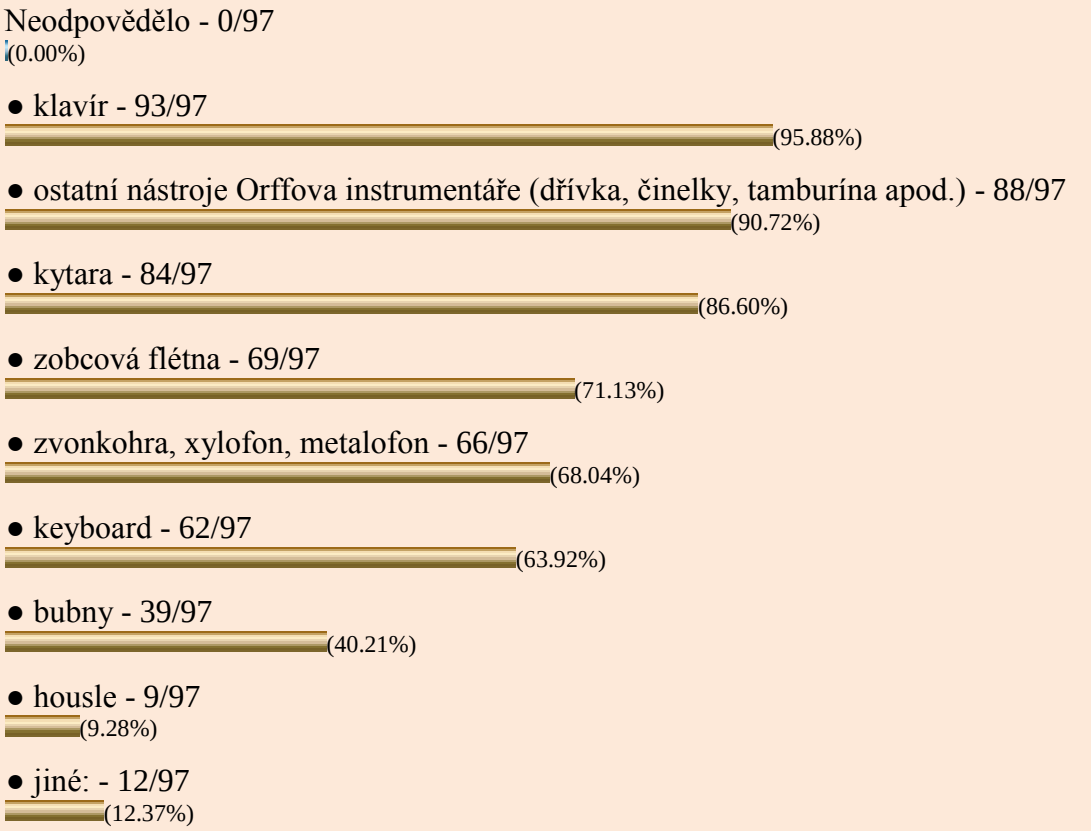

Klavír mají k dispozici téměř všichni respondenti (96 %). Hodně rozšířené jsou také drobné nástroje Orffova instrumentáře, které uvedlo 91 % respondentů (ve výsledcích jsou označeny jako „ostatní nástroje Orffova instrumentáře“, protože v dotazníku byly uvedeny za možností „zvonkohra, xylofon, metalofon“), a kytara, kterou má k dispozici 87 % respondentů. Zobcovou flétnu uvedlo 71 % respondentů, což je u tohoto nástroje poměrně málo. Větší nástroje Orffova instrumentáře má k dispozici 68 % respondentů, téměř třetina je tedy ve výuce nemůže použít. Tyto nástroje jsou přitom velmi praktické, protože se s nimi mohou do hry zapojit i studenti, kteří na jiné melodické nástroje hrát neumí. Keyboard má k dispozici 64 % respondentů a bubny 40 % respondentů. V následující otázce se u těchto nástrojů ukáže, že by si je přálo mít více respondentů. Housle uvedlo pouze 9 % respondentů, což jen dokazuje, že už je ve výuce téměř úplně nahradil klavír (viz také otázka 34).

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto hudební nástroje: basová kytara (3), elektrická kytara (2), bonga (2), příčná flétna, kontrabas, bicí souprava, africký buben, etnické nástroje (digeridoo, kalimby, balafony), cajon, jambo, fujara.

33. Chybí Vám nějaké hudební nástroje při výuce?

Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

- ne - 52/96
(54.17%)

- ano - 44/96
(45.83%)

46 % respondentů uvedlo, že jim chybí ve výuce nějaké hudební nástroje. Specifikovali je v následující podotázce:

33.a Jaké? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/44
(2.27%)

- bubny - 23/43
(53.49%)

- kvalitní keyboard - 19/43
(44.19%)

- xylofony, metalofony, zvonkohry - 17/43
(39.53%)

- celý Orffův instrumentář - 15/43
(34.88%)

- kytara - 6/43
(13.95%)

- klavír - 3/43
(6.98%)

- jiné: - 12/43
(27.91%)

Nejvíce respondentům schází ve výuce bubny, poté kvalitní keyboard, melodické nástroje Orffova instrumentáře a celý Orffův instrumentář. Méně uváděli respondenti kytaru a klavír. Tyto výsledky odpovídají výsledkům otázky 32. Pouze u Orffova instrumentáře by zřejmě potřebovali respondenti doplnit některé nástroje, případně zvýšit počet kusů, ačkoli jich mnoho uvedlo, že je ve vybavení hudebny.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto další nástroje: bicí (3), více kytar (2), housle, altové flétny, flétny, křídlo, bonga a navýšení počtu některých již vlastněných nástrojů (3).

Dále bylo zjišťováno využití nástrojů při výuce HV, a to jak učiteli, tak studenty (viz následující oddíl Aktivity studentů v HV).

34. Na jaké nástroje hrajete vy sama/sám při výuce? (Můžete zvolit více odpovědí.)

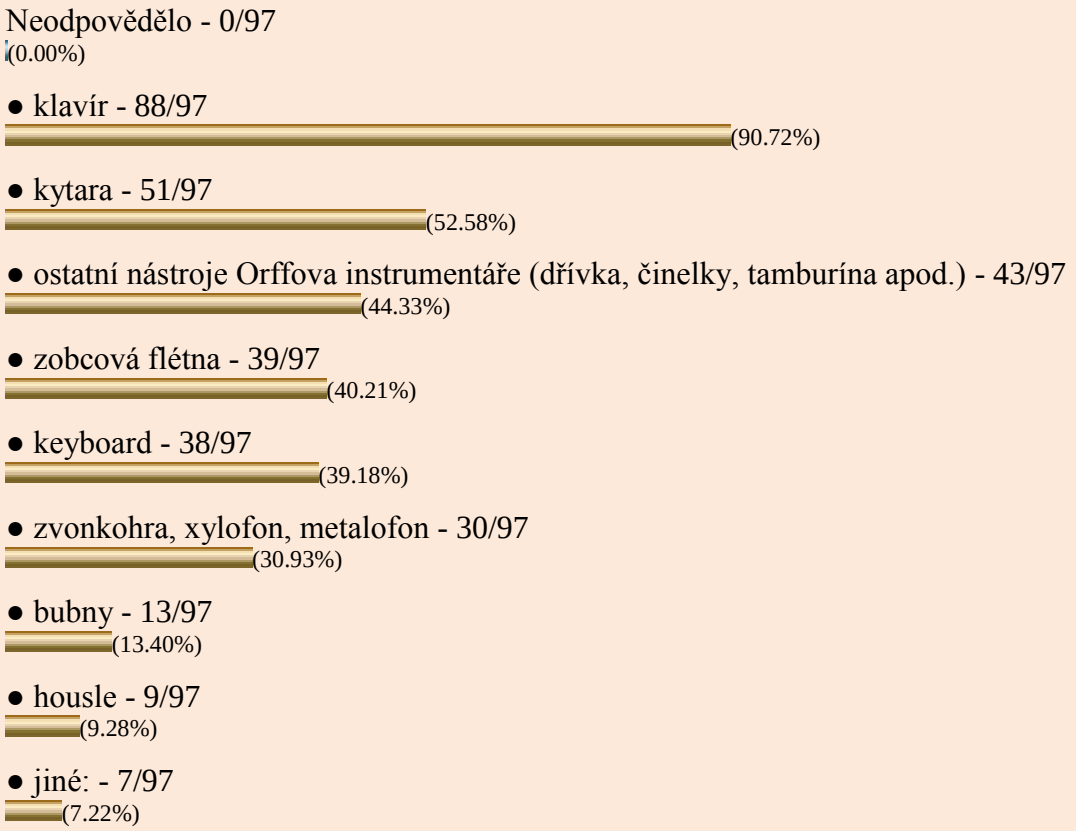

Nejvíce respondentů hraje při výuce na klavír (91 %), více než polovina na kytaru (53 %). Tyto dva nástroje se nejlépe hodí pro harmonický doprovod zpěvu, ještě spolu s keyboardem, který používá 39 % respondentů. Na drobné nástroje Orffova instrumentáře hraje 44 % respondentů, tyto nástroje přenechávají respondenti při výuce spíše studentům (viz následující otázka v oddílu Aktivity studentů v HV), stejně jako zobcovou flétnu, melodické nástroje Orffova instrumentáře a bubny. Na housle hraje pouze 9 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti další nástroje, na které při výuce hrají: příčná flétna (2), etnické nástroje, akordeon, baskytara, altová flétna a kontrabas.

Hudebnu má ve škole k dispozici 84 % respondentů, z nichž ji 95 % vždy používá pro svou výuku. Vybavení hudebny hodnotí nejvíce respondentů (59 %) jako dostatečné, 13 % jako nadstandardní a 29 % jako nedostatečné. Většina respondentů má v hudebně k dispozici CD přehrávač, více než polovina respondentů pak ještě DVD přehrávač, televizor, kazetový magnetofon a video přehrávač. Naopak pouze 4 % respondentů mají v hudebně k dispozici interaktivní tabuli.

Z audiovizuální techniky používají respondenti ve výuce nejčastěji CD a DVD přehrávače. Nahrávací zařízení používá ve výuce pouze 19 % respondentů. Nejčastěji se jedná o videokameru a respondenti pořizují nahrávky nejvíce pro potřeby sebereflexe studentů.

64 % respondentů uvedlo, že jim při výuce schází nějaké technické vybavení, a specifikovali nejčastěji počítač, projekční zařízení a interaktivní tabuli.

Učebnice, případně zpěvníky pro studenty má k dispozici 86 % respondentů a ve výuce je používá 98 % z nich. Nejčastěji se jedná o učebnice A. Charalambidise a zpěvníky Já písnička.

Z hudebních nástrojů mají téměř všichni respondenti k dispozici klavír (96 %) a dále má většina drobné nástroje Orffova instrumentáře (91 %) a kytaru (87 %). Téměř polovině respondentů (46 %) chybí při výuce nějaké hudební nástroje. Nejčastěji uvedli bubny, kvalitní keyboard a melodické nástroje Orffova instrumentáře. Ve výuce respondenti sami hrají především na klavír (91 %) a na kytaru (53 %).

2.1.6 Aktivity studentů v HV

Tento soubor otázek mapoval náplň hodiny HV z hlediska činnosti studentů. Nejdříve bylo zjišťováno, jaké nástroje a jakým způsobem žáci ve výuce používají. Poté byla zjišťována skladba hodiny podle časové dotace čtyř činností - hudebních aktivit studentů, poslechu vážné hudby, poslechu populární hudby a teoretického výkladu.

35. Jaké nástroje používají při výuce studenti? (Můžete zvolit více odpovědí.)

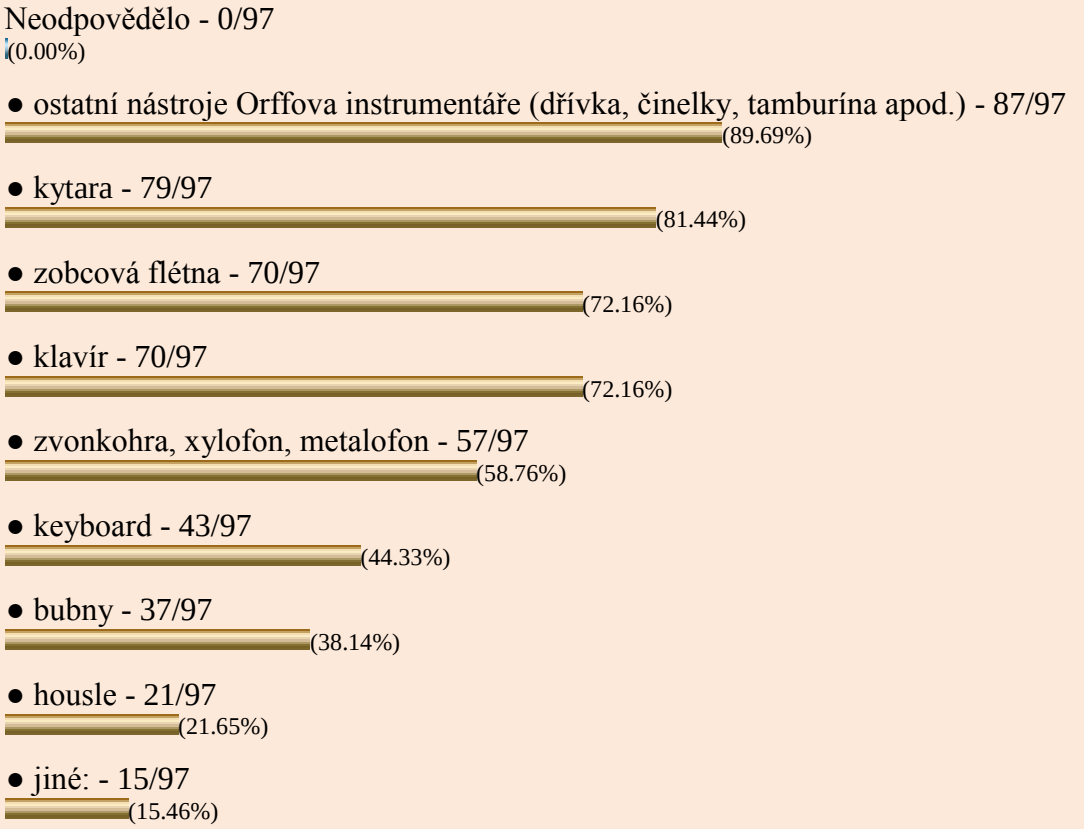

Nejvíce studenti ve výuce hrají na drobné nástroje Orffova instrumentáře, což bylo vzhledem k širokým možnostem jejich použití a relativní cenové dostupnosti očekávatelné. 81 % respondentů uvedlo jako další nástroj studentů kytaru. To je poměrně zajímavé, protože narozdíl od zobcové flétny, na kterou se žáci na některých školách kolektivně učí hrát, výuka hry na kytaru v rámci hromadné HV běžně neprobíhá. Jedná se tedy zřejmě o jednotlivé studenty, kteří se na kytaru naučili hrát mimo školní výuku a doprovázejí ostatní při zpěvu.

Zobcové flétny, které uvedlo 72 % respondentů, mohou někteří učitelé v souladu s výše uvedeným využívat i při kolektivní hře. Naproti tomu u klavíru (72 %) je opět stejná situace jako u kytary. Zvonkohru, xylofon a metalofon používají studenti u 59 % respondentů a keyboard u 44 % respondentů. Na bubny se studenty hraje 38 % respondentů, což jsou téměř všichni, kteří je mají k dispozici (viz otázka 32). Housle uvedlo 22 % respondentů, vypadá to tedy, že studenti v tomto případě poněkud suplují učitele, kterých hraje na housle pouze 9 % (viz otázka 34). Je však velmi dobré, že respondenti dovedností studentů využívají a zapojují je do výuky.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti především další nástroje, na které studenti hrají mimo školní HV: saxofon (3), trubka (3), klarinet (3), příčná flétna (3), violoncello (2), viola, kontrabas, akordeon, altová flétna, irská flétna, elektrická kytara, basová kytara, cajon, etnické nástroje, vlastní nástroje studentů (3).

36. Jakým způsobem žáci používají tyto nástroje? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

● jako doprovod při zpěvu - kolektivně - 86/96

(89.58%)

● jako doprovod při zpěvu - jednotlivě - 49/96

(51.04%)

● při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - kolektivně - 54/96

(56.25%)

● při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - jednotlivě - 39/96

(40.62%)

● při rytmických nebo intonačních cvičeních - 50/96

(52.08%)

● při poslechu - 17/96

(17.71%)

● při pohybové výchově - 27/96

(28.12%)

● jiné: - 3/96

(3.12%)

Většina respondentů (90 %) používá se studenty nástroje pro doprovod zpěvu při kolektivním hraní. Jednotlivé studenty využívá pro doprovod mnohem méně respondentů (51 %). Více než polovina respondentů (56 %) hraje se studenty kolektivní instrumentální „skladbičky“, jednotlivě hrají studenti opět méně (41 %). Hudební nástroje využívají respondenti se svými studenty také při rytmických a intonačních cvičeních (52 %). Méně se již studenti doprovázejí na nástroje při pohybové výchově (28 %) a nejméně hrají při poslechu (18 %).

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti další zajímavé možnosti využití hudebních nástrojů ve výuce: doprovod divadel, osvojování některých prvků hudební teorie, skupinová práce - tvorba hudebních modelů, instrumentální kapela ke sboru, při poslechu - hra motivů nebo celých částí skladeb.

V následujících otázkách měli respondenti zvolit jednu z možností průměrné časové dotace na danou aktivitu v typické hodině HV:

37. Kolik času z vyučovací hodiny typicky stráví žáci hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou)?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● 0 - 5 minut - 1/97
(1.03%)

● 5 - 10 minut - 5/97
(5.15%)

● 10 - 15 minut - 12/97
(12.37%)

● 15 - 20 minut - 39/97
(40.21%)

● 20 - 30 minut - 26/97
(26.80%)

● více než 30 minut - 14/97
(14.43%)

Nejvíce respondentů (40 %) věnuje hudebním aktivitám studentů 15 - 20 minut z vyučovací hodiny, 27 % respondentů 20 - 30 minut. 14 % respondentů se hudebním aktivitám věnuje více než 30 minut z jedné vyučovací hodiny, což je již převážně činnostně zaměřená výuka, ve které teoretický výklad nemá moc prostoru. 12 % respondentů uvedlo 10 - 15 minut a 6 % respondentů méně než 10 minut. Přibližná průměrná doba věnovaná hudebním aktivitám je 21 minut.

38. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● 0 - 5 minut - 10/97
(10.31%)

● 5 - 10 minut - 39/97
(40.21%)

● 10 - 15 minut - 30/97
(30.93%)

● 15 - 20 minut - 11/97
(11.34%)

● 20 - 30 minut - 6/97
(6.19%)

● více než 30 minut - 1/97
(1.03%)

Poslechu vážné hudby věnuje nejvíce respondentů 5 - 10 minut z vyučovací hodiny (40 %), 31 % se mu věnuje 10 - 15 minut. Poslech delší než 30 minut je jen ojedinělý. Přibližná průměrná doba věnovaná poslechu vážné hudby je 11 minut.

39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

- 0 - 5 minut - 29/96

(30.21%)

- 5 - 10 minut - 32/96

(33.33%)

- 10 - 15 minut - 23/96

(23.96%)

- 15 - 20 minut - 10/96

(10.42%)

- 20 - 30 minut - 2/96

(2.08%)

- více než 30 minut - 0/96
(0.00%)

Třetina respondentů se věnuje poslechu populární hudby 5 - 10 minut, jen o trochu méně respondentů 0 - 5 minut. Více než 20 minut uvedla pouze 2 % respondentů. Přibližná průměrná doba věnovaná poslechu populární hudby je 8,5 minuty. Je to tedy méně než u vážné hudby.

40. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině teoretickému výkladu?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- 0 - 5 minut - 2/97

(2.06%)

- 5 - 10 minut - 26/97

(26.80%)

- 10 - 15 minut - 42/97

(43.30%)

- 15 - 20 minut - 23/97

(23.71%)

- 20 - 30 minut - 3/97

(3.09%)

- více než 30 minut - 1/97

(1.03%)

Nejčastěji respondenti věnují teoretickému výkladu 10 - 15 minut (43 %) a odchylky na obě strany jsou vzájemně vyvážené. Volby 0 - 5 minut a více než 30 minut byly jen ojedinělé. Přibližná průměrná doba věnovaná teoretickému výkladu je téměř 13 minut.

Z výsledků těchto čtyř otázek lze sestrojit orientační model typické hodiny HV, který je kvůli omezení pouze na čtyři uvedené aktivity velmi zjednodušující, ukazuje však dobře poměr časových dotací těchto aktivit:

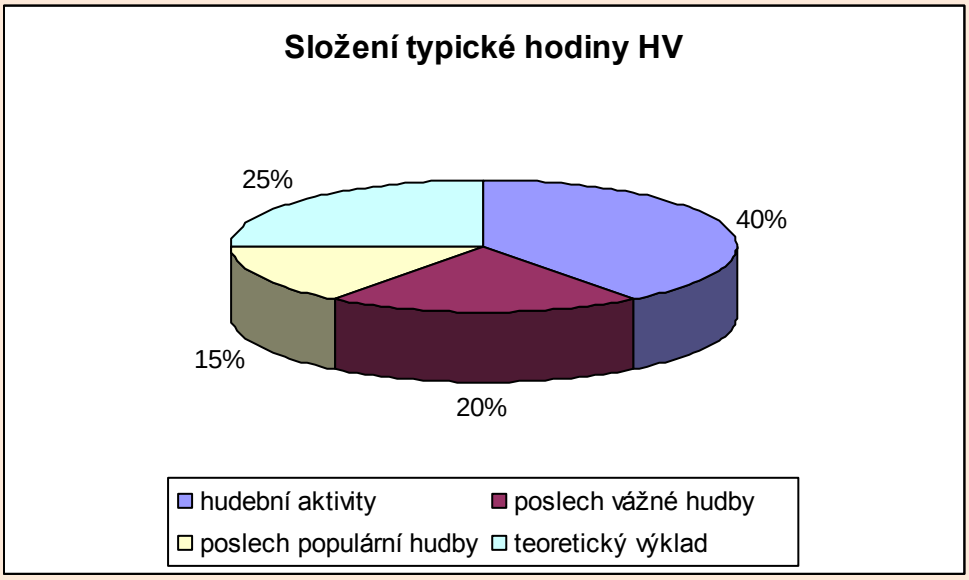

Zhruba 40 % typické hodiny HV zabírají hudební aktivity, 25 % teoretický výklad, 20 % poslech vážné hudby a 15 % poslech populární hudby. Celkové pojetí HV je tedy činnostní.

Studenti v hodinách HV nejčastěji hrají na drobné nástroje Orffova instrumentáře (dřívka, činelky, tamburínu apod.), na kytaru, klavír a zobcovou flétnu. Nejvíce používají hudební nástroje při kolektivním doporovodu zpěvu a dále při kolektivní hře instrumentálních „skladbiček“ a při rytmických a intonačních cvičeních.

Hudebními aktivitami studenti typicky stráví asi 20 minut z vyučovací hodiny, poslechem vážné hudby asi 10 minut, poslechem populární hudby asi 8 minut a teoretickému výkladu je věnováno průměrně asi 13 minut. Ve složení hodiny tedy převládají hudební aktivity studentů, za ně se řadí poslech a na posledním místě je teoretický výklad.

2.1.7 Moderní populární a lidová hudba

Tento okruh otázek byl zaměřený na zastoupení různých druhů hudby ve výuce. Více pozornosti pak bylo věnováno moderní populární hudbě, kde byl zjišťován i způsob jejího začlenění do výuky a poměr vzhledem k lidové hudbě. U lidové hudby pak respondenti vyjádřili svůj názor na vhodnost pro dnešní studenty.

V první otázce měli respondenti přiřadit každému ze čtyř druhů hudby (vážná, lidová, jazzová, moderní populární) ohodnocení podle pořadí jejich zastoupení ve výuce, kdy 1 znamenala největší zastoupení a 4 nejmenší. U každého druhu tak je vidět, kolik respondentů ho má na 1., 2., 3. a 4. místě ve výuce.

41. Seřaďte prosím hudební žánry podle jejich zastoupení ve Vaší výuce (1 -nejvíce zastoupený, 4 - nejméně zastoupený):

vážná hudba
Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

- 1 - 65/96
(67.71%)
- 2 - 22/96
(22.92%)
- 3 - 7/96
(7.29%)
- 4 - 2/96
(2.08%)

lidová hudba
Neodpovědělo - 2/97
(2.06%)

- 1 - 7/95
(7.37%)
- 2 - 23/95
(24.21%)
- 3 - 37/95
(38.95%)
- 4 - 28/95
(29.47%)

jazzová hudba
Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

- 1 - 2/96
(2.08%)
- 2 - 15/96
(15.62%)
- 3 - 23/96

(23.96%)

● 4 - 56/96
(58.33%)

moderní populární hudba
Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

● 1 - 22/96
(22.92%)

● 2 - 36/96
(37.50%)

● 3 - 28/96
(29.17%)

● 4 - 10/96
(10.42%)

Vážnou hudbu má nejvíce respondentů na 1. místě, lidovou hudbu na 3. místě, jazzovou hudbu na 4. místě a moderní populární hudbu na 2. místě. Přesnější výsledky jsou podle průměrného hodnocení: vážná hudba 1,44; moderní populární hudba 2,27; lidová hudba 2,91; jazzová hudba 3,39. Přehledně jsou tyto výsledky zachyceny v následujícím grafu:

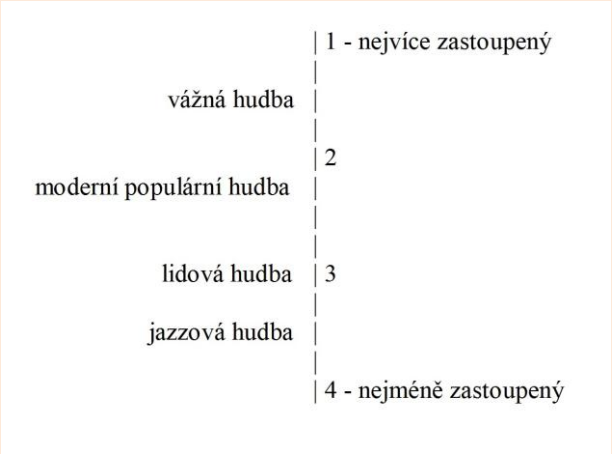

Další otázka zjišťovala, kolik respondentů zařazuje do své výuky moderní populární hudbu:

42. Vyučujete v rámci HV i moderní populární hudbu?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ne - 7/97
(7.22%)

● ano - 90/97
(92.78%)

93 % respondentů moderní populární hudbu do výuky zařazuje. Kolik prostoru jí tito respondenti v porovnání s ostatními druhy hudby věnují a jakým způsobem její výuka probíhá, zjišťovaly následující podotázky:

42.a Jak moc se jí věnujete?

Neodpovědělo - 0/90
(0.00%)

● jen velmi okrajově - 3/90
(3.33%)

● méně než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě - 37/90
(41.11%)

● zhruba stejně jako vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě - 49/90
(54.44%)

● více než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě - 1/90
(1.11%)

54 % respondentů uvedlo, že se moderní populární hudbě věnuje zhruba stejně jako vážné, případně i lidové a jazzové hudbě, 41 % méně než vážné, 3 % se jí věnují jen okrajově a pouze ojedinělé je, že respondent se věnuje moderní populární hudbě více než jiným druhům hudby.

Tyto odpovědi zpětně osvětlují výsledky moderní populární hudby v otázce 41. 3 % velmi okrajové výuky moderní populární hudby spolu se 7 % respondentů, kteří ji vůbec nevyučují, odpovídá 10 % respondentů, kteří zvolili v otázce 41 ohodnocení 4, tedy nejmenší zastoupení ve výuce. 54 % respondentů, kteří se moderní populární hudbě věnují zhruba stejně jako vážné hudbě (s 1 %, které se jí věnuje více než vážné hudbě, je to 55 %), se v otázce 41 rozdělilo na 23 % respondentů, kteří uvedli moderní populární hudbu jako nejvíce zastoupenou ve výuce, a zbylých 32 % respondentů, kteří ji zřejmě umístili na 2. místo. Pokud si tedy museli respondenti vybrat na každé místo pouze jeden druh, uvedli jako nejvíce zastoupený druh vážnou hudbu, pokud však mohli, uvedli, že vážné i moderní populární hudbě věnují zhruba stejně prostoru. Moderní populární hudba je tedy časovou dotací blíže vážné hudbě, než vyplývá z výsledků otázky 41.

42.b Jakým způsobem ji vyučujete? (Můžete zvolit více odpovědí.)

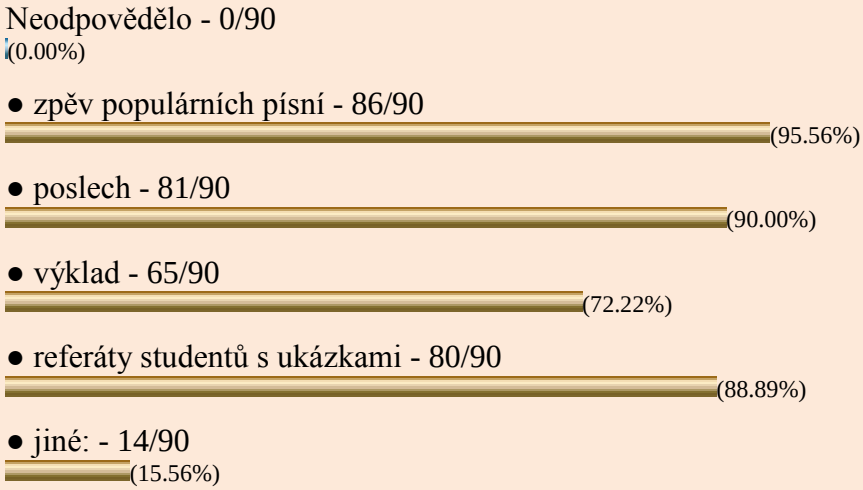

Nejčastější formou výuky moderní populární hudby je zpěv populárních písní, kterému se v hodinách věnuje 96 % respondentů. Označení této aktivity výukou je ovšem problematické, pokud ji učitelé nepojímají šířeji, tedy např. ve spojení s referáty, hudební teorií, instrumentální hrou, hlasovou nebo pohybovou výchovou. Samotný zpěv písní má ve výuce své místo spíše jako relaxační prvek a takto jej zřejmě také respondenti používají.

Velká většina respondentů se věnuje moderní populární hudbě také formou poslechu (90 %) a referátů žáků (89%). U poslechu platí tatáž poznámka jako u zpěvu. V otázce 39 vyšla průměrná doba poslechu populární hudby v jedné vyučovací hodině zhruba 8,5 minuty, což je zhruba pětina času a tedy poměrně vysoká časová dotace na tuto aktivitu. Forma referátů žáků je učiteli zřejmě oblíbená i proto, že studenti mohou nové trendy v populární hudbě představit současně i učiteli a také je samotné téma referátu zaujme.

Teoretický výklad používá pro výuku moderní populární hudby 72 % respondentů. Toto číslo se zdá vysoké, avšak při bližším pohledu se může jevit nedostatečné. Samotný zpěv nebo poslech moderní populární hudby není totiž pro studenty z hlediska přínosu nových informací, ale ani nových zkušeností právě přínosný. Poslech a zpěv moderní populární hudby totiž často provází studenty jejich každodenním životem. Proto by studenti potřebovali ve škole získat především teoretický základ vývoje této hudby, jejich kořenů, druhů atd., aby nad ní získali větší nadhled a alespoň trochu pronikli také do jejich struktur (zde je také vhodné zapojení hudebních nástrojů tak, jak někteří respondenti uvedli v možnosti „jiné“). Proto je 28 % respondentů, kteří k moderní populární hudbě žádný výklad studentům nepodají, poměrně vysoké číslo.

V možnosti „jiné“ respondenti uvedli tyto formy výuky: prezentace (3), pěvecká vystoupení (3), video, you tube, hudební filmy s následnou besedou, hra na nástroje jako riff nebo téma, hra na nástroje podle partitury

a zpěv, projekty, dokumentární pořady (Sedm epoch rocku), hudební tematické pořady. „Hledáním vztahů mezi "vážnou" a "populární" hudbou, jejími protagonisty, hudebními východisky, atp.“

V této otázce uvedla velká většina respondentů, že se v hodinách věnuje zpěvu populárních písní. Zda je zastoupení lidových písní podobné, zjišťovala následující otázka:

43. Jaké je zastoupení lidových a populárních písní ve Vaší výuce?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● lidové písně převažují nad populárními písněmi - 6/97
(6.19%)

● poměr lidových a populárních písní je zhruba vyvážený - 34/97
(35.05%)

● moderní populární písně převažují nad lidovými písněmi - 57/97
(58.76%)

Moderní populární písně jsou ve výuce zastoupeny výrazně více než lidové, pouze 6 % respondentů dává více prostoru lidovým a u 35 % je jejich poměr vyvážený. Výsledky se tak shodují s otázkou 41. Zajímavé může být rozvrstvení odpovědí podle věkových kategorií:

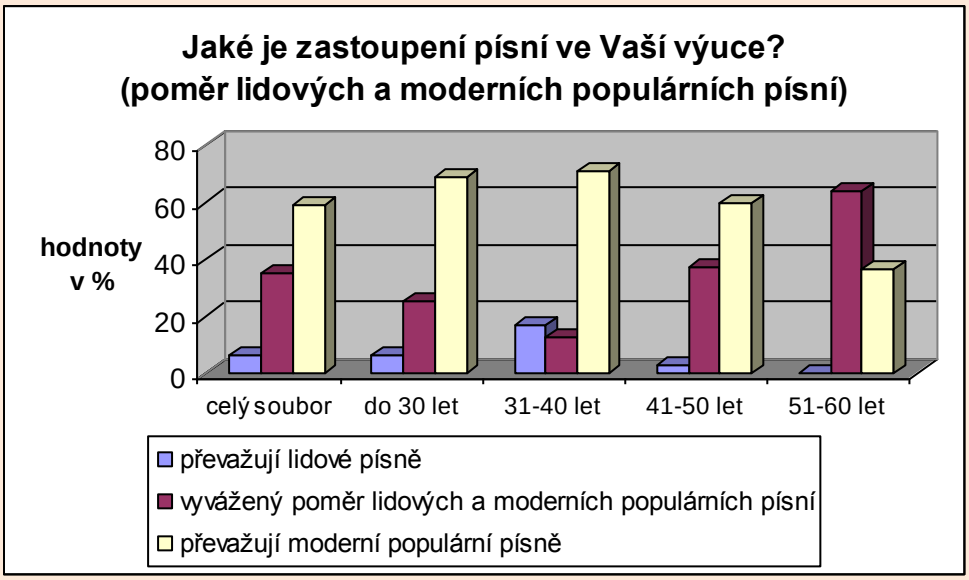

První tři věkové kategorie jsou poměrně vyrovnané, kde je více respondentů upřednostňujících moderní populární písně, tam je i více respondentů upřednostňujících lidové písně, proto je průměr těchto kategorií podobný. Vybočuje pouze nejstarší kategorie 51 - 60 let, kde převážil počet respondentů s vyváženým poměrem moderních a lidových písní nad počtem respondentů upřednostňujících moderní populární písně. Překvapivě zde však jako v jediné věkové kategorii žádný respondent neuvedl převahu lidových písní.

Na to, zda stále respondenti považují lidové písně za vhodnou součást výuky, byla zaměřena následující otázka:

44. Myslíte si, že lidové písně jsou vhodnou součástí současné výuky HV?

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

● ano, je to základ hudební kultury - 87/96

(90.62%)

● ne, lidové písně jsou pro studenty zastaralé, nezajímavé, nevhodné - 9/96

(9.38%)

91 % respondentů považuje lidové písně za vhodnou součást současné výuky HV. I většina respondentů, kteří v minulé otázce uvedli dominanci populárních písní v jejich výuce, tedy přiznává lidovým písním jejich trvalé místo v hudební kultuře. Respondenti, kteří zvolili možnost „ne“ (9 %), měli ve volné podotázce napsat, čím by lidové písně ve výuce nahradili:

44.a Čím byste lidové písně ve výuce nahradil/a?

Z odpovědí vyplývá, že respondenti se především přizpůsobují zájmu studentů. Lidové písně tak někteří ve výuce používají, ale omezeně. Nejčastěji je nahrazují populárními písněmi. Vycházet takovýmto způsobem vstříc studentům je zřejmě spíše na škodu. Jinde než ve škole se studenti s lidovými písněmi setkají jen velmi zřídka (pokud nejsou z kraje s živou folklorní tradicí, kde však nejspíše ani ve škole není s lidovými písněmi problém) a tím se dostávají do bludného kruhu, kdy nemají rádi lidové písně, protože je nikdo nenaučil mít je rád. Učitelé by se měli spíše snažit vybrat vhodné písně melodicky i obsahově tak, aby byly studentům v jejich životním období blízké, a pokusit se je například vkusně aktualizovat použitím doprovodu. Vhodné by bylo využití profesionálních aranžmá různých skupin nebo pěveckých sborů. Lidové písně v sobě mají mnoho poetiky a moudrosti, kterou většina moderních populárních písní postrádá, a bylo by škoda o ně studenty připravit. Proto je pozitivní, že si převážná většina respondentů význam lidových písní uvědomuje a potřebu lidové písně nahrazovat cítí jen 9 % respondentů.

Respondenti uváděli tyto odpovědi: písně populární, folkové, písničkáři; moderními písněmi; nenahraditelné; nevím; lidové jen okrajově; jsou vhodné, ale již nepřijímané. Plné citace některých odpovědí:

„Není třeba nahrazovat, ale používat uváženě a přiměřeně.“

„Lidové písně zpívám s mladšími žáky do 7.ročníku, starší děti chtějí zpívat písně modernější s výrazným rytmem.“

„Osobně lidové písně ráda zpívám i poslouchám, ale dnešní mladá generace lidové písně odmítá. Měly by se zpívat v mateřských školách a na 1.stupni ZŠ.“

„Mám starší studenty - šestileté a čtyřleté gymnázium, lidové písně zpíváme tam, kde je to spojeno i s výkladem, jinak ne, zájem je hlavně o populární písně.“

Nejvíce času věnují respondenti ve výuce vážné hudbě, poté moderní populární hudbě, lidové hudbě a nejméně jazzu. 93 % respondentů vyučuje v rámci HV i moderní populární hudbu, a to v průměru o trochu méně než vážnou hudbu. Velká většina těchto respondentů přitom využívá ve výuce moderní populární hudby zpěv, poslech a referáty studentů. Moderní populární písně v průměru převažují ve výuce respondentů nad lidovými písněmi, ačkoli lidové písně považuje za vhodnou součást současné HV 91 % respondentů.

2.1.8 Počítačová technika

Tento soubor otázek se věnoval využívání počítačů v rámci HV, a to u učitelů i studentů. Zkoumán byl způsob a frekvence užití, případně důvody nepoužívání počítačů. Shrnující otázkou pak byla poslední, která zjišťovala celkový názor respondentů na používání počítačů v HV.

Nejprve respondenti odpovídali na otázky týkající se jejich vlastní práce s počítačem pro účely HV, tedy především pro přípravu na hodiny.

45. Využíváte vy sama/sám pro účely HV počítač?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ne - 23/97
(23.71%)

● ano - 74/97
(76.29%)

Tři čtvrtiny respondentů používají pro účely HV počítač. Při pohledu na výsledky podle věkových kategorií je přitom zajímavé, že nejméně počítač využívají respondenti ve věku 31 - 40 let a naopak nejvíce respondenti z nejstarší kategorie 51 - 60 let. Rozdíl však není nijak velký, nedosahuje 20 %.

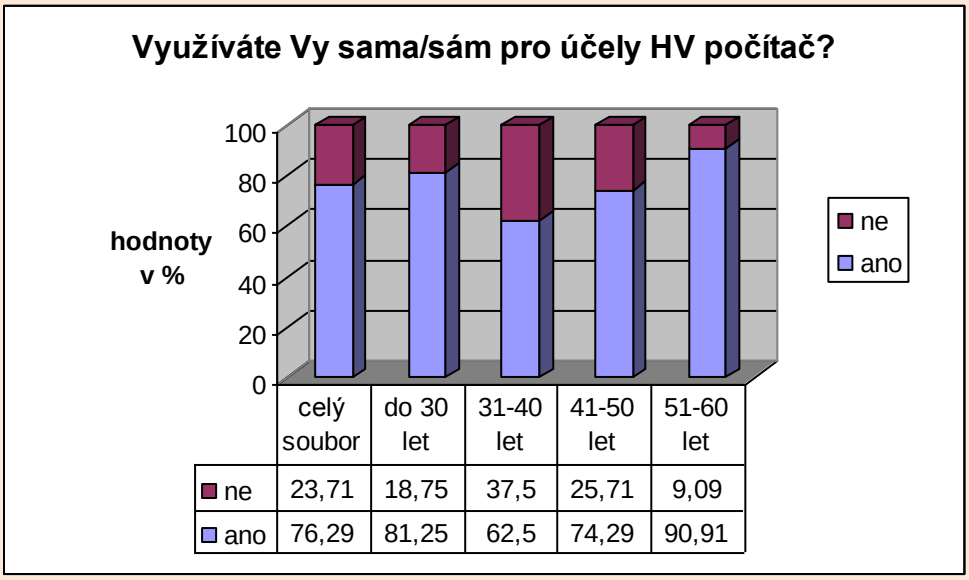

Proč téměř čtvrtina respondentů počítač nevyužívá, zjišťovala následující podotázka:

45.a Z jakého důvodu? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/23
(0.00%)

- nemám představu, jak bych mohl/a počítač v HV využít - 2/23
(8.70%)

- nemám počítač k dispozici - 16/23
(69.57%)

- nerad/a pracuji s počítačem - 7/23
(30.43%)

- neumím počítač dostatečně ovládat - 0/23
(0.00%)

Nejčastěji respondenti uvedli technickou překážku - nemají počítač k dispozici (70 %). 30 % respondentů uvedlo, že nerado pracuje s počítačem, a 9 % respondentů nemá představu o využití počítače v HV. Zajímavý je zde opět výsledek věkové kategorie 51 - 60 let, kde respondenti zvolili pouze možnost „nemám počítač k dispozici“ a ne očekávanou první nebo druhou možnost. Jako pozitivní lze hodnotit to, že žádný respondent neuvedl možnost „neumím počítač dostatečně ovládat“. Ukazuje to buď na celkově dobrou počítačovou gramotnost respondentů, nebo na to, že respondenti nedostatky v ovládání počítače nevnímají jako důvod k jeho nepoužívání.

Respondenti, kteří uvedli, že počítač pro účely HV používají (76 %), dále specifikovali konkrétní činnosti a také frekvenci použití:

45.b Jakým způsobem? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/74
(0.00%)

- pro vyhledávání informací na internetu - 65/74
(87.84%)

- pro vyhledávání nahrávek na internetu - 65/74
(87.84%)

- pro práci s notačním a kompozičním programem - 21/74
(28.38%)

- pro přípravu pracovních listů pro studenty - 35/74
(47.30%)

Shodně 88 % respondentů využívá na počítači připojení k internetu, a to kvůli vyhledávání informací nebo nahrávek. Počítač zde tedy jen nahrazuje knihy a hudební nosiče. 47 % respondentů používá počítač pro přípravu pracovních listů a pouze 28 % pro práci s notačním a kompozičním programem. Výsledky této otázky ukazují, že přestože 76 % respondentů používá počítač, většina z nich nevyužívá jeho specifické možnosti a funkce, které přímo učitelům HV nabízí. Potvrzuje to výsledky otázky 57, kde 92 % respondentů uvedlo nepřipravenost z VŠ na práci s moderní technikou ve výuce. Využití počítače se pak ve většině případů omezuje na funkce, jejichž používání je všeobecně rozšířené, a speciálnější programy využívá jen menšina respondentů.

45.c Jak často?

Neodpovědělo - 0/74
(0.00%)

- na každé hodině - 13/74
(17.57%)

- pravidelně - 39/74
(52.70%)

- několikrát za rok - 21/74
(28.38%)

- výjimečně - 1/74
(1.35%)

Nejvíce respondentů využívá počítač pravidelně, ale ne na každé hodině (53 %), 28 % několikrát za rok, 18 % na každé hodině a 1 % výjimečně. Pro účely HV se zdá toto rozvrstvení frekvencí přiměřené, protože hodiny lze vystavět i bez použití počítače.
Výsledky v jednotlivých kategoriích tentokrát více odpovídají očekáváním:

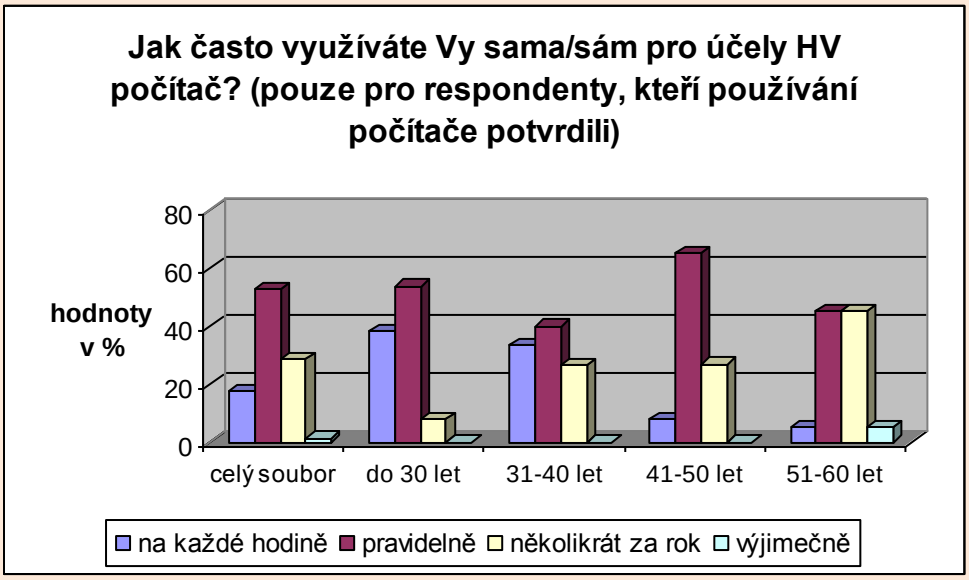

Zde se dá říci, že čím starší věková kategorie, tím méně často používá počítač.

Další otázky zjišťovaly využívání počítačů studenty přímo při výuce HV.

46. Používají v HV počítač žáci?

Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

- ne - 52/96 (54.17%)
- ano - 44/96 (45.83%)

Studenti někdy používají počítač ve výuce u 46 % respondentů. Rozšíření výuky s počítači by však pravděpodobně bylo větší, kdyby k tomu měli respondenti materiální podmínky (viz podotázka 46.a).

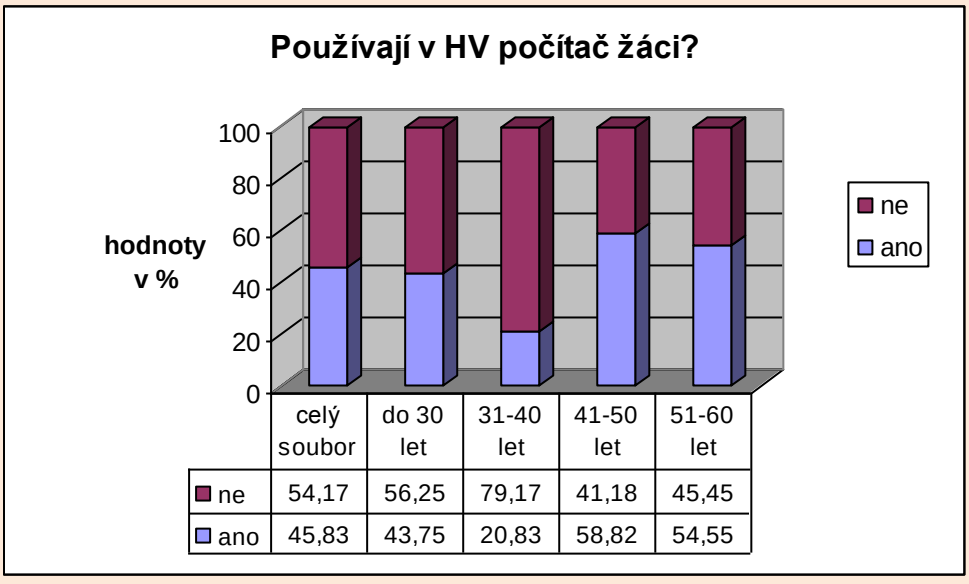

	celý soubor	do 30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let
ne	54,17	56,25	79,17	41,18	45,45
ano	45,83	43,75	20,83	58,82	54,55

Zajímavé je srovnání výsledků jednotlivých věkových kategorií - nejméně se studenty pracují na počítačích respondenti věkové kategorie 31 - 40 let a nejvíce respondenti věkové kategorie 41 - 50 let. Nejstarší respondenti přitom uváděli práci s počítačem častěji než nejmladší. Pro vysvětlení tohoto jevu by bylo zapotřebí hlubšího zkoumání, jednu z hypotéz by bylo možné formulovat tak, že práce studentů na počítači nevyžaduje od učitele takové zapojení jako jiné činnosti, a proto ji využívají spíše starší učitelé. Vysvětlení nepodává ani podotázka, z jakého důvodu respondenti počítač se studenty nepoužívají:

46.a Z jakého důvodu? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/52
(0.00%)

● nemám představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít - 2/52
(3.85%)

● nemám k dispozici dostatek počítačů - 45/52
(86.54%)

● nerada pracuji s počítačem - 7/52
(13.46%)

● neumím počítač dostatečně ovládat - 1/52
(1.92%)

Respondenti se ve velké většině (87 %) odvolávají na nedostatek počítačů. Z toho vyplývá, že kdyby měli k dispozici počítače, alespoň někteří by je pro práci studentů využili. 13 % respondentů uvedlo, že nerado pracuje s počítačem. Pouze 4 % respondentů neví, jak by mohli studenti počítač v HV využít, a ojedinělá byla volba možnosti „neumím počítač dostatečně ovládat“.

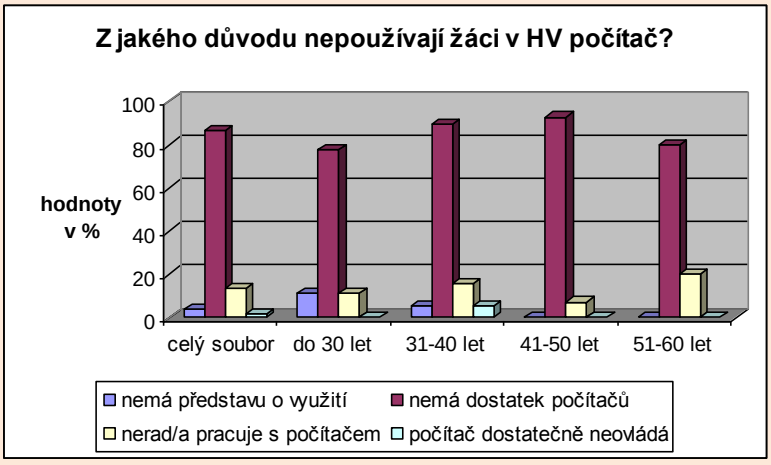

Výsledky podle jednotlivých věkových kategorií jsou opět zajímavé v tom, že úplně neodpovídají stereotypním představám. V nejstarší věkové kategorii sice respondenti uváděli nejvíce ze všech, že neradi pracují s počítačem, rozdíl oproti jiným kategoriím však není nijak

velký a naopak zde nikdo neuvedl, že nemá představu o využití počítače a že počítač dostatečně neovládá. Respondenti z nejmladší kategorie překvapivě volili nejvíce ze všech možnost, že nemají představu o využití počítačů v HV.

Respondenti, kteří uvedli, že studenti v jejich hodinách využívají počítač (46 %), dále upřesňovali, jakým způsobem a jak často ho využívají:

46.b Jakým způsobem? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/44
(0.00%)

● pro vyhledávání informací na internetu - 37/44
(84.09%)

● pro poslech nahrávek na internetu - 35/44
(79.55%)

● pro práci s notačním a kompozičním programem - 2/44
(4.55%)

● pro vyplňování pracovních listů - 4/44
(9.09%)

● pro práci s výukovým hudebním softwarem - 7/44
(15.91%)

Zde jsou výsledky obdobné jako u podotázky 45.b. Opět je nejvíce používaný internet, pro vyhledávání informací ho používají studenti u 84 % respondentů a pro poslech nahrávek studenti u 80 % respondentů. Pro práci s výukovým hudebním softwarem počítač používá pouze 16 % respondentů, pro vyplňování pracovních listů 9 % respondentů a pro práci s notačním a kompozičním programem 5 % respondentů. Platí zde tedy opět, že programy vyvinuté přímo pro výuku HV používá menšina respondentů (viz komentář u podotázky 45.b a výsledky otázky 57).

46.c Jak často?

Neodpovědělo - 0/44
(0.00%)

● na každé hodině - 3/44
(6.82%)

● pravidelně - 18/44
(40.91%)

● několikrát za rok - 21/44
(47.73%)

● výjimečně - 2/44
(4.55%)

Téměř polovina respondentů (48 %), kteří používají ve výuce se studenty počítač, ho používá jen několikrát za rok, tedy spíše pro zpestření výuky. 41 % respondentů uvedlo, že počítač používá pravidelně, 7 % respondentů na každé hodině a 5 % pouze výjimečně. Zhruba polovina respondentů tedy využívá počítač se studenty soustavněji (na každé hodině nebo pravidelně) a druhá polovina jen jako občasný doplněk výuky (několikrát za rok nebo výjimečně).

Poslední otázka zjišťovala celkový názor respondentů na používání počítačů v HV:

52. Jaký máte názor na používání počítačů ve výuce HV? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 2/97
(2.06%)

● v současné době je to nezbytná součást výuky HV - 24/95
(25.26%)

● je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky - 50/95
(52.63%)

● je to dobrý prostředek ke zpestření výuky - 58/95
(61.05%)

● počítač je ve výuce HV nadbytečný, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující - 3/95
(3.16%)

● počítač může výuku HV spíše narušit - 3/95
(3.16%)

● je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku - 39/95
(41.05%)

● jiné: - 8/95
(8.42%)

Podle respondentů je počítač ve výuce HV především dobrým prostředkem k jejímu zpestření (61 %) a zefektivnění (53 %). 41 % respondentů považuje počítač za dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku (blíže viz podotázka 45.b). Čtvrtina respondentů zastává názor, že počítač je v dnešní době nezbytnou součástí výuky HV. Jako nadbytečný nebo rušivý hodnotí počítač shodně 3 % respondentů. Celkově se tedy respondenti staví k používání počítačů ve výuce HV kladně.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto odpovědi: nemám vyzkoušeno; obliba ICT by se měla využít ke zvýšení obliby HV; počítač převážně jen pro přípravu; klasické metody jsou pro pravidelnou práci vhodnější; využívat počítač jen s rozumem; vlastní hudební aktivita je pro žáky často narozdíl od PC jinde nedostupná; žáci mají možnost PC prezentací; počítač by měli mít všichni učitelé HV k udržení kroku se studenty.

Pro porovnání odpovědí věkových kategorií byly vybrány dvě opačné odpovědi - počítač je ve výuce HV nezbytný a počítač je ve výuce HV nadbytečný.

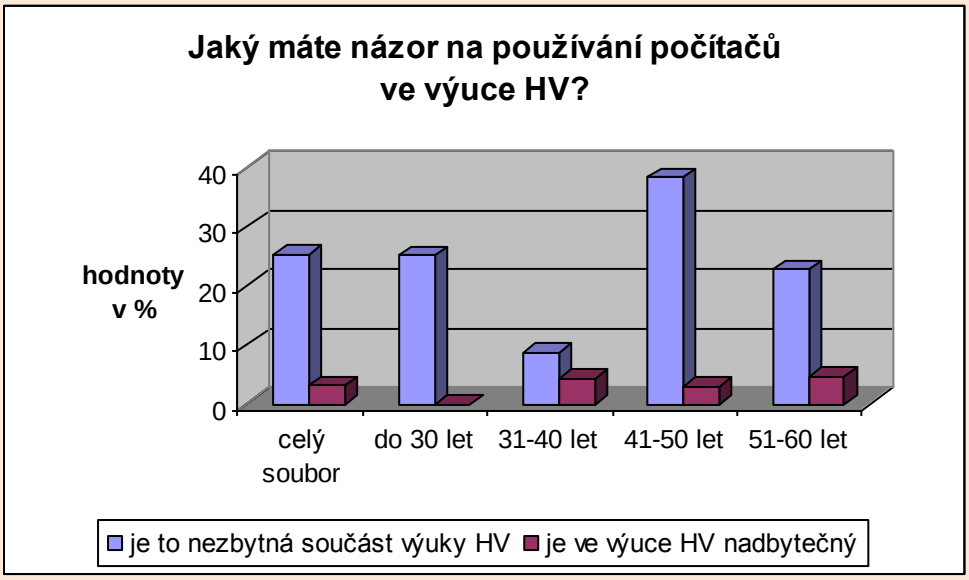

V kategorii do 30 let nezvolil žádný respondent možnost, že je počítač ve výuce HV nadbytečný, počet voleb nezbytnosti počítače je však v průměru celého souboru. Nejčastěji zastávají názor o nezbytnosti počítače respondenti z kategorie 41 - 50 let a nejméně často respondenti z kategorie 31 - 40 let, což je podobný výsledek jako u otázky 46. Tímto mechanismem vzájemného porovnání výsledků otázek lze potvrdit zajímavé rozvržení sympatií k počítači v jednotlivých kategoriích. Odůvodnění těchto výsledků však není zřejmé.

Pro vlastní potřebu v rámci HV používá počítač 76 % respondentů, a to nejčastěji pravidelně pro vyhledávání informací a nahrávek na internetu. Notační a kompoziční program využívá jen 28 % z nich. Respondenti, kteří počítač nevyužívají, nejčastěji nemají počítač k dipozici.

Studenti používají v HV počítač u 46 % respondentů. Je to především opět pro vyhledávání informací a nahrávek na internetu a to několikrát za rok nebo pravidelně. Respondenti, u kterých studenti s počítačem v HV nepracují, většinou nemají na tuto aktivitu dostatek počítačů.

O počítači ve výuce HV si nejvíce respondentů myslí, že je to dobrý prostředek ke zpestření (61 %) a zefektivnění (53 %) výuky.

2.1.9 Hudební softwary

V tomto souboru otázek byly zjišťovány zkušenosti respondentů s hudebními softwary, konkrétně nejprve s kompozičními a notačními softwary a poté s hudebními výukovými softwary. Zjišťováno bylo, zda respondenti o těchto programech slyšeli, zda s nimi mají vlastní zkušenost a zda je používají ve výuce, případně proč je nepoužívají. Respondenti měli uvádět i konkrétní hudební softwary. V poslední otázce byl zjišťován zájem respondentů o školení v oblasti hudebních softwarů.

47. Slyšel/a jste někdy o kompozičních a notačních softwarech?

90 % respondentů slyšelo o kompozičních a notačních softwarech. Podle tohoto výsledku vypadá informovanost respondentů o moderní technice na dobré úrovni. Ovšem hned další podotázka ukázala, že z těchto 90 % respondentů má přímou zkušenost se softwarem pouze 48 %, ostatní je tedy znají pouze pasivně:

47.a Máte přímou zkušenost s některým kompozičním a notačním softwarem?

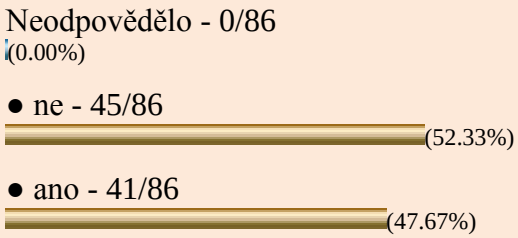

Respondenti, kteří mají přímou zkušenost se softwarem, upřesnili v následující podotázce konkrétní počítačový program:

47.b Vyznačte: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/41

(0.00%)

● Cubase - 5/41

(12.20%)

● Sequel - 0/41

(0.00%)

● Sibelius - 31/41

(75.61%)

● Finale - 15/41

(36.59%)

● Cakewalk - 3/41

(7.32%)

● Encore - 8/41

(19.51%)

● Capella - 13/41

(31.71%)

● jiné: - 3/41

(7.32%)

Nejrozšířenějším softwarem je mezi respondenty Sibelius, který uvedlo 76 % z nich. Rozšířené jsou také programy Finale (jednou byl ještě uveden v možnosti „jiné“, tedy dohromady 39 %) a Capella (32 %). Méně známé jsou pak Encore, Cubase a Cakewalk, Sequel nevybral žádný respondent.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto další softwary: NoteWorthy Composer, MuseScore.

Další otázky se již týkaly výukových hudebních softwarů, které jsou vyvíjeny přímo pro potřeby výuky HV. Učitelé by o nich tedy měli vědět a znát jejich možnosti využití, i když se mohou rozhodnout, že je ve výuce využívat nebudou.

48. Slyšel/a jste někdy o výukových hudebních softwarech?

Neodpovědělo - 2/97

(2.06%)

● ne - 25/95

(26.32%)

● ano - 70/95

(73.68%)

O výukových hudebních softwarech slyšelo méně respondentů než o kompozičních a notačních softwarech, pouze 74 %. Ještě horší výsledek je u přímé zkušenosti s těmito softwary (u respondentů, kteří o výukových hudebních softwarech slyšeli):

48.a Máte přímou zkušenost s některým výukovým hudebním softwarem?

Neodpovědělo - 0/70
(0.00%)

● ne - 64/70
(91.43%)

● ano - 6/70
(8.57%)

Pouze 9 % respondentů má přímou zkušenost s výukovým hudebním softwarem (z celkového počtu respondentů je to jen 6 %). Zde se ukazuje nedostatek ve výuce na VŠ, kde by se měli studenti s výukovými softwary alespoň seznámit a vyzkoušet si jejich fungování, aby se v praxi mohli rozhodnout, zda a v jakém rozsahu je použijí (o přípravě na práci s moderní technikou ve výuce viz otázka 57). Respondenti označili, které softwary z praxe znají:

48.b Vyznačte: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/6
(0.00%)

● Midimaster RhythmusTrainer - 1/6
(16.67%)

● Midimaster ScoreTrainer - 0/6
(0.00%)

● EarMaster - 1/6
(16.67%)

● Sibelius Auralia - 0/6
(0.00%)

● Compass - 1/6
(16.67%)

● Musition - 0/6
(0.00%)

● Instruments - 0/6
(0.00%)

● jiné: - 3/6
(50.00%)

Po jednom uvedli respondenti tyto programy: Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster a Compass. V možnosti „jiné“ pak ještě Sibelius Score a Music Maker.

49. Používáte některý výukový hudební software ve výuce?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- ne - 91/97
(93.81%)

- ano - 6/97
(6.19%)

V této otázce výsledky kopírují podotázku 48.a, pouze 6 % respondentů používá výukový software v praxi. Zajímavé jsou důvody, proč 94 % respondentů výukové softwary nepoužívá:

49.a Z jakého důvodu? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/91
(1.10%)

- neznám žádný výukový hudební software - 30/90
(33.33%)

- neumím s výukovým hudebním softwarem pracovat - 26/90
(28.89%)

- nemám výukový hudební software k dispozici - 47/90
(52.22%)

- nemám k dispozici dostatečné množství počítačů pro studenty - 47/90
(52.22%)

- výukový hudební software pro svou výuku nepotřebuji - 18/90
(20.00%)

Nejčastěji respondenti uváděli technické důvody - nedostatek počítačů pro studenty a chybějící výukový hudební software (shodně 52 %). 33 % respondentů žádný výukový hudební software nezná a 29 % respondentů neumí s tímto softwarem pracovat. 20 % respondentů uvedlo, že výukový hudební software pro svou výuku nepotřebuje, z čehož by se dalo soudit, že 80 % respondentů by software používalo, pokud by jim v tom nebránily uvedené okolnosti. Tomu by odpovídaly i výsledky otázky 51, kde 83 % respondentů projevilo zájem o proškolení v oblasti výukových hudebních softwarů.

Respondenti, kteří používají výukový software ve výuce (6 %), uváděli dále konkrétní softwary (zajímavé je zde srovnání s podotázkou 48.b, kde respondenti uváděli, se kterými softwary mají přímou zkušenost - výsledky se překvapivě liší):

49.b Vyznačte: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/6
(0.00%)

● Midimaster RhythmusTrainer - 1/6
(16.67%)

● Midimaster ScoreTrainer - 0/6
(0.00%)

● EarMaster - 1/6
(16.67%)

● Sibelius Auralia - 2/6
(33.33%)

● Compass - 0/6
(0.00%)

● Musition - 0/6
(0.00%)

● Instruments - 0/6
(0.00%)

● jiný: - 2/6
(33.33%)

Ve výuce respondenti používají softwary Sibelius Auralia, Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster. V možnosti „jiné“ uvedli ještě tyto softwary: NoteWorthy Composer, Fruity Loops, Steinberg Cubase.

Poslední otázka zjišťovala oblíbenost hudebních softwarů:

50. Máte osvědčený hudební software, který preferujete? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 14/97

(14.43%)

● Cubase - 4/83

(4.82%)

● Sequel - 0/83
(0.00%)

● Sibelius - 19/83

(22.89%)

● Finale - 6/83

(7.23%)

● Cakewalk - 1/83

(1.20%)

● Encore - 3/83

(3.61%)

● Capella - 3/83

(3.61%)

● Midimaster RhythmusTrainer - 0/83
(0.00%)

● Midimaster ScoreTrainer - 0/83
(0.00%)

● EarMaster - 1/83

(1.20%)

● Sibelius Auralia - 2/83

(2.41%)

● Compass - 1/83

(1.20%)

● Musition - 0/83
(0.00%)

● Instruments - 0/83
(0.00%)

● nemám osvědčený hudební software - 48/83

(57.83%)

● jiný: - 8/83

(9.64%)

58 % respondentů uvedlo, že nemá žádný osvědčený hudební software. 14 % respondentů na tuto otázku neodpovědělo, což je neobvykle mnoho, a proto se zřejmě jedná z velké části o respondenty, kteří nemají osvědčený hudební software a nedočetli odpovědi k této možnosti. Dalších pět respondentů uvedlo v možnosti jiné, že nemá žádný osvědčený software. Celkově tedy počet respondentů, kteří nemají osvědčený hudební software, může dosáhnout až 68 %.

Nejosvědčenějším hudebním softwarem je mezi respondenty Sibelius, který uvedlo 23 %. Další softwary již uvedla pouze velmi malá část respondentů (Finale 7 %, Cubase 5 %, Encore a Capella 4 %, Sibelius Auralia 2 % a Cakewalk, EarMaster a Compass 1 %).

V možnosti „jiné“ respondenti uvedli ještě NoteWorthy Composer, Audacity, Nero Editor, wav a MP3 editory a videoeditory.

Poslední otázka zjišťovala zájem respondentů dozvědět se o hudebních softwarech více:

51. Měl/a byste zájem dozvědět se o hudebních softwarech více formou proškolení?

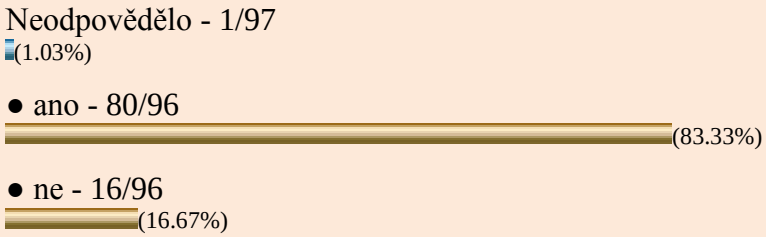

83 % respondentů by mělo zájem o školení na téma hudební softwary. Možná je tedy nízká úroveň znalosti hudebních softwarů spíše důsledkem nedostatečné informovanosti respondentů (viz také otázka 57) než jejich nechuti využívat ve výuce také moderní technologie.

Celkově tento soubor otázek ukázal nízké povědomí respondentů o hudebních softwarech a především velmi malé procento jejich využití v praxi. O kompozičních a notačních softwarech sice někdy slyšelo 90 % respondentů, ovšem zkušenost s nimi má jen 48 % z nich, a to nejčastěji s programem Sibelius. O výukových hudebních softwarech někdy slyšelo 74 % respondentů a přímou zkušenost s nimi má pouze 9 % z nich. To je vzhledem k možnostem jejich využití ve výuce opravdu velmi málo. Jako nejčastější důvody, proč výukové hudební softwary ve výuce nepoužívá, uvedlo 52 % respondentů nedostatek počítačů pro žáky a chybějící výukový software, ale třetina respondentů také jako důvod uvedla neznalost výukových softwarů.

Ve shodě s předchozími výsledky uvedlo téměř 70 % respondentů, že nemá žádný osvědčený hudební software. Nejoblíbenější je Sibelius, který zvolilo 23 % respondentů. Pozitivní je však zájem respondentů o problematiku hudebních softwarů, o nichž by se 83 % z nich rádo dozvědělo více na speciálním školení.

..

2.1.10 Interaktivní tabule

Tento soubor otázek zjišťoval zkušenosti respondentů s interaktivní tabulí nejprve obecně z jakéhokoli předmětu a poté případně i z výuky HV. Na závěr respondenti uváděli celkový názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV.

Zda mají respondenti s interaktivní tabulí vůbec nějakou zkušenost, uváděli v první otázce:

53. Máte přímou zkušenost s interaktivní tabulí z výuky jakéhokoli předmětu?

Neodpovědělo - 2/97
(2.06%)

● ano - 44/95
(46.32%)

● ne - 51/95
(53.68%)

Přímou zkušenost s interaktivní tabulí má pouze 46 % respondentů. Více než polovina se s ní tedy neměla zatím možnost seznámit. Proč tomu tak je zjišťovala následující podotázka pro tyto respondenty:

53.a Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 0/51
(0.00%)

● nemám interaktivní tabuli k dispozici - 36/51
(70.59%)

● nevím, jak interaktivní tabuli ve výuce využít - 5/51
(9.80%)

● nemám zájem pracovat s interaktivní tabulí - 8/51
(15.69%)

● jiné: - 2/51
(3.92%)

Nejčastějším důvodem, proč respondenti nevyzkoušeli interaktivní tabuli je, že ji nemají k dispozici (71 %). 16 % respondentů s ní ani nemá zájem pracovat a 10 % respondentů neví, jak ji ve výuce využít. Nejméně 10 % respondentů by tedy potřebovalo absolvovat školení o využití interaktivní tabule a inspirovalo by možná i respondenty, kteří nemají o práci s ní zájem.

V možnosti „jiné“ uvedl jeden respondent, že nemá interaktivní tabuli k dispozici (tedy první nabízenou možnost), a jeden respondent uvedl jako důvod jejího nepoužívání časovou náročnost přípravy.

54. Máte pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli?

Neodpovědělo - 2/97

(2.06%)

● ne - 84/95

(88.42%)

● ano - 11/95

(11.58%)

Pouze 12 % respondentů má interaktivní tabuli k dispozici i pro výuku HV. V podotázce 27.c však uvedli pouze tři respondenti, že mají interaktivní tabuli přímo v hudebně, ostatní mají zřejmě pouze možnost ji využít v jiné učebně. Tito respondenti dále odpovídali na specifikující podotázky, protože se však jedná o příliš malý podsoubor, nemohou být výsledky brány jako všeobecně platné, ale spíše jen jako náhled do problematiky.

54.a Využíváte ji ve výuce HV?

Neodpovědělo - 0/11

(0.00%)

● ne - 5/11

(45.45%)

● ano - 6/11

(54.55%)

Z respondentů, kteří mají pro HV k dispozici interaktivní tabuli, ji zhruba polovina nepoužívá, a to proto, že neví, jak ji ve výuce HV využít, neumí s ní dobře pracovat, nebo si myslí, že klasické výukové metody jsou pro HV lepší:

54.b Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 0/5

(0.00%)

● nevím, jak ji ve výuce HV využít - 1/5

(20.00%)

● klasické výukové metody jsou pro HV lepší - 2/5

(40.00%)

● neumím s ní dobře pracovat - 2/5

(40.00%)

● jiné: - 0/5

(0.00%)

Polovina respondentů, která ve výuce HV interaktivní tabuli používá, specifikovala jak často a jakým způsobem:

54.c Jak často?

Neodpovědělo - 0/6
(0.00%)

● na každé hodině - 0/6
(0.00%)

● pravidelně - 3/6
(50.00%)

● několikrát za rok - 2/6
(33.33%)

● výjimečně - 1/6
(16.67%)

Na každé hodině nepoužívá interaktivní tabuli žádný respondent. Polovina ji používá pravidelně a ostatní několikrát za rok nebo výjimečně.

54.d Jakým způsobem? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/6
(0.00%)

● pro výklad hudební teorie - 3/6
(50.00%)

● pro procvičování učiva - 3/6
(50.00%)

● pro přehrávání ukázek - 6/6
(100.00%)

● pro testování studentů - 2/6
(33.33%)

● jiné: - 1/6
(16.67%)

Všichni respondenti používají interaktivní tabuli pro přehrávání ukázek, tedy v podstatě místo projekčního zařízení. Využívají ale také ostatní možnosti, které interaktivní tabule nabízí - pomoc při výkladu, procvičování učiva a testování studentů.

V možnosti „jiné“ uvedl respondent využití interaktivní tabule na hudební křížovky.

Všichni respondenti na závěr mohli uvést svůj názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV, i když u většiny z nich by byl nepodložený praxí (zkušenost s interaktivní tabulí v HV má pouze 6 % respondentů).

55. Jaký máte názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/97

(0.00%)

● v současné době je to nezbytná součást výuky HV - 4/97

(4.12%)

● je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky - 26/97

(26.80%)

● je to dobrý prostředek ke zpestření výuky - 49/97

(50.52%)

● je ve výuce HV nadbytečná, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující - 7/97

(7.22%)

● může výuku HV spíše narušit - 0/97

(0.00%)

● je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku - 9/97

(9.28%)

● nemohu posoudit - 32/97

(32.99%)

● jiné: - 2/97

(2.06%)

Třetina respondentů uvedla, že používání interaktivní tabule ve výuce HV nemůže posoudit (nemá s ní zkušenost - viz otázka 54). Polovina respondentů si myslí, že je to dobrý prostředek ke zpestření výuky, 27 % respondentů, že je to dobrý prostředek k jejímu zefektivnění. Podle 9 % respondentů je interaktivní tabule dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku. Jako nadbytečnou hodnotí tabuli 7 % respondentů a žádný si nemyslí, že by mohla výuku HV narušit. Názor respondentů na interaktivní tabuli ve výuce HV jsou tedy ve velké většině pozitivní.

V možnosti „jiné“ uvedl jeden respondent, že nemá interaktivní tabuli k dispozici, a jeden respondent, že ji nepotřebuje, protože používá raději dataprojektor.

Zkušenost s interaktivní tabulí má 46 % respondentů, ostatní respondenti ji většinou nemají k dispozici. Pro výuku HV má interaktivní tabuli k dispozici pouze 12 % respondentů, ovšem z toho ji polovina při výuce nepoužívá. O interaktivní tabuli si z hlediska výuky HV nejvíce respondentů myslí, že je to dobrý prostředek ke zpestření výuky.

2.1.11 Příprava na vysoké škole a další vzdělávání

V tomto okruhu otázek respondenti zpětně hodnotili studia na vysoké škole - celkovou úroveň přípravy na výuku HV, případné nedostatky v této oblasti a úroveň přípravy na práci s moderní technikou. Další otázky se týkají dalšího vzdělávání pedagogů HV - zjišťují jejich zájem, názory na nabídku kurzů, aktivní účast a podporu vedení školy.

56. Připravila Vás VŠ na výuku HV dobře?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- ano, příprava byla dostačující - 19/97
(19.59%)
- docela ano, ale v praxi jsem si musel/a hodně věcí doplnit - 58/97
(59.79%)
- ne, příprava byla nedostačující - 20/97
(20.62%)

Vědomostní a dovednostní výbavu z vysoké školy zpětně považuje 20 % respondentů za dostačující, 60 % za celkem dostačující a 20 % za nedostačující. Průměrně se tedy spokojenost s přípravou na VŠ pohybuje ve středních hodnotách. 13 % respondentů však neabsolvovalo pedagogickou fakultu, proto pro objektivnější hodnocení pedagogických fakult je nutné odečtení těchto respondentů. Výsledky absolventů pedagogických fakult jsou pak takovéto (procenta jsou počítána pouze z počtu absolventů PdF): příprava byla dostačující - 20 %; příprava byla celkem dostačující, ale v praxi bylo třeba si hodně věcí doplnit - 60 %; příprava byla nedostačující - 20 %. Výsledky jsou tedy shodné s celým souborem.

Dostatečná provázanost s praxí představuje v jakémkoli vysokoškolském oboru citlivé téma, proto je pochopitelné, že i absolventi pedagogických fakult si musí v praxi podle situace některé znalosti nebo dovednosti doplnit. Pro fakulty by však mělo být prioritou množství těchto nečekaných situací co nejvíce snížit. To, že každý pátý respondent považuje přípravu na VŠ za nedostatečnou, je informace, kterou by měly katedry HV vzít v úvahu při koncepci náplně studia. Oblasti, kterým by měla být podle respondentů věnována na katedrách větší pozornost, byly zjišťovány v další podotázce (odpovídali respondenti, kteří uvedli, že si museli v praxi hodně věcí doplnit nebo že byli připraveni nedostatečně):

56.a V jakých oblastech? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/78
(1.28%)

● hudební teorie - 12/77
(15.58%)

● dějiny hudby - 12/77
(15.58%)

● didaktika a metodika HV - 49/77
(63.64%)

● improvizace doprovodů lidových písní - 24/77
(31.17%)

● improvizace doprovodů umělých písní - 28/77
(36.36%)

● teorie populární hudby a jazzu - 43/77
(55.84%)

● pohybová výchova - 32/77
(41.56%)

● jiné: - 8/77
(10.39%)

Největší nedostatek cítí respondenti v praktické přípravě vyučování - v didaktice a metodice HV. Škola samozřejmě nemůže nikdy úplně připravit na realitu výuky, přesto je 64 % respondentů dost na to, aby katedry dobře zhodnotili náplň předmětů didaktika a metodika HV. Zájem o nápady z oblasti didaktiky, které by byly namířeny do každodenní praxe na SŠ, potvrzují i volné odpovědi v otázce 61 o poptávce na další vzdělávání.

Druhou nejčastější oblastí, kterou respondenti považují za nedostatečnou, je teorie populární hudby a jazzu (56 %). Zdá se, že na katedrách HV není stále nonartificiální hudbě věnován dostatek prostoru, ačkoli v náplni výuky HV se s ní setkáváme. Oblast aktuální populární hudby musí učitel sledovat už sám během praxe, nebo může zapojit do výuky i studenty. 42 % respondentů se cítí nedostatečně připraveno na vedení pohybových aktivit ve výuce. I zde je zřejmě v náplni předmětu věnováno pohybové výchově více prostoru než při přípravě studentů na katedrách. Také v otázce 61 projevili respondenti zájem o semináře na toto téma.

Třetina respondentů cítí deficit v přípravě na improvizaci doprovodů umělých písní (36 %) a lidových písní (31 %). Shodně 16 % respondentů pak zvolilo teoretické disciplíny dějiny hudby a hudební teorie. Zde se tedy velká většina respondentů cítí být připravena dostatečně, což odpovídá pozornosti, která se těmto tradičním disciplínám věnuje na katedrách HV.

V možnosti „jiné“ uvedli tři respondenti, že nemají vystudovanou HV na VŠ, dva uvedli jako oblast nedostatečné přípravy práci s technikou (této problematice se bude věnovat následující otázka) a naopak jeden respondent uvedl absolvování kurzu Využití ICT v HV. Jeden respondent postrádá návod k cestě k aktivnímu

provozování hudby (tedy deficit v oblasti didaktiky HV, což bylo v nabízených možnostech) a jeden respondent v pohybové výchově (opět jedna z nabízených možností).

Následující otázka se již týká přímo problematiky moderní techniky:

57. Připravovala Vás VŠ na práci s moderní technikou při výuce?

Neodpovědělo - 1/97

(1.03%)

● ne - 88/96

(91.67%)

● ano - 8/96

(8.33%)

92 % respondentů se necítí z VŠ dostatečně připraveno na práci s moderní technikou při výuce. Jednoduše pochopitelné je to u respondentů, kteří VŠ absolvovali zhruba před deseti lety a dříve. To ještě nebyla na školách moderní technika natolik rozšířená, aby bylo její ovládání normou. V souboru je však 16 % respondentů ve věku do 30 let, kteří absolvovali VŠ před šesti a méně lety, k tomu ještě část respondentů ve věku 31 - 40 let absolvovala VŠ poměrně nedávno. Přesto pouze 8 % respondentů uvedlo, že je VŠ připravovala na práci s moderní technikou při výuce. K problematice konkrétního využití moderní techniky ve výuce viz související otázky 27 - 30, 45 - 49, 51.

8 % respondentů, které byly na VŠ připravovány na práci s moderní technikou, specifikovali v následující podotázce, s čím se při studiu setkali, výsledky však nejsou kvůli nízkému počtu respondentů statisticky vypovídající:

57.a Vyberte: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 1/8

(12.50%)

● keyboard - 5/7

(71.43%)

● počítač - 6/7

(85.71%)

● projektor - 2/7

(28.57%)

● interaktivní tabule - 3/7

(42.86%)

Zájem respondentů doplnit si případné nedostatky v oblasti moderní techniky formou školení zjišťovala další otázka:

58. Uvítal/a byste v tomto směru školení?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ano - 70/97
(72.16%)

● ne - 27/97
(27.84%)

72 % respondentů by školení uvítalo. Jaký je zájem v jednotlivých věkových skupinách ukazuje následující graf:

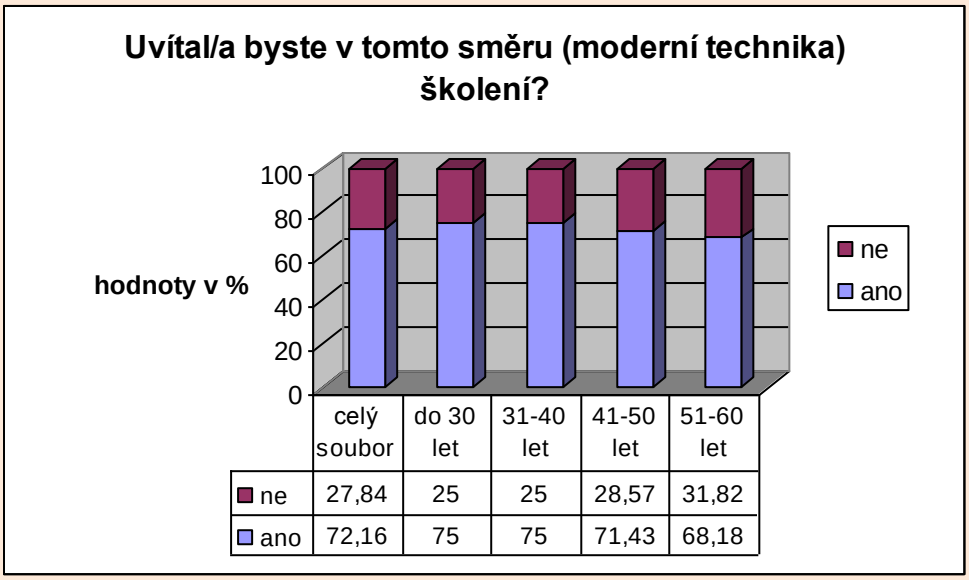

	celý soubor	do 30 let	31-40 let	41-50 let	51-60 let
ne	27,84	25	25	28,57	31,82
ano	72,16	75	75	71,43	68,18

Výsledky jsou poměrně vyrovnané, žádná věková skupina nemá výraznější zájem nebo nezájem. Zájem o školení přitom s přibývajícím věkem mírně klesá, což lze přičíst obecně menší oblibě techniky staršími generacemi, případně blízkostí odchodu do penze.

Vysoký zájem respondentů o rozšiřování vzdělání potvrdila následující otázka o dalším vzdělávání pedagogů HV obecně:

59. Zajímáte se o další vzdělávání pedagogů HV?

Neodpovědělo - 1/97
(1.03%)

● ano - 81/96
(84.38%)

● ne - 15/96
(15.62%)

Zde uvedlo zájem dokonce 84 % respondentů. Opět je dobré podívat se na výsledky podle věkových kategorií:

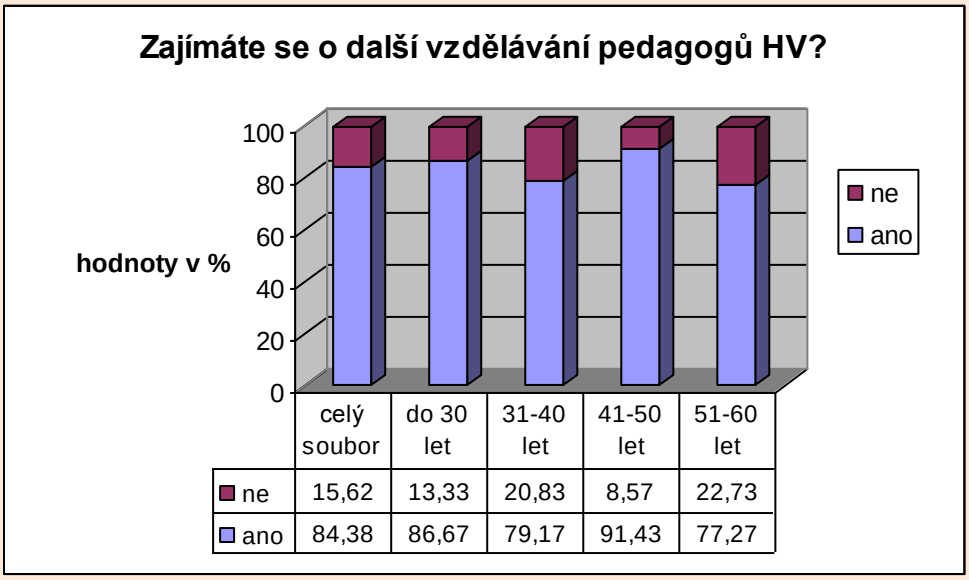

Zde je již rozptyl výsledků poněkud větší. Zajímavé je, že největší zájem o další vzdělávání mají respondenti ve věkové kategorii 41 - 50 let (91 %). Interpretovat by se toto zjištění dalo tak, že tito učitelé již působí ve školství většinou tak dlouhou dobu (15 a více let), že potřebují vnést do své výuky nové nápady a podněty, a zároveň je čeká ještě řada let v praxi, což je k doplňování znalostí motivuje. Naopak respondenti ve věkové kategorii 51 - 60 let mají zájem o další vzdělávání nejmenší (77 %), zde je již zřejmě motivace menší. I přesto se však stále jedná o poměrně vysoké číslo - tři čtvrtiny respondentů starších 50 let se o další vzdělávání zajímá. Celkový průměr souboru je 84 %, což je dobrý ukazatel toho, že učitelé HV chtějí svou výuku obohacovat o nové trendy a nápady.

Respondenti však často vidí nedostatek v nabídce dalšího vzdělávání:

60. Je podle Vás dostatečná nabídka kurzů, seminářů, workshopů apod. pro učitele HV?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

● ano - 28/97
(28.87%)

● ne - 69/97
(71.13%)

Pouze 29 % respondentů hodnotí nabídku dalšího vzdělávání pro učitele HV jako dostatečnou. Zde se tedy otevírá volné pole působnosti pro vzdělávací centra i katedry HV a tyto instituce by se měly snažit velkou poptávku po vzdělání uspokojit.

Míru aktivní účasti na dalším vzdělávání ukazují výsledky další otázky:

61. Zúčastnil/a jste se tohoto dalšího vzdělávání?

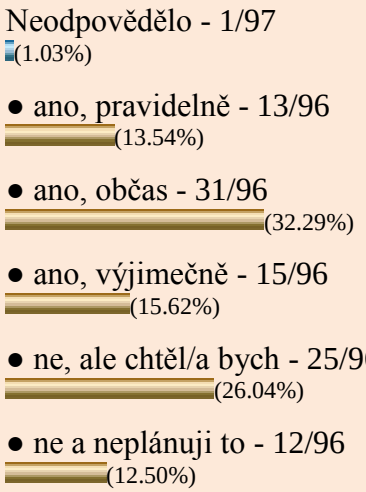

Občas se dalšího vzdělávání účastní 32 % respondentů, výjimečně 16 % a pravidelně 14 %. Pokud vyloučíme výjimečnou účast jako příliš ojedinělou akci, zjistíme, že se dalšího vzdělávání účastní 48 % respondentů. Toto číslo není moc vysoké, znamená to, že jen každý druhý učitel HV se dále vzdělává. 26 % respondentů uvedlo, že se sice ještě ničeho nezúčastnilo, ale chtělo by, což lze s opatrností interpretovat jako zájem o další vzdělávání. 12,5 % (tedy každý osmý respondent) se nezúčastnilo a ani to neplánuje.

Respondenti, kteří se vzdělávání zúčastnili dále upřesňovali, o jaký kurz se jednalo:

Nejvíce respondentů uvedlo Letní školu HV v Bruntále, Rychnově nebo Liberci (16), dále bylo uvedeno školení o RVP a ŠVP (5), kurz muzikoterapie (4), kurz sbormistrovství (3), kurzy J. Prchala o populární hudbě (3), improvizace v HV (2), kurzy Orffovy společnosti (2), tanec a HV, pohybová terapie, kurzy tanců, seminář o hlasové hygieně A. Tiché, hlasová výchova, alikvótní zpěv, Využití ICT v HV, využití počítače ve výuce, PC gramotnost, modernizace výuky HV, Nové inspirace v HV, aktivní HV, seminář s P. Jurkovičem, metodika výuky HV, interaktivní estetická výchova na gymnáziu, setkání s ostatními učiteli HV (Gymnázium J. Keplera v Praze), artificiální hudba 20. století. Bez bližšího upřesnění: seminář (3), jednorázové školení. Dále respondenti také uváděli pouze vzdělávací instituce, které kurz či seminář organizovaly: krajská hudební knihovna, pedagogické centrum, Artama Praha, krajské organizace.

Respondenti, kteří se sice nezúčastnili dalšího vzdělávání, ale v budoucnu by chtěli, upřesňovali, o jakou problematiku by měli zájem. Kromě nových technologií zmiňovali především praktické didaktické nápady do výuky:

Výukové, notační a kompoziční softwary (9), pohybová výchova + pantomima (4), interaktivní tabule (2), nové technologie a jejich použití ve výuce, nahrávací programy, práce s poslechem, nápady na zpestření výuky, nápady pro hudební tvoření, didaktika HV pro 3.stupeň, metodika výuky v porovnání s jinými gymnázii, muzikoterapie, hudební workshop, práce s dětským sborem, populární hudba.

Poslední otázka zjišťovala, jakou mají respondenti podporu svého vzdělávání u vedení školy:

62. Podporuje vedení Vaší školy další vzdělávání učitelů?

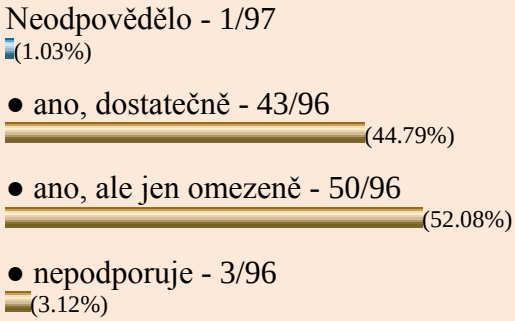

52 % respondentů uvedlo, že jejich vedení školy podporuje další vzdělávání omezeně a 45 % respondentů podporuje dostatečně. Pouze 3 % necítí ze strany vedení podporu dalšího vzdělávání. Celkově výsledky ukazují, že se vedení školy o další vzdělávání ve velké většině alespoň částečně stará.

Celkovou přípravu na výuku HV, která se respondentům dostala na VŠ, považuje pětina za dostatečnou, tři pětiny za méně dostatečnou a pětina za nedostatečnou. Nejčastěji respondenti pociťují nedostatky v didaktice a metodice HV a v teorii populární hudby a jazzu. 92 % respondentů uvedlo, že je VŠ nepřipravovala na práci s moderní technikou při výuce a 72 % respondentů by v tomto směru uvítalo školení.

O další vzdělávání je u respondentů velký zájem (alespoň deklarovaný), uvedlo ho 84 % respondentů. 71 % se však zdá nabídka pro učitele HV nedostatečná. Pravidelně nebo občas se dalšího vzdělávání účastní 48 % respondentů. 45 % respondentů hodnotí podporu dalšího vzdělávání ze strany vedení školy za dostatečnou, 52 % za omezenou a jen 3 % uvedla, že ho vedení nepodporuje.

2.1.12 Prezentace hudební výchovy

V tomto posledním okruhu byla zjišťována aktivita respondentů nad rámec výuky povinné HV a to jednak formou výuky nepovinného nebo zájmového předmětu a nebo formou vnější reprezentace školy se svými studenty.

63. Vedete na Vaší škole nějaký nepovinný/zájmový hudební předmět?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- ne - 42/97
(43.30%)

- ano - 55/97
(56.70%)

Více než polovina respondentů (57 %) vede nepovinný nebo zájmový hudební předmět. Většinou tedy mají studenti možnost se hudbě věnovat i nad rámec povinné HV. V podotázce respondenti, kteří nějaký předmět vedou, upřesňovali, o jaký předmět se jedná:

63.a Jaký: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Neodpovědělo - 0/55
(0.00%)

- pěvecký sbor - 45/55
(81.82%)

- instrumentální soubor - 12/55
(21.82%)

- vokálně-instrumentální kapela - 8/55
(14.55%)

- hudební workshop - 3/55
(5.45%)

- výuka hry na nástroj - 6/55
(10.91%)

- jiné: - 7/55
(12.73%)

Nejčastěji vede učitel na škole pěvecký sbor (82 % respondentů), 22 % procent respondentů vede instrumentální soubor a 15 % vokálně-instrumentální kapelu. 11 % respondentů nabízí studentům výuku hry na hudební nástroj a 5 % hudební workshopy.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto předměty: příprava hudebních vystoupení (2), hudební seminář, muzikoterapie, taneční soubor.

64. Reprezentujete se svými studenty Vaši školu?

Neodpovědělo - 0/97
(0.00%)

- ne - 20/97
(20.62%)

- ano - 77/97
(79.38%)

79 % respondentů využívá HV k reprezentaci školy. V tomto směru mají učitelé HV oproti učitelům většiny ostatních předmětů náročnější pozici, pro vnější reprezentaci školy na

různých akcích je hudební, případně i taneční vystoupení často nejvhodnější možností a učitelé ji musí zajistit. Předchozí podotázka napovídá, že připravují vystoupení s různými soubory v rámci nepovinných předmětů. O jaké formy reprezentace se nejčastěji jedná zjišťovala následující podotázka:

64.a Jak: (Můžete zvolit více odpovědí.)

Nejčastěji připravují respondenti se svými studenty vystoupení pro akce školy (91 %), případně jiných institucí (69 %). 52 % respondentů se svými studenty účastní soutěží a 30 % festivalů. Úspěšný hudební projekt vytvořilo 22 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti koncerty (4), natočení CD (3), spolupráce s německými školami (2), zahraniční zájezdy.

57 % respondentů vede nepovinný hudební předmět, nejčastěji se jedná o pěvecký sbor (82 %), ale respondenti vytváří i instrumentální soubory (22 %) a vokálně-instrumentální kapely (15 %). Se svými studenty pak 79 % respondentů reprezentuje školu, a to především vystoupeními na akcích školy (91 %) či pro jiné instituce (69 %) a účastí na soutěžích (52 %). Učitelé HV jsou tak často důležitým článkem vytváření obrazu školy v očích veřejnosti.

2.1.13 Ověření hypotéz

Hypotéza 1: Využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy na gymnáziích není typické.

Využívání počítače pro účely HV uvedlo 76 % respondentů a z nich 53 % pravidelně a 18 % na každé hodině. Tyto výsledky by mohly vést k závěru , že učitelé HV používají ve větší míře, než se hypoteticky očekávalo. Za pozornost ovšem stojí, že tito respondenti uváděli z velké části používání počítače pro přípravu na hodinu a ne přímo pro výuku HV.
46 % respondentů uvedlo, že studenti používají v HV počítač, z nich ovšem 48 % pouze několikrát za rok a 5 % výjimečně. Využívání počítačů studenty tedy není v HV frekventované a výsledek potvrzuje hypotézu.
Dalším jednoznačným potvrzením uvedené hypotézy je využívání výukového hudebního softwaru ve výuce pouze 6 % respondentů. Využívání této multimediální aplikace je tedy naprosto ojedinělé.
Interaktivní tabuli má pro HV k dispozici pouze 12 % respondentů a z nich její využívání uvedlo 55 %[6]. Využívání interaktivní tabule ve výuce HV tedy není typické. Tato otázka hypotézu potvrzuje.

Hypotéza 2: Míra využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy závisí na materiálně technickém vybavení školy.
Respondenti, kteří sami nevyužívají pro účely HV počítač (tj. 24 % z celého souboru), nejčastěji uváděli jako důvod fakt, že nemají počítač k dispozici (tuto odpověď zvolilo 70 % z nich). Zde je tedy spojitost materiálního vybavení školy a používání počítače zcela zřejmá. Tato otázka hypotézu potvrzuje.
Respondenti, kteří nepoužívají v hodinách HV se studenty počítače (tj. 54 % z celého souboru), uváděli z velké většiny jako důvod fakt, že nemají k dispozici dostatek počítačů (tuto odpověď zvolilo 87 % z nich). Zde se opět (a ještě zřetelněji) ukazuje těsná spojitost materiálního vybavení školy a využívání počítačů v hodinách HV. Tato otázka hypotézu potvrzuje.
Respondenti, kteří ve výuce HV nepoužívají žádný výukový hudební software (tj. 94 % z celého souboru), nejčastěji uváděli jako důvod to, že nemají výukový hudební software k dispozici a že nemají k dispozici dostatečné množství počítačů pro studenty (tyto odpovědi

[6] Zde se však již počet respondentů pohybuje v oblasti statistické odchylky.

zvolilo shodně 52 % z nich). To opět ukazuje, že největší překážkou v používání multimediálních technologií ve výuce HV je nedostatečné materiální vybavení školy. Tato otázka hypotézu potvrzuje.

Respondenti, kteří nemají zkušenost s interaktivní tabulí z výuky jakéhokoli předmětu (tj. 54 % z celého souboru), uvádějí jako důvod převážně fakt, že ji nemají k dispozici (tuto odpověď zvolilo 71 % z nich). Výsledek tedy opět ukazuje na podmínění používání multimediálních technologií dostatečnou vybaveností školy. Tato otázka hypotézu potvrzuje.

Závislost materiálního vybavení a jeho používání měla osvětlit ještě otázka 54, kde se mělo ukázat, kolik respondentů, kteří mají pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli, ji opravdu využívá, tedy zda dostatečné materiální vybavení opravdu podněcuje učitele k jeho využívání. Možnost práce s interaktivní tabulí v hodinách HV však uvedlo pouze 12 % respondentů a další členění tohoto podsouboru podle využívání interaktivní tabule se již pohybuje pouze v hodnotách statistické odchylky a je tedy pro interpretaci nepoužitelné.

Hypotéza 2 byla potvrzena.

Hypotéza 3: Rozhodující roli pro využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy hraje připravenost učitele na tento typ práce.

Respondenti, kteří nevyužívají pro účely HV počítač (tj. 24 % z celého souboru), nezvolili ani v jednom případě jako důvod to, že neumějí počítač dostatečně ovládat, a pouze 9 % z nich zvolilo odpověď, že nemají představu, jak počítač v HV využít. Nepřipravenost na práci s počítačem tedy není hlavním ani podstatným důvodem pro nepoužívání počítače pro účely HV. Tato otázka hypotézu vyvrací.

Z respondentů, v jejichž hodinách studenti nepoužívají počítač (tj. 54 %), uvedla pouze 2 % jako důvod to, že neumějí počítač dostatečně ovládat, a 4 % to, že nemají představu o využití počítače studenty. Nepřipravenost na práci s počítačem ve výuce HV se tedy opět ukázala jako pouze okrajová překážka. Tato otázka hypotézu vyvrací.

Respondenti, kteří ve výuce nepoužívají žádný hudební software (tj. 94 % z celého souboru), uváděli dále z jakého důvodu. 33 % z nich uvedlo, že nemá žádný výukový hudební software, a 29 % z nich uvedlo, že neumí s výukovým hudebním softwarem pracovat. Nejednalo se však o nejvíce uváděné důvody (respondenti mohli volit více odpovědí). Nepřipravenost na práci s hudebním softwarem se tedy ukázala jako jeden z důvodů jeho nepoužívání, předčilo ji však nedostatečné vybavení škol. Tato otázka hypotézu vyvrací.

83 % respondentů by se rádo dozvědělo více o hudebních softwarech formou proškolení. Tento výsledek koresponduje s vysokým počtem respondentů, kteří ve výuce HV hudební softwary nepoužívají (94 %), a podporuje tak tvrzení hypotézy.

Data o používání interaktivní tabule nelze pro ověřování hypotézy využít, protože pro výuku HV ji má k dispozici pouze 12 % respondentů a zkoumat hlouběji tento podsoubor je již statisticky bezvýznamné.

92 % respondentů uvedlo, že je vysoká škola nepřipravila dobře na práci s moderní technikou při výuce. Vzhledem k tomu, že celkově bylo zjištěno malé využití multimediálních technologií v procesu HV, lze z tohoto výsledku vyvozovat, že právě nepřipravenost na práci s moderní technikou při výuce je zásadní příčinou nepoužívání multimediálních technologií. Tato otázka hypotézu potvrzuje.

72 % respondentů by uvítalo školení o práci s moderní technikou při výuce. Obdobně jako otázka 51 tedy nepřímo podporuje tvrzení hypotézy.

U hypotézy 3 nelze jednoznačně rozhodnout o jejím potvrzení či vyvrácení.

Hypotéza 4: Rozhodující pro využití multimediálních technologií v procesu výuky hudební výchovy je věk učitele s tím, že bude nepřímá úměra mezi věkem a využíváním multimediálních technologií, tzn. čím mladší učitel, tím větší pravděpodobnost využívání a naopak.

Na otázku „Využíváte vy sama/sám pro účely HV počítač?“ odpovědělo kladně nejvíce respondentů v nejstarší kategorii 51 - 60 let (91 %), po ní v nejmladší kategorii do 30 let (81 %) a dále 41 - 50 let (74 %) a 31 - 40 let (63 %). Věk tedy v používání počítače nehraje roli. Tato otázka hypotézu vyvrací.

Protože procenta kladných odpovědí byla u všech kategorií dostatečně vysoká, lze pro ověřování hypotézy posuzovat také frekvenci použití, kterou respondenti uváděli v podotázce „Jak často?“. Čím vyšší věková kategorie, tím více byla volena možnost „několikrát za rok“ a tím méně možnost „na každé hodině“. Pokud bychom čtyři možnosti odpovědí nahradili škálou, kde 1 je nejméně často („výjimečně“) a 4 nejčastěji („na každé hodině“), mohli bychom porovnat průměrné volby jednotlivých věkových kategorií: do 30 let = 3,3; 31 - 40 let = 3,1; 41 - 50 let = 2,8; 51 - 60 let = 2,5. Ačkoli tedy nejstarší kategorie uváděla nejvíce používání počítače, ve frekvenci použití je na posledním místě. Z hlediska frekvence používání počítače tedy platí, že čím starší respondent, tím méně často počítač používá. Tato otázka hypotézu potvrzuje.

Na otázku „Používají v HV počítač žáci?“ odpovědělo kladně nejvíce respondentů v kategorii 41 - 50 let (59 %) a nejméně v kategorii 31 - 40 let (21 %). Kladné odpovědi v nejstarší

kategorii (55 %) předčily kladné odpovědi v nejmladší kategorii (44 %). Ani zde tedy není možné najít závislost věku respondentů a používání počítače se žáky. Tato otázka hypotézu vyvrací.

Při pohledu na frekvenci užití, kterou zjišťovala u kladných odpovědí podotázka „Jak často?“, také není patrná její závislost na věku. U mladších kategorií do 30 let a 31 - 40 let je sice výrazně více zastoupena možnost „na každé hodině“, ovšem na průměrech je vidět (metodika viz u předchozí otázky), že celkové výsledky nejsou věkem podmíněné (metodika viz u předchozí otázky): do 30 let = 2,7; 31 - 40 let = 2,4; 41 - 50 let = 2,4; 51 - 60 let = 2,6. Tato otázka hypotézu vyvrací.

Výukové hudební softwary využívá velmi malé procento respondentů, a proto nelze zjišťovat rozdíly mezi jednotlivými věkovými kategoriemi. Stejná situace je i u interaktivní tabule.

Hypotéza 4 byla ověřována na čtyřech otázkách, z nichž tři hypotézu vyvrací a jedna potvrzuje.

2.1.14 Typický učitel hudební výchovy na gymnáziu

Typickým učitelem hudební výchovy na gymnáziu je žena ve věku mezi 41 a 50 lety. Vystudovala pedagogickou fakultu a hudebnímu vzdělávání věnovala celkem 6 - 10 let[7]. Ve školství je zaměstnána již 20 - 30 let[8] a hudební výchovu vyučuje 20 let[9]. Hudební výchovu si jako svou aprobaci pro studium vybrala proto, že ji hudba bavila a chtěla se jí dále věnovat. Umí hrát na na klavír a kytaru[10] a hudbě se věnuje také aktivně v pěveckém sboru.

Specifika hudební výchovy

Hudební výchovu řadí z hlediska obliby předmětů, které vyučuje, někam doprostřed[11]. V porovnání s jinými předměty má pro ni hudební výchova největší pozitivum v tom, že zde může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru, a jako další pozitiva vnímá také možnost projevit zde svoji tvořivost a pestrost náplně předmětu. Naopak největším negativem hudební

[7] Průměrná délka hudebního vzdělávání je 12 let.
[8] Průměrná délka pedagogické praxe je 17 let.
[9] Odpovědi 11 - 20 let 21 - 30 let byly zastoupeny téměř stejně. Průměrná délka praxe v oboru HV je 16 let.
[10] U výčtových otázek budou vždy uvedeny odpovědi, které zvolilo více 50 a více % respondentů.
[11] Jen o čtyři procenta méně uváděli respondenti možnost, že HV učí nejraději ze všech předmětů.

výchovy je pro ni fakt, že předmět není studenty respektován jako plnohodnotný. Její představa o učení hudební výchovy před nástupem do praxe zhruba odpovídala skutečnosti a i s nynějšími vědomostmi z praxe by si hudební výchovu znovu vybrala jako svou aprobaci.

Za hlavní cíl hudební výchovy považuje typická učitelka rozvíjení tvořivosti studentů a jejich aktivní zapojení do muzicírování. Dalším cílem je pro ni posílení kladného vztahu studentů k hudbě a rozvíjení jejich hudebnosti. Hudební výchova by ale také podle ní měla předat studentům základní teoretické poznatky o hudbě, zejména o jejich dějinách.

Hudební výchova by se podle ní měla jako předmět s charakterem výchovy hodnotit spíše slovně, a pokud by ji známkovala, pak pouze mírnějšími známkami a hodnotila by přitom především aktivitu a snahu studentů.

Postavení hudební výchovy na gymnáziu

Typická učitelka hudební výchovy na gymnáziu si myslí, že vedení školy považuje hudební výchovu v rámci všech předmětů na gymnáziu za méně důležitý předmět, ostatní učitelé také, ovšem již s větším příklonem k nejméně důležitému předmětu, a stejný je podle ní i názor studentů. Nejhůře podle ní hodnotí hudební výchovu rodiče[12]. S názorem, že výuka hudební výchovy je na střední škole zbytečná a mohla by být zrušena, se však nesetkala[13]. Ona sama si o tomto názoru myslí, že se jedná o nepochopení významu hudební výchovy.

Profese středoškolského učitele

Typická učitelka hudební výchovy na gymnáziu vnímá finanční ohodnocení profese středoškolského učitele jako nedostatečné a také společensky se cítí nedoceněna. Přitom sama hodnotí svou profesi jako celospolečensky důležitou a v jejím působení těžko nahraditelnou. Největším kladem této profese je pro ni možnost tvořivé činnosti, kterou si může do jisté míry řídit sama. Jako další pozitiva vnímá práci s dětmi a práci s hudbou. Největším negativem jsou pro ni velké nároky na trpělivost učitele a jako další zápor vnímá nedostatečné finanční ohodnocení. Při školním známkování toho, jak ji naplňuje učení hudební výchovy, volí známku 2, stejně, jako při známkování pocitu seberealizace[14]. Kdyby se znovu rozhodovala, chtěla by být opět pedagogem.

Školní vzdělávací program

Typická učitelka hudební výchovy na gymnáziu vypracovávala sama školní vzdělávací program z hudební výchovy, hodnotí to však jako zbytečnou práci navíc. V obsahu výuky

[12] Zde byly v rovnováze odpovědi „považují ji za méně důležitý předmět“ a „považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů“.
[13] S názorem se nesetkalo 55 % respondentů a setkalo 45 % respondentů, nejčastěji u veřejnosti.
[14] U obou těchto otázek bylo průměrné hodnocení respondentů stejné jako modus.

hudební výchovy došlo podle ní ve školním vzdělávacím programu oproti dřívějším osnovám jen k menším změnám a v praxi vše zůstalo při starém.

Vybavení školy

Typická učitelka hudební výchovy na gymnáziu má ve škole k dispozici hudebnu a vždy ji využívá pro svoji výuku. Hudebna je podle ní vybavena dostatečně. K dispozici má CD přehrávač a dále DVD přehrávač, televizor, kazetový magnetofon a video přehrávač. Z audiovizuální techniky používá ve výuce především CD přehrávač a také DVD přehrávač a počítač. Nahrávací zařízení ve výuce nepoužívá[15]. Typické učitelce schází ve výuce nějaké technické vybavení[16].

K dispozici má a také ve výuce používá učebnice i zpěvníky pro studenty, a to učebnice A. Charalambidise a zpěvníky Já písnička. Z hudebních nástrojů má ve vybavení hudebny klavír, drobné nástroje Orffova instrumentáře, kytaru a dále zobcovou flétnu, zvonkohru, xylofon, metalofon a keyboard. Při výuce jí žádné hudební nástroje nechybí[17]. Sama hraje při výuce na klavír a méně také na kytaru.

Aktivity studentů v hudební výchově

Ve výuce typické učitelky hudební výchovy na gymnáziu hrají studenti na drobné nástoje Orffova instrumentáře, kytaru, klavír, zobcovou flétnu a také na zvonkohru, xylofon a metalofon. Nejčastěji používají tyto nástroje při kolektivním doprovodu zpěvu, méně také při kolektivní hře instrumentálních skladbiček, při rytmických a intonačních cvičeních a při doprovodu zpěvu jednotlivě.

Hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou) tráví studenti typicky 15-20 minut z vyučovací hodiny, poslechem vážné hudby 5-10 minut, poslechem populární hudby také 5-10 minut a teoretickému výkladu je typicky věnováno 15-20 minut z vyučovací hodiny[18].

Moderní populární a lidová hudba

Ve výuce typické učitelky hudební výchovy na gymnáziu je z hudebních žánrů nejvíce zastoupena vážná hudba, na druhém místě je moderní populární hudba, na třetím lidová hudba a nejméně je ve výuce zastoupen jazz[19]. Moderní populární hudbě se věnuje téměř tolik jako

---

[15] Nahrávací zařízení používá 19 % respondentů, a to nejčastěji videokameru pro potřeby sebereflexe studentů nebo pro natočení hotových studentských prací.

[16] Nejčastěji respondenti uváděli počítač a projekční zařízení.

[17] 46 % respondentů uvedlo, že jim hudební nástroje schází, a to nejčastěji bubny.

[18] Přibližné průměrné hodnoty jsou tyto: hudební aktivity okolo 20 minut, poslech vážné hudby okolo 10 minut, poslech populární hudby okolo 8 minut a teoretický výklad okolo 12 minut.

[19] Průměrné hodnoty jednotlivých hudebních žánrů byly takovéto (1 = nejvíce zastoupený, 4 = nejméně zastoupený): vážná hudba - 1,4; lidová hudba - 2,9; jazzová hudba - 3,4; moderní populární hudba 2,3.

vážné hudbě a vyučuje ji především prostřednictvím zpěvu populárních písní, poslechu a referátů studentů a dále formou výkladu. V její výuce převažují moderní populární písně nad lidovými, přesto zastává názor, že lidové písně do současné výuky hudební výchovy jako základ hudební kultury patří.

Počítačová technika

Pro účely hudební výchovy využívá typická učitelka pravidelně počítač, a to především pro vyhledávání informací a nahrávek na internetu[20]. Studenti v jejích hodinách počítače nepoužívají, protože jich nemá dostatek k dispozici[21]. O používání počítačů ve výuce hudební výchovy si myslí, že je to dobrý prostředek ke zpestření a zefektivnění výuky.

Hudební softwary

Typická učitelka někdy slyšela o kompozičních a notačních softwarech, ale přímou zkušenost s nimi nemá[22]. O výukových hudebních softwarech také slyšela, ale ani s nimi nemá přímou zkušenost a ve výuce ho nepoužívá především proto, že nemá žádný k dispozici a také nemá dostatečné množství počítačů pro studenty. Nemá tedy ani žádný osvědčený hudební software[23], ovšem měla by zájem dozvědět se o těchto softwarech více formou proškolení.

Interaktivní tabule

Typická učitelka hudební výchovy na gymnáziu nemá žádnou zkušenost s interaktivní tabulí[24], protože ji nemá k dispozici, a to ani pro hudební výchovu[25]. Myslí si však, že interaktivní tabule je dobrý prostředek ke zpestření výuky hudební výchovy.

Příprava na vysoké škole a další vzdělávání

Typická učitelka má pocit, že ji vysoká škola připravila na výuku hudební výchovy docela dobře, ale v praxi si ještě musela hodně věcí doplnit, a to především v didaktice a metodice

[20] Respondenti, kteří počítač nepoužívají, uvedli jako důvod nejčastěji to, že ho nemají k dispozici.
[21] Studenti používají počítač u 46 % respondentů, a to několikrát za rok pro vyhledávání informací a nahrávek na internetu.
[22] Přímou zkušenost s kompozičním a notačním softwarem má 48 % respondentů z těch, kteří o těchto programech někdy slyšeli, a uváděli především program Sibelius.
[23] Z osvědčených hudebních softwarů byl nejvíce uváděn Sibelius.
[24] Zkušenost s interaktivní tabulí má 46 % respondentů.
[25] Interaktivní tabuli má k dispozici pro výuku hudební výchovy 11 % respodnentů a používá ji pouze 6 % respondentů.

hudební výchovy a v teorii populární hudby a jazzu. Na práci s moderní technikou při výuce ji vysoká škola nepřipravovala[26] a v tomto směru by uvítala školení.

Typická učitelka se zajímá o další vzdělávání učitelů hudební výchovy, ale nabídka kurzů podle ní není dostatečná. Dalšího vzdělávání se účastní občas, a to Letní školy hudební výchovy v Liberci, Bruntále nebo Rychnově. Vedení školy ji v dalším vzdělávání podporuje, ale jen omezeně.

Prezentace hudební výchovy

Typická učitelka hudební výchovy na gymnáziu vede také nepovinný hudební předmět, a to pěvecký sbor. Se svými studenty reprezentuje školu, nejčastěji formou hudebního vystoupení na akcích školy, dále hudebního vystoupení pro jiné instituce a také účastí na soutěžích.

[26] Vysoká škola připravovala na práci s moderní technikou při výuce 8 % respondentů, a to nejčastěji na počítač a keyboard.

2.2 Studenti

Při přípravě dotazníku se vycházelo z dotazníku, užitého při podobném šetření na základních školách.[27] Dotazník je v plném znění v přílohách, plné znění otázky i s nabídnutými možnostmi naleznete také v úvodu každé zpracované otázky. Při zpracování tabulek a grafů byly některé odpovědi zkráceny, proto je třeba vždy přihlížet ke znění možností v zadání otázky.

Charakteristika výběrového souboru

počet dotazníků	1200
z toho vyřazených	11
analyzovaných dotazníků	1189
z toho dívek	746
chlapců	426
pohlaví neuvedlo	17

2.2.1 Postavení HV a její význam

1. Je podle tebe hudební výchova důležitá?

1) HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.

2) HV je méně důležitá než některé jiné předměty.

3) Každý předmět je důležitější než HV.

4) HV je důležitější než některé jiné předměty.

5) HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.

6) Nevím.

[27]CRHA, Bedřich; JURČÍKOVÁ, Taťána; PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
HV stejně důležitá jako ostatní předměty	306	26 %
HV méně důležitá než některé jiné předměty	627	53,30 %
každý předmět je důležitější než HV	107	9,10 %
HV je důležitější než některé jiné předměty	92	7,80 %
HV je nejdůležitější vyučovaný předmět	16	1,40 %
neví	29	2,50 %
celkem	1177	100,00 %

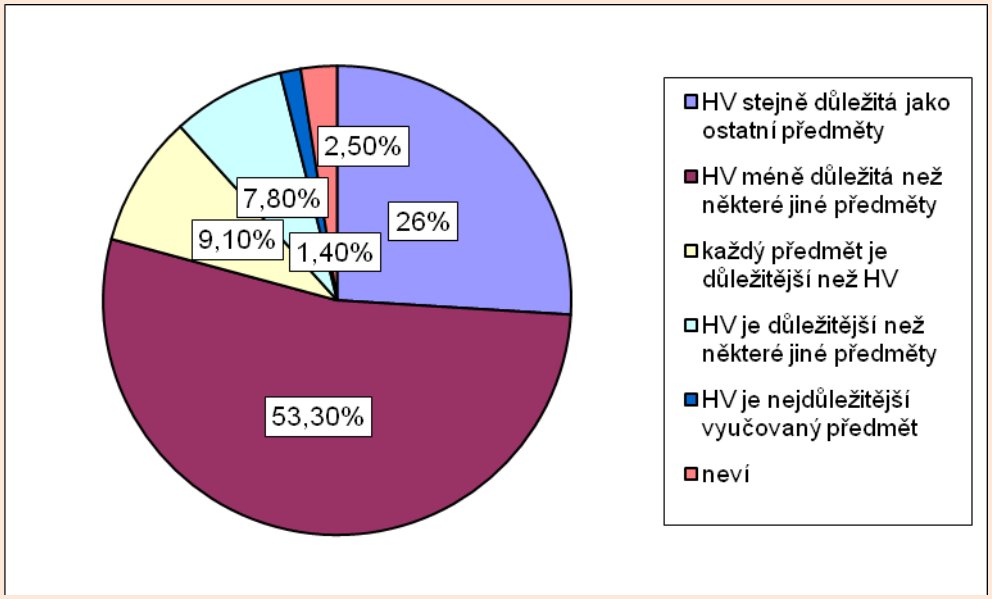

Více než polovina respondentů považuje HV za méně důležitý předmět, než jsou některé jiné. Tento názor zastává 53,30 % respondentů. Druhá početně nejrozsáhlejší skupina respondentů se domnívá, že tento předmět je stejně důležitý jako ostatní, jedná se o 26 %. Dalších téměř 10% respondentů je toho názoru, že každý předmět je důležitější než hudební výchova, naopak za nejdůležitější předmět HV pokládá jen 1,4 %, necelých 8 % dotázaných pak považují HV za důležitější než některé jiné předměty.

Zaměříme-li se na rozdíly mezi chlapci a dívkami. Je zajímavá především odpověď „HV je méně důležitá než některé jiné předměty“, kterou volily častěji dívky, přičemž rozdíl tvoří téměř 7 %, a odpověď „každý předmět je důležitější než HV“, již volili zase častěji chlapci, přičemž rozdíl je opět téměř 7 %. V ostatních případech se chlapci i dívky obvykle shodují, rozdíly v jejich názorech nejsou významné, jak je vidět z následující tabulky a grafu:

	HV stejně důležitá jako ostatní předměty	HV méně důležitá než některé jiné předměty	každý předmět je důležitější než HV	HV je důležitější než některé jiné předměty	HV je nejdůležitější vyučovaný předmět	neví	celkem
chlapec	23,40 %	48,80 %	13,40 %	9,80 %	2,20 %	2,40 %	100,00 %
dívka	27,50 %	55,70 %	6,80 %	6,50 %	0,90 %	2,60 %	100,00 %

n = 1156

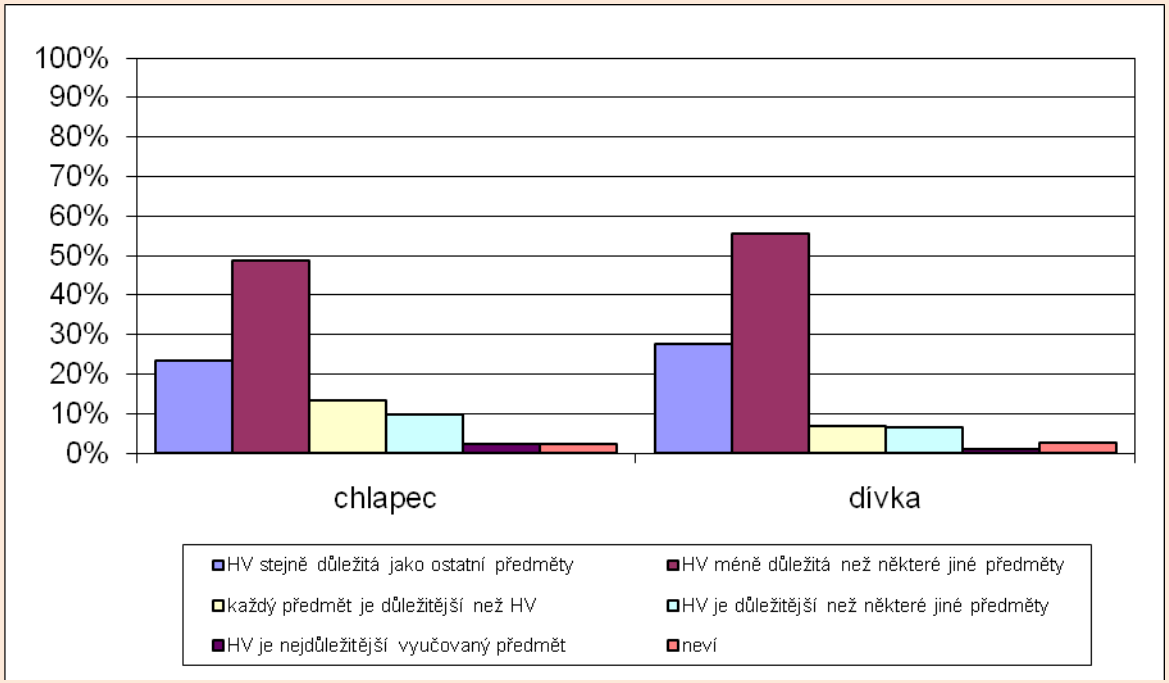

2. Jak hodnotí důležitost hudební výchovy tvoji rodiče?

1) HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.

2) HV je méně důležitá než některé jiné předměty. Každý předmět je důležitější než HV.

3) HV je důležitější než některé jiné předměty. HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.

4) Nevím.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.	195	16,50 %
HV je méně důležitá než některé jiné předměty. Každý předmět je důležitější než HV.	646	54,60 %
HV je důležitější než některé jiné předměty. HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.	21	1,80 %
neví	321	27,10 %
celkem	1183	100,00 %

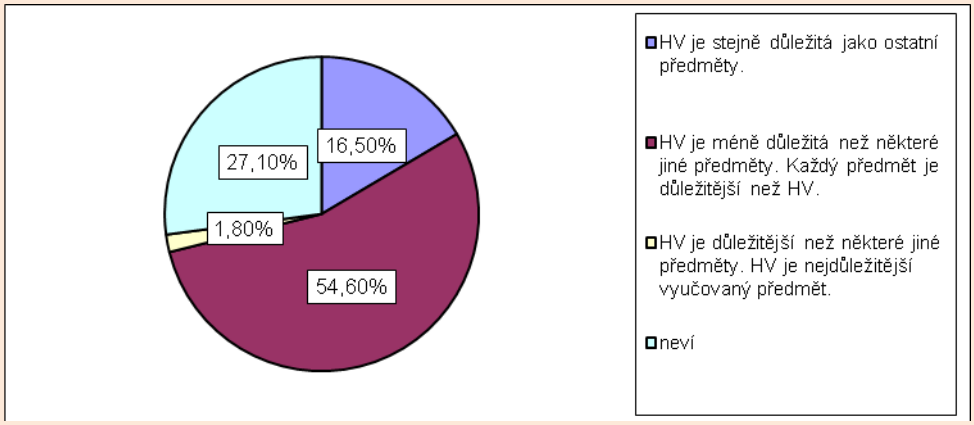

Cílem této otázky bylo zjistit, jakou mají dotazovaní představu o názorech svých rodičů na důležitost HV vzhledem k ostatním vyučovaným předmětům a konfrontovat názor studentů s předpokládaným názorem jejich rodičů. Více než polovina respondentů je toho názoru, že jejich rodiče považují HV za méně důležitý předmět než některé jiné. Za stejně důležitý předmět považuje podle studentů HV 16,50% jejich rodičů. Z tohoto vidíme, že přestože rozložení odpovědí bylo u první a druhé otázky odlišné, odpověď „HV je méně důležitá než některé jiné předměty“ byla volena téměř stejnou částí respondentů u otázky č. 1 a 2.

3. Jsou podle tebe informace, které získáš v HV dostatečné?

1) Informace, které se tam dozvím, jsou dostatečné.

2) Informace, které se tam dozvím, jsou nedostatečné, chtěl/a bych vědět víc.

3) Informací je příliš mnoho, více než je potřebné.

4) Nedokážu posoudit.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
jsou dostatečné	794	67,20 %
jsou nedostatečné, chtěl(a) bych vědět víc	138	11,70 %
Informací je příliš mnoho, více než je potřebné.	119	10,10 %
nedokážu posoudit	131	11,10 %
celkem	1182	100,00 %

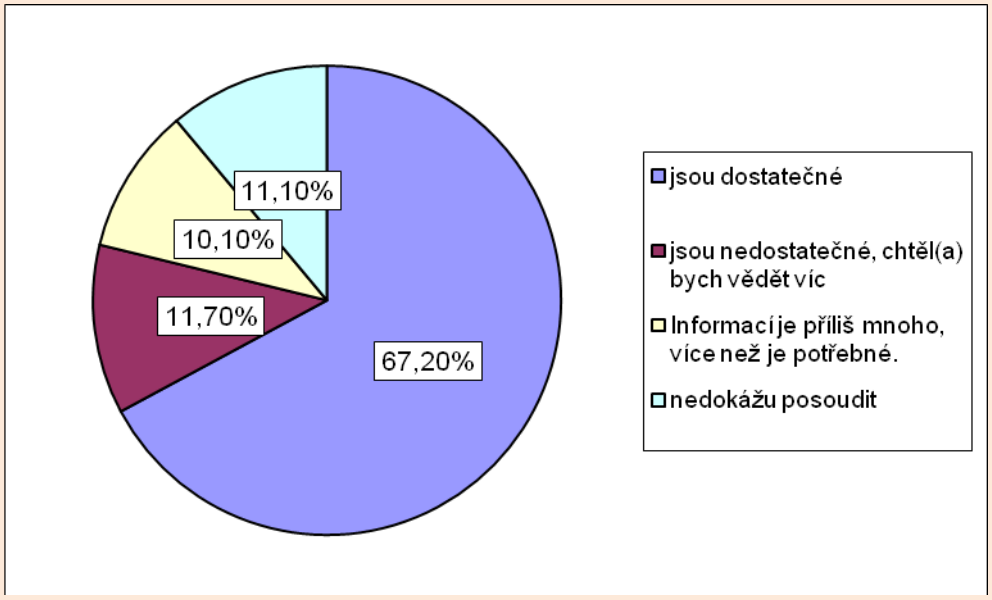

Velmi pozitivním zjištěním je, že pouze 11,70 % dotázaných si myslí, že získávají nedostatek informací. Největší část studentů je toho názoru, že poskytované informace jsou dostatečné (67,20 %). Přibližně stejně rozsáhlé skupiny respondentů (okolo 10 %) mají pocit, že informací je příliš mnoho či příliš málo. Zhruba stejná část respondentů nedokázala posoudit, zda je poskytnutých informací dostatek či nikoliv.

	jsou dostatečné	jsou nedostatečné, chtěl(a) bych vědět víc	Informací je příliš mnoho, více než je potřebné.	nedokážu posoudit	celkem
chlapec	66,60 %	7,10 %	12,80 %	13,50 %	100,00 %
dívka	67,50 %	14,50 %	8,10 %	9,90 %	100,00 %

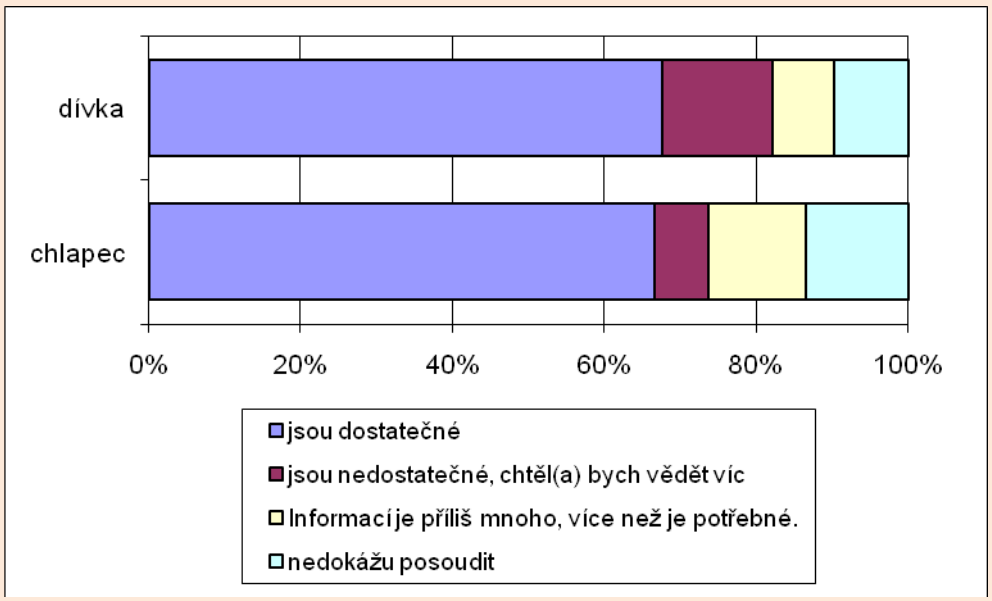

Rozdíl v odpovědích chlapců a dívek byl zajímavý pouze v případě jedné z nabídnutých alternativ. Možnost „Informace, které se tam dozvím, jsou nedostatečné, chtěla bych se dozvědět víc.“ si vybralo dvakrát více zúčastněných dívek (14,50 %) než chlapců (7,10 %).

4. Má vůbec vyučování HV smysl?

1) ano

2) nedokážu posoudit

3) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	942	80,70%
nedokážu posoudit	128	11%
ne	98	8,40%
celkem	1168	100,00%

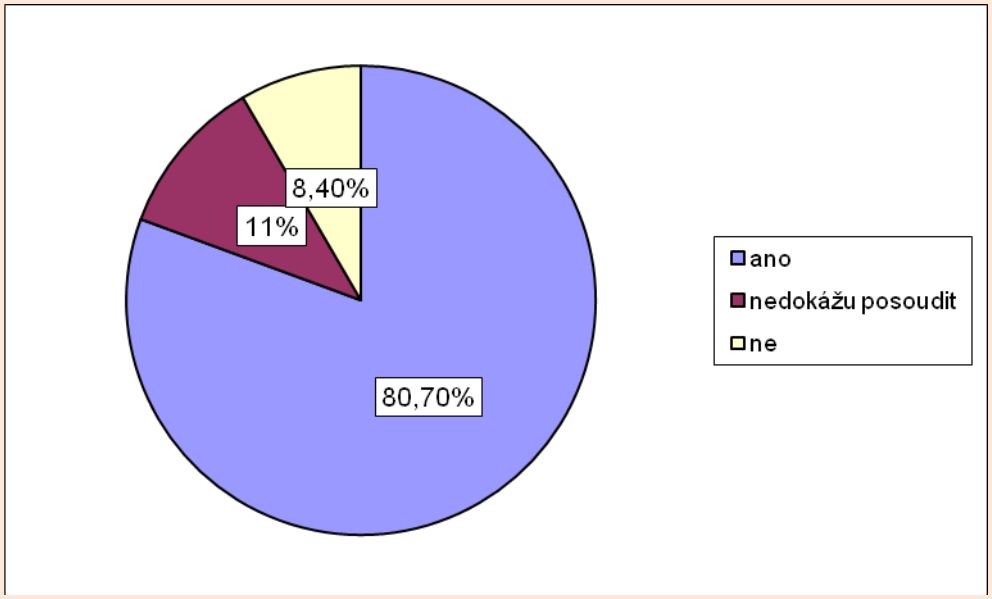

Převážná většina respondentů se shodla na tom, že vyučování HV smysl má, jedná se tu o 80,70%, přičemž opačný názor zastává jen 8,40%. Srovnáme-li odpovědi chlapců a dívek, zjistíme, že chlapci častěji uváděli, že vyučování HV nemá smysl, naopak dívky byly častěji přesvědčené, že smysl má, jak to dokládá následující tabulka a graf:

	ano	nedokážu posoudit	ne	celkem
chlapec	76,60%	12,00%	11,30%	100,00%
dívka	83,40%	10,10%	6,50%	100,00%

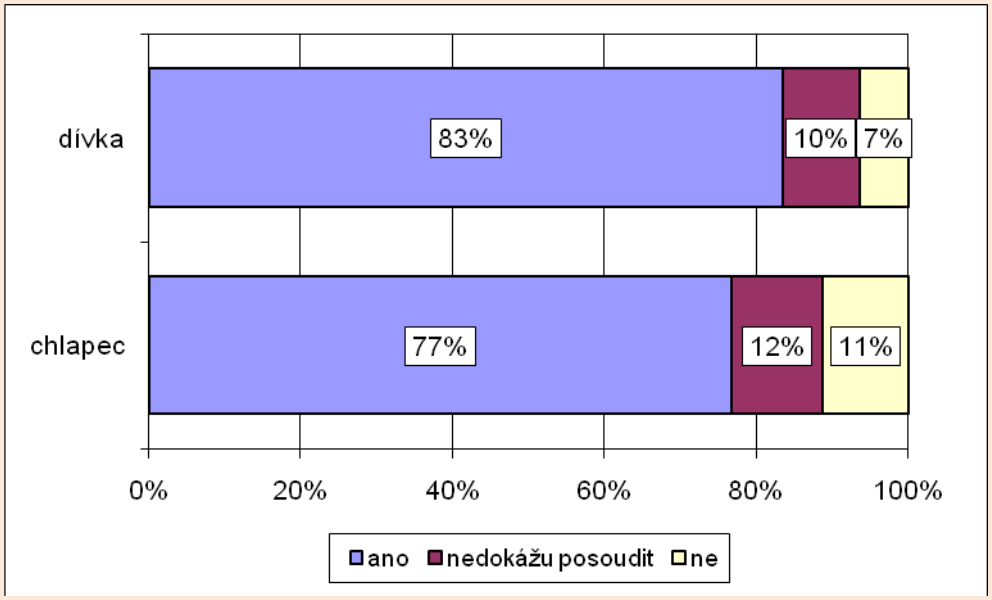

Následující otázka se snažila zjistit, který předmět tedy studenti považují za důležitější než HV a kterým by nahradili HV, jestliže se domnívají, že nemá smysl. Byli proto vyzváni, aby na otázku odpovídali pouze v případě, že v otázce č. 4 uvedli, že vyučování HV nemá smysl.

5. Který předmět z vyučování bys zařadil/a místo HV?

1) čeština
2) matematika
3) cizí jazyk
4) přírodopis
5) dějepis
6) zeměpis
7) fyzika
8) chemie
9) tělesná výchova
10)výtvarná výchova
11)IVT
12)úplně jiný předmět (*Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
čeština	8	6,70 %
matematika	9	7,60 %
cizí jazyk	43	36,10 %
přírodopis	2	1,70 %
dějepis	8	6,70 %
zeměpis	4	3,40 %
fyzika	3	2,50 %
chemie	7	5,90 %
tělesná výchova	15	12,60 %
výtvarná výchova	4	3,40 %
IVT	7	5,90 %
jiný	9	7,60 %
celkem	119	100,00 %

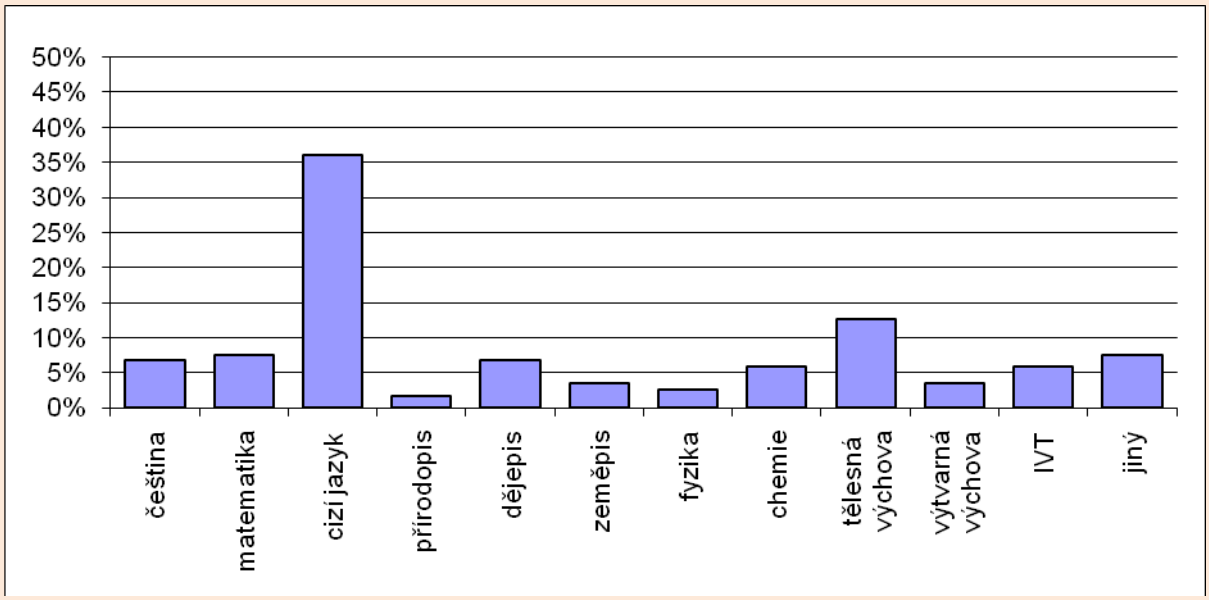

Žáci by nejčastěji místo HV zařadili výuku cizího jazyka, tuto možnost zvolila třetina dotázaných (36,10 %), tato skutečnost není překvapující, studenti si dobře uvědomují potřebu cizího jazyka pro svůj další život. 12,60 % studentů zvolilo tělesnou výchovu. Žádná z dalších nabízených možností již nebyla volena více než 10 % dotázaných. Je zajímavé, že se neprosadilo IVT, protože užívání počítačů je pro dnešního člověka naprostou samozřejmostí. Je však možné, že si studenti myslí, že jejich schopnost práce s počítačem je dostatečná a tudíž další výuku nepotřebují. Rozdíly v názorech chlapců a dívek v tomto případě nebyly nijak výrazné, proto zde není srovnání uvedeno.

6. Je HV užitečná? *Můžeš uvést více možností.*

1) Ano, HV je důležitá pro přípravu na budoucí povolání nebo pro můj další život.

2) Ano, ale jen pro budoucí skladatele a profesionální hudebníky.

3) Ano, ale měl by to být jen volitelný předmět pro zájemce.

4) Ano, protože si tam odpočinu.

5) Ano, protože seznámí s historií, kulturou, navazuje na literaturu a další předměty a je součástí všeobecného vzdělání.

6) Ano, přináší mi informace, které jsou pro mě zajímavé.

7) Ano, naučím se tam noty, udržet rytmus, vytvářet doprovod, zpívat a hrát

8) Ano, mohu poslouchat zajímavou hudbu, ke které bych jinak neměl/a přístup

9) Ano, rozvíjí moje schopnosti – např. představivost, paměť atd.

10) Ne, informuje především o hudbě, která již dnes nikoho nezajímá. Do života mi tento předmět nic nedá.

11) Ne, protože když budu chtít něco vědět o hudbě, mohu jít do ZUŠ.

12) Nevím.

13) Jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
1) Ano, HV je důležitá pro přípravu na budoucí povolání nebo pro můj další život.	177	14,90 %
2) Ano, ale pro budoucí skladatele a profesionální hudebníky	246	20,70 %
3) Ano, ale měl by to být jen volitelný předmět pro zájemce	384	32,40 %
4) Ano, protože si tam odpočinu.	419	35,30 %
5) Ano, je součástí všeobecného vzdělání	618	52,10 %
6) Ano, přináší informace, které jsou pro mě zajímavé	433	36,50 %
7) Ano, naučím se tam noty, udržet rytmus...	308	26,00 %
8) Ano, mohu poslouchat zajímavou hudbu, ke které bych jinak neměl přístup	272	22,90 %
9) Ano, rozvíjí moje schopnosti - např. představivost, paměť.	202	17,00 %
10) Ne, informuje především o hudbě, která již dnes nikoho nezajímá.	39	3,30 %
11) Ne, když budu chtít vědět něco o hudbě, můžu jít do ZUŠ.	33	2,80 %
12) nevím	8	0,70 %
13) jiné	9	0,80 %
celkem	3148	265,40 %

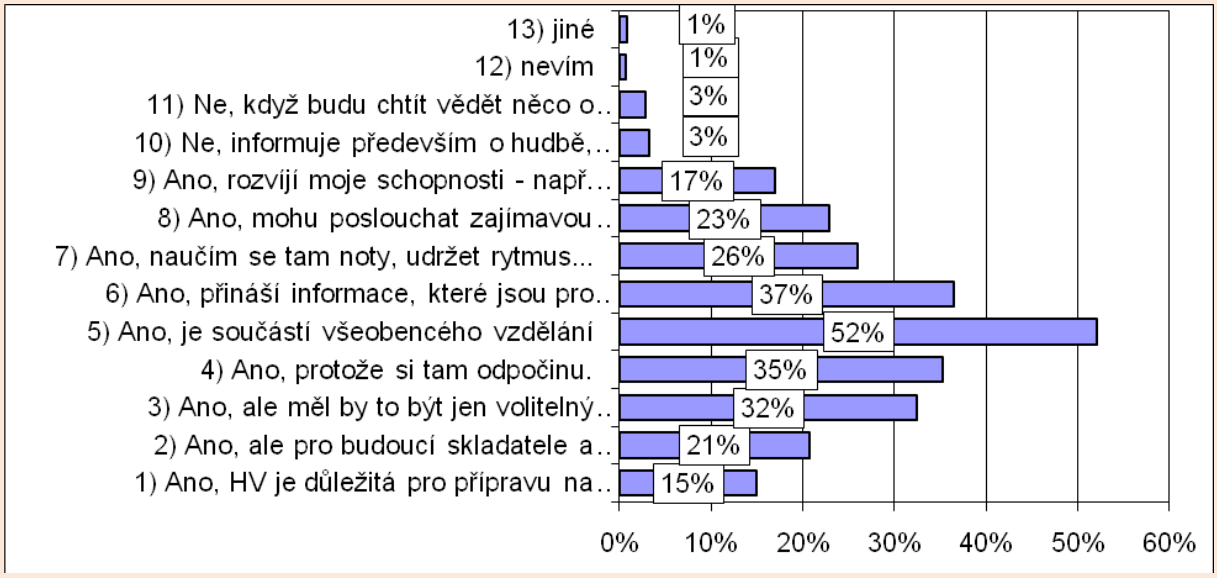

Studenti gymnázií měli posoudit užitečnost HV, zamyslet se nad tím, zda je pro ně v některé oblasti jejich současného života přínosem nebo jim může pomoci do budoucna, či zda ji za užitečnou nepovažují. V zadání otázky byli upozorněni, že mohou zvolit více možností. V nabídce byly odpovědi, které čerpaly z Výzkumu využití multimediálních technologií v hudební výchově z roku 2010[28], kdy byla stejná otázka položena žákům 2. stupně základních škol. Tehdy bylo užito otevřené otázky a žáci sami odpovídali, studentům středních škol pak byly nabídnuty možnosti, které srhnovaly nejčastější odpovědi žáků základních škol, protože však nebylo možné zcela pokrýt všechny postoje, které studenti mohli zaujmout, byla jim nabídnuta možnost „jiné“, která však prakticky nebyla využita.

Žáci nebyli omezeni nutností volit pouze pozitivní nebo pouze negativní odpovědi, mohli tedy uvádět, jak důvody, proč HV užitečná je, tak také ty, proč HV užitečná není, získané výsledky tak plastičtěji ukazují, co žáci na HV skutečně považují za užitečné a co nikoliv.

Nejčastěji studenti uváděli, že HV je užitečná, protože seznámí s historií, kulturou, navazuje na literaturu a další předměty a je součástí všeobecného vzdělání. Tuto variantu zvolilo 52,10 % dotázaných studentů.

Pomineme-li studenty, kteří zvolili možnost „jiné“ nebo „nevím“, byly nejméně frekventované odpovědi 10) a 11), tudíž pouze přibližně 3 % se domnívají, že HV není užitečná, protože se věnuje především hudbě, která už dnes nikoho nezajímá nebo protože se vše potřebné dozvědí v ZUŠ.

---

[28] CRHA, Bedřich; JURČÍKOVÁ, Taťána; PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

Více než 30 % respondentů dále zvolilo odpovědi 3) 4) 6).

Rozdíly v postojích chlapců a dívek naznačuje další tabulka:

	chlapec		dívka	
	absolutní četnosti	relativní četnosti	absolutní četnosti	relativní četnosti
1) Ano, HV je důležitá pro přípravu na budoucí povolání nebo pro můj další život.	45	10,70 %	131	17,60 %
2) Ano, ale pro budoucí skladatele a profesionální hudebníky	81	19,20 %	161	21,70 %
3) Ano, ale měl by to být jen volitelný předmět pro zájemce	139	32,90 %	234	31,50 %
4) Ano, protože si tam odpočinu.	159	37,70 %	251	33,80 %
5) Ano, je součástí všeobecného vzdělání	178	42,20 %	432	58,10 %
6) Ano, přináší informace, které jsou pro mě zajímavé	134	31,80 %	295	39,70 %
7) Ano, naučím se tam noty, udržet rytmus...	91	21,60 %	215	28,90 %
8) Ano, mohu poslouchat zajímavou hudbu, ke které bych jinak neměl přístup	75	17,80 %	193	26,00 %
9) Ano, rozvíjí moje schopnosti - např. představivost, paměť.	56	13,30 %	144	19,40 %
10) Ne, informuje především o hudbě, která již dnes nikoho nezajímá.	17	4,00 %	20	2,70 %
11) Ne, když budu chtít vědět něco o hudbě, můžu jít do ZUŠ.	12	2,80 %	21	2,80 %
12) nevím	6	1,40 %	2	0,30 %
13) jiné	1	0,20 %	8	1,10 %
celkem	994	235,50 %	2107	283,60 %

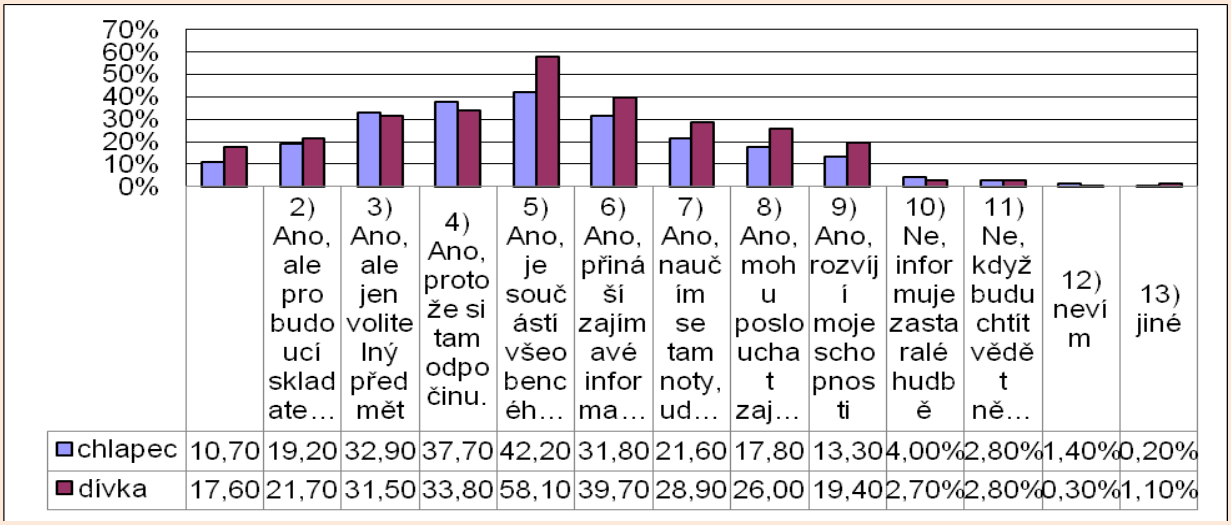

Dívky častěji oceňují, že je HV součástí všeobecného vzdělání, stejně tak považují za pozitivum, že je může připravit na budoucí povolání. Častěji než chlapci také uvedly, že jim HV přináší informace, které jsou pro ně zajímavé. Dívkám se líbí, že se naučí noty, udržet rytmus apod., mohou rozvíjet svoje schopnosti a mají možnost poslouchat zajímavou hudbu. Chlapci o něco častěji uvedli, že HV je pro ně relax.

50. Ovlivnila HV tvůj vztah k hudbě?

a. ano
b. ne
c. nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	464	39,70 %
ne	519	44,40 %
nevím	187	16,00 %
celkem	1170	100,00 %

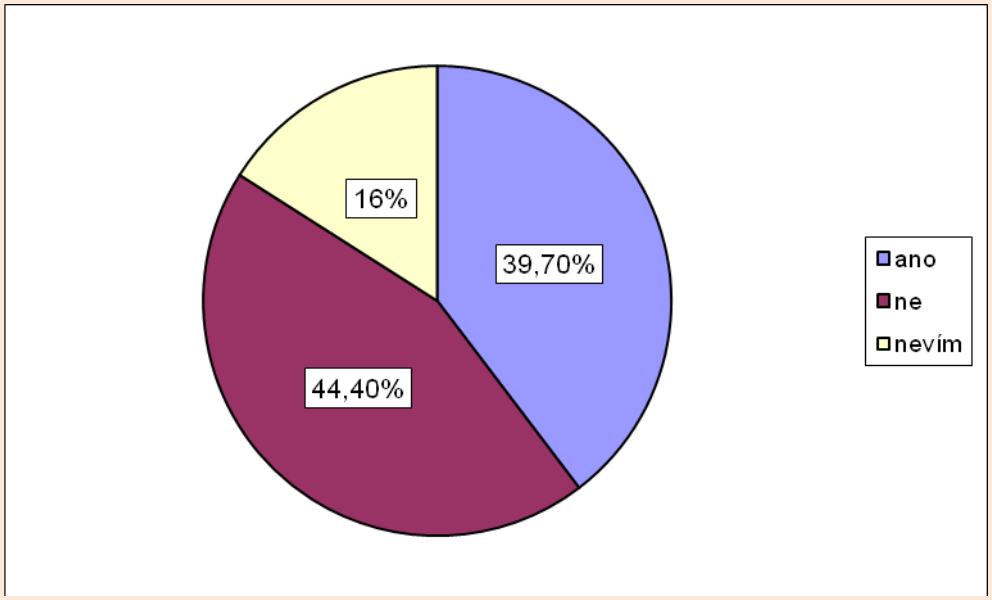

44,40 % studentů uvádí, že HV neovlivnila jejich vztah k hudbě. Opačnou odpověď zvolilo 39,70 % studentů. Rozdíl mezi těmito skupinami tvoří přibližně 5 %, což není mnoho, přesto nelze přehlédnout, že největší část studentů si myslí, že HV jejich vztah k hudbě neovlivnila. Tato odpověď může svědčit jak o tom, že HV nedokáže přibližovat studentům hudbu způsobem, který by ovlivňoval vztah k hudbě. Současně je možné, že studenti mezi mnoha vlivy, kterým jsou denodenně vystaveni a které působí na jejich život, ovlivňují jej a proměňují a které působí také na jejich vztah k hudbě, nepovažují HV za rozhodující.

Tento blok otázek se zaměřuje na postavení HV a její význam, proto zde byly kladeny otázky na přínos HV, množství přinášených informací, hodnocení HV studenty, jejich rodiči apod. Ukázalo se, že více než polovina respondentů považuje HV za méně důležitý předmět, než jsou některé jiné a že téměř stejné množství studentů je toho názoru, že tak smýšlejí také jejich rodiče. Dvě třetiny dotázaných si myslí, že jim HV poskytuje dostatečné informace a 80,70% respondentů, tedy převážná většina z nich, uvedla, že vyučování HV má smysl. Opačnou odpověď uvedlo pouze 8,40 % studentů, ti by místo HV zařadili nejčastěji cizí jazyk. Většina dotázaných se domnívá, že HV je také užitečná, nejčastěji tento svůj názor zdůvodnili tím, že HV je součástí všeobecného vzdělání. I přesto, že mnozí respondenti považují HV za užitečnou a myslí si, že její vyučování má smysl, domnívá se 44,40% z nich, že HV neovlivnila jejich vztah k hudbě.

2.2.2 Náplň a průběh hodin HV

7. Co tě ve vaší hudební výchově baví? *(Můžeš zvolit více možností)*

1) zpěv

2) hra na hudební nástroje

3) rád/a se dozvím nové informace o hudbě

4) poslech hudebních skladeb

5) pohyb

6) práce s počítačem

7) něco jiného *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
1) zpěv	841	71,40 %
2) hra na hudební nástroje	267	22,70 %
3) rád(a) se dozvím nové informace o hudbě	338	28,70 %
4) poslech hudebních skladeb	575	48,80 %
5) pohyb	106	9,00 %
6) práce s počítačem	40	3,40 %
7) něco jiného	92	7,80 %
celkem	2259	191,80 %

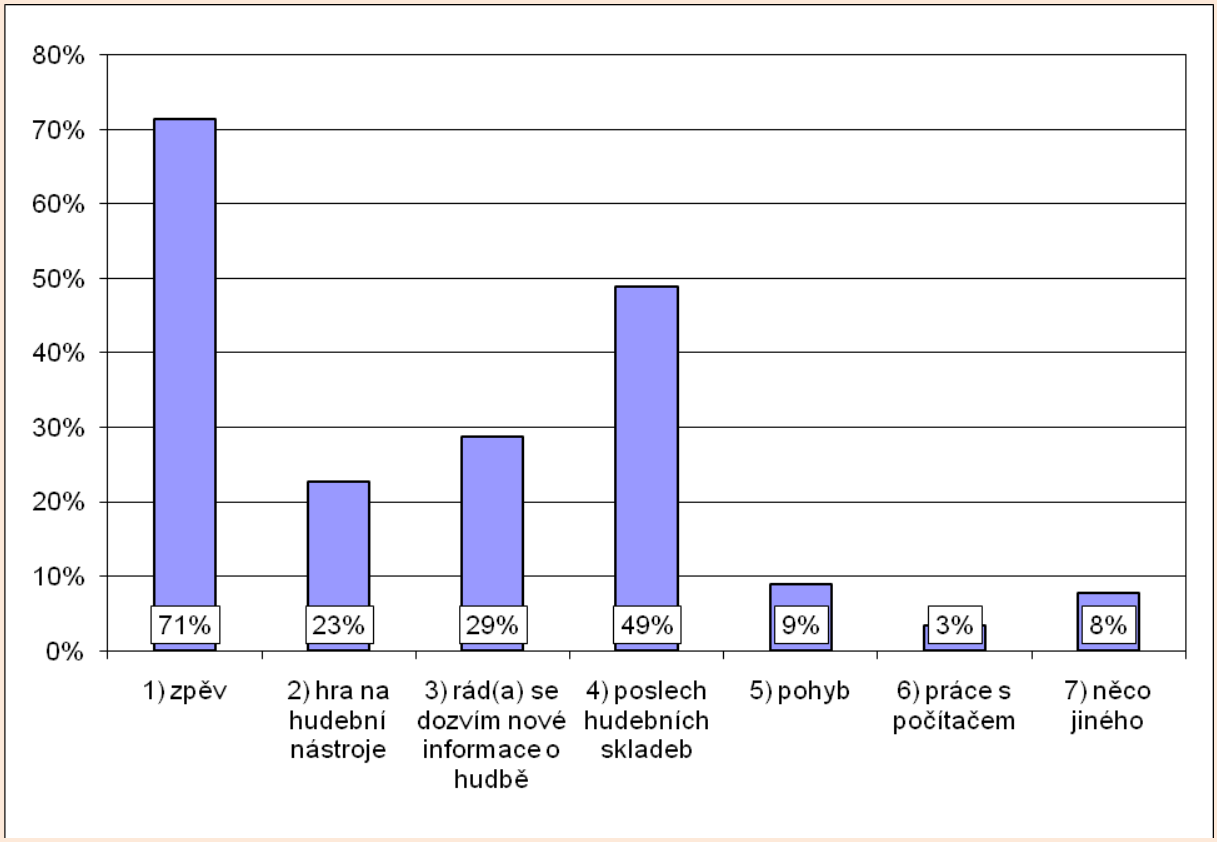

Studenti byli vyzváni, aby uvedli, co je baví v HV, přičemž jim opět byly nabídnuty možnosti, z nichž mohli volit. Respondenti, kteří si z nabízených odpovědí nevybrali, mohli vybrat odpověď č. 7 a dopsat vlastní názor.

Nejoblíbenější činností studentů je zpěv a poslech hudby.

Ve volných odpovědích se projevilo, že odpovídajícím chyběla možnost uvést, že je v HV nic nebaví, proto tuto odpověď dopisovali k možnosti jiné, nicméně množství studentů, kteří takto odpověděli, je zcela zanedbatelné, jedná se o 19 odpovídajících, ještě méně výskytů měly ostatní volné odpovědi, ve většině případů se odpovědi objevily pouze výjimečně. Studenti například ocenili atmosféru ve vyučovací hodině, sledování hudebních filmů a DVD, koncerty, možnost práce s partiturou atd., přehled volných odpovědí naleznete v příloze.

Srovnání výsledků chlapců a dívek je zajímavé v případě zpěvu, ukázalo se, že dívky zpívají raději než chlapci, což však nebyl nikterak překvapivý výsledek, zajímavé však je, že chlapci se více věnují poslechu hudby. Odpovědi rozdělené podle pohlaví zobrazuje další tabulka a graf.

	chlapec		dívka	
	absolutní četnosti	relativní četnosti	absolutní četnosti	relativní četnosti
1) zpěv	249	59,60 %	582	78,60 %
2) hra na hudební nástroje	99	23,70 %	166	22,40 %
3) rád(a) se dozvím nové informace o hudbě	105	25,10 %	229	30,90 %
4) poslech hudebních skladeb	221	52,90 %	345	46,60 %
5) pohyb	33	5,70 %	73	2,00 %
6) práce s počítačem	24	9,30 %	15	6,80 %
7) něco jiného	39	7,90 %	50	9,90 %
celkem	770	184,20 %	1460	197,30 %

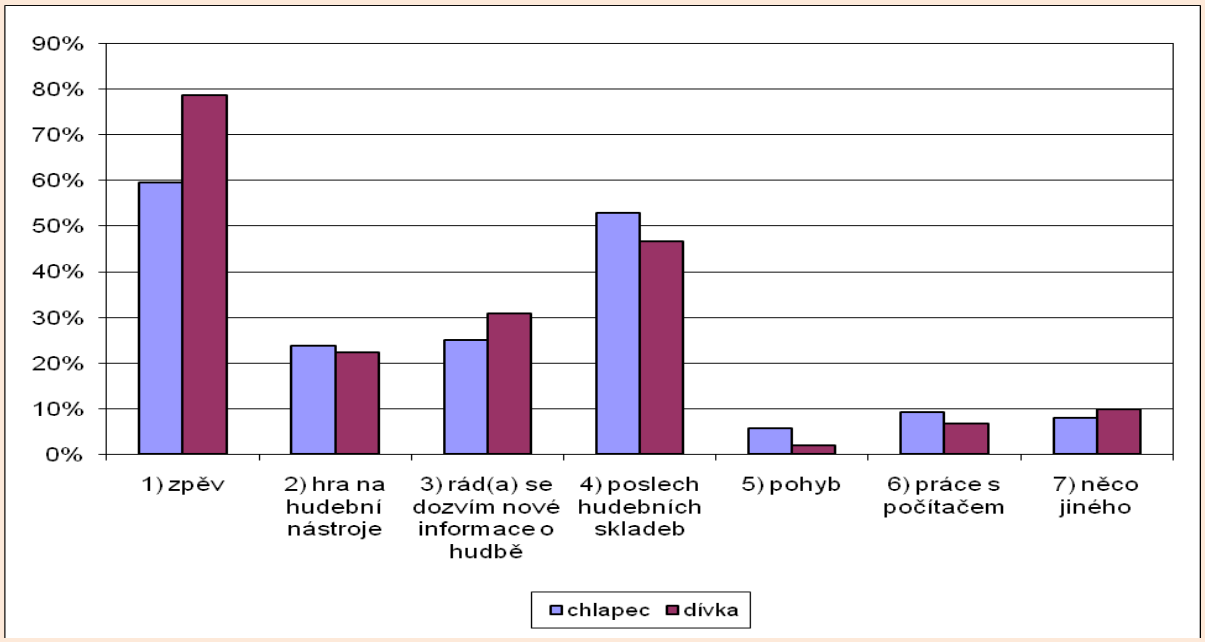

8. Kolik času z vyučovací hodiny průměrně strávíte hudebními aktivitami? (zpěvem, hraním na nástroje, pohybem)?

1) 0 - 5 minut

2) 5 - 10 minut

3) 10 - 15 minut

4) 15 - 20 minut

5) 20 - 30 minut

6) více než 30 minut

	absolutní četnosti	relativní četnosti
0-5 min	106	9,00 %
5-10 min	78	6,60 %
10-15 min	151	12,80 %
15-20 min	222	18,80 %
20-30 min	254	21,50 %
více než 30 min	368	31,20 %
celkem	1179	100,00 %

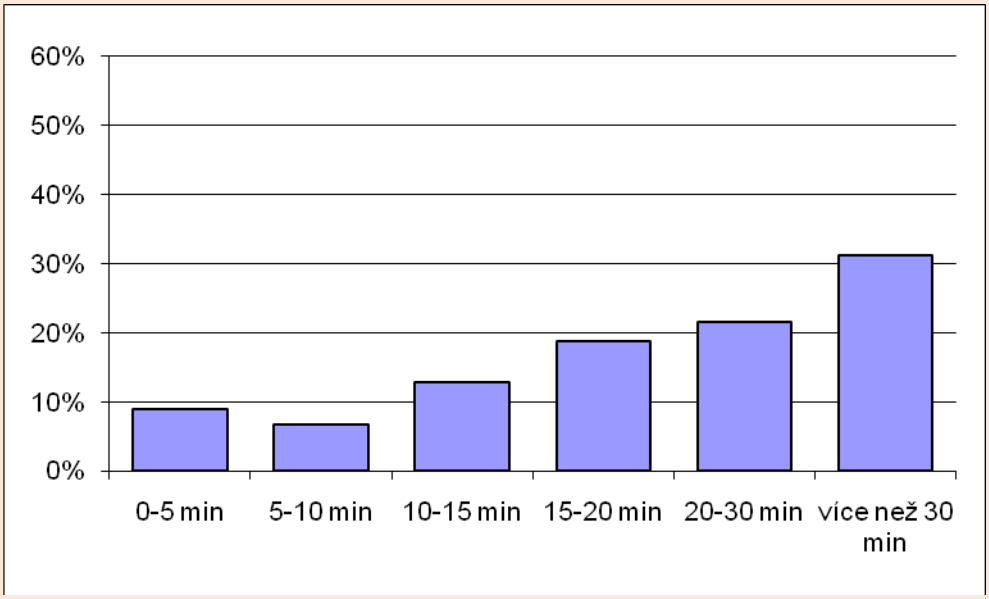

Předpokládáme, že výuka HV trvá 90 min., tedy 2 vyučovací hodiny. V zadání byli studenti vyzváni, aby uvedli, kolik času věnují hudebním aktivitám během jedné vyučovací hodiny, to se však v této fázi jeví jako poněkud nešťastné, neboť nevíme, zda studenti uváděli skutečně průměrnou dobu, věnovanou hudebním aktivitám během jedné vyučovací hodiny, nebo zda tuto výzvu přehlédli, a jedná se tak o celkový čas, strávený hudebními aktivitami během dvou vyučovacích hodin. Pokud by bylo hudebním aktivitám věnováno 5-10 minut

z každé vyučovací hodiny, jednalo by se o výsledek mnohem více potěšující, než v případě, že se jedná o údaj o hudebních aktivitách během celé HV. Také je nutno zdůraznit, že zde vycházíme pouze z předpokladu trvání HV. Sice je pravděpodobné, že HV jsou věnovány 2 vyučovací hodiny, může tomu však být na některých školách jinak. Informace o počtu vyučovacích hodin HV za týden nám zde ale chybí. Stejný problém se týká také otázek č. 9,10 a 11, které byly formulovány stejně. Tento nedostatek byl způsoben snahou o co největší návaznost na Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově[29] 2010, realizovaný na základních školách, kde je však předpoklad, že celá HV trvá nejčastěji právě 1 vyučovací hodinu.

Podle odpovědí studentů se zdá, že ve výuce HV převládají hudební aktivity. Možnosti otázky byly konstruovány v návaznosti na Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově[30] z roku 2010, jak již bylo zmíněno výše, poslední možnost tak byla 30 minut a více, protože na základní škole bývá HV věnována obvykle 1 vyučovací hodina, tedy 45 minut. Na gymnáziích často trvá výuka dvě vyučovací hodiny, tedy 90 minut, proto by bylo zajímavé sledovat další diferenciaci poslední a nejrozsáhlejší skupiny. Vzhledem k tomu, že poslední skupina obsahuje pro mnohé respondenty časové období 31 – 90 minut, nezdá se její srovnání s ostatními skupinami přesvědčivé. Vzhledem k otázkám č. 9, 10, 11, ve kterých převažovaly jiné odpovědi, se však ukazuje, že výsledky mají vypovídací hodnotu. Kdyby totiž byla dána převaha volby odpovědi č. 6 skutečností, že skupina je příliš široká, muselo by se to projevit také převahou voleb této odpovědi v dalších otázkách, což se nestalo.

9. Kolik času průměrně věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

7) 0 - 5 minut

8) 5 - 10 minut

9) 10 - 15 minut

10) 15 - 20 minut

11) 20 - 30 minut

12) více než 30 minut

[29] CRHA, Bedřich; JURČÍKOVÁ, Taťána; PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

[30] CRHA, Bedřich; JURČÍKOVÁ, Taťána; PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
0-5 min	426	36,40 %
5-10 min	510	43,60 %
10-15 min	169	14,40 %
15-20 min	40	3,40 %
20-30 min	15	1,30 %
více než 30 min	11	0,90 %
celkem	1171	100,00 %

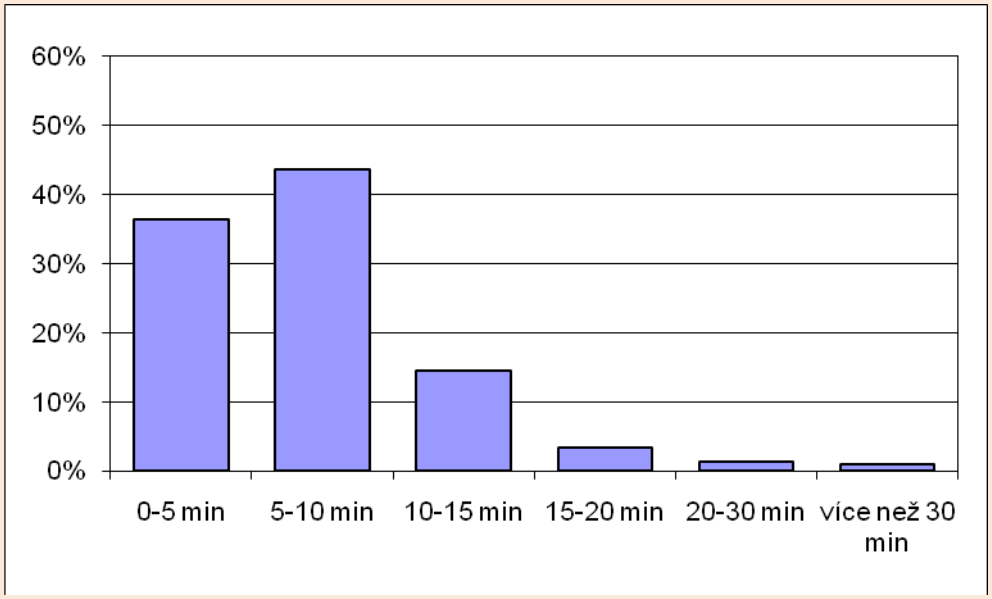

Studenti uvedli, že poslechu vážné hudby věnují nejčastěji 5-10 min. (43,60 %) nebo jen 0-5 min. (36,40 %), což se nezdá příliš uspokojivé vhledem k tomu, že velká část žáků se s touto hudbou běžně nesetkává, a proto se může být tento čas věnovaných poslechu (především 36,40 % respondentů, kteří uvedli 0-5min.) velmi krátký.

10. Kolik času průměrně věnuje při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

13) 0 - 5 minut

14) 5 - 10 minut

15) 10 - 15 minut

16) 15 - 20 minut

17) 20 - 30 minut

18) více než 30 minut

	absolutní četnosti	relativní četnosti
0-5 min	626	53,20 %
5-10 min	317	26,90 %
10-15 min	151	12,80 %
15-20 min	50	4,20 %
20-30 min	23	2,00 %
více než 30 min	10	0,80 %
celkem	1177	100,00 %

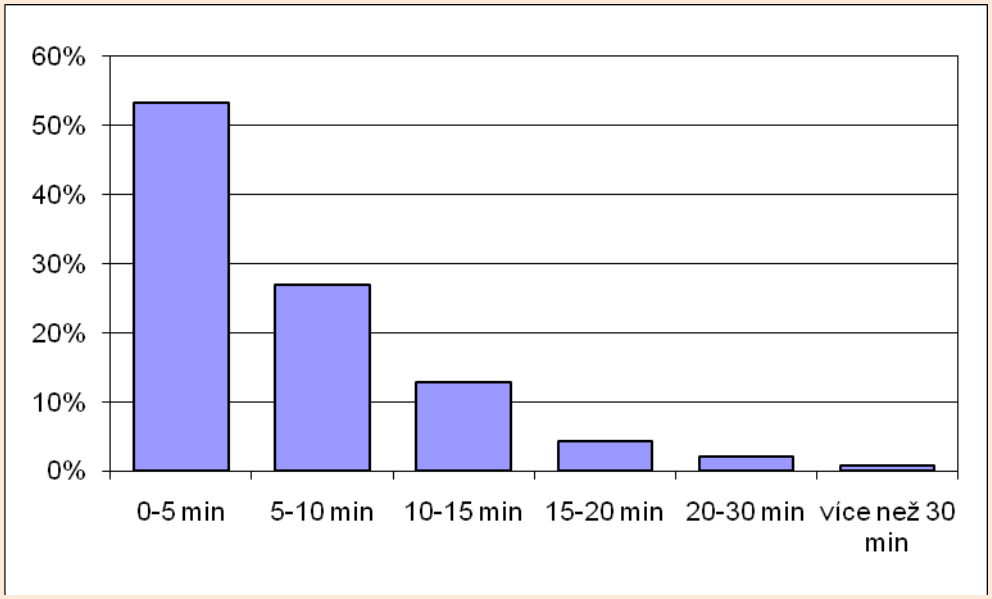

V 9. otázce se projevilo, že poslechu populární hudby je věnována ještě menší pozornost než poslechu vážné hudby. Zde se otevírá dosti důležitá otázka hudební výchovy, a sice potřebnost výuky populární hudby v HV a čas, který je jí třeba věnovat. Rozhodnutí tohoto problému je v rukou samotného učitele, popř. předmětové komise. Učitel tak musí rozhodnout, zda chce považovat výuku populární hudby za plnohodnotnou součást HV nebo pouze doplňkovou, možná odpočinkovou část.

Stojí na jedné straně před skutečností, že jeho studenti jsou se současnou populární hudbou mnohdy dobře obeznámeni. Učitel se může dostat do situace, kdy se studenti budou v dané problematice orientovat lépe než on, navíc sledovat všechny současné vývojové proudy populární hudby se zdá velmi náročné a v mnohém až nemožné.

Na druhé straně je ale fakt, že část studentů se neorientuje ve starších proudech populární hudby, v jejích kořenech, na kterých však současná populární hudba staví. Navíc nezanedbatelná část studentů se sice dobře orientuje v jedné oblasti populární hudby, v řadě dalších však tápe.

Je tak pouze na zvážení učitele, jak zasadí populární hudbu do kontextu celé HV, jak vnímá její důležitost vzhledem k dalším úkolům HV, od toho se pak jistě odvíjí také poslech populární hudby. Poslech populární hudby se podle studentů gymnázií jeví být spíše okrajovější záležitostí, avšak tento výsledek může svědčit vzhledem k údajům o poslechu vážné hudby také o tom, že poslechu vůbec není věnována ve vyučování velká pozornost.

11. Kolik času průměrně věnuje vyučující při jedné vyučovací hodině HV teoretickému probírání nové látky?

19) 0 - 5 minut

20) 5 - 10 minut

21) 10 - 15 minut

22) 15 - 20 minut

23) 20 - 30 minut

24) více než 30 minut

	absolutní četnosti	relativní četnosti
0-5 min	112	9,50 %
5-10 min	197	16,70 %
10-15 min	229	19,50 %
15-20 min	203	17,20 %
20-30 min	204	17,30 %
více než 30 min	232	19,70 %
celkem	1177	100,00 %

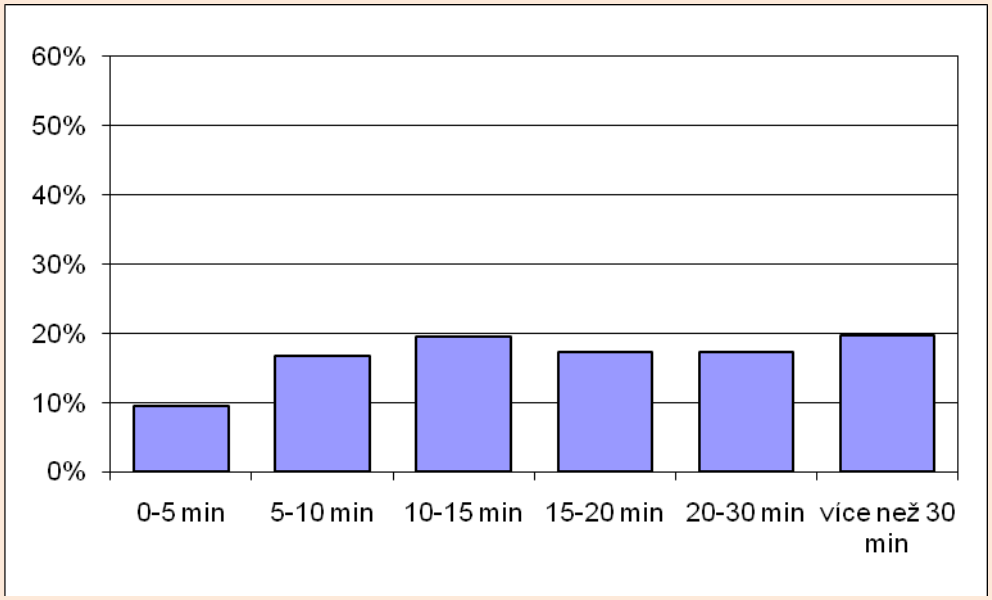

Nejméně jednotní byli studenti v hodnocení množství času, který je ve vyučování věnován teoretickému probírání látky. Rozložení odpovědí zde bylo ve srovnání s hodnocením času, stráveného jinými činnostmi, nejvíce vyrovnané. Necelých 10% studentů uvedlo, že teoretickému probírání věnují jen 0-5 %, všechny ostatní možnosti byly voleny v přibližně 17-19% případů, což ukazuje, že přístup k teoretické stránce učiva se na školách velmi liší.

12. Probíráte v HV populární hudbu?

1) ano
2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	690	59,20%
ne	475	40,80%
celkem	1165	100

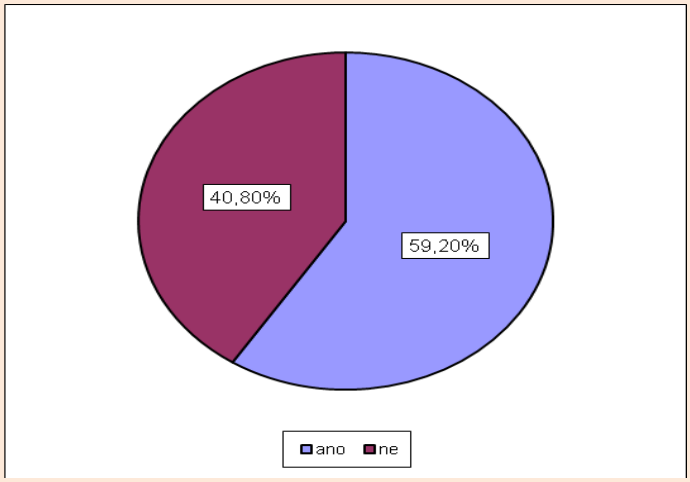

Větší část studentů, uvedla, že se populární hudbě v HV věnují, nicméně část studentů, v jejichž HV se populární hudba neprobírá, je až překvapivě velká (40,80 %). Takto malý prostor věnovaný populární hudbě však není v souladu s přáním většiny studentů. Ti mají představy jiné, jak napovídají výsledky otázky č. 13.

13. Měla by se v HV probírat vážná i populární hudba?

1) v HV bychom měli probírat pouze vážnou hudbu.

1)Populární hudba do HV nepatří.

2)Vážná hudba patří k všeobecnému vzdělání a potřebuji se v ní zorientovat.

3)Populární hudbě se věnuje dostatečná pozornost v médiích a v běžném životě, o vážné hudbě mám málo informací.

4)Jiné *(Upřesni)*

2) v HV bychom se měli věnovat pouze populární hudbě.

1) Vážná hudba je nudná, nikdo ji neposlouchá a nikoho nezajímá.
2) K populární hudbě mám blíž, více se poslouchá.
3) Vážná hudba patří minulosti, populární hudba patří současnosti.
4) Populární hudba je zábavnější.
5) Jiné *(Upřesni)*

3) v HV bychom se měli věnovat vážné i populární hudbě.

1) Je důležité znát vše a mít všeobecný přehled.
2) Obě jsou zajímavé a HV je tak pestřejší.
3) Každý má jiný vkus, a proto by neměla být výuka zaměřena jen na jeden druh hudby.
4) Jiné *(Upřesni)*

Následující tabulka a graf ukazují, jaké hudbě se studenti v HV chtějí věnovat. Studenti zde dali přesvědčivou většinou (87,90 %) najevo, že by se v hodinách HV chtěli seznamovat jak s hudbou vážnou, tak s hudbou populární, pouze vážnou nebo pouze populární hudbu volilo mnohonásobně méně studentů.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
pouze vážná hudba	60	5,50 %
pouze populární hudba	72	6,60 %
vážná i populární	955	87,90 %
celkem	1087	100,00 %

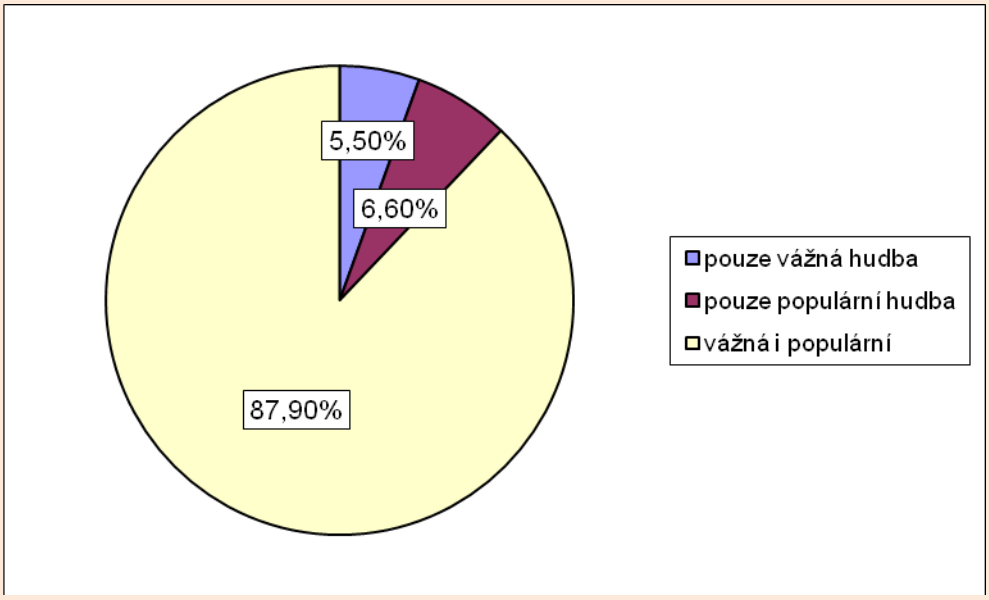

Další tabulka již zohledňuje i argumenty, kterými respondenti zdůvodňovali své volby. Studentům byly nabídnuty možnosti, které opět vycházely z výsledků podobného výzkumu[31] z roku 2010, byly přitom vybrány nejčastější odpovědi, přičemž měli studenti možnost uvést i vlastní důvod, který v nabídce nenašli, toho však nevyužívali. V této tabulce jsou bráni v potaz pouze respondenti, kteří uvedli důvod svého rozhodnutí. Jestliže některý student uvedl, že by chtěl v HV probírat pouze vážnou hudbu, ale neuvedl proč, není jeho odpověď v tomto přehledu započítána.

[31] CRHA, Bedřich; JURČÍKOVÁ, Taťána; PRUDÍKOVÁ, Markéta. Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. *Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-08]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

		absolutní četnosti	relativní četnosti
pouze vážná hudba	populární hudba do HV nepatří	19	2,38 %
	Vážná hudba patří k všeobecnému vzdělání a potřebuji se v ní zorientovat.	19	2,38 %
	Populární hudbě se věnuje dostatečná pozornost v médiích a běžném životě, o vážné mám málo informací.	25	3,14 %
pouze populární hudba	vážná hudba je nudná, nikdo ji neposlouchá a nikoho nezajímá.	8	1,00 %
	K populární hudbě mám blíž, více se poslouchá.	36	4, 52 %
	Vážná hudba patří minulosti, populární hudba patří současnosti.	1	0,13 %
	Populární hudba je zábavnější.	6	0,75 %
vážná i populární	vážná hudba je nudná, nikdo ji neposlouchá a nikoho nezajímá.	382	47,93 %
	K populární hudbě mám blíž, více se poslouchá.	156	19,57 %
	Vážná hudba patří minulosti, populární hudba patří současnosti.	144	18,07 %
	Populární hudba je zábavnější.	1	0,13 %
celkem		797	100,00 %

23. Jaké činnosti ve vaší HV převládají? *Můžeš zvolit více možností.*

1) probírání nového učiva

2) zpěv

3) pohyb a tanec

4) poslech hudby

5) sledování hudebních filmů a dokumentů

6) jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
zpěv	881	75,50 %
probírání nového učiva	721	61,80 %
poslech hudby	566	48,50 %
sledování hudebních filmů a dokumentů	277	23,70 %
pohyb a tanec	88	7,50 %
jiné	51	4,40 %
	2584	221,40 %

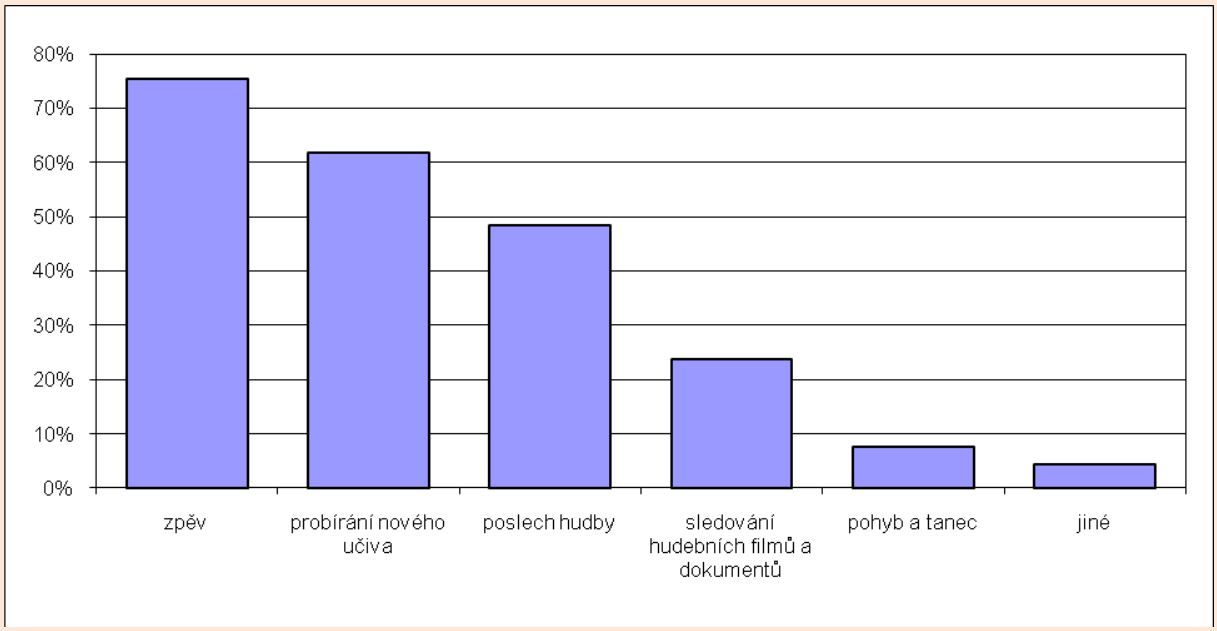

Přibližně třetina studentů se shodla na tom, že v jejich HV převažuje zpěv, hned za tímto následuje probírání nového učiva. Malá pozornost je pak věnována pohybu a tanci, podle odpovědí studentů převažuje ve vyučování 7,50 % z nich. Žádnou z nabízených možností nezvolilo pouze 4,40 % studentů, ti pak uváděli hru na nástroje, především na flétnu nebo notové diktáty.

45. Jsou lidové písně vhodnou součástí výuky hudební výchovy?

1)ano

2)ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	1077	91,30 %
ne	103	8,70 %
celkem	1180	100,00 %

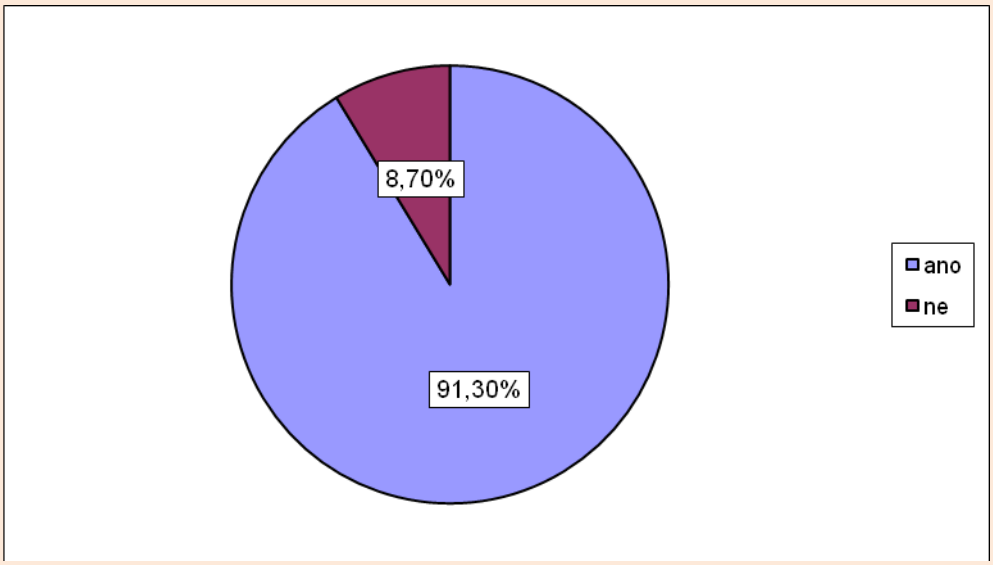

Odpovědi respondentů na tuto otázku byly opravdu velmi zajímavé. Navzdory předsudkům, které studenti vůči lidovým písním mohou mít a přes to, že mezi hudbou, která je obklopuje, lidové písně nepřevládají, uvedla naprostá většina, že lidové písně jsou vhodnou součástí výuky HV. Jak ukazuje další tabulka a graf, lidové písně za vhodnou součást HV považují častěji dívky.

		ano	ne	celkem
chlapec	absolutní četnosti	368	53	421
	relativní četnosti	87,40 %	12,60 %	100,00 %
dívka	absolutní četnosti	693	47	740
	relativní četnosti	93,60 %	6,40 %	100,00 %

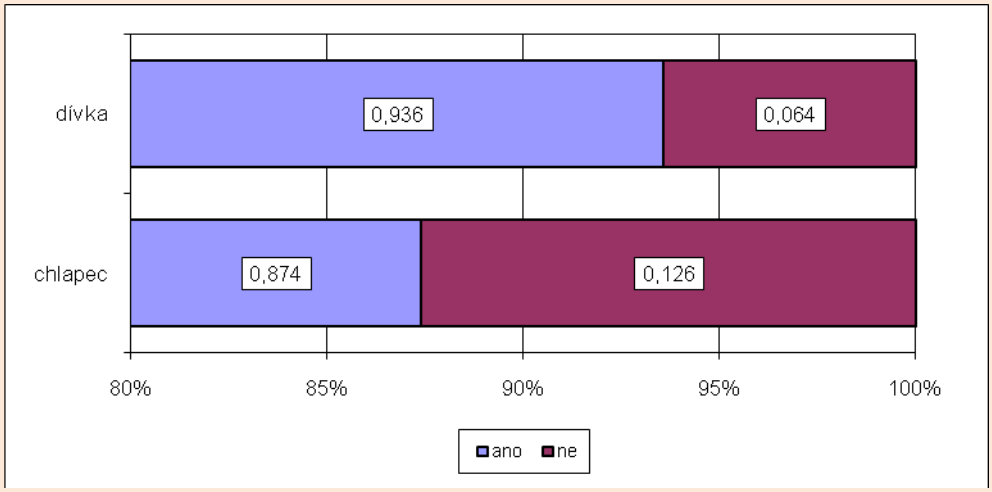

46. Čím bys je nahradil?

Jestliže však byl někdo z dotázaných toho názoru, že lidové písně vhodnou součástí HV nejsou, měl se zamyslet nad tím, čím písně nahradit. Vlastní návrh uvedlo 83 studentů, přičemž však některé odpovědi byly příliš nekonkrétní. Vícekrát se objevila odpověď „pop“ (26 výskytů), nebo „moderní hudba“ (13 výskytů), ale právě např. odpověď moderní hudba, je vlastně nicneříkající. Někteří studenti by lidové písně vynechali, ale nenahrazovali. Další odpovědi již byly skutečně jen ojedinělé (obvykle 1 výskyt) a jejich přehled naleznete v příloze.

Nejoblíbenější činností v HV je podle studentů zpěv, za ním poté následuje poslech hudby. Objevili se i studenti, které v HV nebaví nic (v zanedbatelném počtu 19 výskytů).

V HV převládá zpěv, teoretické probírání nového učiva a poslech hudby, nejvíce času je věnováno hudebním aktivitám (nejčastěji více než 30 minut), poslechu vážné hudby bývá věnováno průměrně 5-10 minut a poslechu hudby populární 0-5 minut. Zdá se tedy, že poslechu hudby je v HV věnována spíše menší pozornost, především pak poslechu hudby populární. Hudba populární je současně diskutovaným problémem HV, objevují se otázky, do jaké míry a jakým způsobem má být do HV zařazována. Čas věnovaný probírání teoretické látky se dost liší v závislosti na pojetí HV samotným učitelem, volby studentů se rozprostřely rovnoměrně, méně často uváděli pouze časový interval 0-5 minut. Neprobírání populární hudby v HV je v rozporu s přáním studentů, kteří by chtěli probírat hudbu vážnou i populární.

V souvislosti s poslechem populární hudby a její problematikou vůbec je zajímavé, že populární hudba sice na větší části škol probírána je, přesto zůstává překvapivě velká část

respondentů, kteří uvedli, že v jejich HV populární hudbu neprobírají, jedná se tu o 40,80% respondentů.

Zajímavé je, že přestože lidové písně nejsou ve středu zájmu života mladých, považuje je většina respondentů za vhodnou součást HV, přičemž pozitivnější vztah k nim prokázaly dívky.

2.2.3 Vybavení

14. Je ve vaší škole hudebna?

1) ano
2) ne
3) nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	1083	91,5 0%
ne	67	5,70 %
nevím	34	2,90 %
celkem	1184	100,00 %

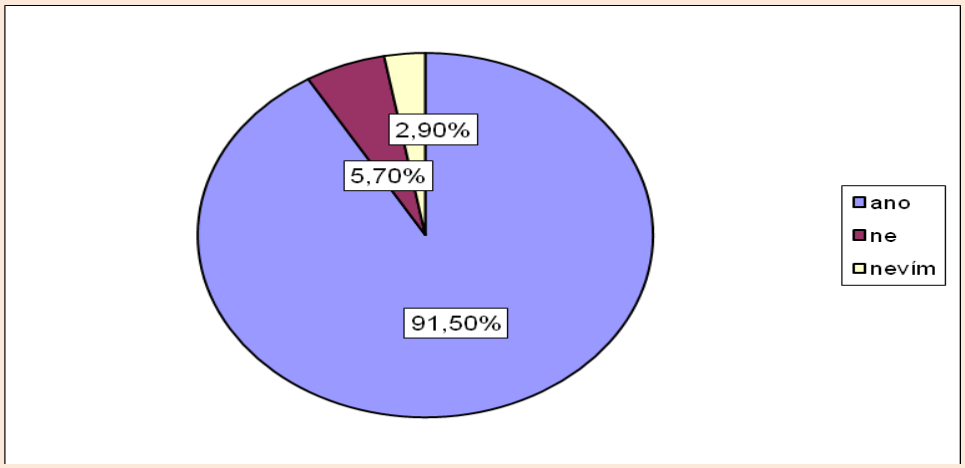

Na většině zúčastněných gymnázií je k dispozici hudebna, uvádí to 91,50 % respondentů, využívat speciální učebny nemohou pouze v 5,70 % případů, což je velmi dobrý výsledek.

Znamená to, že na většině škol je možno využívat zvláštního vybavení a zázemí této specializované učebny. Na otázky č. 15, 16, 17 a 18 pak odpovídali pouze ti studenti, kteří uvedli, že na jejich škole hudebna je.

15. Vyučuje se ve vaší škole HV v hudebně?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	1025	98,50 %
ne	16	1,50 %
celkem	1041	100,00 %

K vyučování mimo hudebnu v případě, že je na škole k dispozici, dochází zjevně jen v ojedinělých případech, 1,50% respondentů, kteří tuto variantu zvolili, je zcela zanedbatelné.

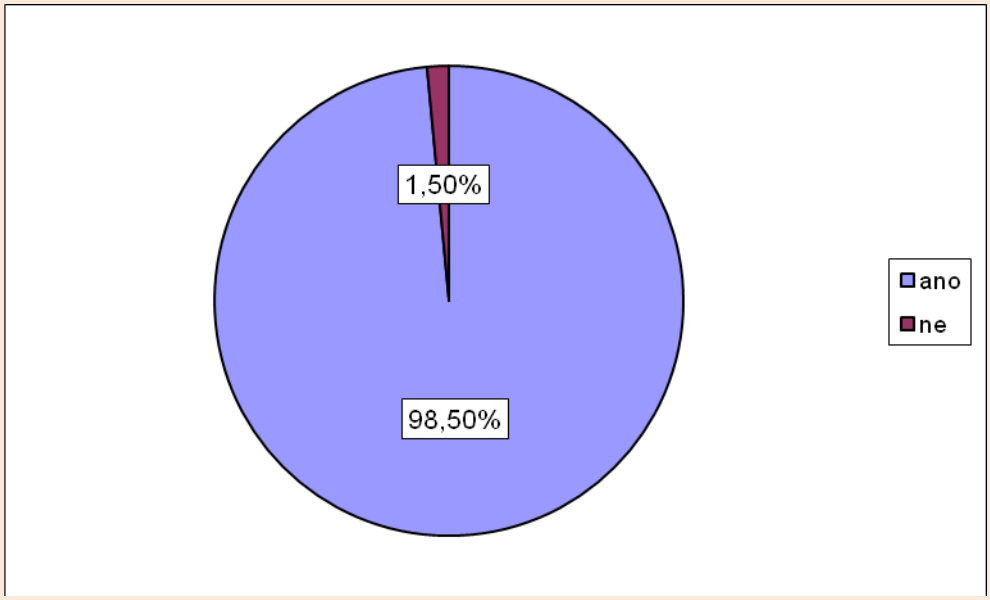

16. Máte v učebně následující přístroje a vybavení? *Zakroužkuj to, co v učebně máte. Můžeš zvolit více možností.*

1) interaktivní tabule

2) projekční zařízení

3) *počítač*

4) DVD přehrávač

5) MP3 přehrávač

6) CD přehrávač

7) gramofon

8) magnetofon

9) videopřehrávač

10)televize

11)obrázky skladatelů

12)obrázky hudebních nástrojů

13)jiné (*Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
jiné	1	0,10 %
interaktivní tabule	130	12,00 %
gramofon	371	34,10 %
magnetofon	413	38,00 %
projekční zařízení	506	46,60 %
počítač	551	50,70 %
MP3 přehrávač	579	53,30 %
obrázky hudebních nástrojů	730	67,20 %
obrázky skladatelů	736	67,70 %
videopřehrávač	782	71,90 %
televize	841	77,40 %
DVD přehrávač	850	78,20 %
CD přehrávač	1014	93,30 %
	7504	690,30 %

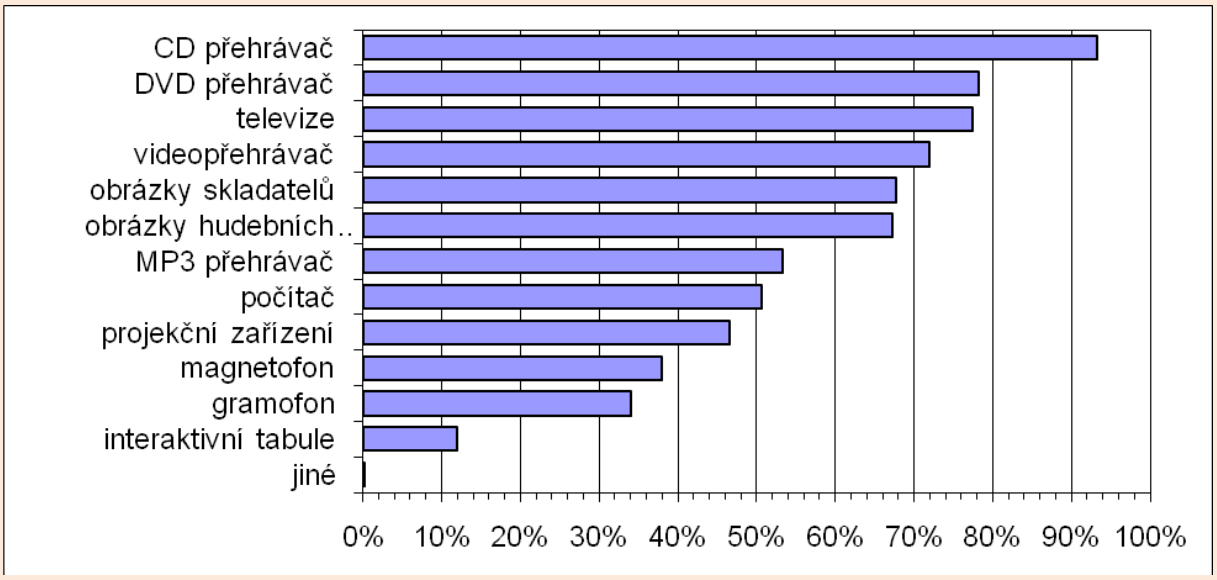

Nejčastější součástí vybavení odborné učebny HV je CD přehrávač, méně často potom DVD přehrávač, televize a videopřehrávač, poměrně často se můžeme setkat také s obrázky

hudebních skladatelů a nástrojů. Naopak stále oblíbenější interaktivní tabule není běžně součástí této učebny, uvádí ji pouze 12 % dotázaných, málo se objevují také přístroje na přehrávání magnetofonových pásků a gramofonových desek, což je logické vzhledem k tomu, že nové zvukové záznamy již na tyto nosiče pořizovány nejsou, a tak slouží pouze pro přehrávání starších nahrávek, ty je dnes již možné nahradit nahrávkami na internetu, je-li k dispozici počítač.

17. Jaké přístroje ve výuce používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) interaktivní tabule
2) projekční zařízení
3) počítač
4) DVD přehrávač
5) MP3 přehrávač
6) CD přehrávač
7) gramofon
8) magnetofon
9) videopřehrávač
10)televize
11)obrázky skladatelů
12)obrázky hudebních nástrojů
13)jiné (*Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
jiné	1	0,10 %
interaktivní tabule	100	9,30 %
gramofon	139	12,90 %
magnetofon	210	19,50 %
obrázky hudebních nástrojů	353	32,80 %
obrázky skladatelů	362	33,70 %
MP3 přehrávač	409	38,00 %
projekční zařízení	431	40,10 %
počítač	472	43,90 %
videopřehrávač	524	48,70 %
televize	572	53,20 %
DVD přehrávač	657	61,10 %
CD přehrávač	916	85,20 %
	5146	478,70 %

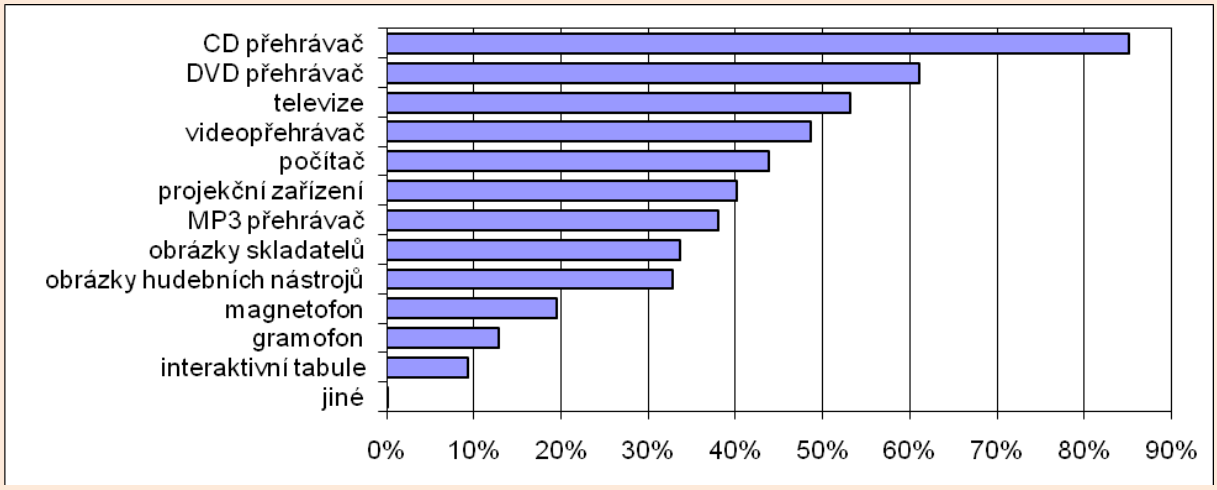

CD přehrávač je nejen nejrozšířenější součástí učeben HV, současně bývá také přístrojem nejužívanějším. Vzhledem k otázce č. 16 (tedy ke vztahu toho, co je k dispozici a toho, co je skutečně užíváno), je zajímavé umístění obrázků skladatelů a hudebních nástrojů. K dispozici je mají 2/3 dotázaných, ale pouze 1/3 z nich je také využívá, tudíž jen každý druhý z těch, kteří je mají k dispozici. Bylo by zajímavé zjistit, proč tomu tak je, zda mají učitelé pocit, že tyto obrázky nepomáhají při učení, je pro ně komplikované je dohledávat či jim to pro takto staré studenty přijde již zbytečné nebo zda mají jiné důvody.

18. Jaké vybavení bys v hudebně uvítal/a? *Můžeš zvolit více možností.*

1) interaktivní tabule

2) projekční zařízení

3) *počítač*

4) DVD přehrávač

5) MP3 přehrávač

6) CD přehrávač

7) gramofon

8) magnetofon

9) videopřehrávač

10)televize

11)obrázky skladatelů

12)obrázky hudebních nástrojů

13)jiné (*Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
jiné	2	0,30 %
videopřehrávač	27	3,50 %
magnetofon	34	4,40 %
CD přehrávač	35	4,50 %
televize	53	6,80 %
obrázky hudebních nástrojů	72	9,20 %
obrázky skladatelů	88	11,30 %
DVD přehrávač	98	12,60 %
MP3 přehrávač	108	13,90 %
gramofon	164	21,10 %
počítač	190	24,40 %
projekční zařízení	197	25,30 %
interaktivní tabule	458	58,80 %
	1526	195,90 %

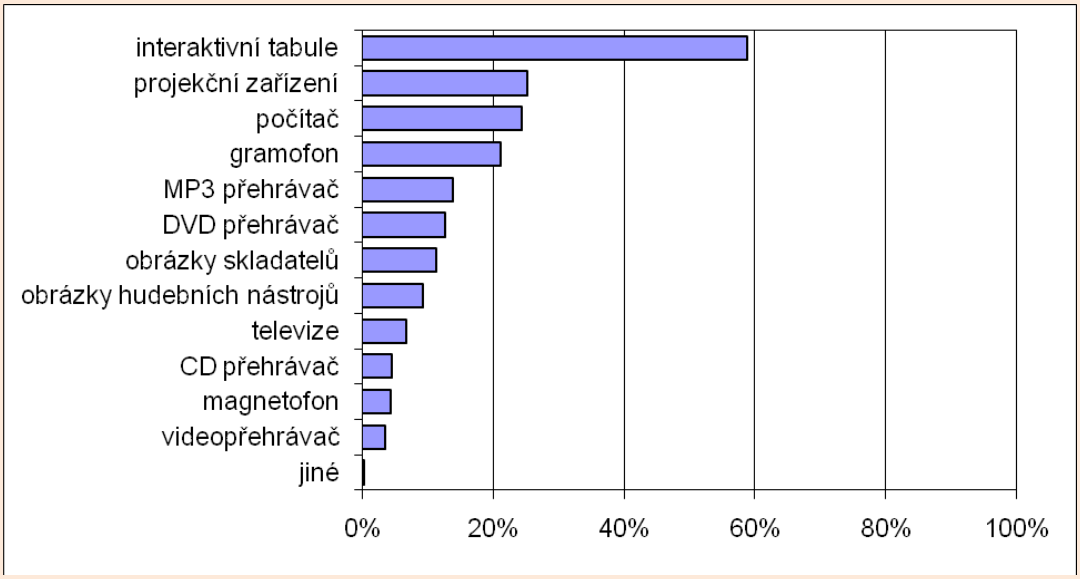

Z nabídnutých možností chyběly respondentům nejčastěji interaktivní tabule. Tento výsledek bylo možné očekávat. Jak se ukázalo, interaktivní tabule skutečně nebývají běžnou součástí hudeben, v jiných předmětech se s nimi však studenti setkávají stále častěji a postupně si na ně zvykají, proto je v hudebnách postrádají, navíc lepší vybavení může v mnohých vzbuzovat dojem, že tak bude zaručena kvalitnější výuka.

19. Používáte ve výuce HV nahrávací zařízení?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	104	8,90 %
ne	1066	91,10 %
celkem	1170	100,00 %

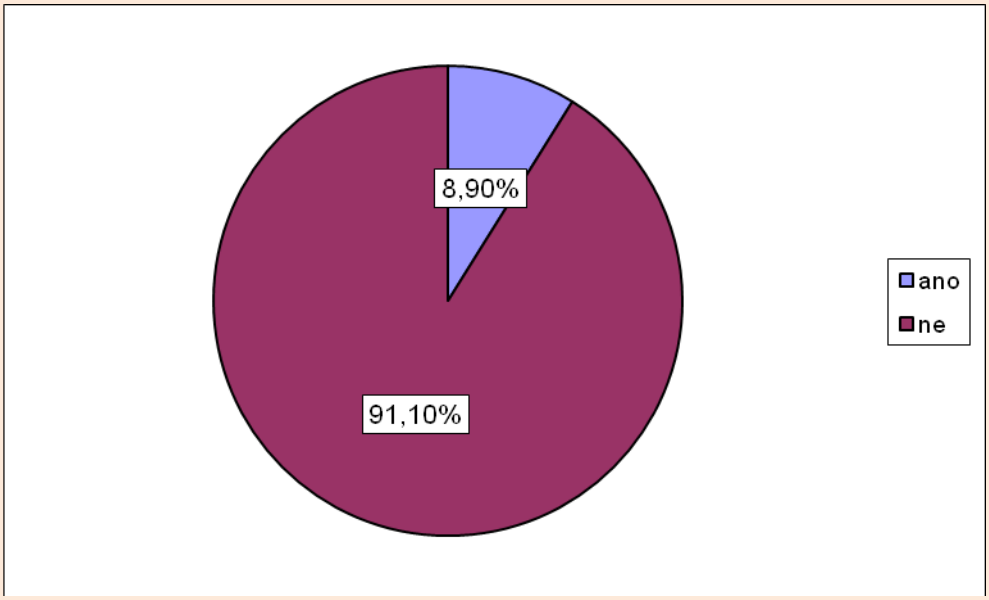

Nahrávací zařízení se v HV objevuje pouze ojediněle, k dispozici je má pouze 8,90 % odpovídajících, právě těm byly určeny otázky č. 20 a 21.

20. Jaké nahrávací zařízení používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) magnetofon
2) diktafon
3) minidisk
4) videokamera
5) digitální kamera
6) počítač
7) jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
počítač	41	38,30 %
digitální kamera	28	26,20 %
diktafon	20	18,70 %
magnetofon	18	16,80 %
videokamera	18	16,80 %
jiné	18	16,80 %
minidisk	5	4,70 %
celkem	148	138,30 %

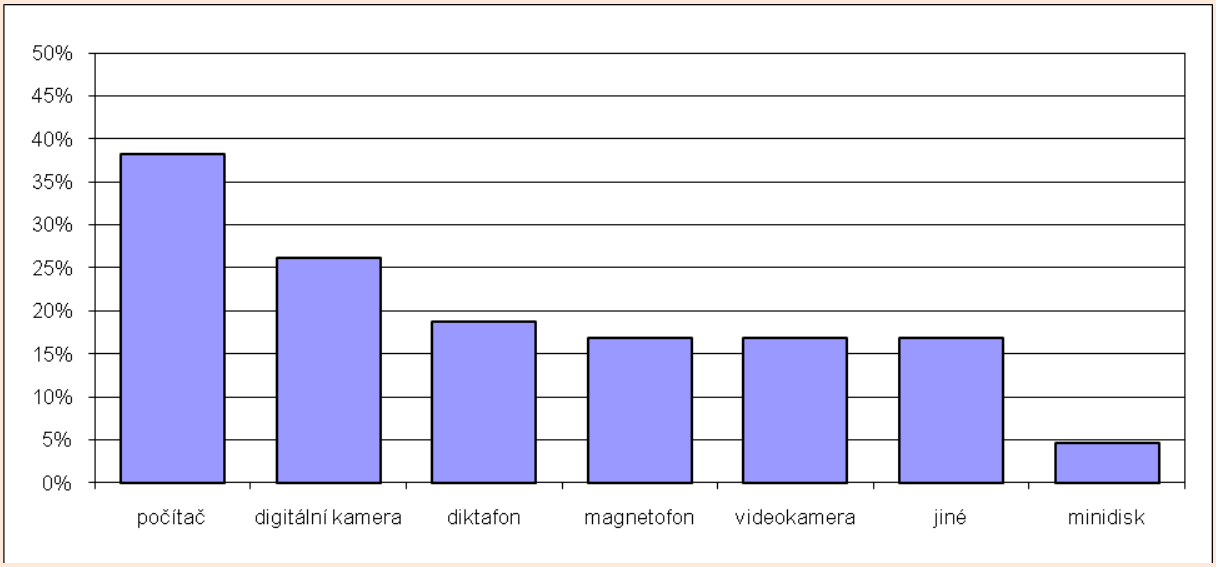

Na tuto otázku odpovídal pouze velmi malý počet respondentů, což mohlo ovlivnit výsledky, podle odpovídajících je nejčastěji užívaným nahrávacím zařízením v HV počítač a digitální kamera (ta však již méně často). Nejčastěji pak nahrávací zařízení slouží pro natočení hotových prací student, jak vyplývá z výsledků otázky č. 21:

21. Jakým způsobem nahrávací zařízení používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) při běžné výuce
2) pro natočení hotových prací studentů
3) pro potřeby reprezentace školy
4) vyučující nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit
5) jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
pro natočení hotových prací studentů	44	43,60 %
pro potřeby reprezentace školy	28	27,70 %
při běžné výuce	27	26,70 %
vyučující nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit	22	21,80 %
jiné	2	2,00 %
celkem	123	121,80%

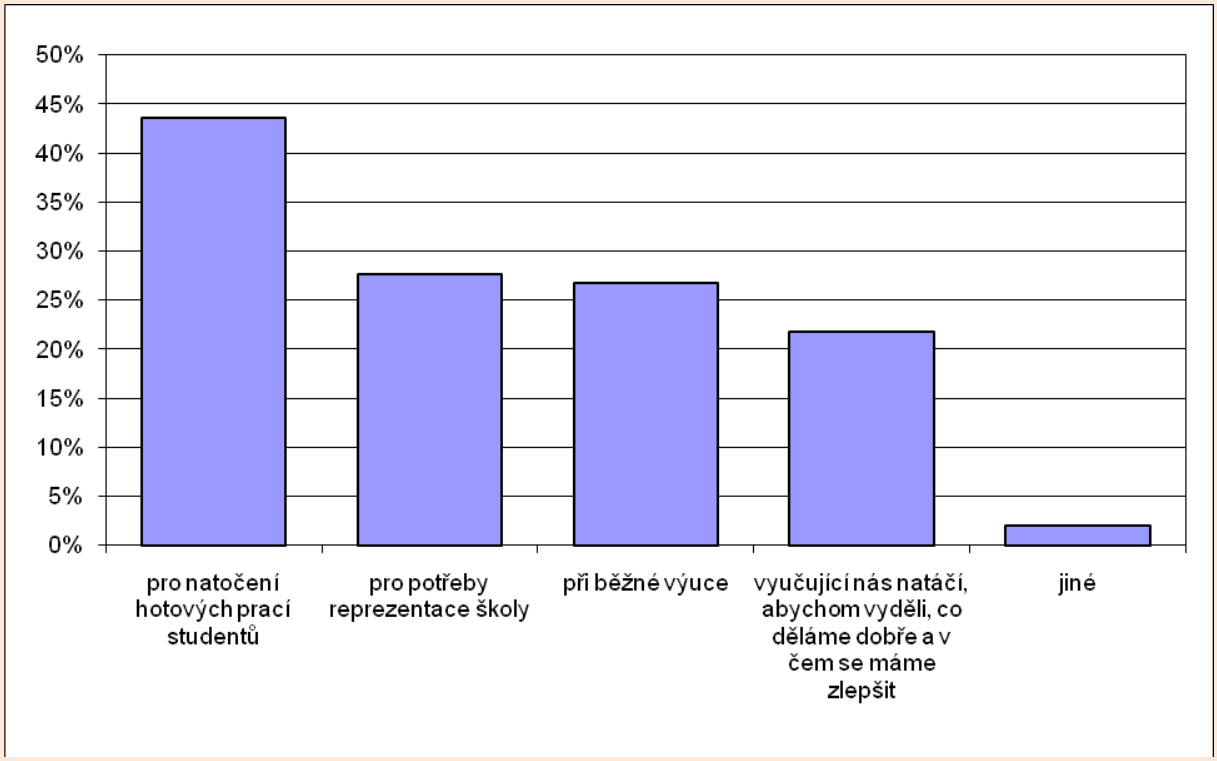

22. Používáte v hudební výchově učebnice?

1) ano
2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	458	38,90 %
ne	720	61,10 %
celkem	1178	100,00 %

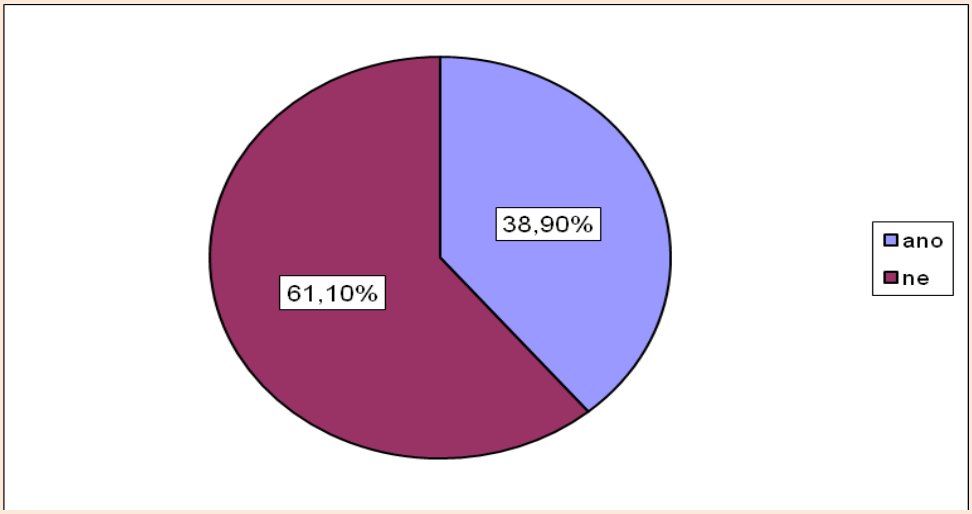

Je zajímavé, že celých 61,10 % dotázaných učebnice ve vyučování nepoužívá, což je velmi podstatná část. Zde by bylo zajímavé zjistit, zda mají učebnice k dispozici a nevyužívají je, nebo zda si je vůbec nepořizují. Druhá varianta se však zdá pravděpodobnější, protože učebnice studenti na vyšším stupni gymnázia pořizují na vlastní náklady, a jestliže učitel ve výuce využívá jiných zdroj, jednalo by se o zbytečnou investici. Bylo by zajímavé zjistit také názor žáků na užívání učebnic.

25. Používáte v HV nějakou audiovizuální techniku?

1) ano
2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	1041	88,20 %
ne	139	11,80 %
celkem	1180	100,00 %

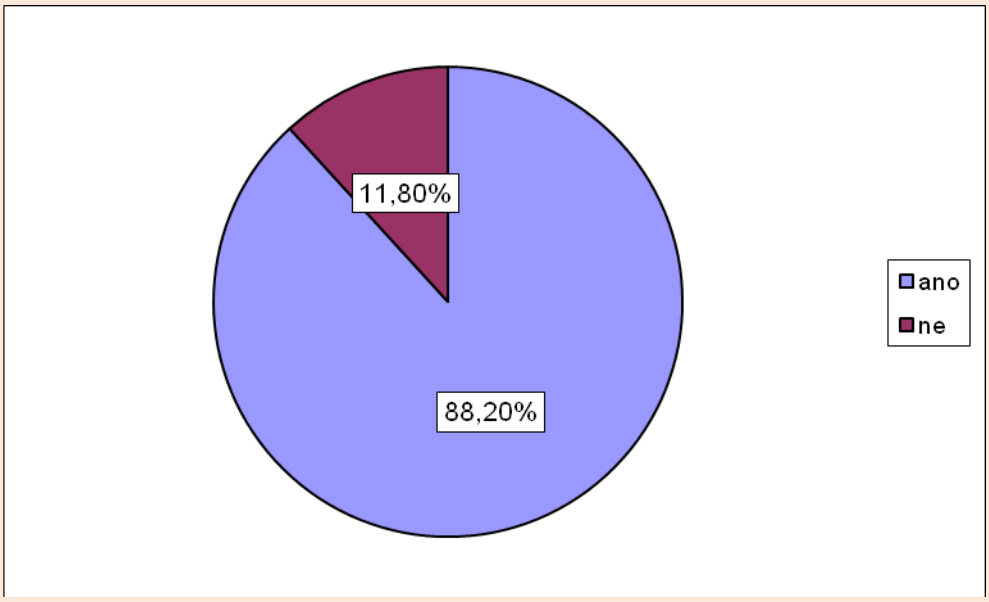

Otázky č. 26, 27 a 28 byly určeny těm, kteří užívají audiovizuální techniku:

26. Jakou audiovizuální techniku používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) interaktivní tabule
2) projekční zařízení
3) počítač
4) DVD přehrávač
5) MP3 přehrávač

6) CD přehrávač

7) gramofon

8) magnetofon

9) videopřehrávač

10)televize

11)jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
CD přehrávač	841	80,70 %
DVD přehrávač	596	57,20 %
počítač	437	41,90 %
projekční zařízení	419	40,20 %
televize	417	40,00 %
videopřehrávač	364	34,90 %
MP3 přehrávač	348	33,40 %
magnetofon	138	13,20 %
gramofon	103	9,90 %
interaktivní tabule	92	8,80 %
celkem	3755	360,40 %

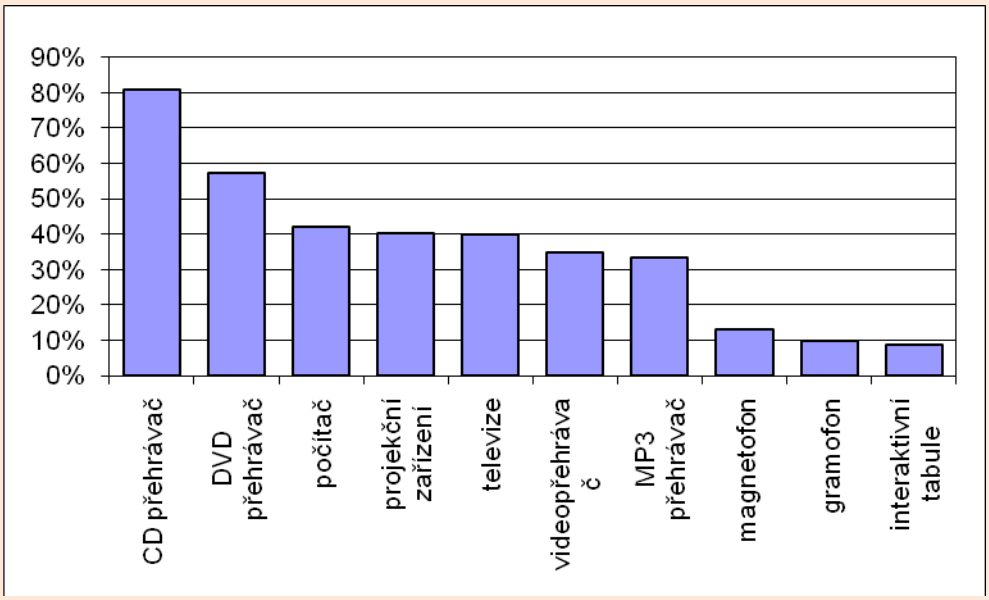

Zde došlo ke zdvojení otázky (otázka č. 17 a 26). Otázky sice nejsou totožné, ale velmi se podobají, bylo tak možné kontrolovat odpovědi žáků, výsledky této otázky se skutečně

podobají výsledkům otázky č. 17. Opět jsou nejčastěji užívanými přístroji CD a DVD přehrávač a počítač, nejméně je naopak využívána interaktivní tabule.

27. Chtěl/a bys, aby váš vyučující audiovizuální techniku HV víc?

1) Myslím, že jsou užívány dostatečně.

2) Myslím, že jsou užívány málo. Chtěl/a bych, aby je užíval/a víc.

3) Myslím, že jsou užívány příliš. Chtěl/a bych, aby je užíval/a méně.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
Myslím, že jsou užívány dostatečně.	814	79,30 %
Myslím, že jsou užívány málo. Chtěl(a) bych, aby je užíval(a) víc.	204	19,90 %
Myslím, že jsou využívány příliš. Chtěl(a) bych, aby je užíval(a) méně.	9	0,90 %
celkem	1027	100,00 %

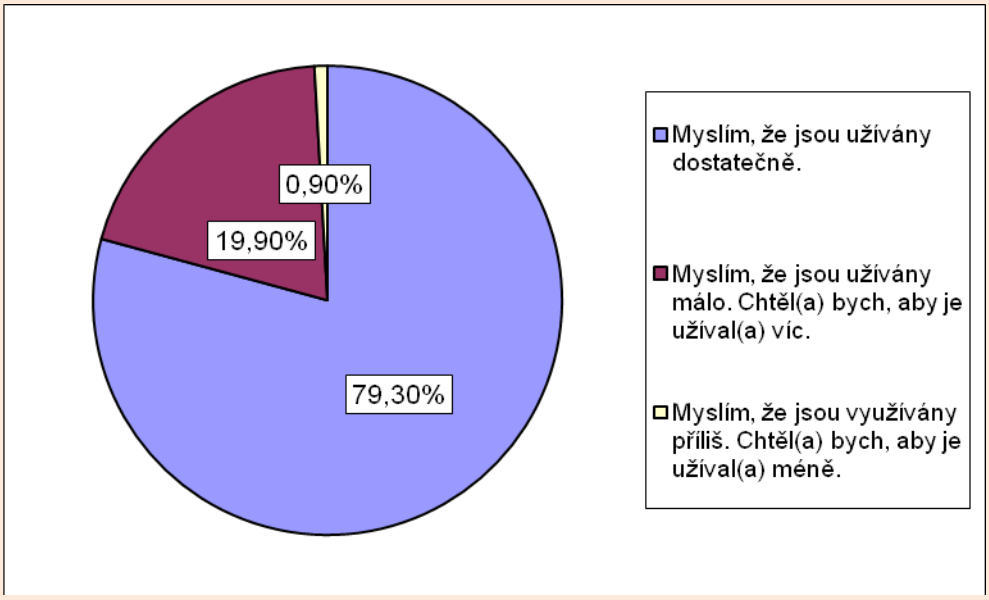

Ukázalo se, že více než tři čtvrtiny dotázaných si myslí, že audiovizuální technika je v HV využívána dostatečně. Tato skutečnost může svědčit o tom, že studenti jsou si vědomi zvláštního charakteru HV a jejích specifických požadavků, může však jít také o důsledek toho, že audiovizuální technika je v HV skutečně využívána natolik, aby uspokojila požadavky dotázaných.

28. Pomáhá ti audiovizuální technika při osvojování učiva HV?

1) ano

2) ne

3) nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	720	70,70 %
ne	98	9,60 %
nevím	201	19,70 %
celkem	1019	100,00 %

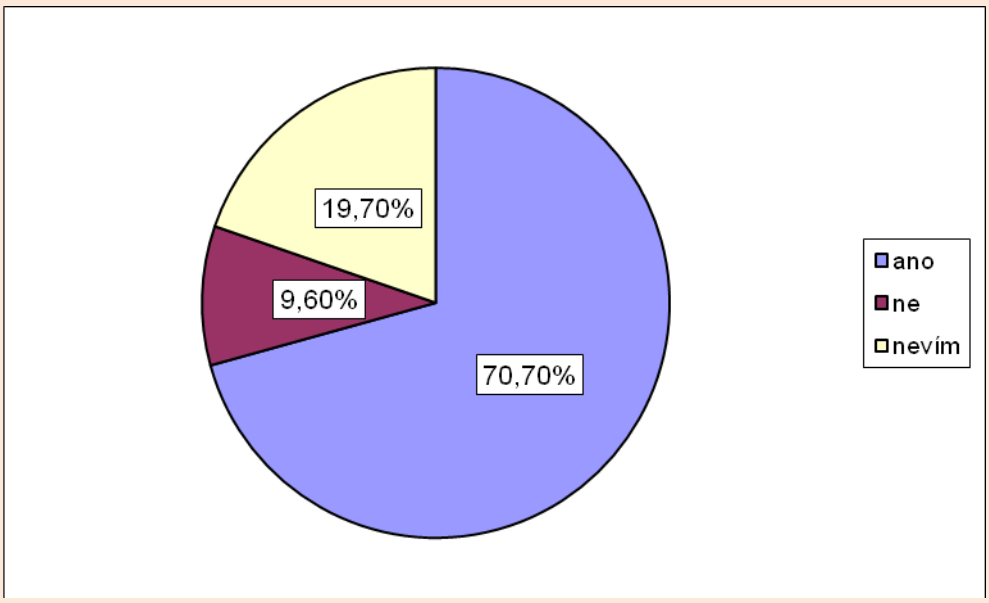

Většina respondentů je sice přesvědčena, že je audiovizuální technika v HV používána dostatečně, to však neznamená, že by ji v tomto předmětu nepovažovali za přínosnou. 70,70 % z nich si totiž myslí, že jim pomáhá při učení, což je již přesvědčivá část. Je proto důležité s touto skutečností počítat při přípravě výuky učiteli, aby studenti dostávali dostatek podnětů pro osvojení učiva. V současné době už se bez audiovizuální techniky společnost neobejde a jinak tomu není ani v HV, velmi pozitivní je nejen možnost reprodukce zvuku hudby, ale také propojení s jinými druhy umění. Zajímavá je např. možnost vidět slavné interprety během živého koncertu atd.

29. Používáte audiovizuální techniku v jiných předmětech?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	1101	93,50 %
ne	76	6,50 %
celkem	1177	100,00 %

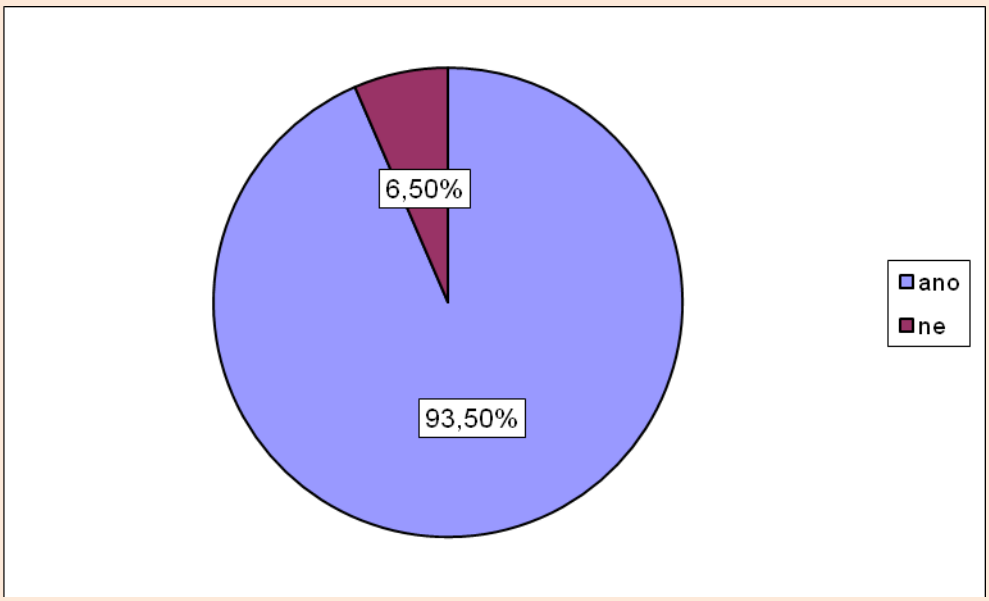

Audiovizuální technika je využívána také v jiných předmětech, zde zjevně ještě více než v HV, pro ty, kteří v jiných předmětech audiovizuální techniku používají, byly určeny otázky č. 30, 31 a 32:

30. Jak moc audiovizuální techniku používáte ve srovnání s HV?

1) Používáme je stejně jako v HV.

2) Používáme je méně než v HV.

3) Používáme je více než v HV.

4) Nedokážu posoudit, protože v HV takovéto přístroje a média nepoužíváme.

5) Nedokážu posoudit z jiného důvodu.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
Používáme ji stejně jako v HV.	197	18,40 %
Používáme ji méně než v HV.	279	26,00 %
Používáme ji více než v HV.	411	38,30 %
Nedokážu posoudit, protože v HV takovéto přístroje a média nepoužíváme.	52	4,80 %
Nedokážu posoudit z jiného důvodu.	134	12,50 %
celkem	1073	100,00 %

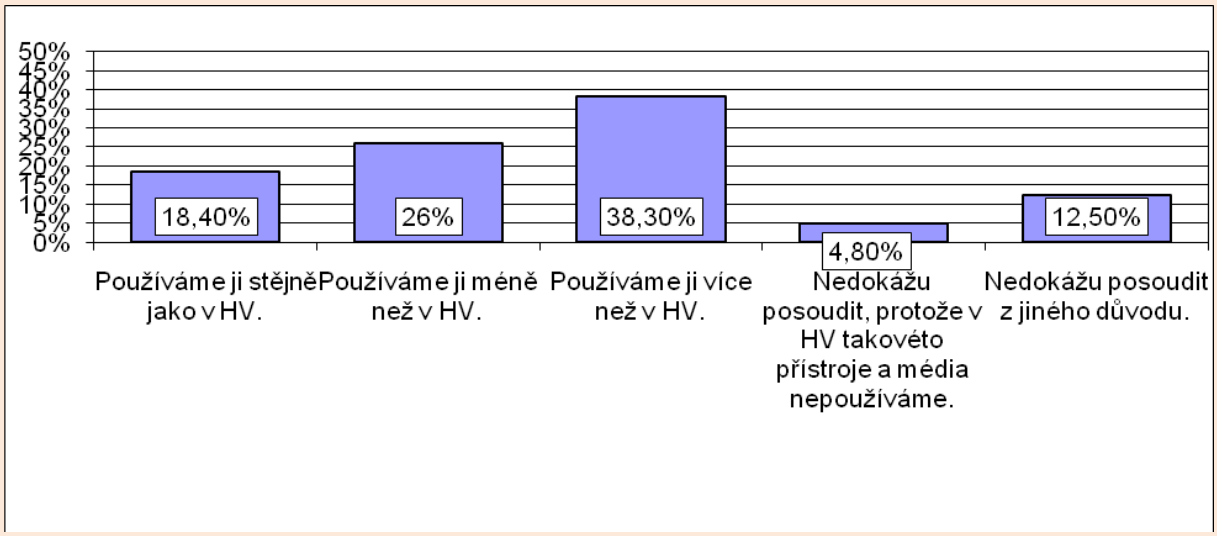

38,30 % dotázaných užívá audiovizuální techniku v jiných předmětech více než v HV, více než čtvrtina respondentů audiovizuální techniku užívá méně než v HV. V HV souvisí užívání audiovizuální techniky především s hudebními ukázkami, které jiné předměty příliš nepotřebují, jiné předměty využívají často např. poslechových textů, výukových programů a interaktivních cvičení, nahrávek rozhlasových her, výukových filmů, atd. V současnosti tedy zřejmě nenajdeme předmět, v němž by audiovizuální technika neměla uplatnění a pro užití audiovizuální techniky je rozhodující spíše učitelovo pojetí výuky, věk studentů a charakter konkrétní látky, než to, o jaký předmět se jedná.

31. Jakou audiovizuální techniku v jiných předmětech používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) interaktivní tabule

2) projekční zařízení

3) počítač

4) DVD přehrávač

5) MP3 přehrávač

6) CD přehrávač

7) gramofon

8) magnetofon

9) videopřehrávač

10)televize

11)jiné (*Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
projekční zařízení	958	87,40 %
počítač	925	84,40 %
interaktivní tabule	850	77,60 %
televize	652	59,50 %
DVD přehrávač	570	52,00 %
videopřehrávač	483	44,10 %
CD přehrávač	430	39,20 %
MP3 přehrávač	162	14,80 %
magnetofon	112	10,20 %
gramofon	41	3,70 %
jiné	2	0,20 %
	5185	473,10 %

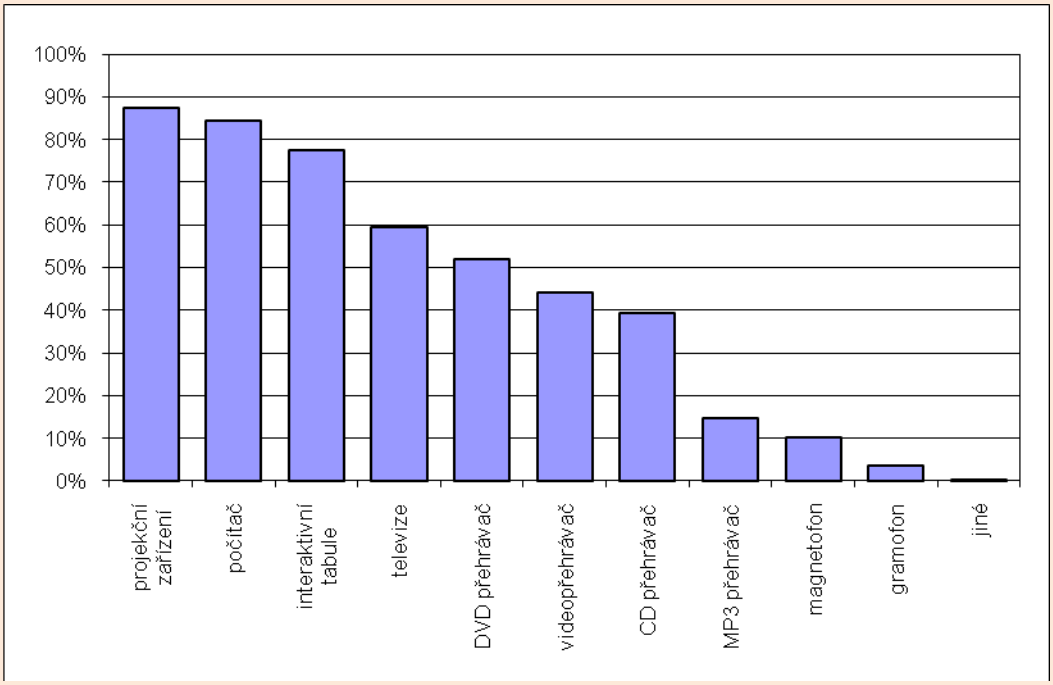

Nejvyužívanějšími jsou v jiných předmětech projekční zařízení, počítač a interaktivní tabule. Zajímavé je především umístění interaktivní tabule mezi prvními třemi přístroji, protože v HV

je používána jen velmi málo, toto může být dáno jednak tím, že se interaktivní tabule podle názoru učitelů svým charakterem hodí spíše pro jiné předměty nebo může tato skutečnost souviset též s prestiží předmětu a ochotou či neochotou vedení škol tabuli do hudebny pořídit. Další důležitou skutečností je také to, že učitel se s tabulí musí naučit pracovat, což také ovlivňuje využitelnost pro výuku, ovšem nejen pro HV, ale též pro ostatní předměty. Jak naznačuje další otázka, trend velkého zapojení audiovizuální techniky do vyučování studentům vyhovuje, 81 % z nich si myslí, že jim to pomáhá v učení:

32. Pomáhá ti audiovizuální technika při učení?

1) ano

2) ne

3) nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	863	81,00 %
ne	60	5,60 %
nevím	143	13,40 %
celkem	1066	100,00 %

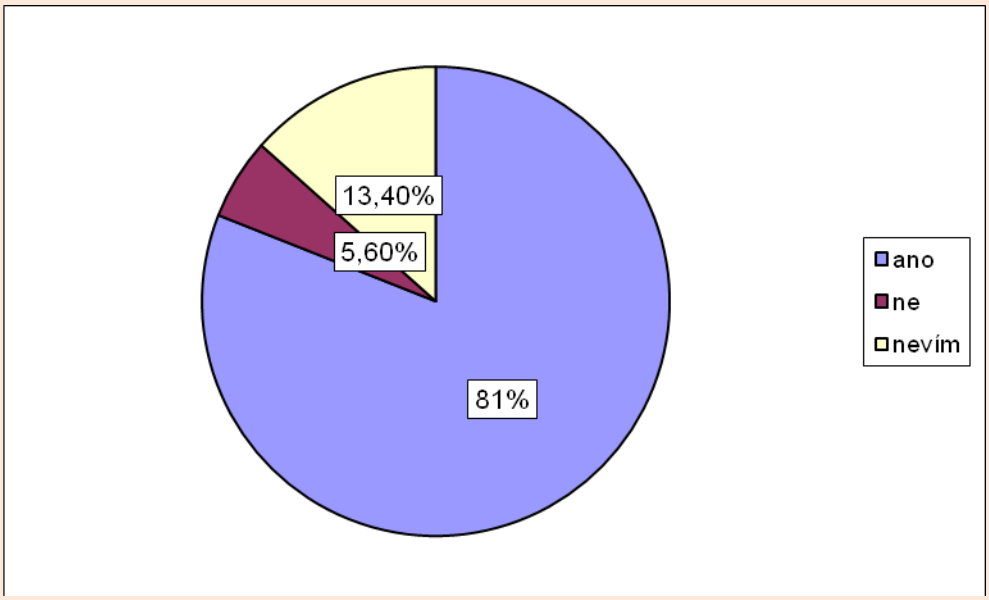

33. Slyšel/a jsi někdy o některém z následujících hudebních počítačových programů: Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster, Midimaster ScoreTrainer, Sibelius Auralia, Compass, Musition, Instruments?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	229	19,50 %
ne	945	80,50 %
celkem	1174	100,00 %

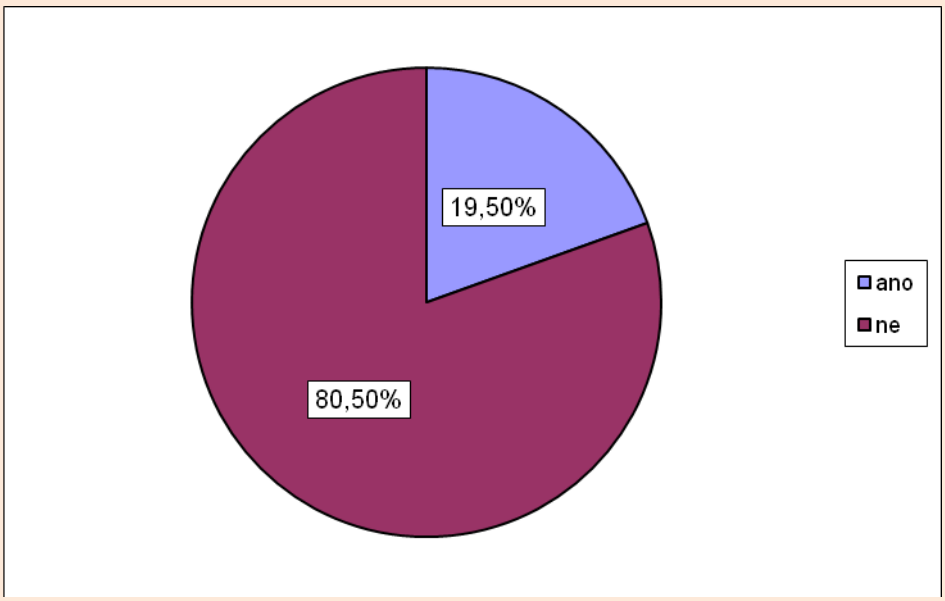

Ve školách je sice audiovizuální technika velmi rozšířená, počítač bývá k dispozici i v některých hudebnách, hudební softwary jsou však spíše okrajovou záležitost. Slyšelo o nich pouhých 19,50 % studentů. Těmto studentům byly určeny otázky č. 34 a 35.

34. Uveď, o kterém programu jsi slyšel/a. *Můžeš uvést více možností.*

1) Midimaster RhythmusTrainer
2) EarMaster
3) MidimasterScoreTrainer
4) Sibelius Auralia
5) Compass
6) Musition
7) Instruments

	absolutní četnosti	relativní četnosti
Sibelius Auralia	93	41,50 %
Midimaster RhythmusTrainer	82	36,60 %
Instruments	78	34,80 %
EarMaster	39	17,40 %
MidimasterScoreTrainer	26	11,60 %
Compass	23	10,30 %
Musition	18	8,00 %
celkem	359	160,30 %

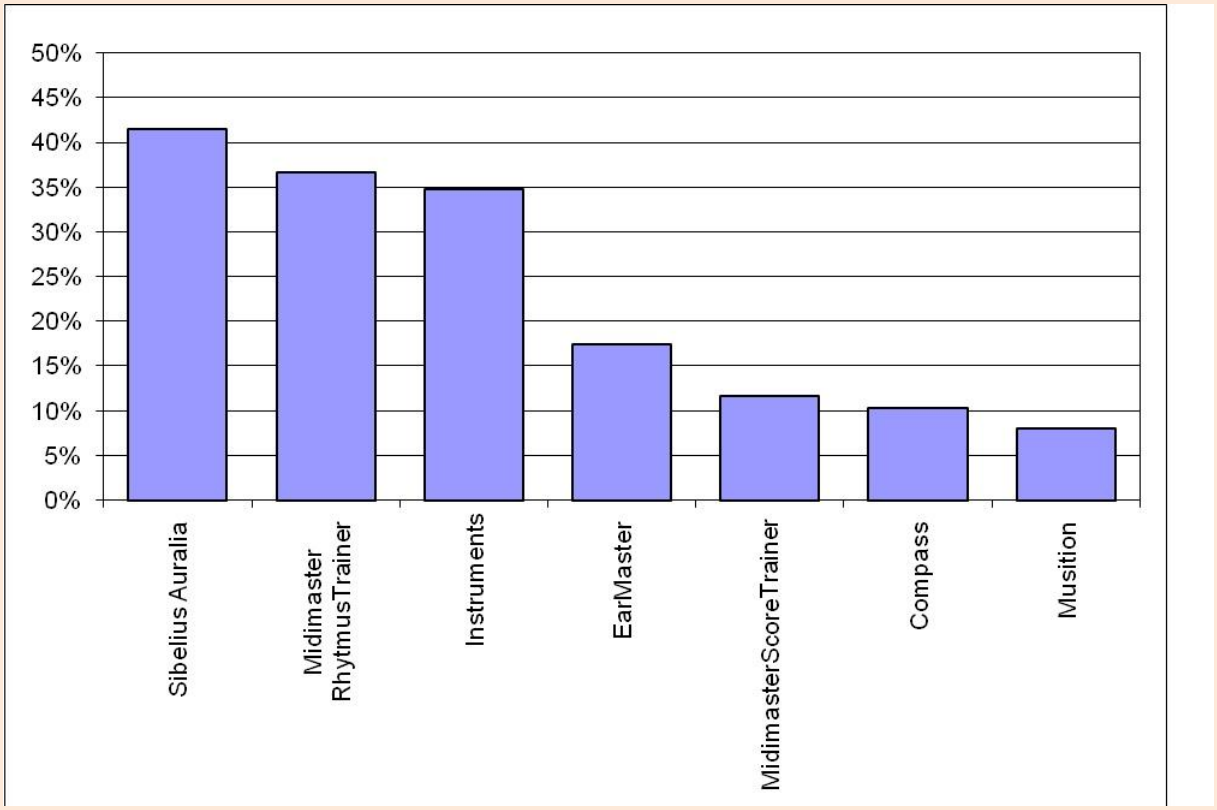

Respondenti nejčastěji slyšeli o programu Sibelius Auralia, častěji slyšeli též o Midimaster Rhythmus Trainer a Instruments. Téměř dvě třetiny respondentů, kteří o programech slyšeli, neměli možnost s nimi sami pracovat, jak vyplývá z otázky č. 35.

35. Měl jsi možnost někdy s některým tímto programem pracovat?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	82	36,60 %
ne	142	63,40 %
celkem	224	100,00 %

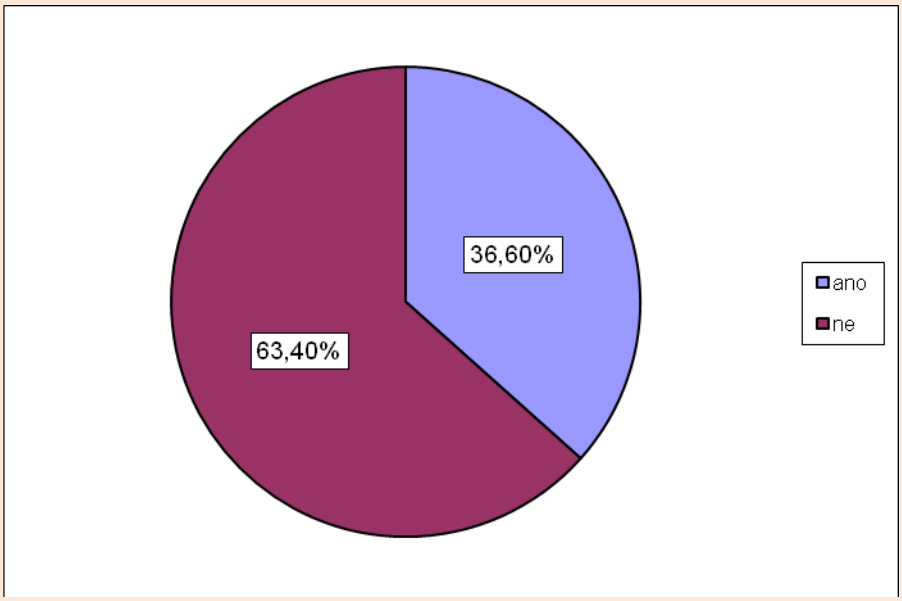

36. Uveď, se kterým programem jsi měl/a možnost pracovat. *Můžeš uvést více možností.*

1) Midimaster RhythmusTrainer
2) EarMaster
3) MidimasterScoreTrainer
4) Sibelius Auralia
5) Compass
6) Musition
7) Instruments

	absolutní četnosti	relativní četnosti
Sibelius Auralia	43	55,80 %
Midimaster RhythmusTrainer	18	23,40 %
Instuments	15	19,50 %
EarMaster	12	15,60 %
MidimasterScoreTariner	10	13,00 %
Musition	7	9,10 %
Compass	6	7,80 %
celkem	111	144,20 %

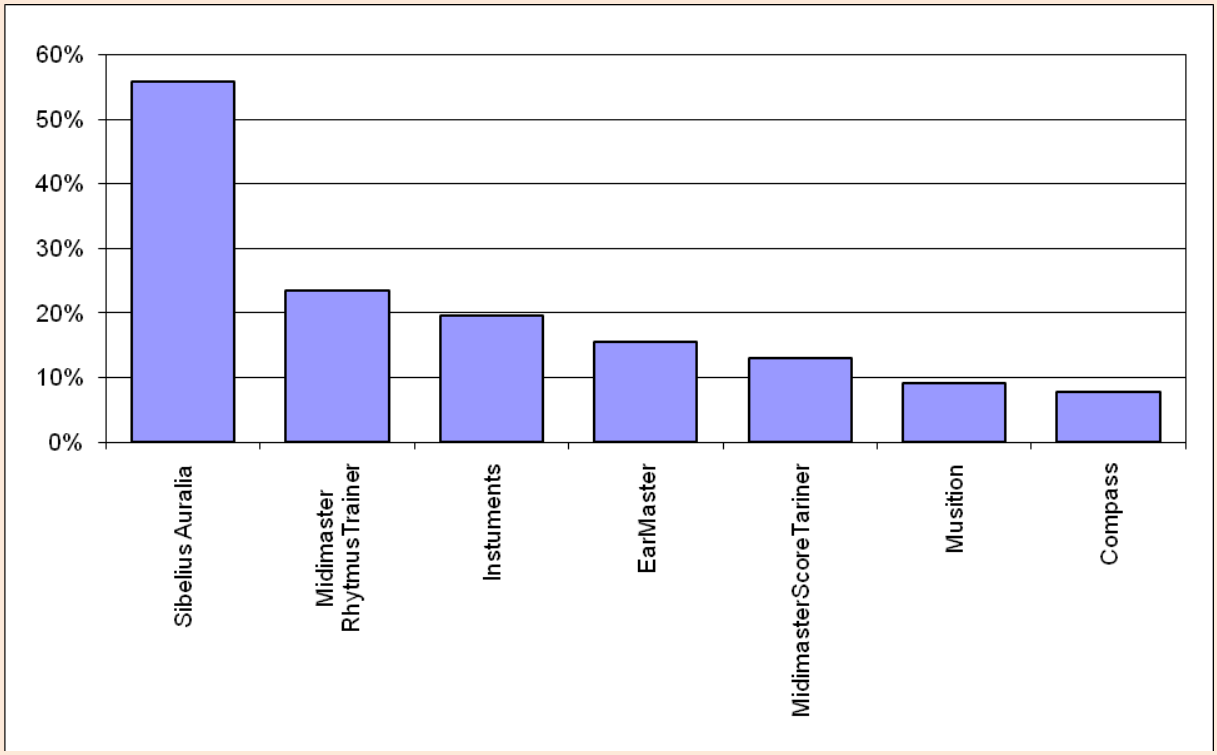

Pokud už některý respondent měl možnost s některým programem pracovat, byly to opět nejčastěji Sibelius Auralia, Midimaster Rhythmus Trainer a Instruments.

37. Používáte v hudební výchově některé jiné programy? *Upřesni, o které programy se jedná a zda máte možnost s nimi sami pracovat.*

Finale	6 respondentů
WMP	1 respondent

Jiný program v HV užívá pouhých 7 respondentů, jedná se o Finale a WMP.

38. Používáte ve výuce internet?

1) ano
2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	499	42,10 %
ne	685	57,90 %
celkem	1184	100,00 %

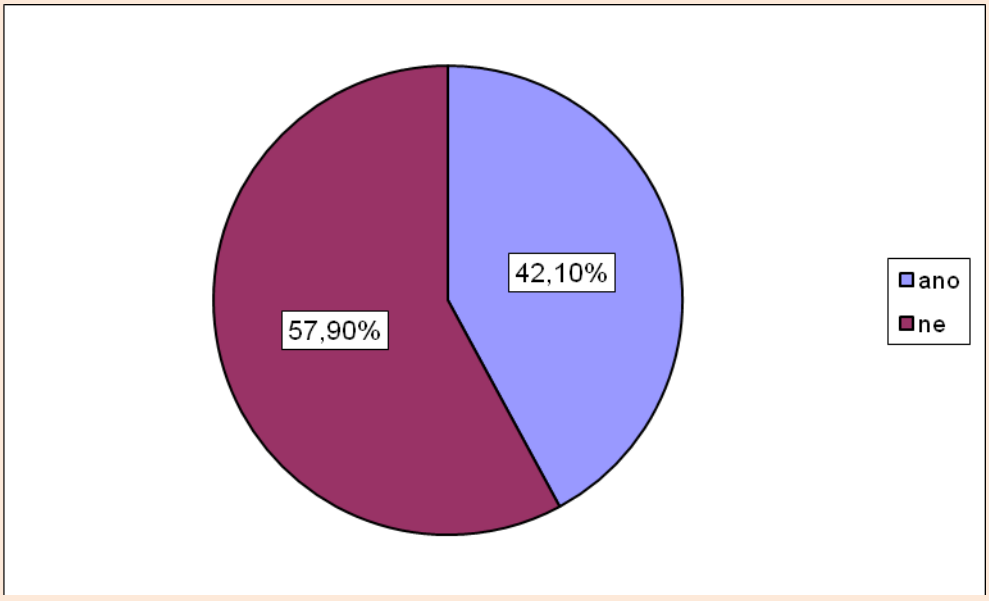

Více než polovina dotázaných internet ve výuce nepoužívá. Přesto je to velmi významný fenomén dneška, který má své místo i v HV. Učitel může využívat množství informací pro přípravy a studenti sami si zde mohou vyhledávat celé údaje, ale také hudbu. K dispozici jsou tu též různá hudební videa, která mohou posloužit při vyučování, zvláště v případě populární hudby. Získávání hudby na internetu je dnes součástí života mladých lidí, a tak se zde nabízí také příležitost mluvit se studenty o autorském právu, pomoci jim orientovat se, hledat informace apod.

Je pravděpodobné, že mnohdy sice není internet používán přímo ve výuce, ale při přípravě učitelů i žáků má významnou roli.

Otázka č. 39 byla určena jen těm, kteří internet ve výuce užívají a ukázalo se stejně jako v případě dalších médií, že internet při výuce většině dotázaných pomáhá.

39. Pomáhá ti internet při výuce HV?

1) ano

2) ne

3) nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	399	77,60 %
ne	52	10,10 %
nevím	63	12,30 %
celkem	514	100 %

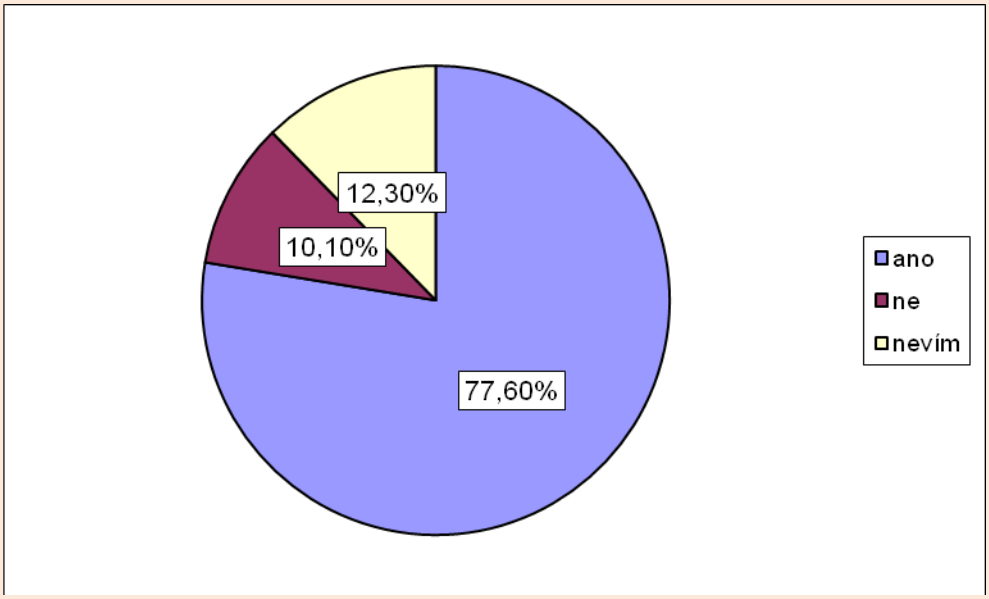

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 40:

40. V čem ti internet pomáhá?

1) v získávání informací

2) stahování hudby

3) jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
v získávání informací	187	69,30 %
stahování hudby	58	21,50 %
jiné	25	9,30 %
celkem	270	100,00 %

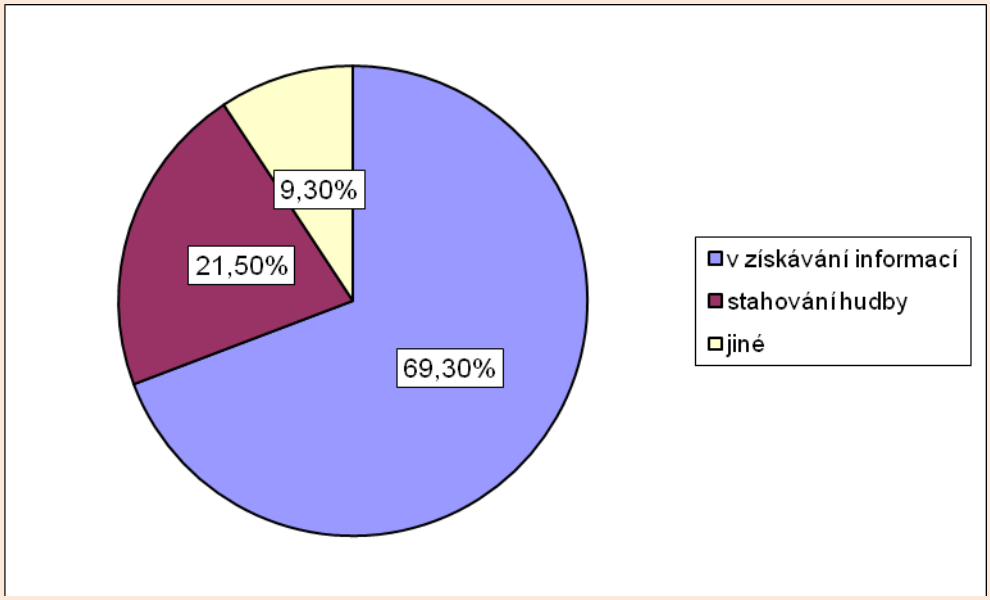

Respondenti, kterým internet pomáhá, jej nejčastěji využívají k získávání informací, je zajímavé, že jen celkem malá část uvedla, stahování hudby.

41. Máte v HV následující hudební nástroje? *Zakroužkuj nástroje, které máte v HV k dispozici. Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) housle
3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard
6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)

	absolutní četnosti	relativní četnosti
klavír	1079	91,20 %
nástroje Orffova instrumentáře	933	78,90 %
kytara	748	63,20 %
znovnkohra, xylofon, metalofon	617	52,20 %
zobcová flétna	574	48,50 %
bubny	570	48,20 %
keyboard	551	46,60 %
housle	316	26,70 %
	5388	455,50 %

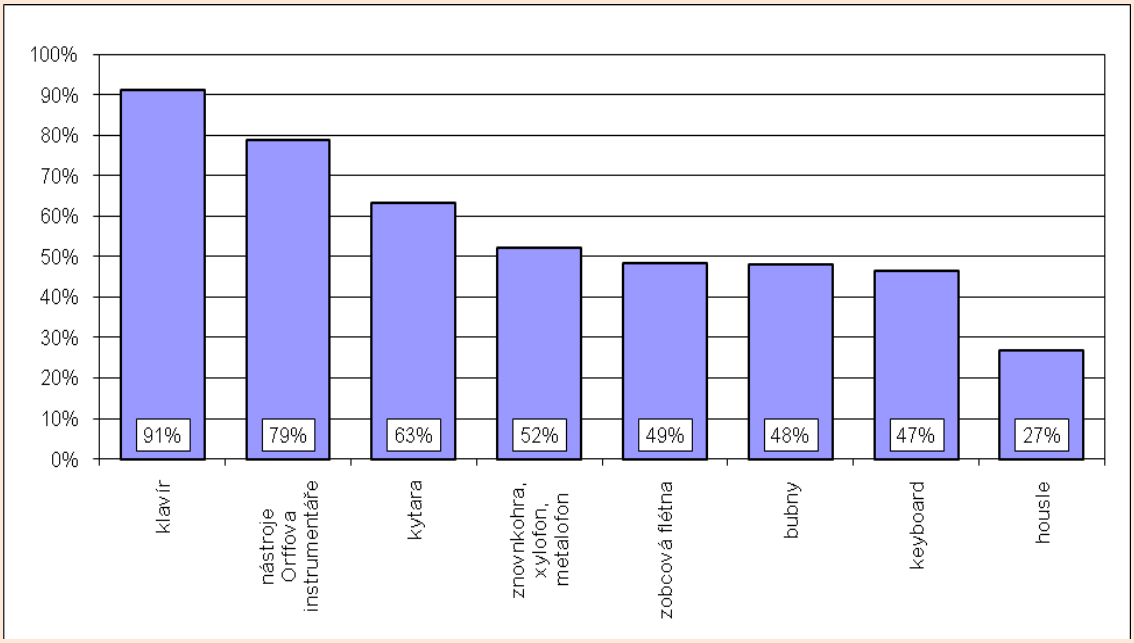

Nejčastějším nástrojem ve výbavě HV je klavír a poté nástroje Orffova instrumentáře, častá je také kytara. Jak naznačuje otázka č. 42, jsou studenti obvykle s výbavou nástroji spokojeni:

42. Jaké nástroje vám ve výuce chybí?.

žádné mi nechybí

1) klavír
2) housle
3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard

6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)
9) jiné

	absolutní četnosti	relativní četnosti
žádné	595	54,50 %
bubny	203	18,60 %
housle	167	15,30 %
kytara	161	14,80 %
jiné	89	8,20 %
keyboard	84	7,70 %
zobcová flétna	61	5,60 %
znovnkohra, xylofon, metalofon	51	4,70 %
nástroje Orffova instrumentáře	33	3,00 %
klavír	28	2,60 %
celkem	1472	134,90 %

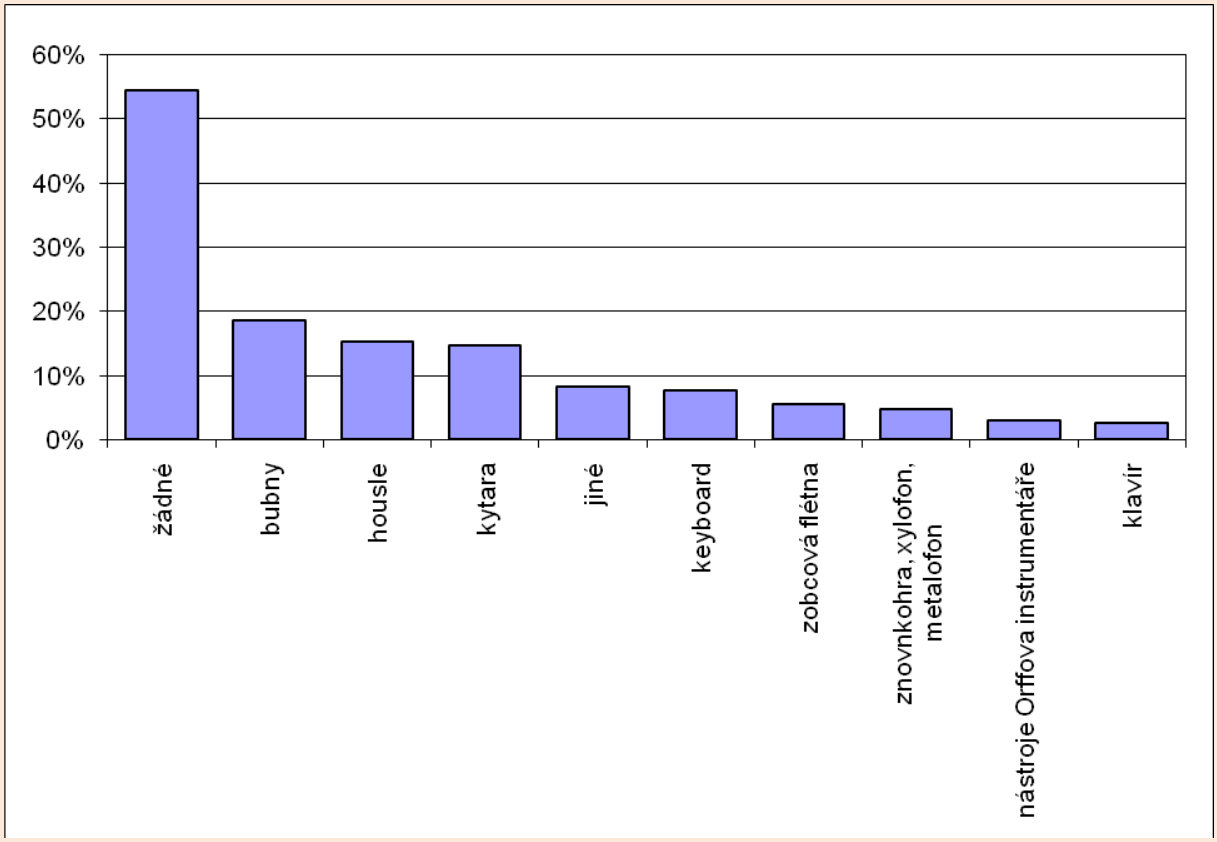

Největší část studentů nepostrádá v HV žádné nástroje, pouze některým chybí další nástroje. Někteří respondenti si z nabídky nevybrali, žádný se však neobjevil ve významném množství, studentům nejčastěji chybí baskytara (22 výskytů), přehled ostatních nástrojů naleznete v příloze.

43. Jaké nástroje používá ve výuce váš vyučující? *Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) housle
3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard
6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)

	absolutní četnosti	relativní četnosti
klavír	1010	86,80 %
nástroje Orffova instrumentáře	302	26,00 %
kytara	268	23,00 %
keyboard	206	17,70 %
zobcová flétna	183	15,70 %
housle	159	13,70 %
zvonkohra, xylofon, metalofon	103	8,90 %
bubny	93	8,00 %
celkem	2324	199,80 %

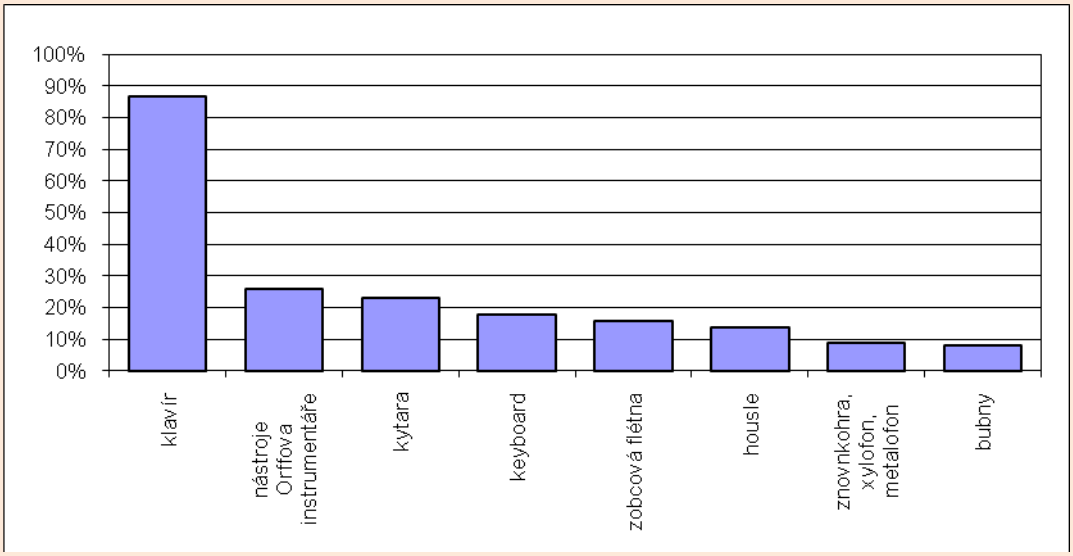

Učitelé během výuky naprosto nejčastěji užívají klavír, ostatní nástroje jsou užívány mnohem méně často. Odpověď „klavír“ zvolili téměř všichni respondenti.

44. Které nástroje používáte ve vaší HV vy jako studenti? *Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) housle
3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard
6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)

	absolutní četnosti	relativní četnosti
nástroje Orffova instrumentáře	706	69,40 %
klavír	526	51,70 %
kytara	390	38,30 %
zobcová flétna	269	26,50 %
znovnkohra, xylofon, metalofon	263	25,90 %
bubny	251	24,70 %
keyboard	214	21,00 %
housle	121	11,90 %
	2740	269,40 %

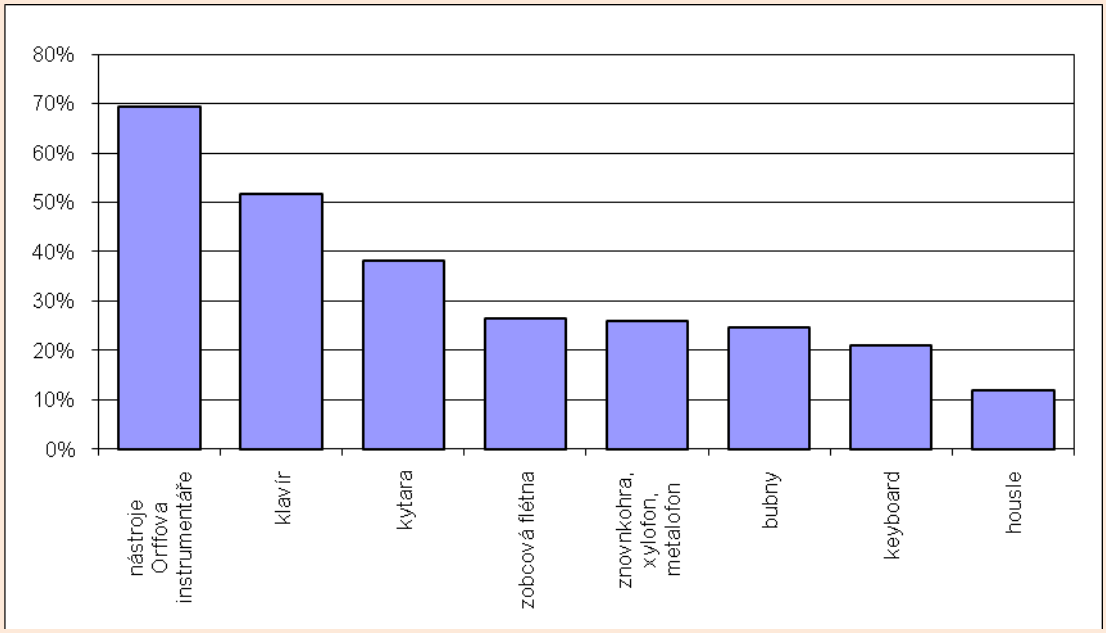

Studenti nejčastěji pracují s nástroji Orffova instrumentáře, poměrně často hrají sami také na klavír. U nástrojů Orffova instrumentáře není výsledek překvapivý, jsou nejdostupnější a hrát na ně se naučí každý student. Určitým překvapením je, že žáci používají více klavír než např. kytaru, která je pro mnohé dostupnější.

24. Na jaký nástroj váš vyučující hraje? *Můžeš zvolit více možností.*

a. klavír
b. kytara
c. flétna
d. housle
e. keyboard
f. žádný
g. jiné *(Upřesni)*

	absolutní četnosti	relativní četnosti
klavír	1050	89,00 %
kytara	371	31,40 %
flétna	414	35,10 %
housle	188	15,90 %
keyboard	371	31,40 %
žádný	14	1,20 %
jiný	123	10,40 %
		214,50 %

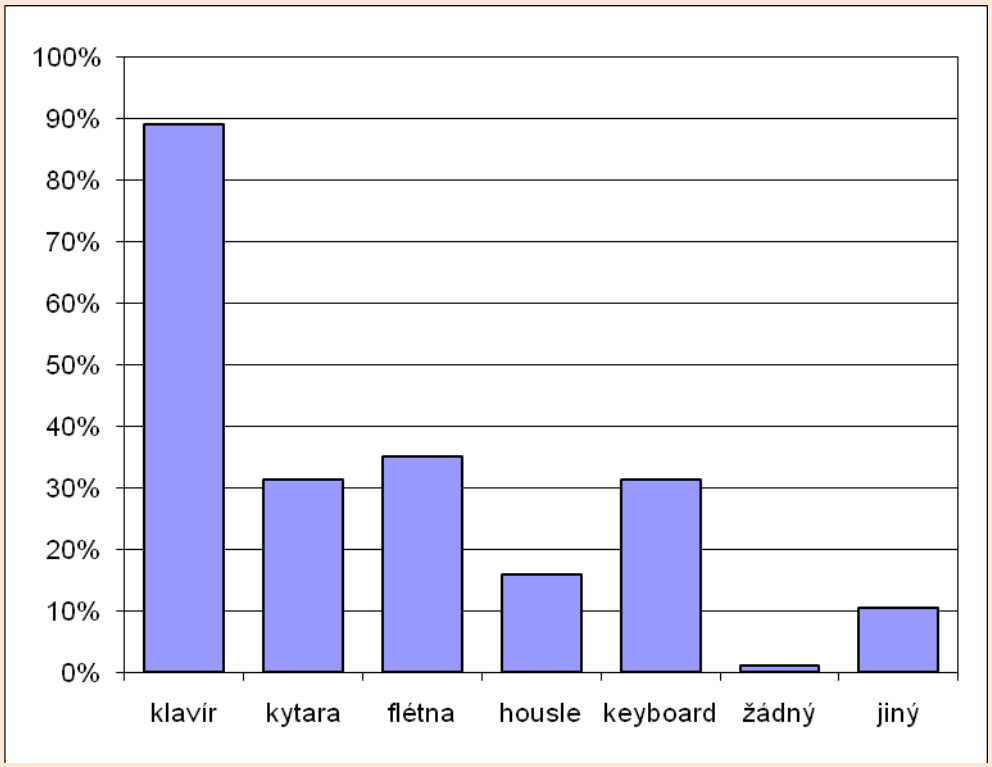

Podle očekávání hrají učitelé nejčastěji (89,00%) na klavír, který umožňuje hrát barevný a pestrý doprovod k různým písním, kromě tohoto učitelé ovládají také další hudební nástroje, ale žádný již v takovém počtu. Studenti uvedli také další nástroje, které nenalezli v nabídce, objevovaly se jen v malém počtu, zajímavý je např. výskyt dud, mandolíny či varhan. Přehled volných odpovědí žáků na tuto otázku naleznete v příloze.

Zarážející je však skutečnost, že někteří žáci uvedli, že jejich učitel nehraje na žádný hudební nástroj, jedná se o pouhé zanedbatelné 1,20 %, ale tomuto stavu by nemělo docházet vůbec.

Téměř na všech školách je k dispozici hudebna a HV se v ní prakticky vždy realizuje. Nejčastější součástí vybavení hudeben je CD a DVD přehrávač, televize a videopřehrávač, ty jsou také nejčastěji používány. Je zajímavé, že téměř dvě třetiny škol mají k dispozici obrázky hudebních skladatelů a nástrojů, ale jen jedna třetina je využívá. Nahrávací zařízení je používáno velmi málo, nejvíce je k nahrávání používán počítač a digitální kamera. Nahrávány bývají hlavně hotové práce studentů. Učebnice používá pouhých 38,90 % respondentů.

Z audiovizuální techniky je nejvíc využíváno CD a DVD přehrávače a poté počítače. Respondenti jsou nejčastěji spokojeni s tím, jakou měrou je užívána audiovizuální technika, shodují se většinou na tom, že jim pomáhá při učení. Audiovizuální technika bývá používána také v jiných předmětech a největší část dotázaných (38 %) uvedla, že ji v jiných předmětech užívají více, dalších 26 % odpovídajících však uvedlo, že audiovizuální techniku používají více v HV. V jiných předmětech nejvíce používají projekční zařízení, počítač a interaktivní tabule. Zajímavé je hlavně užití interaktivní tabule, protože ta je v HV využívána celkem málo. Také u jiných předmětů si studenti myslí, že jim audiovizuální technika pomáhá.

Znalost hudebních softwarů je jen mizivá, většina o nich nikdy ani neslyšela, nejznámější z nabídky je Sibelius Auralia.

Internet ve výuce používá jen 42,10 % respondentů, ale tři čtvrtiny z nich si myslí, že jim internet pomáhá. Respondenti jej užívají hlavně pro zjišťování nových informací. Je zajímavé, že jen poměrně malá část uvedla, že stahuje hudbu.

V HV je k dispozici nejčastěji klavír, nástroje Orffova instrumentáře a kytara a je potěšující, že největší části respondentů žádný hudební nástroj v HV nechybí. Vyučující s velkou převahou používá nejvíc klavír, žáci potom nástroje Orffova instrumentáře a překvapivě také klavír. Z nástrojů, které učitel ovládá, je nejčastější opět klavír, některý učitel umí hrát dokonce na mandolínu či dudy a další nástroje, ale jejich výskyt je velmi malý. Zarážející je, že studenti 14krát uvedli, že jejich učitel nehraje na žádný nástroj.

2.2.4 Vztah k hudbě

47. Jaký je tvůj vztah k hudbě?
    1) hudbu mám rád
    2) hudbu nemám rád
    3) nedokážu posoudit

	absolutní četnosti	relativní četnosti
hudbu mám rád(a)	1146	97,90 %
hudbu nemám rád(a)	3	0,30 %
nedokážu posoudit	22	1,90 %
celkem	1171	100,00 %

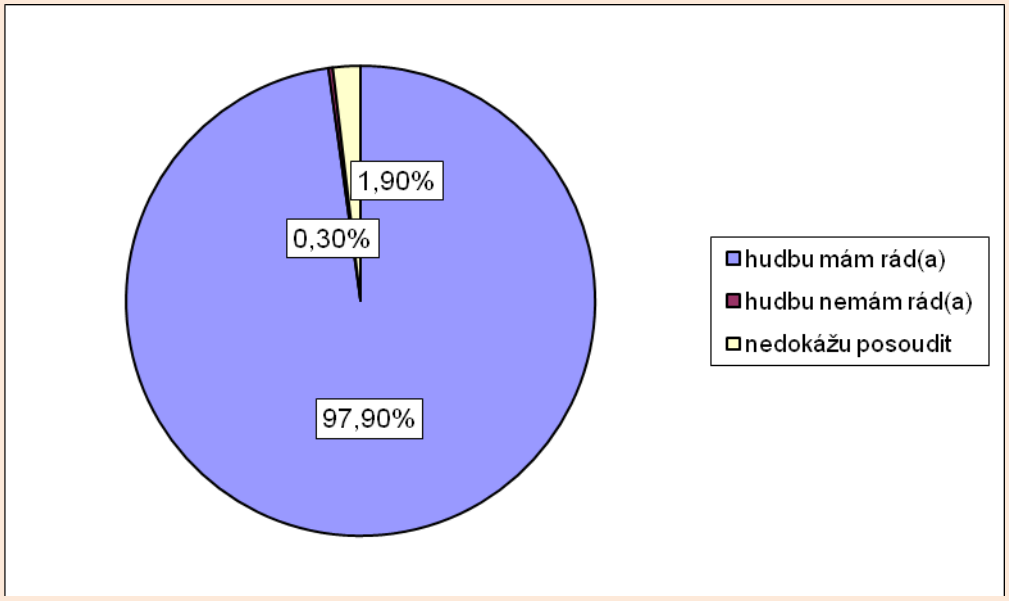

Podle očekávání vyjádřila naprostá většina dotázaných (97,90 %) pozitivní vztah k hudbě. Kladnější vztah k hudbě mají dívky, které tuto variantu zvolily v 99,00 %, ovšem obliba u chlapců je též vysoká (95 %). 0,30 % respondentů, kteří uvedli, že hudbu nemají rádi, můžeme nechat stranou, neboť je to počet (v absolutních hodnotách jde o 3 výskyty) naprosto nevýznamný v rámci výběrové chyby (do 5 %).

		hudbu mám rád	hudbu nemám rád	nedokážu posoudit	celkem
chlapec	absolutní četnosti	401	2	15	418
	relativní četnosti	95,90 %	0,50 %	3,60 %	100,00 %
dívka	absolutní četnosti	728	1	6	735
	relativní četnosti	99,00 %	0,10 %	0,80 %	100,00 %

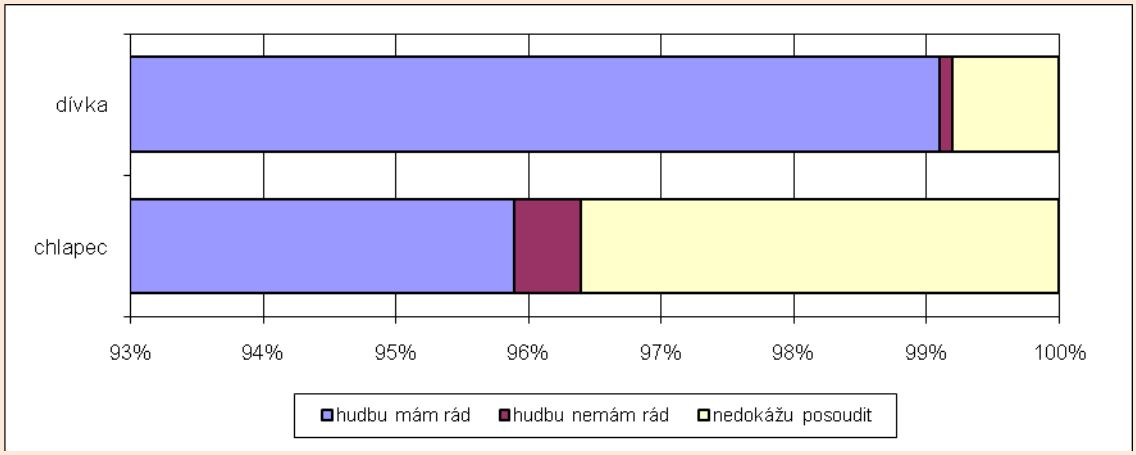

48. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj vztah k hudbě? *Seřaď nabídnuté možnosti od té, která tě ovlivnila nejvíce, k té, která tě ovlivnila nejméně. Vedle možností napiš pořadí.*

… rodina
… škola
… kamarádi
… ZUŠ
… HV
… rádio
… televize
… internet

Ve vztahu k hudbě je zajímavé sledovat, kdo nebo co se podílelo na jeho utváření, následující tabulka a graf je sestavena na základě součtu tří prvních voleb respondentů:

	absolutní četnosti	relativní četnosti
rodina	609	20,40 %
kamarádi	517	17,30 %
ZUŠ	404	13,50 %
internet	384	12,90 %
rádio	367	12,30 %
televize	247	8,30 %
HV	237	7,90 %
škola	217	7,30 %
celkem		100,00 %

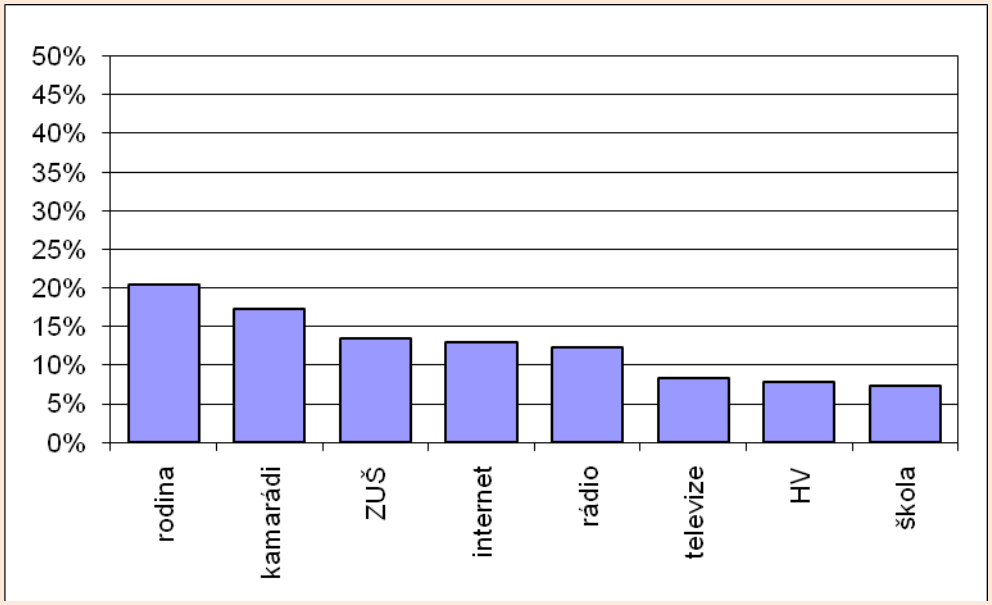

Nejvyšší vliv přisuzují studenti rodině a kamarádům, nejmenší naopak škole a HV. Tento výsledek může být pro někoho zklamáním, ale vezmeme-li v úvahu, že škola začíná působit na člověka mnohem později než rodina, je jen logické, že v době, kdy si dítě utváří vztah k hudbě, je mu nablízku především jeho rodina. Další vlivy nelze příliš paušalizovat (to potvrzují i dost vyrovnané výsledky této otázky), záleží vždy na konkrétním vlivu a situaci. Ne každý učitel je stejný a ne každá rodina je stejná, a tak může být jeden učitel zajímavou inspirací, jehož názory studenti respektují, a jiný nepřítelem, jehož rady studenti odmítají. Důležité je také prostředí, ve kterém se respondent pohybuje a které určuje, jaké vlivy na něj vůbec budou působit.

Následující přehled vychází z první volby studentů:

	absolutní četnosti	relativní četnosti
rodina	389	38,20 %
kamarádi	184	18,10 %
ZUŠ	137	13,40 %
rádio	132	13,00 %
internet	102	10,00 %
HV	30	2,90 %
televize	24	2,40 %
škola	21	2,10 %
celkem	1019	100,00 %

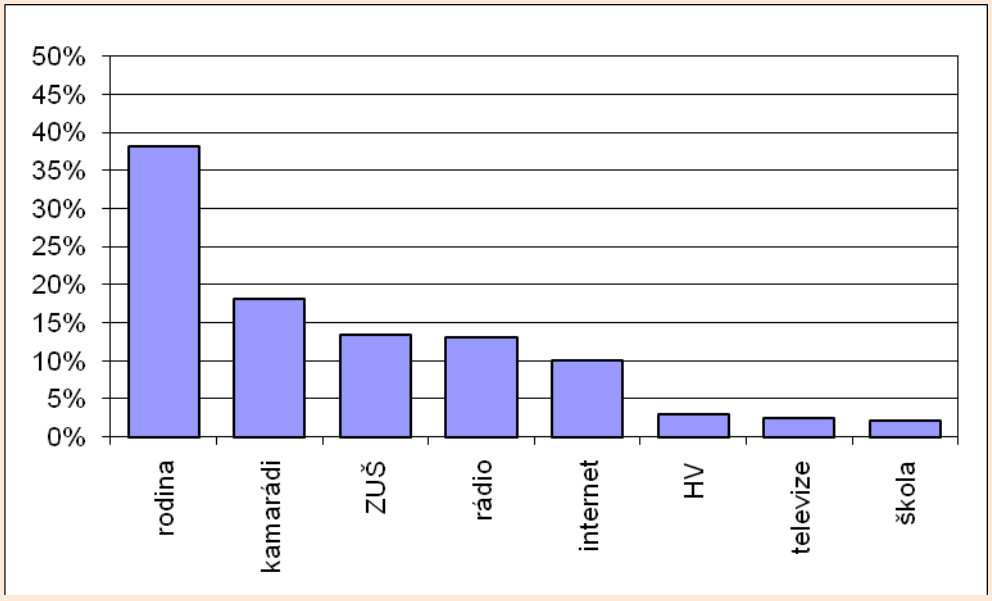

Také zde se nejsilnějším vlivem pro budování vztahu k hudbě stala rodina, tady již jsou výsledky více diferencovány, vliv rodiny uvedlo na prvním místě 38,20%, vliv kamarádů už jen 18,10 %. Velmi málo respondentů (do 3 %) na prvním místě zvolilo HV, školu nebo televizi.

V tomto případě bylo zajímavé sledovat odpovědi chlapců a dívek, přibližuje je následující tabulka:

		rodina	škola	kamarádi	ZUŠ	HV	rádio	televize	internet	celkem
chlapec	absolutní četnosti	121	2	84	40	14	42	7	45	355
	relativní četnosti	34,10 %	0,60 %	23,70 %	11,30 %	3,90 %	11,80 %	2,00 %	12,70 %	100,00 %
dívka	absolutní četnosti	264	19	97	94	16	88	16	50	644
	relativní četnosti	41,00 %	3,00 %	15,10 %	14,60 %	2,50 %	13,70 %	2,50 %	7,80 %	100,00 %

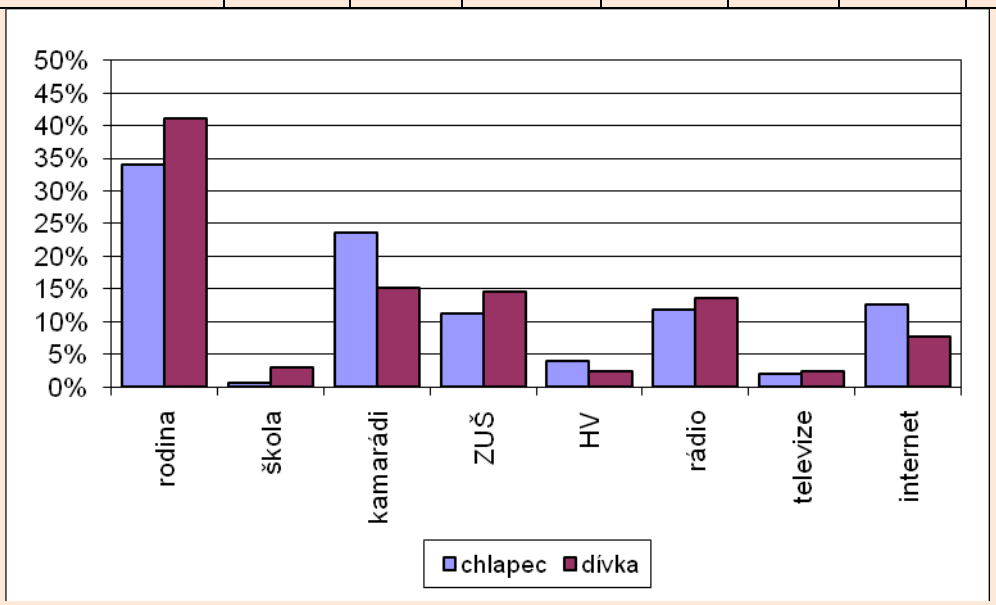

Dívky jsou častěji ovlivňovány rodinou (uvádí to 41,00 % dívek, ale jen 34,10 % chlapců), u chlapců je zase větší vliv kamarádů (23,70% chlapců a 15,10% dívek). Za zmínku stojí také skutečnost, že chlapci častěji než dívky uváděli vliv internetu (12,70 % chlapců a 7,80 % dívek).

Druhou volbu studentů zpracovává tato tabulka.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ZUŠ	192	19,40 %
kamarádi	160	16,20 %
rodina	146	14,70 %
internet	138	13,90 %
rádio	110	11,10 %
televize	88	8,90 %
škola	78	7,90 %
HV	78	7,90 %
celkem	990	100,00 %

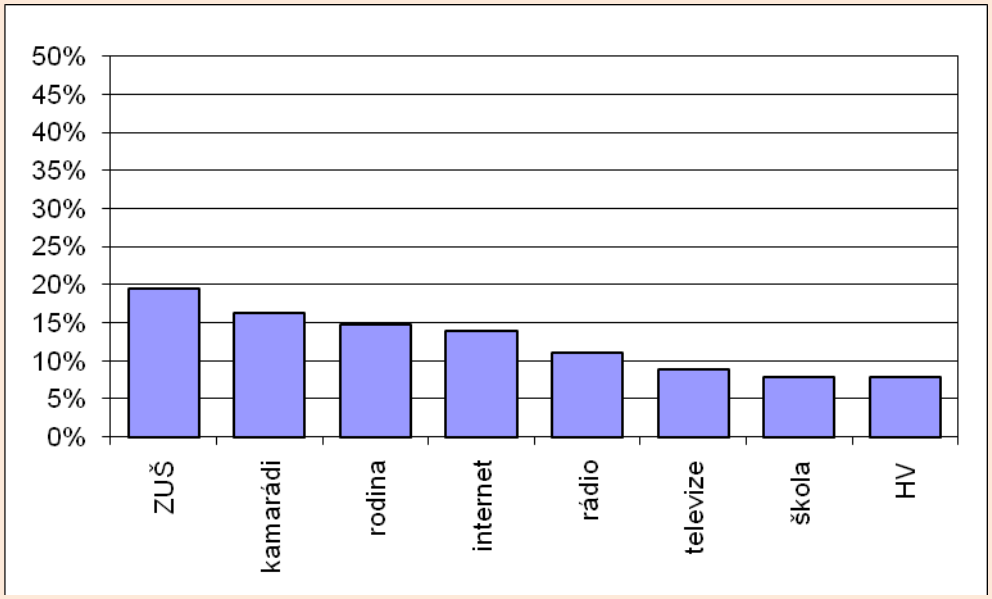

Druhé volby byly opět více vyrovnané, nejčastěji volili studenti vliv ZUŠ, nepatrně méně pak kamarádů, HV a škola se znovu umisťují na posledních místech.

Další tabulka naznačuje třetí volbu studentů.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
kamarádi	173	17,80 %
internet	144	14,80 %
televize	135	13,90 %
HV	129	13,30 %
rádio	125	12,80 %
škola	118	12,10 %
ZUŠ	75	7,70 %
rodina	74	7,60 %
celkem	973	100,00 %

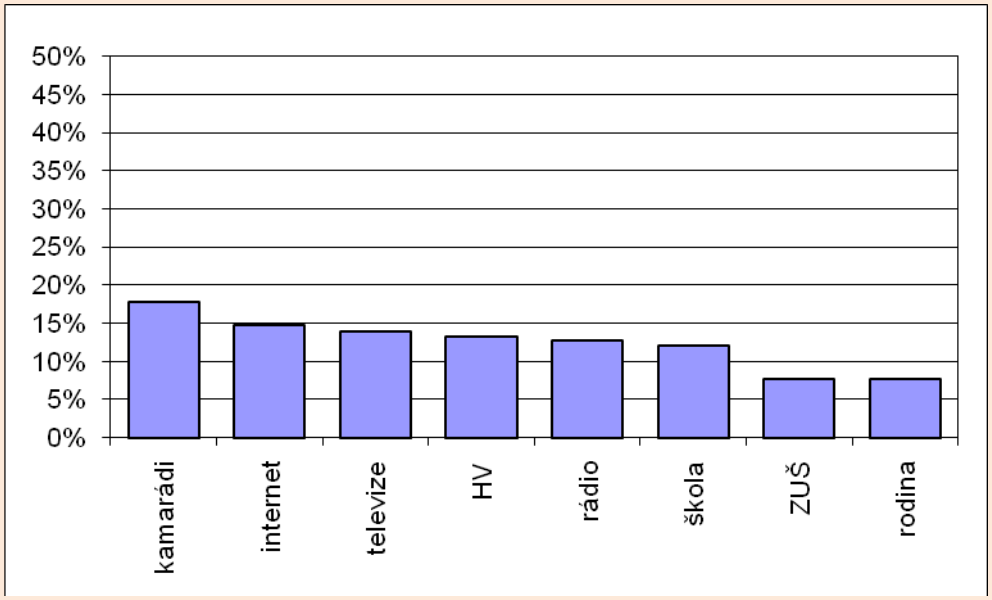

V počtu voleb jednotlivých odpovědí nejsou velké rozdíly. Na prvním místě se umisťují kamarádi a internet. Pro nás je však zajímavý údaj o vlivu HV. Ta se tu dostává doprostřed, zvolilo ji 13,30%. Umístění HV je tak vlastně velmi dobré. Není pravděpodobné, že by názory ovlivňovala více škola, popř. jediný předmět než rodina a vrstevníci, spíše by to svědčilo o nefungujících sociálních vazbách mladých. Proto by nebyl reálný předpokad, že by HV mohla být hlavním vlivem pro utváření vztahu k hudbě. Otázkou je tedy, které vlivy na vztah k hudbě působí a které ne. Ctižádostí HV by mělo být utvářet vztah k hudbě mladých a zdá se, že to se HV do určité míry daří. V tomto případě to však není ani tak problém HV jako takové, ale jednotlivých učitelů, kteří dokážou anebou nedokážou předat hudbu pro studenty podnětným způsobem.

49. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj hudební vkus? *Seřaď nabídnuté možnosti od té, která tě ovlivnila nejvíce, k té, která tě ovlivnila nejméně. Vedle možností napiš pořadí.*

… rodina
… škola
… kamarádi
… ZUŠ
… HV
… rádio
… televize
… internet

Tabulka uvádí odpovědi studentů podle součtu 3 nejvýše hodnocených vlivů:

	absolutní četnosti	relativní četnosti
kamarádi	635	21,80 %
internet	566	19,40 %
rádio	526	18,00 %
rodina	432	14,80 %
televize	326	11,20 %
ZUŠ	203	7,00 %
škola	121	4,20 %
HV	106	3,60 %
celkem		100,00 %

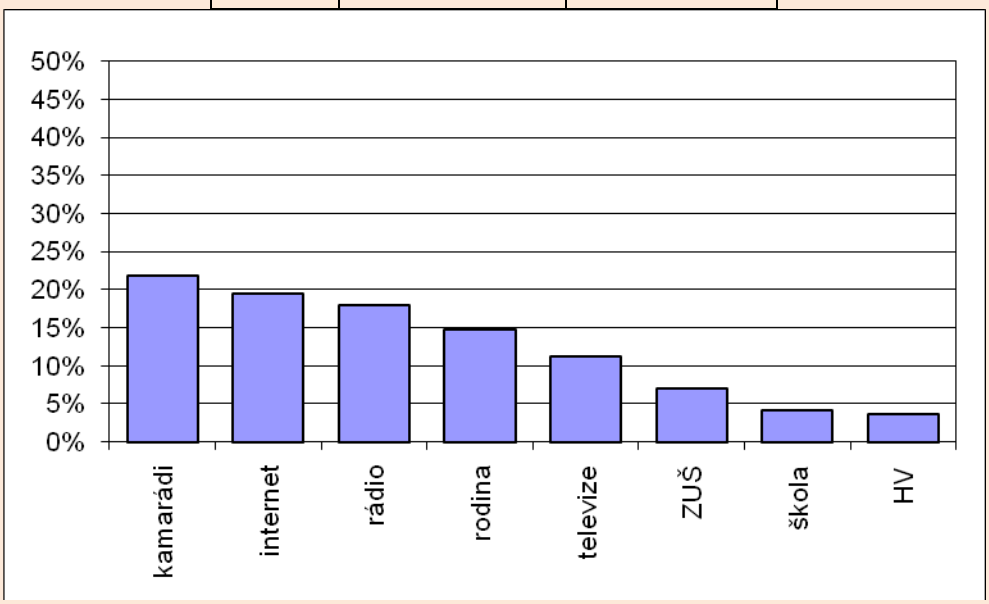

Vkus je podle studentů nejvíce ovlivňován kamarády a internetem, dosti často také rádiem. Vliv HV je jen malý.

První volba studentů:

	absolutní četnosti	relativní četnosti
kamarádi	304	30,10 %
rodina	247	24,40 %
rádio	178	17,60 %
internet	167	16,50 %
ZUŠ	59	5,80 %
televize	34	3,40 %
HV	13	1,30 %
škola	9	0,90 %
celkem	1011	100 %

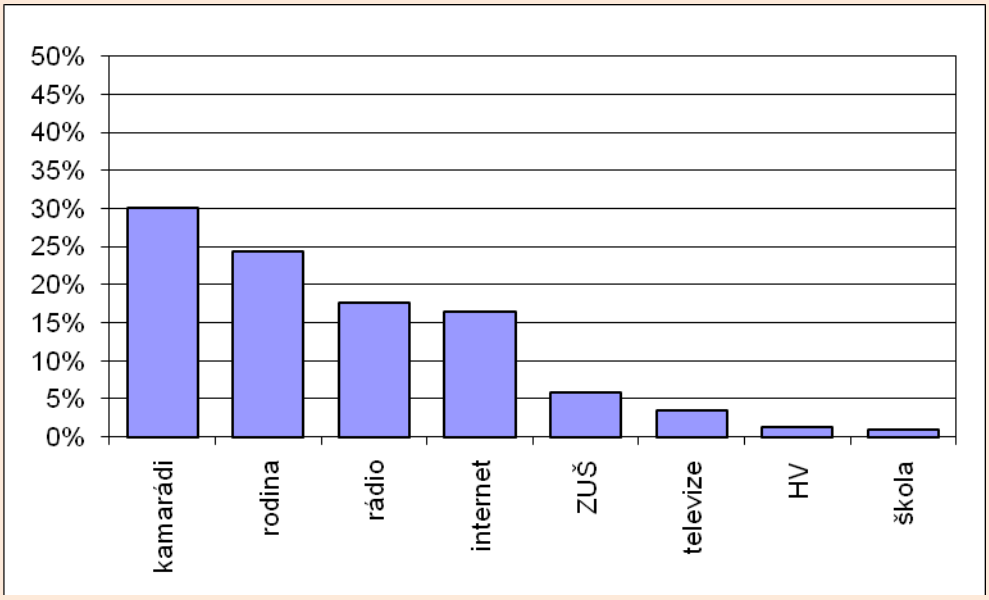

Jako nejsilnější vliv pro utváření hudebního vkusu uvedlo nejvíce studentů kamarády a rodinu, naopak velmi málo HV a školu (jen 0,90 % respondentů uvedlo školu a a 1,30 % HV).

Druhá volba:

	absolutní četnosti	relativní četnosti
internet	204	21,10 %
kamarádi	185	19,20 %
rádio	157	16,30 %
televize	131	13,60 %
rodina	117	12,10 %
ZUŠ	90	9,30 %
škola	50	5,20 %
HV	31	3,20 %
celkem	965	100,00 %

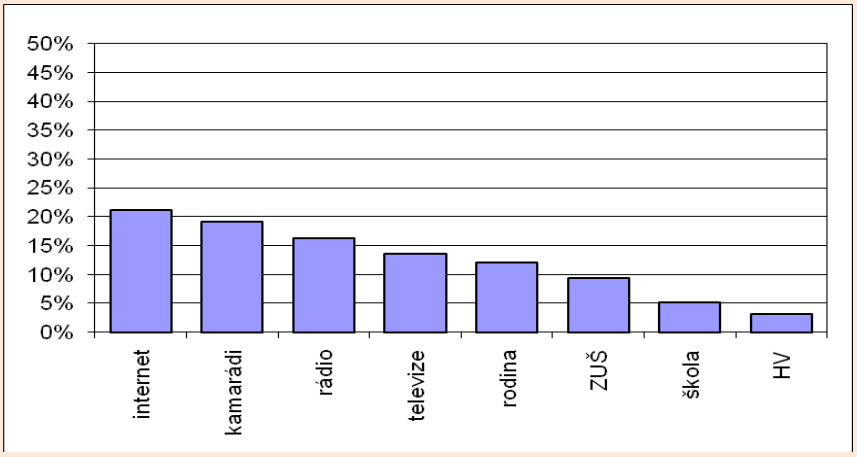

Nejčastější druhou volbou byl internet, hned poté kamarádi. Školu i HV odpovídající volili znovu velmi málo. Zdá se tedy, že studenti jsou přesvědčeni, že podíl HV na utváření jejich vkusu není příliš velký.

Další tabulka uvádí nejčastější první volby studentů rozdělené podle pohlaví, rozdíly v názorech chlapců tu nejsou velké. Chlapce o něco častěji ovlivňují kamarádi, dívky zase rádio, jinak se však na většině voleb respondenti spíše shodli, což dokládá tabulka a graf.

		rodina	škola	kamarádi	ZUŠ	HV	rádio	televize	internet	celkem
chlapec	asbolutní četnosti	85	1	113	21	5	54	9	59	347
	relativní četnosti	24,50 %	0,30 %	32,60 %	6,10 %	1,40 %	15,60 %	2,60 %	17,00 %	100,00 %
dívka	asbolutní četnosti	157	8	185	36	8	124	24	103	645
	relativní četnosti	24,30 %	1,20 %	28,70 %	5,60 %	1,20 %	19,20 %	3,70 %	16,00 %	100,00 %

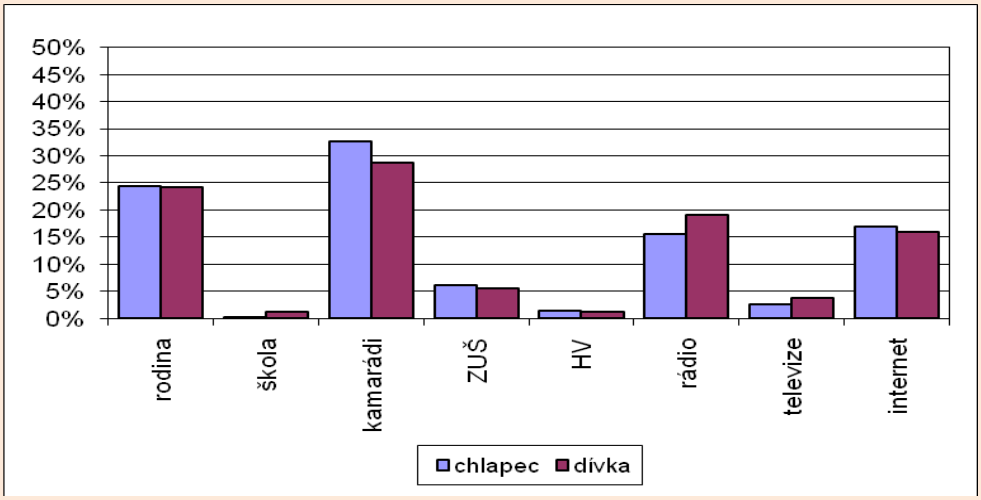

50. Ovlivnila HV tvůj vztah k hudbě?

1) ano

2) ne

3) nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	464	39,70 %
ne	519	44,40 %
nevím	187	16,00 %
celkem	1170	100,00 %

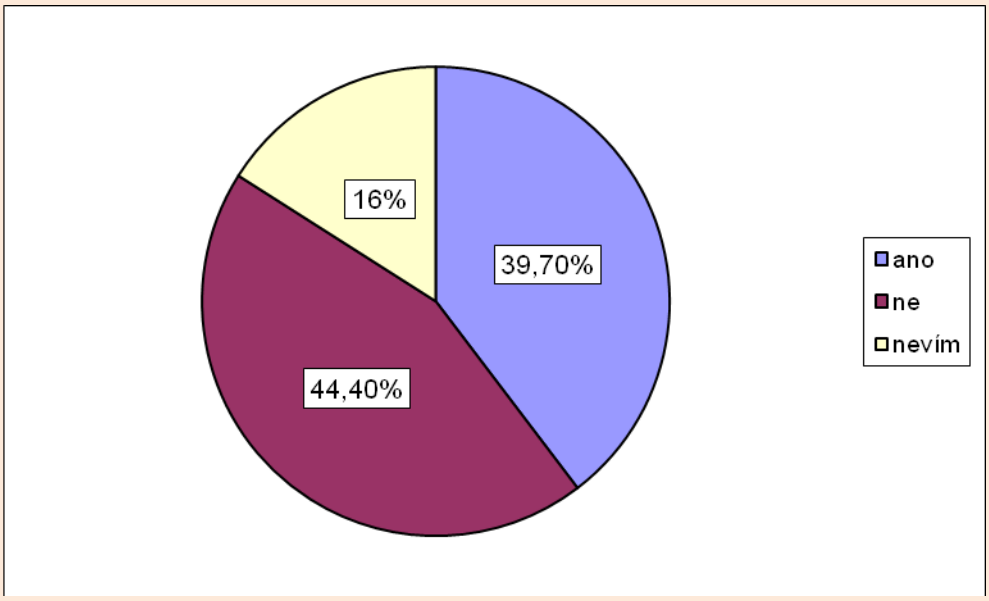

Studenti obvykle neuváděli vliv HV jako nejsilnější pro jejich vztah k hudbě. Na přímou otázku, zda je HV ovlivnila, největší část z nich odpověděla, že nikoliv, vliv hudby přiznává 39,70 %. Protože na člověka působí velké množství různých vlivů, není zásadní, na kolikáté místo ten který vliv umístí, ale to, zda vůbec působí. Tento výsledek není příliš potěšující. HV by měla hledat další cesty, jak na mladé lidi působit, aniž by se však na druhé straně falešně podbízela. Bylo by možná zajímavé zhodnotit vliv HV na vztah k hudbě u lidí, kteří už tento předmět nenavštěvují a zjistit, jak hodnotí působení předmětu s odstupem času.

56. Dovedeš si představit život bez hudby?

1) ano
2) ne
3) nevím

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	41	3,50 %
ne	1050	88,80 %
nevím	92	7,80 %
celkem	1183	100,00 %

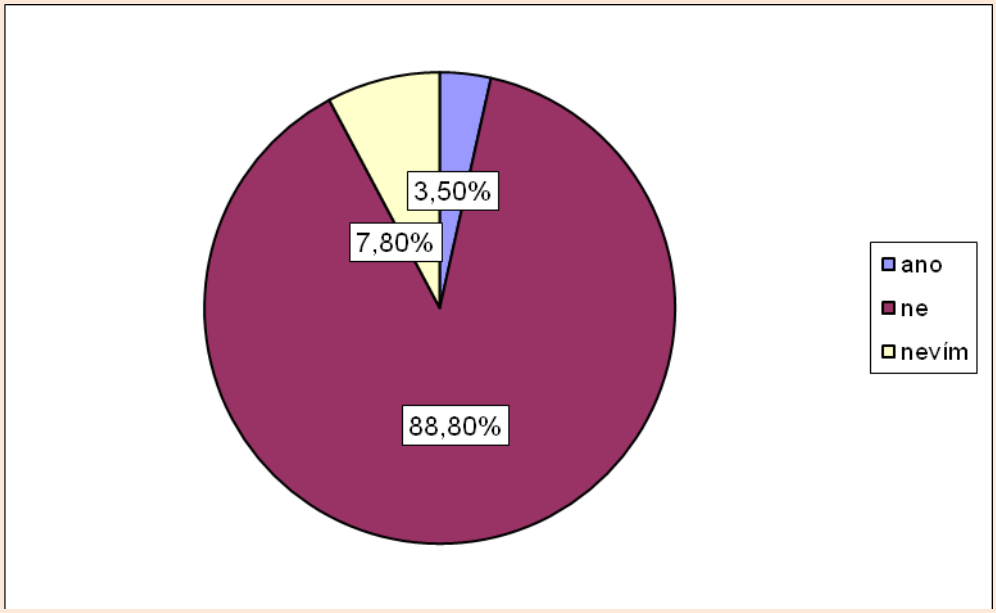

Život bez hudby si nedovede představit 88,80 % dotázaných, část studentů uvedla, že neví, pouze 3,50 % respondentů uvedlo, že si to představit dovedou. Výsledek svědčí o skutečně mimořádném postavení hudby v každodenním životě nás všech, které si uvědomují i studenti gymnázií.

		ano	ne	nevím	celkem
chlapec	asbolutní četnosti	26	343	51	420
	relativní četnosti	6,20 %	81,70 %	12,10 %	100,00 %
dívka	asbolutní četnosti	14	690	38	742
	relativní četnosti	1,90 %	93,00 %	5,10 %	100,00 %

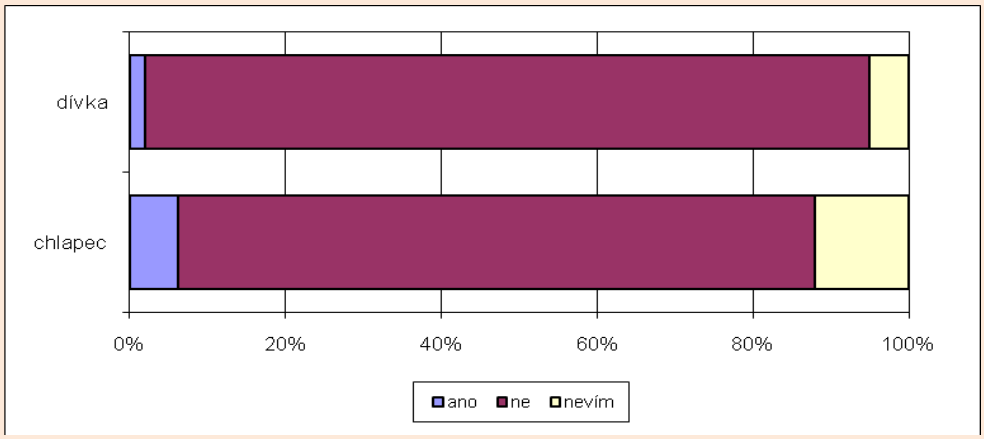

Život si bez hudby dovedou představit častěji chlapci než dívky, ale ani u jednoho pohlaví tato odpověď nepřevažovala. Je zajímavé, že chlapci byli v této otázce více nerozhodní, možnost „nevím“ zvolilo 12,10 % chlapců a jen 5,10 % dívek.

Téměř všichni respondenti mají pozitivní vztah k hudbě, o něco častěji tuto odpověď volily dívky, chlapci zase častěji zaujímali neutrální postoj a volili odpověď „nevím“. Vztah k hudbě u studentů ovlivňuje nejvíce rodina a kamarádi. Vliv rodiny je silnější u dívek než u chlapců, vliv kamarádů zase u chlapců. Vkus ovlivňují kamarádi a důležitý je také internet a rodina. Odpovídající nejčastěji uvedli (44,40 %), že HV neovlivnila jejich vztah k hudbě. Studenti si většinou nedovedou představit život bez hudby.

2.2.5 Vlastní hudební aktivity

51. Jak se hudbě věnuješ? (*Můžeš zvolit více možností.*)

1) poslouchám hudbu
2) hraju na hudební nástroj
3) zpívám sólově nebo ve sboru
4) zpívám si při práci
5) chodím na koncerty
6) tančím
7) zjišťuji si informace o oblíbených interpretech apod.
8) hudbě se vůbec nevěnuji
9) jiné (Upřesni)

	absolutní četnosti	relativní četnosti
poslouchám hudbu	1132	95,40 %
zpívám si při práci	779	65,70 %
hraju na hudební nástroj	735	62,00 %
chodím na koncerty	687	57,90 %
zjišťuji si informace o oblíbených interpretech apod.	580	48,90 %
tančím	533	44,90 %
zpívám sólově nebo ve sboru	299	25,20 %
jiné	15	1,30 %
hudbě se vůbec nevěnuji	9	0,80%
celkem	4769	402,10%

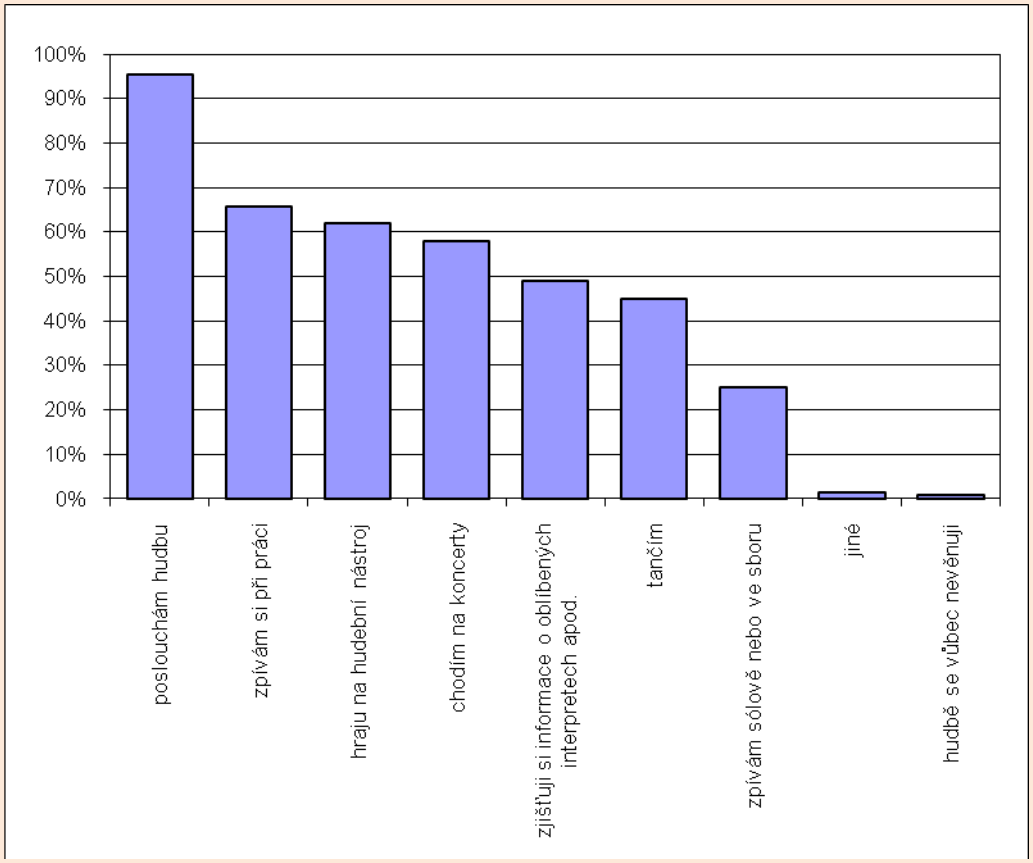

Nejčastějším způsobem, jak se studenti věnují hudbě, je její poslech, uvádí to 95,40 % dotázaných, ostatním aktivitám se věnují podstatně méně, je však pozitivní, že hudbě se vůbec nevěnuje zanedbatelné množství studentů. Další aktivity byly uvedeny mnohem méně často. Nejméně často byl volen sólový a sborový zpěvu (uvedla jej čtvrtina respondentů).

	chlapec		dívka	
	absolutní četnosti	relativní četnosti	absolutní četnosti	relativní četnosti
poslouchám hudbu	387	91,70 %	725	97,60 %
hraju na hudební nástroj	237	56,20 %	484	65,10 %
zpívám sólově nebo ve sboru	78	18,50 %	217	29,20 %
zpívám si při práci	222	52,60 %	544	73,20 %
chodím na koncerty	221	52,40 %	451	60,70 %
tančím	112	26,50 %	417	56,10 %
zjišťuji si informace o oblíbených interpretech apod.	188	44,50 %	381	51,30 %
hudbě se vůbec nevěnuji	7	1,70 %	2	0,30 %
jiné	11	2,60 %	4	0,50 %
celkem	1463	346,70 %	3225	434,10 %

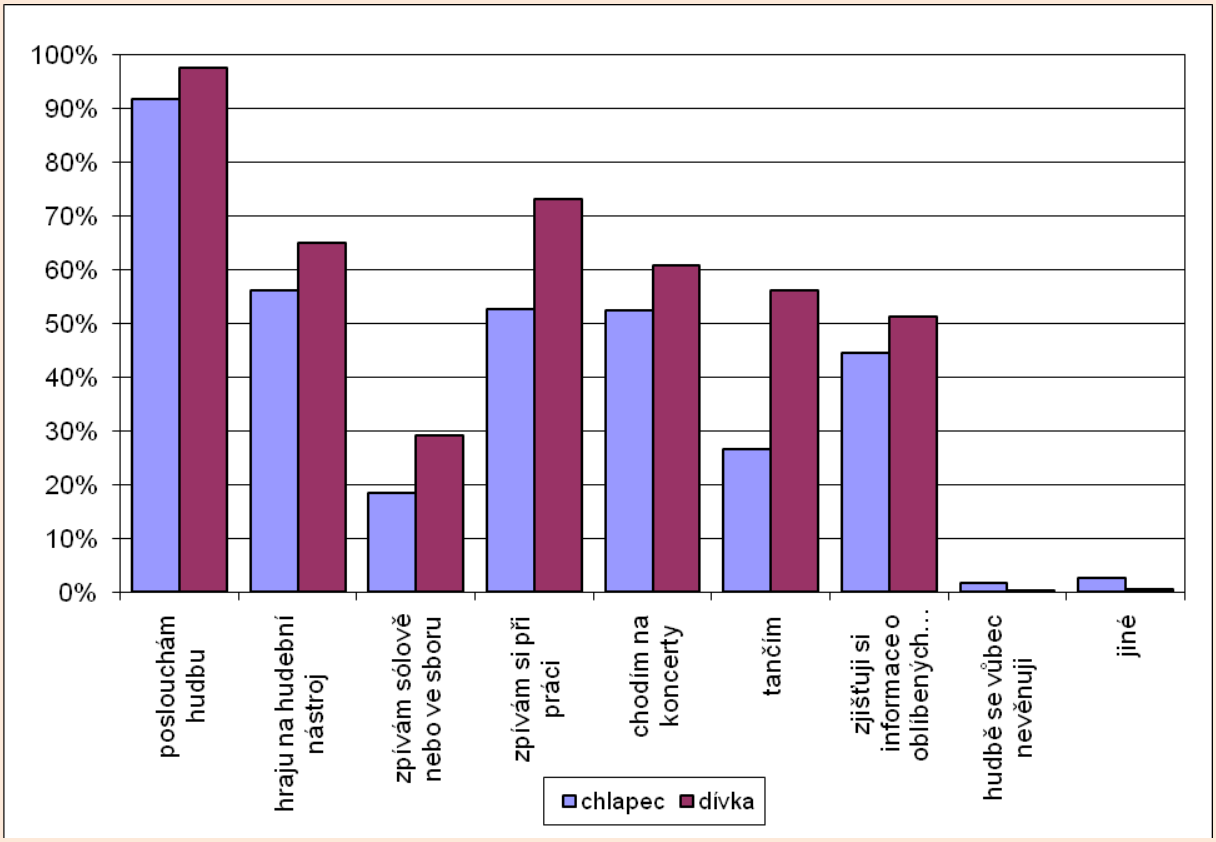

V tomto případě se v některých případech objevily velké rozdíly mezi dívkami a chlapci, jedná se o zpěv při práci a především o tanec. Oběma aktivitám se dívky věnují více než chlapci, tanec volily dívky dvakrát častěji než chlapci (chlapci 25,50 % a dívky 56,10 %). Další zajímavou skutečností je, že úplně všem aktivitám se věnují dívky častěji než chlapci, ti volili častěji pouze možnost „hudbě se vůbec nevěnuji“ a „jiné“.

52. Jak často si zpíváš?

1) denně
2) občas
3) vůbec ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
denně	680	57,50 %
občas	440	37,20 %
vůbec ne	62	5,20 %
celkem	1182	100,00 %

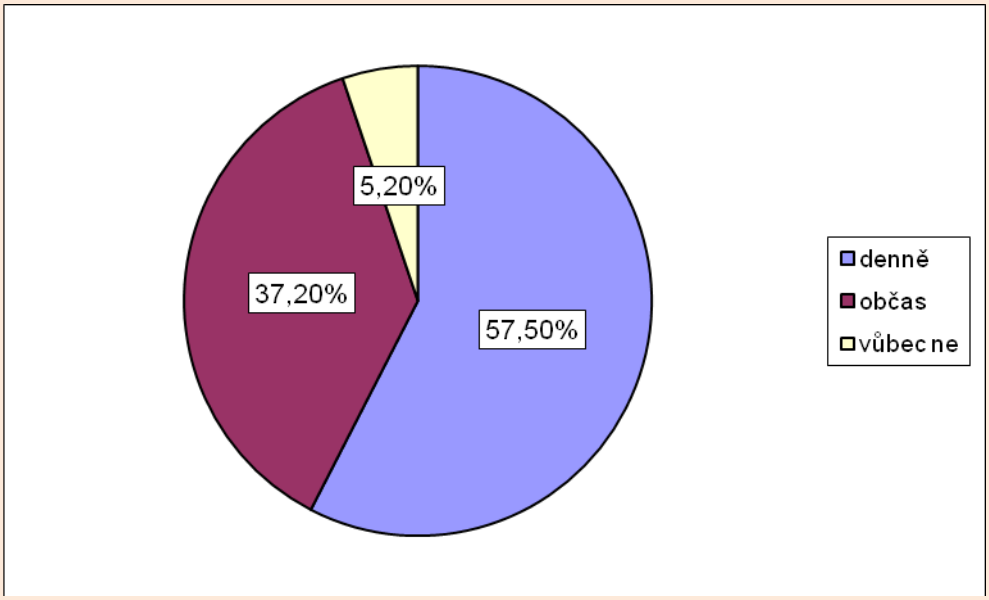

		denně	občas	vůbec ne	celkem
chlapec	asbolutní četnosti	195	183	40	418
	relativní četnosti	46,70 %	43,80 %	9,60 %	100,00 %
dívka	asbolutní četnosti	472	250	21	743
	relativní četnosti	63,50 %	33,60 %	2,80 %	100,00 %

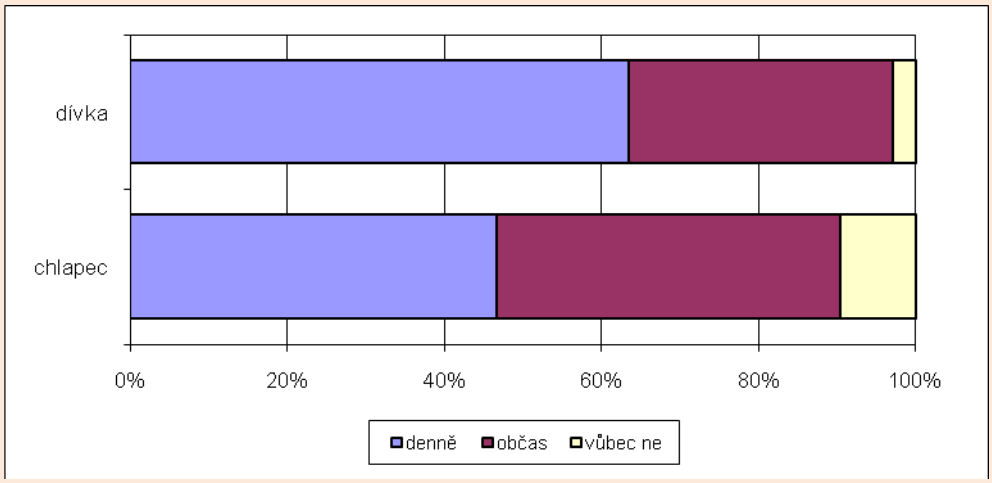

Více než polovina studentů uvedla, že si zpívají denně a další třetina si zazpívá alespoň občas, respondentů, kteří si vůbec nezpívají je jen něco přes 5 %. Zajímavé je v tomto případě srovnání odpovědí chlapců a dívek, ukázalo se, že dívky zpívají mnohem více než chlapci. Denně si zpívá téměř o 17 % více dívek než chlapců, naopak vůbec si nezpívá téměř o 7 % více chlapců než dívek.

53. Působíš v nějakém sboru, orchestru, skupině, tanečním souboru apod.?

1) ano *(Uveď, o jaký typ souboru se jedná. Můžeš uvést více souborů.)*

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	439	37,30 %
ne	739	62,70 %
celkem	1178	100,00 %

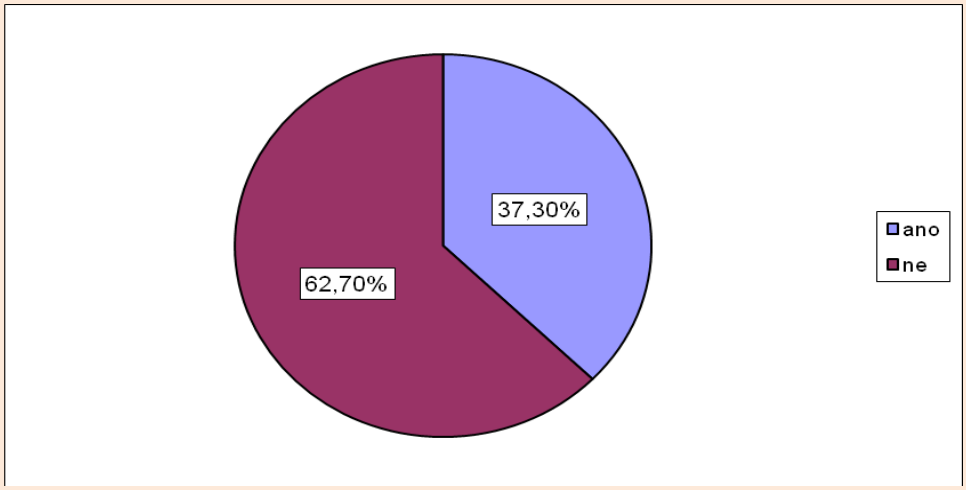

		ano	ne	celkem
chlapec	asbolutní četnosti	147	272	419
	relativní četnosti	35,10 %	64,90 %	100,00 %
dívka	asbolutní četnosti	286	452	738
	relativní četnosti	38,80 %	61,20 %	100,00 %

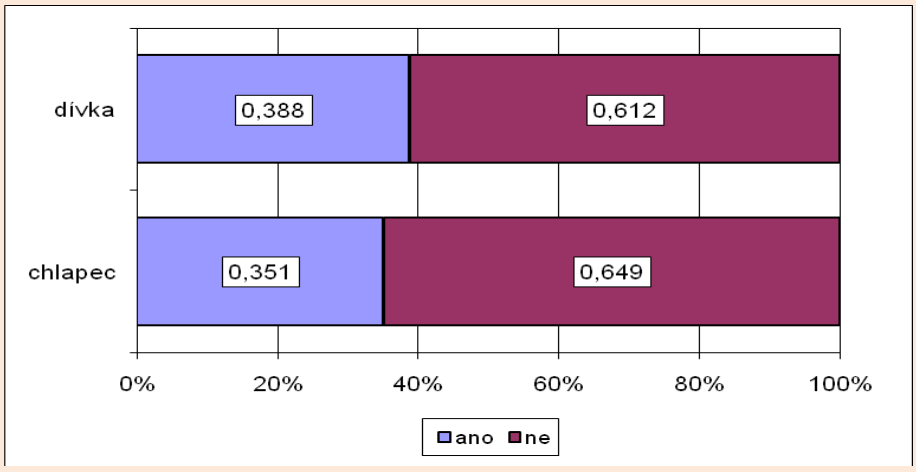

V nějakém souboru působí jen 37,30 % dotázaných, chlapci i dívky přibližně stejně často.

54. Navštěvuješ nebo navštěvoval jsi ZUŠ nebo učitele hudby?

1) ano *(Upřesni, na jaký nástroj hraješ nebo zda tam studuješ zpěv.)*

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	755	64,00 %
ne	425	36,00 %
celkem	1180	100,00 %

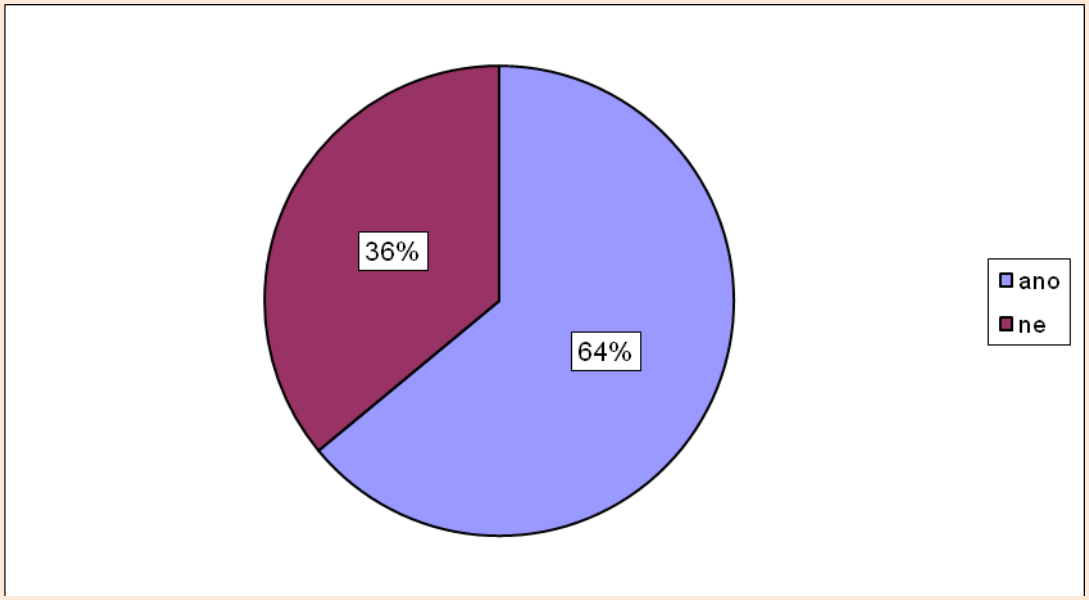

Výsledky této otázky jsou velmi potěšující, protože ukazují, že téměř 2 třetiny dotázaných někdy navštěvovali učitele hudby nebo ZUŠ. Je však nutné si uvědomit, že studenti na vyšším gymnázium jsou již předem roztříděni, mají totiž většinou možnost zvolit si mezi HV nebo výtvarnou výchovou, a tak je předpoklad, že kromě části studentů, kterým je to nejspíše jedno, chodí do HV právě studenti, kteří mají k hudbě vztah a nějak se jí věnují. Výsledek je zajímavý také vzhledem k tomu, že v hudebním souboru působí jen něco přes třetinu respondentů. Otázka byla filtrační, otázka 55 byla určena pouze těm, kteří na ni odpověděli kladně.

55. Jak hodnotíš přínos HV vzhledem k tomu, co se dozvíš v ZUŠ?

1) HV je zbytečná, vše se dozvím v ZUŠ.
2) Ve školní HV se dozvídám věci, které se v ZUŠ nedozvím.
3) Nevím.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
HV je zbytečná, vše se dozvím v ZUŠ.	154	21,40 %
Ve školní HV se dozvídám věci, které se v ZUŠ nedozvím.	309	42,90 %

nevím	258	35,80 %
celkem	721	100,00 %

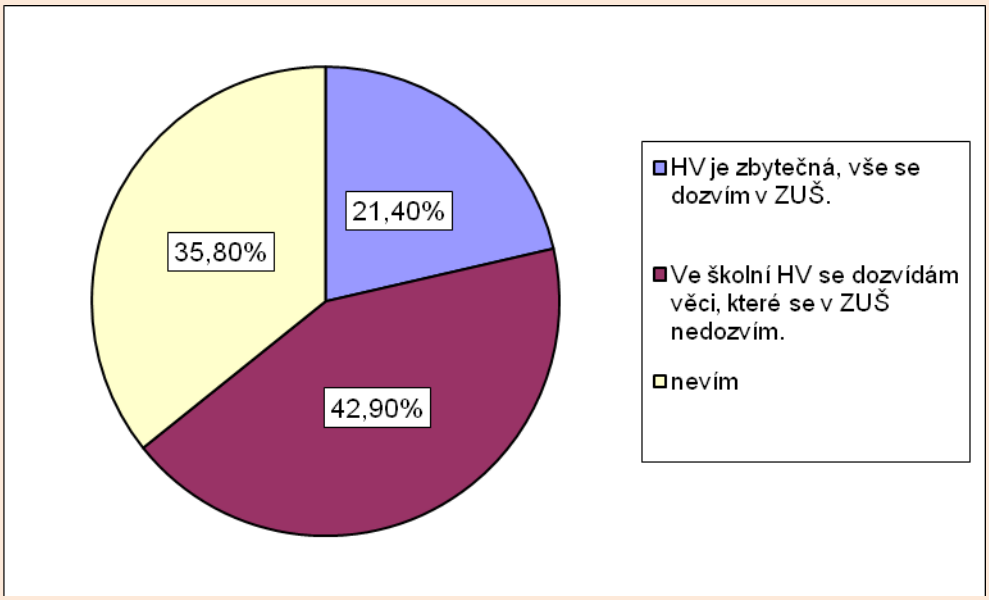

Respondenti, kteří navštěvují učitele hudby, tudíž mají pravděpodobně o hudbu hlubší zájem a sami se v ní vzdělávají, z větší části oceňují, že se ve školní HV dozví věci, které se v ZUŠ nedozní, což opět ukazuje, že HV má co nabídnout.

57. Skládáš sám např. písničky, texty k písním apod.?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	322	27,20 %
ne	860	72,80 %
celkem	1182	100,00 %

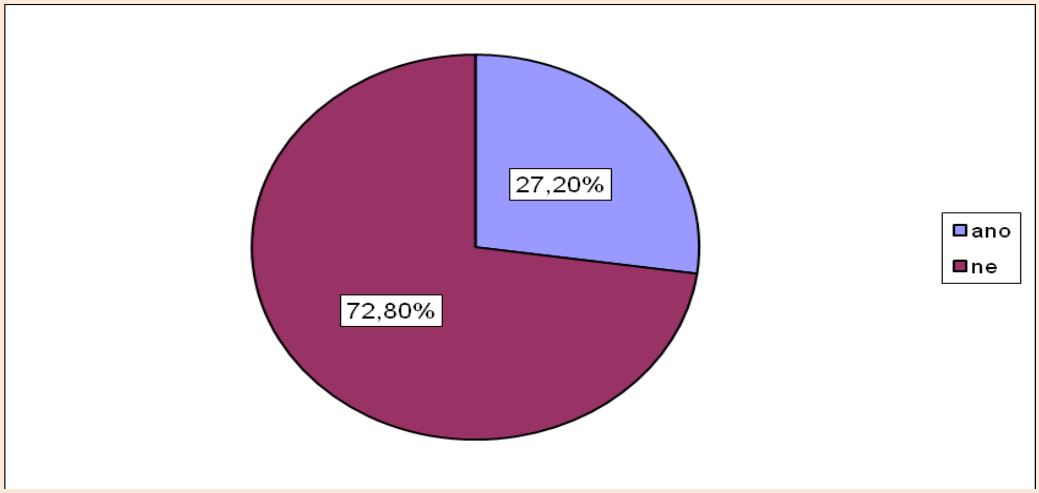

Vlastní tvorbě se většina gymnazistů nevěnuje, přesto však čtvrtina dotázaných, kteří sami skládají, je dosti významná, zvláště je zajímavé, že největší část z nich skládá celou píseň, jak ukazuje následující otázka určená pouze těm, kteří skládají:

58. Co skládáš?

1) melodii

2) text

3) hudební doprovod

4) vše

	absolutní četnosti	relativní četnosti
melodii	66	19,90 %
text	92	27,70 %
hudební doprovod	17	5,10 %
vše	157	47,30 %
celkem	332	100,00 %

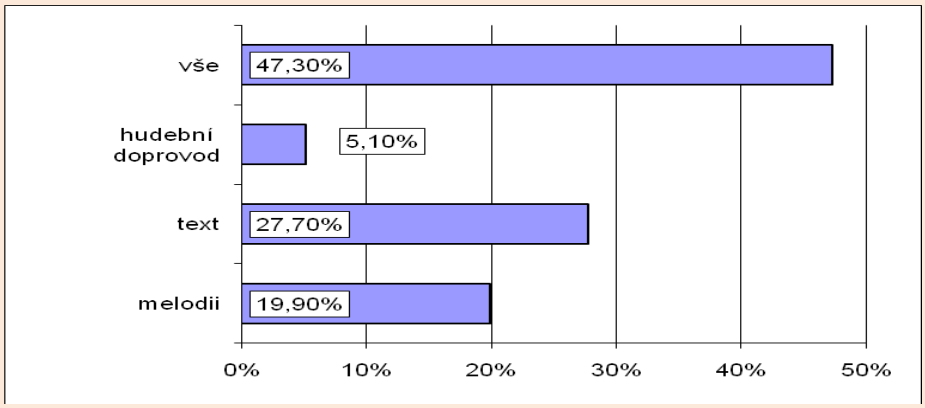

Odpovídající nejčastěji uváděli, že skládají k písni vše.

59. Poslouchᡠš hudbu?

1) ano

2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	1160	99,10 %
ne	11	0,90 %
celkem	1171	100,00 %

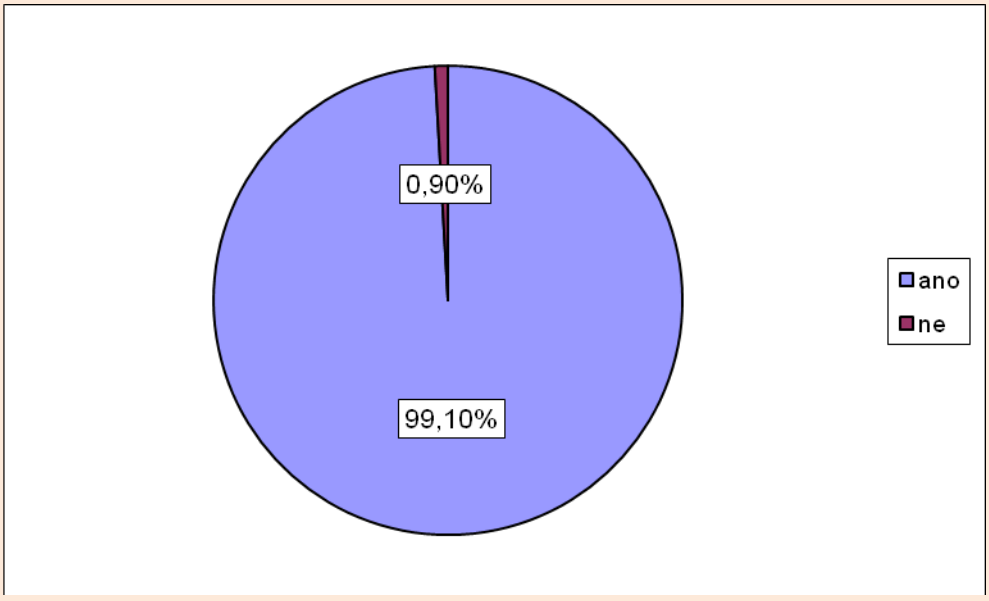

Odpovědi studentů na tuto otázku nebyly nikterak překvapivé, prakticky všichni hudbu poslouchají, a jak ukázala otázka č. 60, skoro všichni poslouchají hudbu denně, což svědčí o tom, že hudba hraje v jejich životě opravdu mimořádnou roli, věnují jí velkou část svého času a je součástí jejich skutečně každodenního života. Pro ty, kteří poslouchají hudbu, byly určeny otázky č. 60 a 61.

60. Jak často hudbu posloucháš?

1) denně

2) občas

3) velmi málo

	absolutní četnosti	relativní četnosti
denně	1039	90,30 %
občas	95	8,30 %
velmi málo	17	1,50 %
celkem	1151	100 %

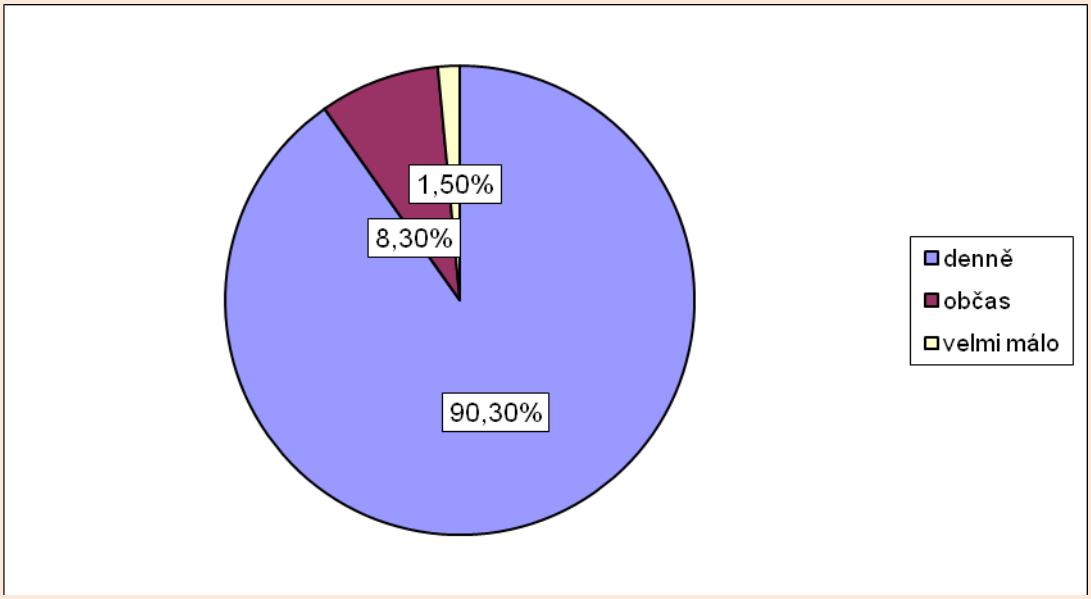

	průměr	N
denně	17,27	843
občas	3,67	63
velmi málo	1,2	13
celkem	16,11	919

Studenti většinou (90,30 %) uváděli, že hudbu poslouchají denně a jejich odpovědi potvrzuje také průměrný počet hodin, který poslechu věnují, jak je vidět v otázce č. 61.

61. Kolik hodin věnuješ průměrně poslechu hudby každý týden?

průměr	16,1
medián	9
95 % interval spolehlivosti průměru	14,47-17,72

Studenti průměrně věnují poslechu hudby 16,1 h týdně, což odpovídá necelým 3 hodinám denně, hudba tedy vyplňuje podstatnou část dne studentů. Přestože je jistě započítán z velké míry nesoustředěný poslech, kdy hudba je pouhou kulisou, je doba věnovaná poslechu významná.

62. Jakým způsobem posloucháš hudbu?

1) Hudbu používám pouze jako zvukovou kulisu (hudbu si pouštím při učení, při domácích pracích apod.).

2) Hudbu poslouchám pouze záměrně a soustředím se výhradně na ni.

3) Hudbu poslouchám záměrně, ale jako zvukovou kulisu ji užívám také.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
Hudbu používám pouze jako zvukovou kulisu.	196	16,70 %
Hudbu poslouchám pouze záměrně a soustředím se výhradně na ni.	60	5,10 %
Hudbu poslouchám záměrně, ale jako zvukovou kulisu ji užívám také.	916	78,20 %
celkem	1172	100,00 %

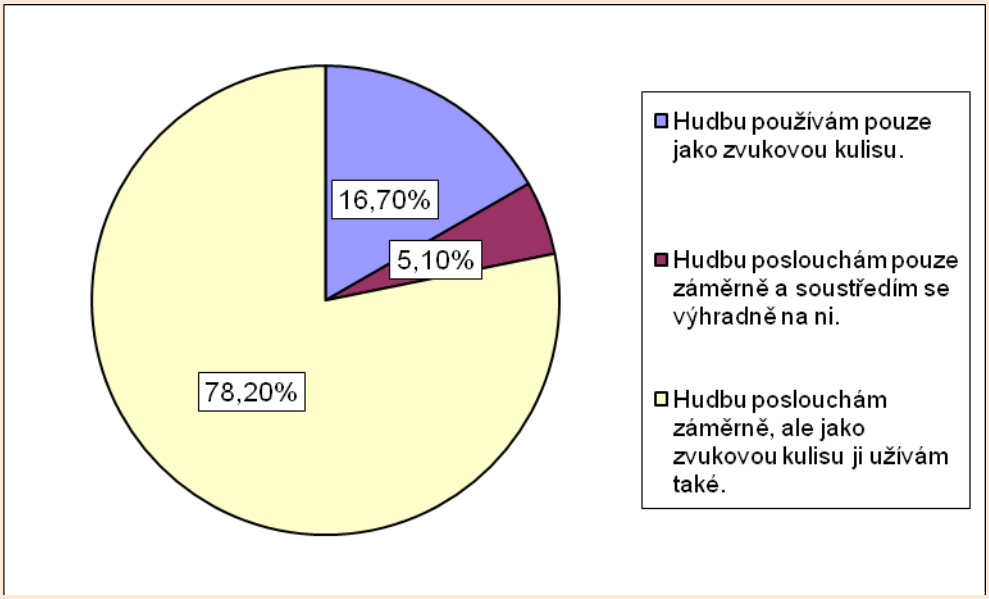

Podle očekávání, uvedla převážná většina studentů, že hudbu poslouchá záměrně i jako zvukovou kulisu. Hudbě jako zvukové kulise jsme vystavováni všichni, často bez možnosti zvolit si jakou hudbu a zda vůbec budeme poslouchat, mnohdy si však hudební kulisu vytváříme sami, při úklidu, konverzaci, večerní zábavě, ale také při učení i čtení, a přestože byla dokázána snížená koncentrace na hlavní činnost, pokud slyšíme také hudbu, je takovýto poslech součástí běžného života mnohých z nás, navíc takovýto poslech nemusí být vždy negativní, např. zaměstnáním hlavy během vykonávání pouhé mechanické činnosti. Skutečnost, že většina studentů hudbu poslouchá záměrně i jako zvukovou kulisu se zdála dosti pravděpodobná a tato skutečnost se tu potvrdila.

		pouze jako zvukovou kulisu.	pouze záměrně	záměrně, i jako zvukovou kulisu	celkem
chlapec	absolutní četnosti	94	32	289	415
	relativní četnosti	22,70 %	7,70 %	69,60 %	100,00 %
dívka	absolutní četnosti	99	25	612	736
	relativní četnosti	13,50 %	3,40 %	83,20 %	100,00 %

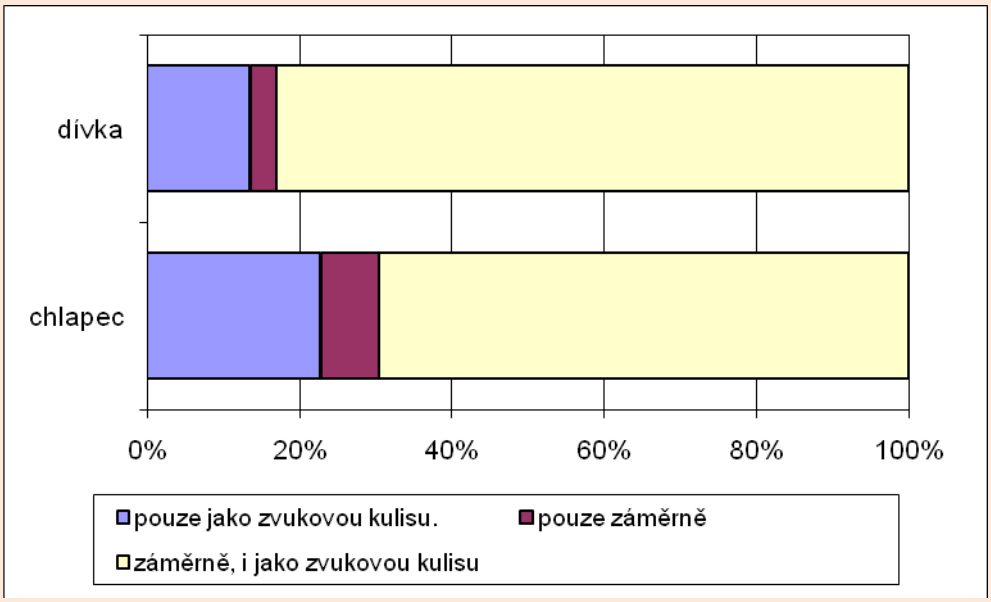

Zde je však zajímavé srovnání odpovědí chlapců a dívek, ukázalo se, že chlapci častěji poslouchají hudbu pouze jako zvukovou kulisu, současně však také častěji než dívky poslouchají hudbu pouze záměrně.

63. Jak získáváš hudbu k domácímu poslechu? *(Můžeš zvolit více možností.)*

1) poslouchám rádio
2) sleduji televizi
3) poslouchám hudbu z CD
4) hudbu si pouštím na DVD
5) hudbu si stahuji na internetu
6) hudbu si pouštím na www.youtube.com apod.
7) hudbu získávám jiným způsobem

	absolutní četnosti	relativní četnosti
poslouchám rádio	760	64,50 %
sleduji televizi	472	40,00 %
poslouchám hudbu z CD	730	61,90 %
hudbu si pouštím na DVD	252	21,40 %
hudbu si stahuji na internetu	981	83,20 %
hudbu si pouštím na www.youtuueb.com	1082	91,80 %
jinak	99	8,40 %
celkem	4376	371,20 %

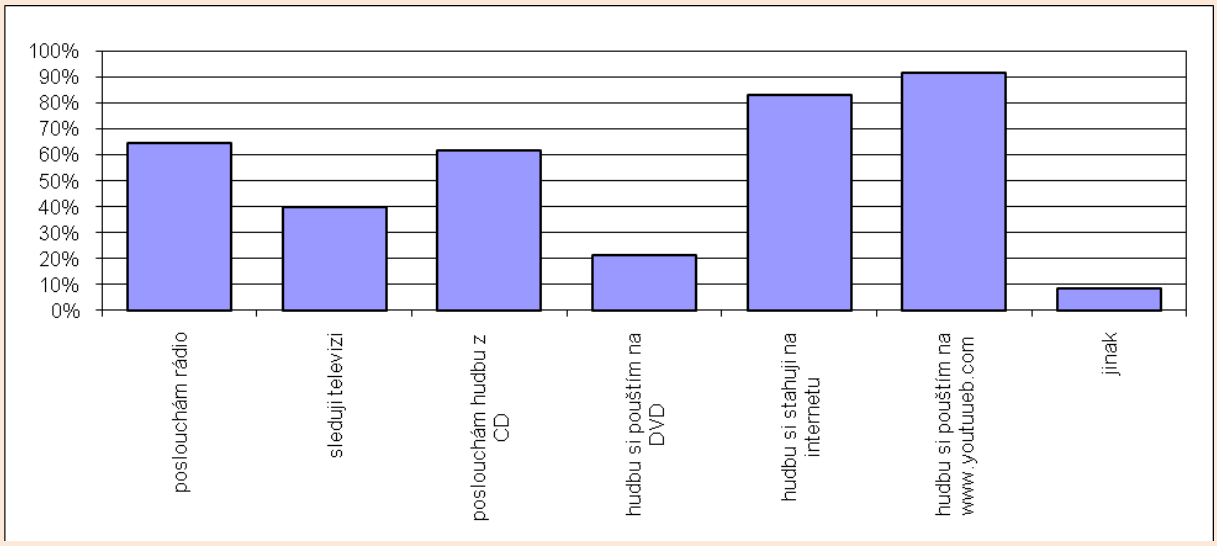

S poslechem souvisí také potřeba hudbu si obstarávat, protože posluchač obvykle potřebuje stále nové podněty. Podle očekávání mezi zdroji hudby vedou především nejmodernější média, nejčastějším zdrojem se tak stal internet, kde gymnazisté především přehrávají hudbu na **www.youtube.com** apod. nebo si ji stahují. Možná trochu překvapivý je celkem vysoký podíl poslechu rádia, kromě nabídnutých možností získávají studenti hudbu také od kamarádů, nicméně tuto možnost uvedla jen malá část.

Respondenti se z hudebních aktivit věnují nejčastěji poslechu hudby, naopak studentů, kteří se hudbě vůbec nevěnují je skutečně zanedbatelné množství. Více než polovina studentů si denně zpívá a jen 5,20 % z nich si nezpívá vůbec, přitom dívky si zpívají častěji než chlapci. V nějakém souboru působí jen 37,30 % respondentů. Učitele hudby nebo ZUŠ navštěvuje nebo navštěvovalo 64,00 % dotázaných.

21,40 % odpovídajících si myslí, že je HV zbytečná, protože se vše dozví v ZUŠ, ale 42,80% je opačného názoru. Velká je v tomto případě skupina těch, kteří zvolili odpověď „nevím“, jedná se o 35,80%.

Písně skládá 27% respondentů a nejčastěji k písni skládají vše, nejen např. melodii.

Prakticky všichni gymnazisté poslouchají hudbu a obvykle denně, poslechu týdně věnují průměrně 16 hodin.

78,20 % studentů poslouchá hudbu záměrně i jako hudební kulisu. Chlapci častěji hudbu poslouchají jen jako zvukovou kulisu (22,70 % chlapců a jen 13,15 % dívek). Chlapců, kteří hudbu poslouchají pouze záměrně je však také nepatrně více než děvčat (7,70 % chlapců a 3,40 % dívek).

Respondenti hudbu nejčastěji poslouchají na www.youtube.com a apod. nebo si ji stahují z internetu, což odpovídá velkému rozvoji těchto technologií, hudba je tak pro studenty dostupnější a oni ji pořizují prakticky bez nákladů.

2.2.6 Oblíbené žánry a interpreti

64. Jaký hudební žánr preferuješ?

1) hip hop
2) rock
3) pop
4) metal
5) R&B
6) rap
7) techno
8) disco
9) punk
10) folk
11) country
12) jazz
13) blues
14) word music
15) ska
16) reggae

17) metal

18) jiný

	absolutní četnosti	relativní četnosti
rock	907	77,70 %
pop	695	59,60 %
metal	377	32,30 %
disko	367	31,40 %
punk	306	26,20 %
jazz	305	26,10 %
R&B	281	24,10 %
hip hop	276	23,70 %
jiný	248	21,30 %
reggae	246	21,10 %
ska	202	17,30 %
folk	187	16,00 %
blues	182	15,60 %
rap	181	15,50 %
country	130	11,10 %
techno	123	10,50 %
word music	96	8,20 %
celkem	5109	437,80 %

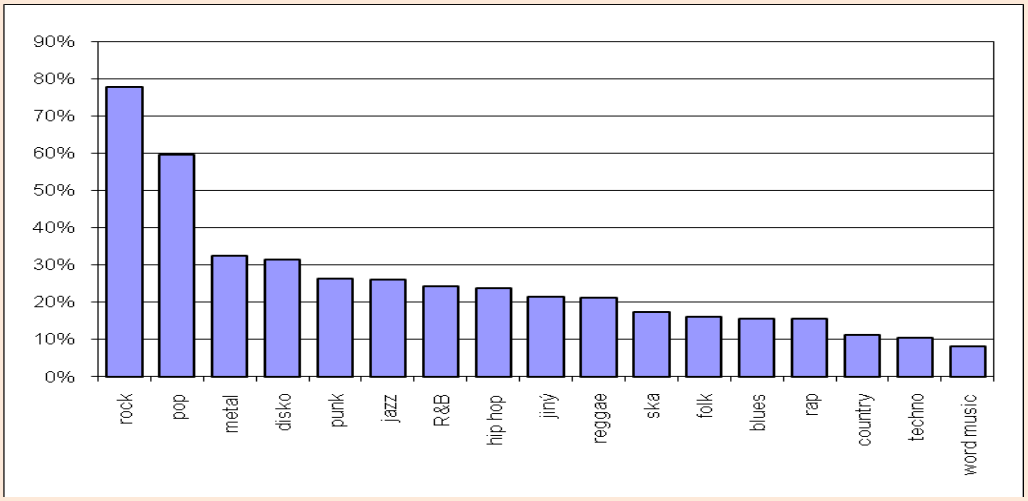

Nejoblíbenějším hudebním žánrem gymnazistů je rock (77,70 %) a pop (59,60 %), ostatní žánry za nimi podstatně zaostávají. Někteří studenti také uváděli další žánry, které v nabídce nebyly, jejich přehled je k dispozici v přílohách.

65. Máš nějakého oblíbeného interpreta vážné hudby?

1) ano (*Uveď 1 příklad):*.....

2) ne

Na oblíbeném interpretovi se studenti většinou neshodli, nejčastěji byl volen Pavarotti, který však byl uveden pouze devětkrát. Místy se tu projevila také neznalost studentů, kdy se mezi interprety vážné hudby objevil např. Bieber nebo Händel. Přehled odpovědí studentů je uveden v příloze.

66. Máš nějakého oblíbeného skladatele vážné hudby?

1) ano (*Uveď 1 příklad):*.....

2) ne

Nejoblíbenějšími skladateli vážné hudby jsou mezi studenty Mozart (81 výskytů), Bach (54 výskytů) a Beethoven (43). Protože však byli nejčastěji voleni celosvětově nejznámější skladatelé, objevují jsou na místě pochybnosti, zda studenti nepsali místo svých oblíbených skladatelů ty, kteří je napadli jako první. Všechny volné odpovědi naleznete v příloze.

67. Máš nějakého oblíbeného interpreta populární hudby?

1) ano (*Uveď 1 příklad):*.....

2) ne

Respondenti uvedli opravdu velké množství interpretů, ale málokdy se shodli na stejném, následující tabulka uvádí pouze ty, kteří byli zvoleni více než desetkrát. Kompletní přehled oblíbených interpretů populární hudby je umístěn v příloze.

Green Day	17
Klus Tomáš	21
Lady Gaga	14
Lavigne Avril	11
Linkin Park	23
Nightwish	14
Pink	17
Rihanna	16

68. Máš nějakého oblíbeného skladatele populární hudby?

1) ano (*Uveď 1 příklad):*.....

2) ne

Studentům splývá do jednoho osoba skladatele a interpreta populární hudby, což se v případě vážné hudby obvykle nedělo. Někteří interpreti jsou sice současně autory hudby, kterou zpívají (např. Nohavica, Klus), u jiných tomu tak však není. Volby studentů se příliš neshodovaly, více než desetkrát byli voleni pouze Klus (25 voleb) a Svoboda (17 voleb). Přehled všech odpovědí studentů naleznete v příloze.

Následující tabulka a graf shrnují výsledky otázek č. 65-68.

	absolutní četnosti		relativní četnosti	
	ano	ne	ano	ne
oblíbený interpret vážné hudby	127	1033	10,90 %	89,10 %
oblíbený skladatel vážné hudby	424	738	36,50 %	63,50 %
oblíbený interpret populární hudby	675	481	58,40 %	41,60 %
oblíbený skladatel populární hudby	354	780	31,20 %	68,80 %

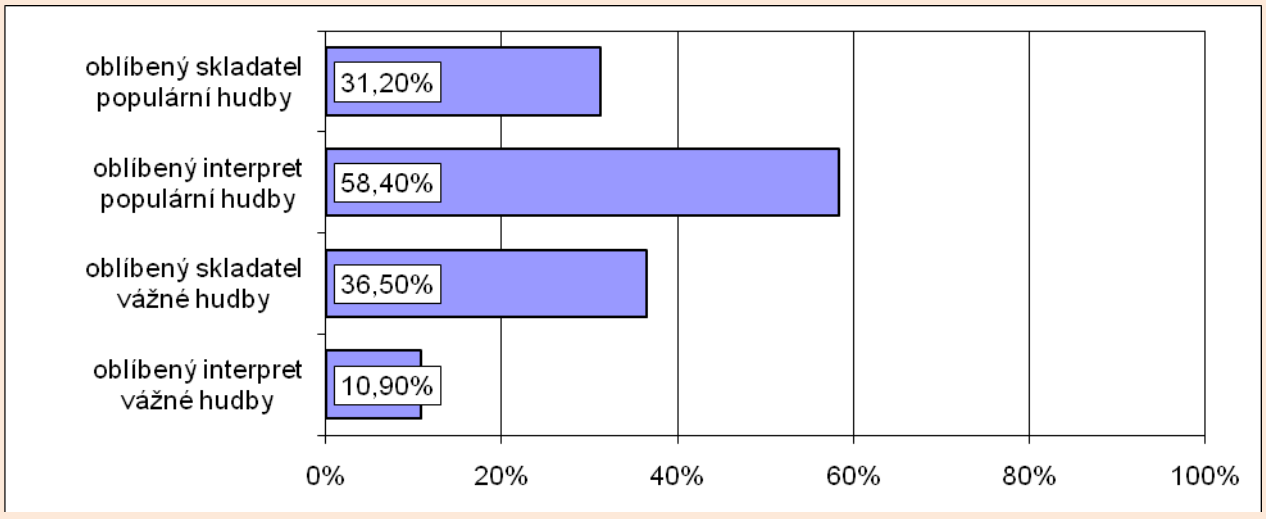

Oblíbeného interpreta populární hudby má 58,40 %, což je výsledek celkem překvapivý, vzhledem k tomu, kolik času studenti poslechu hudby věnují. Proto by se zdálo pravděpodobné, že budou mít své oblíbené interprety. Tak malý podíl těch, kteří mají

oblíbeného interpreta, může být dán tím, že gymnazistům se mohl zdát obtížný požadavek volit pouze 1 příklad, a tak možná neuvedli žádného.

Zajímavé však je, že téměř třetina respondentů uvedla, že má svého oblíbeného skladatele populární hudby, protože tito skladatelé často zůstávají neznámí. Studentům však mnohdy splývají v jedno interpreti se sklateli, ať již tito lidé hrají vlastní skladby či ne.

69. Navštěvuješ koncerty?

1) ano
2) ne

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	894	76,00 %
ne	283	24,00 %
celkem	1177	100,00 %

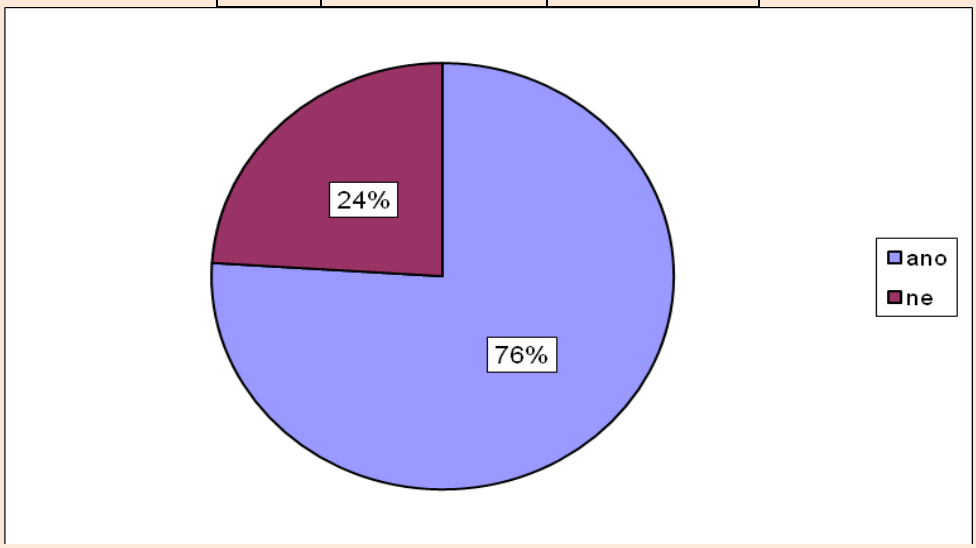

Více než tři čtvrtiny studentů navštěvují koncerty, častěji se však pro koncerty rozhodují dívky, mezi nimi koncerty navštěvuje téměř 80 %, chlapci se tomuto věnují méně, přesto však je výrazně více těch, kteří na koncerty chodí.

		ano	ne	celkem
chlapec	absolutní četnosti	299	121	420
	relativní četnosti	71,20 %	28,80 %	100,00 %
dívka	absolutní četnosti	579	158	737
	relativní četnosti	78,60 %	21,40 %	100,00 %

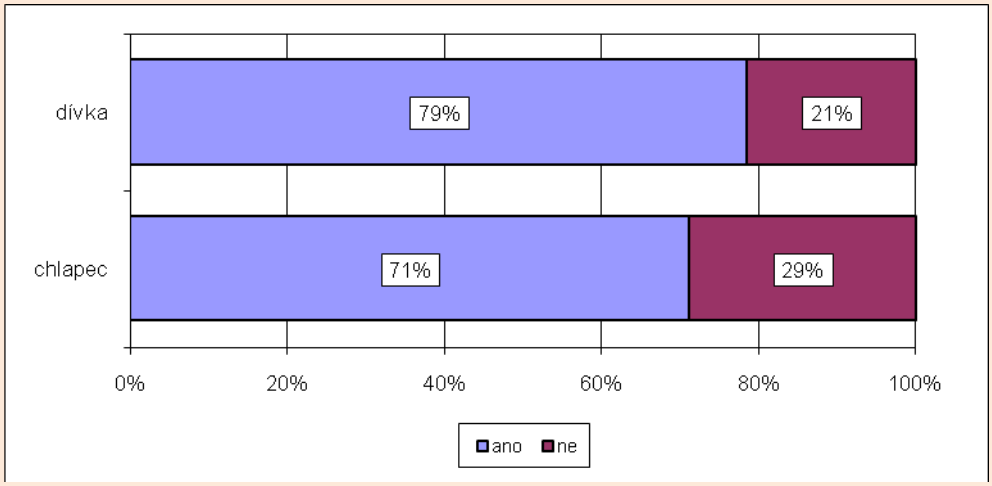

Studenti, jež na koncerty chodí, měli odpovědět ještě na doplňující otázky, které měly přiblížit způsob výběru koncertů. Studenti také měli uvést koncert, který navštívili naposledy, aby tak dokázali, že na koncerty skutečně chodí.

70. Jaké koncerty navštěvuješ? *Můžeš zvolit více možností.*

1) navštěvuji <u>pouze</u> koncerty populární hudby, navštěvuji je
    1) několikrát měsíčně
    2) několikrát ročně
    3) pouze výjimečně
2) navštěvuji pouze koncerty vážné hudby, navštěvuji je
    1) několikrát měsíčně
    2) několikrát ročně
    3) pouze výjimečně
3) navštěvuji jakékoli koncerty, navštěvuji je
    1) několikrát měsíčně
    2) několikrát ročně
    3) pouze výjimečně

	absolutní četnosti	relativní četnosti
pouze populární hudby	305	34,30 %
pouze vážné hudby	32	3,60 %
jakékoliv	552	62,10 %
celkem	889	100,00 %

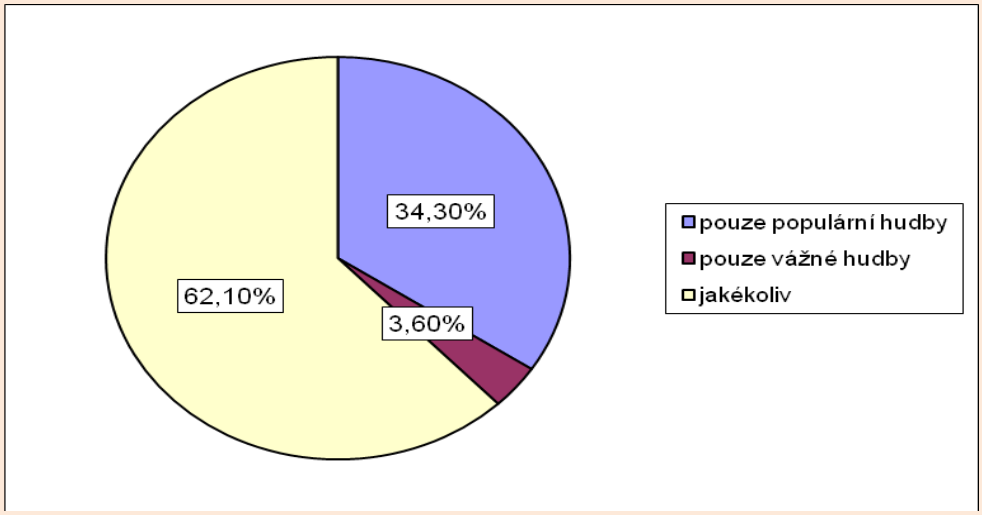

Podle očekávání, uvedla největší část studentů, jež navštěvují koncerty, že to mohou být koncerty jakékoliv, což naznačuje, že se nestaví a priori proti vážné hudbě, nýbrž jsou ochotni přemýšlet, zda jim daný program může být něčím zajímavým či přínosným. Třetina studentů pak dává přednost pouze populární hudbě, studentů, kteří volí výhradně hudbu artificiální, je však jen velmi malé množství. Vzhledem k převažující ochotě uvažovat o „jakémkoliv" koncertu je však výsledek této otázky potěšující.

	absolutní četnosti				relativní četnosti			
	několikrát měsíčně	několikrát ročně	pouze výjimečně	celkem	několikrát měsíčně	několikrát ročně	pouze výjimečné	celkem
pouze populární hudby	29	135	138	302	9,60 %	44,70 %	45,70 %	100,00 %
pouze vážné hudby	7	17	8	32	21,90 %	53,10 %	25,00 %	100,00 %
jakékoliv	86	328	136	550	15,60 %	59,60 %	24,70 %	100,00 %

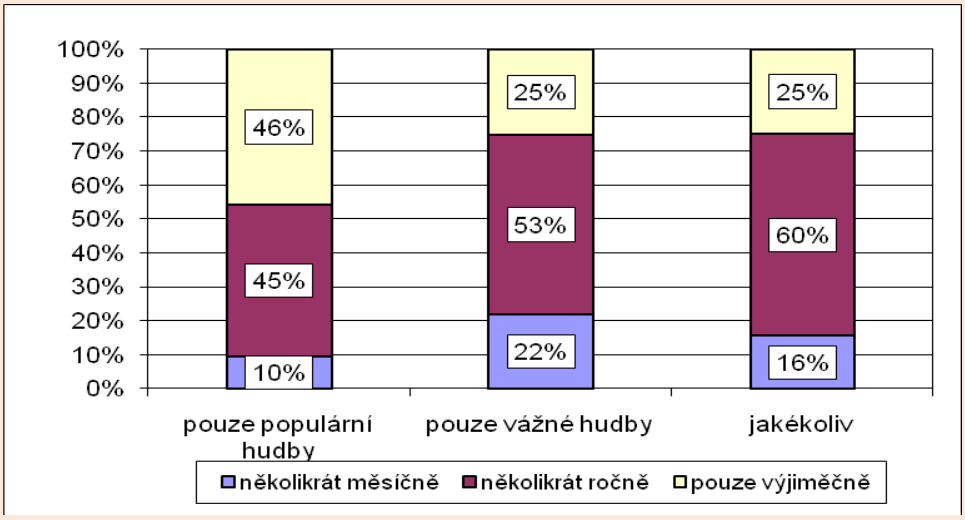

Koncerty studenti nejčastěji navštěvují několikrát ročně, je však zajímavé, že v případě populární hudby uvedli respondenti téměř stejně často odpověď „několikrát ročně“ jako odpověď „několikrát měsíčně“. U zbývajících možností již výrazně převažovala odpověď „několikrát ročně“. Další zajímavou skutečností je, že respondenti, kteří navštěvují pouze koncerty vážné hudby, uváděli častěji než ostatní, že koncerty navštěvují několikrát měsíčně. Tato skutečnost může být dána jednak cenovou náročností některých koncertů především zahraničních hvězd populární hudby, ale také větší zaměřeností na danou hudbu u posluchačů vážné hudby, může však existovat také řada jiných důvodů.

71. Na jakém koncertě jsi byl naposledy a kdy to bylo?

Řada odpovídajících byla skutečně schopna uvést koncert, který naposledy navštívili. Vzhledem k tomu, že se jednalo o otázku spíše kontrolního charakteru, nejsou odpovědi příliš důležité. Obvykle se respondenti ve výběru koncertů málo shodovali, častěji se objevila návštěva Majálesu, absolventských koncertů. Někteří dotázaní neuvedli konkrétní odpověď, pouze sdělili, že šlo např. o hudbu vážnou nebo místo konání koncertu (např. ve škole v aule). Kompletní seznam odpovědí najdete v příloze, údaje jsou ponechány v takové podobě, jak je zapsali respondenti.

72. Jak si vybíráš koncerty? *(Můžeš zvolit více možností)*

1) vybírají je rodiče
2) radí mi kamarádi
3) rozhoduji se sám podle svého vkusu
4) jiné

	absolutní četnosti	relativní četnosti
vybírají je rodiče	69	6,10 %
radí mi kamarádi	226	19,90 %
rozhoduji se sám podle svého vkusu	782	69,00 %
jiné	57	5,00 %
celkem		100,00 %

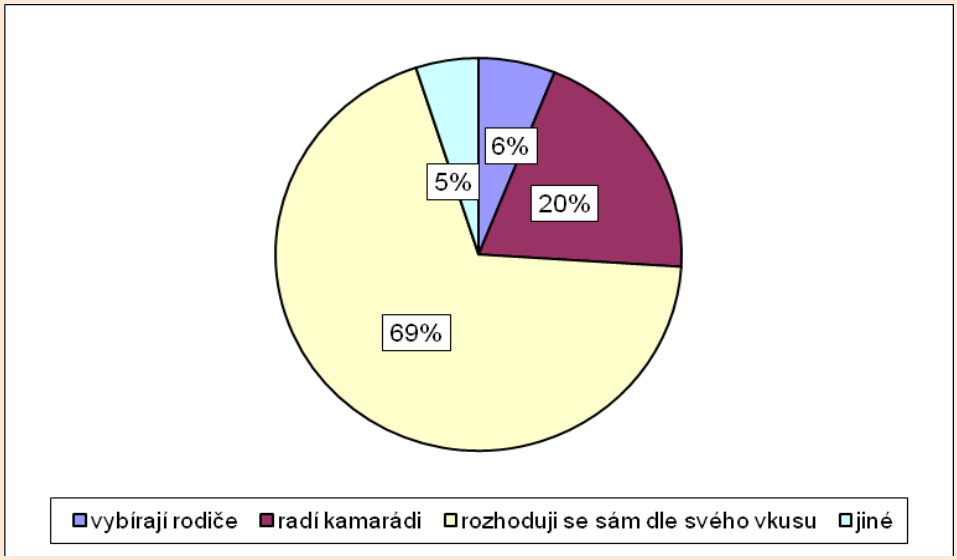

Nejčastěji si respondenti vybírají koncerty sami podle svého vkusu, uvedlo to 69% z nich, téměř 20% z nich se pak orientuje podle rad kamarádů. Tento výsledek odpovídá očekávání, studenti jsou sice v tomto věku ještě zpravidla finančně závislí na svých rodičích, nicméně již si v mnoha ohledech a situacích utvářejí vlastní názory. Je tak jen logické, že také při výběru kncertů spoléhají z velké míry sami na sebe. Někteří z dotázaných volili odpověď jiné, tito studenti si nechávají poradit od svých učitelů, také se rozhodují podle dostupnosti koncertů (cena, místo konání apod.) nebo hledají informace na internetu. Početní zastoupení jednotlivých odpovědí je mizivé, několik příkladů je uvedeno spíše pro zajímavost.

Nejoblíbenějším žánrem studentů je rock a pop, mezi interprety vážné hudby se neshodli na žádném, všechna uvedená jména se objevovala jen ojediněle, navíc se tu objevila i jména, jejichž nositelé nejsou interpreti vážné hudby. Nejoblíbenějšími skladateli jsou Mozart, Bach a Beethoven, je ale možné, že respondenti uváděli spíše než své oblíbené autory, skladatele nejznámější. Nejoblíbenějšími interprety populární hudby jsou Tomáš Klus, Linkin Park, Nightwish, Rihanna, Pink, Green Day, Avril Lavigne a Lady Gaga, ale ani tito interpreti se nevyskytovali často, nejvíc respondentů zvolilo Linkin Park, jedná se však o pouhých 23 výskytů. Nejoblíbenějšími skladateli populární hudby jsou Karel Svoboda a Tomáš Klus. V případě skladatelů populární hudby respondenti vždy nerozlišují, zda je daný umělec interpretem i skladatelem svých písní, nebo zda je pouze interpretem.

Oblíbeného interpreta populární hudby má více než polovina respondentů, oblíbeného skladatele vážné i populární hudby asi třetina respondentů, oblíbeného interpreta vážné hudby však pouze asi 10 % dotázaných.

Tři čtvrtiny respondentů navštěvuje koncerty a dívky se na ně vypravují o něco častěji. Nejčastěji studenti navštěvují jakékoliv koncerty, a to několikrát ročně. Svědčí to o tom, že respondenti jsou ochotni zamýšlet se nad konkrétním programem koncertu a neodmítají např. koncerty vážné hudby pouze ze zásady. Dvě třetiny odpovídajících uvádějí, že při výběru koncertů se orientují sami podle svého vkusu.

2.2.7 Ověření hypotéz

Studentským dotazníkem byla ověřována hypotéza č. 1, ostatní hypotézy byly pokryty dotazníkem pro učitele. K ověření hypotézy byly určeny otázky č. 19, 25, 35, 37, 38. Na otázku „Používáte ve výuce HV nahrávací zařízení?“ odpovědělo kladně pouze 8,90 %, což hypotézu potvrzuje. Na otázku „Používáte v HV nějakou audiovizuální techniku?“ však odpovědělo kladně 88,20% dotázaných, což první hypotézu vyvrací. V otázce č. 33 se prokázalo, že 80,50 % studentů nikdy neslyšelo o hudebních softwarech z nabídky, toto hypotézu potvrzuje. Podle otázky č. 35 mělo možnost pracovat s některým z nabídnutých programů jen 11, 94 % ze všech zúčastněných respondentů, čímž se hypotéza potvrzuje. Jiné, než nabídnuté programy, užívá ve výuce 0,59 % dotázaných, proto otázka 37, která toto zjišťovala, opět potvrzuje 1. hypotézu. Užívání internetu ve výuce uvádí 42,10 % respondentů, nevyužívá jej 57,90 % dotázaných. Můžeme tedy říci, že otázka č. 38, která se tomuto věnovala, hypotézu spíše potvrzuje, avšak ne zcela přesvědčivě. Lze tedy konstatovat, že hypotéza č. 1 byla odpověďmi studentů spíše potvrzena.

2.2.8 Typický student hudební výchovy na gymnáziu

Typický student se domnívá, že HV je méně důležitá než některé jiné předměty a myslí si, že stejný názor zastávají také jeho rodiče. V HV získává dostatečné informace, vyučování HV má smysl, považuje tento předmět za užitečný, ale domnívá se, že HV neovlivnila jeho vztah k hudbě.

V HV jej nejvíce baví zpěv. Ve vyučovací hodině HV, kterou navštěvuje, je věnováno více než 30 minut hudebním aktivitám, 5-10 minut poslechu vážné hudby, 0-5 minut poslechu populární hudby, nelze však řici, kolik minut z vyučování zabírá teoretické probírání nového učiva, rozdíly ve volbách jednotlivých odpovědí, jsou příliš malé. Populární hudbu v HV spíše probírají a student je rozhodně přesvědčen, že v HV by se měli věnovat jak hudbě populární, tak hudbě vážné. Ve výuce HV převládá zpěv. Lidové písně pokládá student za vhodnou součást výuky HV.

Na škole, kterou student navštěvuje, se nachází hudebna a HV bývá skutečně vyučována v této odborné učebně. Z vybavení učebny se student nejčastěji setkává s CD a DVD přehrávačem, televizí, obrázky hudebních skladatelů a hudebních nástrojů, přičemž nejčastěji používaným zařízením je CD přehrávač, z dalšího vybavení by v učebně uvítal interaktivní tabuli. Ve výuce není používáno nahrávací zařízení. Při výuce jsou používány učebnice (ale převaha této volby není přesvědčivá). Ve vyučování používají audiovizuální techniku, nejčastěji CD a DVD přehrávač, a student si myslí, že audiovizuální technika je využívána dostatečně, současně se domnívá, že mu pomáhá při učení. V jiných předmětech je audiovizuální technika také využívána, a to více než v HV, nejčastěji je v jiných předmětech užíváno projekční zařízení, počítač a interaktivní tabule, a student si myslí, že i v jiných předmětech mu audiovizuální technika pomáhá při učení. Student neslyšel o hudebních programech, na které byl dotazován, nesetkává se ani s jinými, které v nabídce nebyly. Internet v jejich výuce spíše nepoužívají, zde však převaha této volby není přesvědčivá (internet nepoužívá ve výuce 57,90 % a používá 42,10 % respondentů). Z hudebních nástrojů ve výuce užívají nejčastěji klavír a nástroje Orffova instrumentáře a ve výuce mu žádné nástroje nechybí. Vyučující užívá ve výuce nejčastěji klavír, klavír je také nástrojem, na který učitelé na gymnáziích hrají. Studenti nejčastěji používají nástroje Orffova instrumentáře a také klavír.

Student má hudbu rád, jeho vztah k hudbě ovlivnila nejvíce rodina, zatímco jeho hudební vkus ovlivnili nejvíce kamarádi. Studentův vztah k hudbě HV spíše neovlivnila (převaha této volby není však přesvědčivá). Student si nedovede představit život bez hudby. Nejčastější hudební aktivitou studenta je poslech hudby, zpěvu se student věnuje spíše denně, nepůsobí ve sboru, orchestru, skupině nebo taneční skupině, nenavštěvuje ZUŠ nebo učitele hudby, neskládá písně ani texty, hudbu poslouchá, a to denně, poslouchá ji záměrně i jako zvukovou kulisu, hudbu si nejčastěji pouští na **www.youtube.com** apod. nebo si ji stahuje z internetu. Nejoblíbenějšími žánry jsou rock a pop, nemá oblíbeného skladatele ani interpreta vážné hudby, spíše má oblíbeného interpreta populární hudby, ale nemá oblíbeného skladatele

populární hudby. Student navštěvuje jakékoliv koncerty, a to několikrát ročně, vybírá si je sám podle svého vkusu.

2.3 Komparace výsledků učitelů a studentů

Porovnávané výsledky učitelů a studentů jsou seřazeny do šesti okruhů: Postavení hudební výchovy na gymnáziu, Vybavení školy, Průběh hodin hudební výchovy, Moderní populární a lidová hudba, Výukové hudební softwary, Cíle hudební výchovy a vztah studentů k hudbě. Závěr z této kapitoly je pro všechny okruhy sdružený na konci textu.

Postavení hudební výchovy na gymnáziu

Učitelé: 13. Jaké je podle Vás v očích žáků postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?
Studenti: 1. Je podle tebe hudební výchova důležitá?

učitelé		studenti	
považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů	1 %	1,4 %	HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
považují ji za důležitý předmět	8 %	8 %	HV je důležitější než některé jiné předměty.
učitelé neměli středovou možnost	-----	26 %	HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
považují ji za méně důležitý předmět	54 %	53 %	HV je méně důležitá než některé jiné předměty.
považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů	37 %	9 %	Každý předmět je důležitější než HV.

Formulace odpovědí se v dotaznících lišily, studenti měli možnost odpovědi „nevím“ (2,5 %) a učitelé neměli k dispozici volbu střední hodnoty, přesto je zde porovnání výsledků velmi zajímavé. Naznačuje totiž, že studenti mají o HV výrazně lepší mínění, než si učitelé myslí. Výsledky jsou v první, druhé a čtvrté odpovědi téměř totožné, výrazně se však liší u odpovědi, kde je HV postavena nejníž na žebříčku předmětů. Volilo ji 9 % studentů, zatímco u učitelů to bylo 37 %. Učitelé sice měli k volbě o jednu možnost méně a v porovnání se studenty proto museli ostatní odpovědi volit více, projevilo se to však právě jen v krajní odpovědi, že studenti považují HV za jeden z nejméně důležitých předmětů. Nemožnost odpovědět středovou odpovědí tedy neměla na tento rozdíl u učitelů a studentů vliv.
Tak velký rozdíl samozřejmě může v první řadě vypovídat o tom, že studenti považují HV za důležitější, respektive méně nedůležitý předmět, než si učitelé myslí. Tento výsledek ale mohly ovlivnit také některé další faktory: Na straně studentů mohlo jít o částečnou stylizaci,

protože v tak velkém výzkumu věnovanému hudební výchově nechtěli hned v první odpovědi tento předmět prohlásit za nedůležitý. Na straně učitelů mohlo dojít ke smíšení dvou problémů - nekázně studentů a jejich mínění o předmětu. Poněkud větší nekázeň, která v hodinách HV oproti ostatním předmětům opravdu může být, nemusí být jen důsledkem malé prestiže předmětu v očích studentů, ale také jinou organizací výuky, ve které je těžší kázeň udržet.

Učitelé: 14. Jaké je podle Vás v očích rodičů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

Studenti: 2. Jak hodnotí důležitost hudební výchovy tvoji rodiče?

učitelé		studenti	
považují ji za důležitý předmět + považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů	5 % (1+4)	2 %	HV je důležitější než některé jiné předměty. HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
učitelé neměli středovou možnost	----	17 %	HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
považují ji za méně důležitý předmět + považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů	95 % (48+47)	55 %	HV je méně důležitá než některé jiné předměty. Každý předmět je důležitější než HV.

U tohoto porovnání jsou u učitelů sloučeny vždy dvě odpovědi, které odpovídají odpovědím studentů. Studenti měli opět ještě možnost odpovědi „nevím“, kterou zde volilo 27 % studentů.

Také o mínění rodičů mají učitelé negativnější představu než studenti. Výsledek však může být částečně ovlivněn tím, že učitelé neměli možnost středové volby a museli se proto rozhodnout pro kladné nebo záporné hodnocení. Většina se rozhodla pro záporné, což má sice svoji vypovídací hodnotu, ale v porovnání se studenty je již třeba vnímat volbu možnosti „považují ji za méně důležitý předmět“ jako částečně vynucenou (volilo ji 48 % učitelů). Z 95 % učitelů, kteří volili dvě negativní odpovědi, lze se studenty s jistotou srovnávat 47 % (tolik respondentů volilo odpověď „považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů“). Lze ovšem předpokládat, že vzhledem k zastoupení kladných odpovědí v porovnání s negativními by střední odpověď zvolilo méně respondentů než odpověď „považují ji za méně důležitý předmět“ a že je tedy mínění učitelů o názoru rodičů opravdu výrazně negativnější než mínění studentů.

Učitelé: 15. Setkal/a jste se někdy s názorem, že výuka HV na ZŠ je zbytečná a mohla by být zrušena? 15.a U koho?

Studenti: 4. Má vůbec vyučování HV smysl?

45 % učitelů uvedlo, že se někdy setkalo s názorem o zbytečnosti HV, a u studentů se s tímto názorem setkalo 45 % z nich, což je z celkového počtu respondentů 21 %. Ze studentů vyjádřilo tento názor v dotazníku 8 % („vyučování HV nemá smysl“), což znamená průměrně 1-2 studenti ve třídě. Pokud by se tedy učitelé ptali studentů na jejich názor na HV, byl by počet učitelů, kteří by se setkali s nepochopením významu HV podstatně vyšší.

Vybavení školy

Učitelé: 27. Je ve vaší škole hudebna?

Studenti: 14. Je ve vaší škole hudebna?

	učitelé	studenti
ano	83,5 %	92 %
ne	16,5 %	6 %
nevím	---------	3 %

Učitelé i studenti většinou uvedli, že mají k dispozici hudebnu. Tuto skutečnost ale uvádí častěji studenti než učitelé. Ti, kteří odpověděli, že hudebnu ve škole mají, odpovídali dále, zda v ní probíhá výuka HV:

Učitelé: 27a. Využíváte hudebnu pro Vaši výuku?

Studenti: 15. Vyučuje se ve vaší škole HV v hudebně?

učitelé		studenti	
ano, vždy + ano, někdy	100 %	98,5 %	ano
ne	0 %	1,5 %	ne

Studenti i učitelé, kteří mají ve škole k dispozici hudebnu, shodně uvedli, že se v ní HV vyučuje. 1,5 % studentů, kteří uvedli odpověď „ne“, tvoří pouze zanedbatelnou část odpovídajících. Stejný podsoubor odpovídal i na otázku o vybavení hudebny:

Učitelé: 27.c Jaké máte v hudebně technické vybavení? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Studenti: 16. Máte v učebně následující přístroje a vybavení? Zakroužkuj to, co v učebně máte. Můžeš zvolit více možností.

(Zde jsou již procenta počítána kvůli srovnatelnosti z celkového počtu respondentů.)

	učitelé	studenti
interaktivní tabule	3 %	11 %
projekční zařízení	27 %	43 %
počítač	36 %	46 %
DVD přehrávač	61 %	71 %
MP3 přehrávač	24 %	49 %
CD přehrávač	81 %	85 %
gramofon	41 %	31 %
magnetofon	54 %	35 %
videopřehrávač	53 %	66 %
televize	55 %	71 %
jiné	7 %	0,1 %

V případě této otázky se studenti a učitelé ne vždy shodli. Studenti uvádí častěji, že mají v hudebně interaktivní tabuli, projekční zařízení, počítač, DVD přehrávač, MP3 přehrávače, videopřehrávač a televizi, učitelé častěji uvedli gramofon, magnetofon a více využili možnosti „jiné“. Rozdíly v odpovědích jsou dány především tím, že učitelé a studenti nemuseli být ze stejných škol a tudíž se i vybavení liší. Druhým důvodem může být špatná informovanost o vybavení (spíše však na straně studentů).

Učitelé: 28. Jakou používáte ve výuce audiovizuální techniku? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Studenti: 26. Jakou používáte audiovizuální techniku? Můžeš zvolit více odpovědí.

V případě učitelů byla otázka určena všem respondentům, u studentů následovala otázka 17 i 26 po filtračních otázkách, proto na ně neodpovídali všichni.

(Zde jsou již procenta počítána kvůli srovnatelnosti z celkového počtu respondentů.)

	učitelé	studenti
interaktivní tabule	8 %	8 %
projekční zařízení	40 %	35 %
počítač	55 %	37 %
DVD přehrávač	73 %	50 %
MP3 přehrávač	30 %	29 %
CD přehrávač	89 %	71 %
gramofon	23 %	9 %
magnetofon	35 %	12 %
videopřehrávač	49 %	31 %
televize	43 %	12 %
jiné	0,1 %	----------

V otázce používaného vybavení se opět objevují odpovědi, na nichž se učitelé a studenti neshodli. Kromě interaktivní tabule, kterou užívá 8 % studentů i učitelů, uvedli všechna zařízení častěji učitelé. Je možné, že někteří studenti nerozuměli pojmu, a proto uvedli, že audiovizuální techniku nepoužívají, a tak se k otázce č. 26 vůbec nedostali.
Neshody mohou být na jedné straně způsobeny tím, že studenti nemají vždy přesnou představu o tom, jaký přístroj je užíván (např. pokud jsou přehrávače umístěny ve skříňce, těžko mohou studenti sledovat, co zrovna učitel zapnul), na druhé straně mohli učitelé uvádět více přístrojů, než skutečně užívají, aby působili odborněji.

Učitelé: 29. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?
Studenti: 19. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?

	učitelé	studenti
ano	19 %	9 %
ne	81 %	91 %

Většina učitelů i studentů se shodla, že nahrávací zařízení nepoužívají. Učitelé však uvedli, že je užívají častěji, než žáci. Tato skutečnost může být opět dána rozdílnými školami, na nichž působí, nebo snahou učitelů působit erudovaněji.

Učitelé: 29a. Jaké? (Můžete zvolit více odpovědí.)
Studenti: 20. Jaké nahrávací zařízení používáte? Můžeš zvolit více možností.

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti spočítána z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
počítač	----------	3%
digitální kamera	3%	2%
diktafon	4%	2%
magnetofon	0%	2%
videokamera	6%	2%
jiné	7%	2%
minidisk	4%	0%

Podle studentů používají k nahrávání nejčastěji počítač (tato možnost však učitelům nebyla nabídnuta), učitelé nejvíce volili možnost jiné. Učitelé opět uváděli všechny možnosti častěji, v některých případech i několikanásobně. Využití kteréhokoli z nabídnutých zařízení je však více než sporadické.

Učitelé: 29.b Jakým způsobem? (Můžete zvolit více odpovědí.)
Studenti: 21. Jakým způsobem nahrávací zařízení používáte? Můžeš zvolit více možností.

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti spočítána z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
pro natočení hotových prací studentů	10%	4%
pro potřeby reprezentace školy	5%	2%
při běžné výuce	4%	2%
Učitelé: pro potřeby sebereflexe studentů Studenti: vyučující nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit	15%	2%
jiné	----------	0%

V otázce využití nahrávacího zařízení je překvapivě velký rozdíl u možnosti sebereflexe studentů – učitelé tuto možnost volili nejčastěji (15%) a studenti zase, kromě možnosti „jiné“, nejméně často.

Učitelé: 30. Schází Vám nějaké technické vybavení při výuce? 30.a Jaké?
Studenti: 18. Jaké vybavení bys v hudebně uvítal/a? Můžeš zvolit více možností.

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti spočítána z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
jiné	7 %	0 %
videopřehrávač	----------	2 %
magnetofon	----------	3 %
CD přehrávač	----------	3 %
televize	----------	4 %
DVD přehrávač	13 %	8 %
MP3 přehrávač	9 %	9 %
gramofon	----------	14 %
počítač	31 %	16 %
projekční zařízení	30 %	17 %
kvalitní audiotechnika	19 %	----------
interaktivní tabule	25 %	39 %
mikrofon	24 %	----------
kvalitní keyboard	19 %	----------

Učitelé měli uvést, zda jim ve výuce nějaké vybavení chybí, konkrétní možnosti již byly nabídnuty pouze těm, kteří odpověděli kladně. Něco z vybavení chybí 63,54% respondentům, konkrétní vybavení už uváděli jen tito respondenti. Mezi studenty odpovídali na otázku pouze ti, kteří uvedli, že mají k dispozici hudebnu. Procenta jsou však převedena na celý soubor.
Učitelům a studentům nebyly nabídnuty totožné možnosti, proto můžeme srovnat jen několik položek, v tomto se však opět neshodují, výjimkou je pouze MP3 přehrávač, jehož absenci uvedlo shodně 9% studentů i učitelů. Důvodem může být to, že učitelé a studenti nebyli ze stejných škol, proto jejich HV a vybavení jsou také různé.

Učitelé: 31. Máte k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky pro žáky? + 31.b Používáte je ve výuce?

Studenti: 22. Používáte v hudební výchově učebnice?

	učitelé	studenti
ano	98 %	39 %
ne	2 %	61 %

Učitelům byla nejprve položena otázka, zda mají k dispozici zpěvníky a učebnice. Pouze ti, kteří odpověděli kladně, měli uvést, zda je používají. Studenti na otázku odpovídali všichni. Přesto je zarážející, jak moc se odpovědi učitelů a studentů liší. Je to dáno zřejmě tím, že otázka pro učitele zahrnuje i zpěvníky, pro HV nezbytné, ale otázka pro studenty pouze učebnice.

Učitelé: 32. Jaké hudební nástroje máte při výuce k dispozici? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Studenti: 41. Máte v HV následující hudební nástroje? Můžeš zvolit více možností.

	učitelé	studenti
klavír	96 %	91 %
nástroje Orffova instrumentáře	91 %	79 %
kytara	87 %	63 %
zvonkohra, xylofon, metalofon	68 %	52 %
zobcová flétna	71 %	49 %
bubny	40 %	48 %
keyboard	64 %	47 %
housle	9 %	27 %

Učitelé obecně uváděli více hudebních nástrojů, které mají k dispozici, což může být způsobeno tím, že studenti o všech nástrojích nemusejí vědět. Největší rozdíl je u kytary a zobcové flétny. Studenti naopak uvedli o něco častěji bubny a housle.

Učitel: 33. Chybí Vám nějaké hudební nástroje při výuce? 33.a Jaké (Můžete zvolit více odpovědí.)

Student: 42. Jaké nástroje vám ve výuce chybí? Můžeš zvolit více možností.

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti spočítána u učitelů z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
učitelé: nechybí studenti: žádné	54 %	55 %
bubny	24%	19 %
housle	----------	15 %
kytara	6%	15 %
jiné	12%	8 %
učitelé: kvalitní keyboard studenti: keyboard	20%	8 %
zobcová flétna	----------	6 %
zvonkohra, xylofon, metalofon	18%	5 %
učitelé: celý Orffův instrumentář studenti: nástroje Orffova instrumentáře	15%	3 %
klavír	3%	3 %

Zhruba stejnému počtu učitel i studentů při výuce žádné nástroje nechybí. Učitelům i studentům pak nejvíce chybí bubny. Učitelé kromě kytary volili všechny možnosti častěji než studenti, největší rozdíl je u zvonkohry, xylofonu a metalofonu a u drobných nástrojů Orffova instrumentáře, což může být dáno zčásti tím, že studenti tyto názvy dobře neznají. U studentů zvolilo více než 10% jen bubny, housle a kytaru a pouze kytara chyběla častěji studentům než učitelům.

Učitel: 34. Na jaké nástroje hrajete vy sama/sám při výuce? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Student: 24. Na jaký nástroj váš vyučující hraje? Můžeš zvolit více možností.

	učitelé	studenti
klavír	91 %	89 %
učitelé: ostatní nástroje Orffova instrumentáře	44 %	----------
kytara	53 %	31 %
keyboard	39 %	31 %
jiné	7 %	----------
zobcová flétna	40 %	35 %
housle	9 %	16 %
zvonkohra, xylofon, metalofon	31 %	----------
bubny	13 %	----------

Studenti a učitelé se poměrně shodli na tom, na jaký nástroj učitelé hrají. Větší rozdíl je pouze u kytary, kterou učitelé uváděli výrazně častěji. Malé rozdíly jsou navíc jistě dány i rozdílnými školami, z nichž pocházeli učitelé a studenti.

Učitel: 35. Jaké nástroje používají při výuce studenti? (Můžete zvolit více odpovědí.)

Student: 44. Které nástroje používáte ve vaší HV vy jako studenti? Můžeš zvolit více možností.

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti spočítána u studentů z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
klavír	72 % 3.-4.	44 % 2.
housle	22 % 8.	10 % 8.
kytara	81 % 2.	33 % 3.
zobcová flétna	72 % 3.-4.	23 % 4.
keyboard	44 % 6.	18 % 7.
zvonkohra, xylofon, metalofon	59 % 5.	22 % 5.
ostatní nástroje Orffova instrumentáře (dřívka, činelky, tamburína apod.)	90 % 1.	59 % 1.
bubny	38 % 7.	21 % 6.
jiné	15 %	----

Ve výsledcích je uveden nejprve relativní počet voleb v procentech a za ním umístění položky podle počtu voleb. Podle počtu procent učitelé volili více možností najednou než studenti, tedy podle učitelů obecně používají studenti při výuce více hudebních nástrojů (i třikrát) než uvádějí sami studenti. Například zastoupení klavíru a kytary, které je u učitelů překvapivě vysoké, je u studentů mnohem nižší. Tato disproporce v odpovědích učitelů a studentů může být částečně dána tím, že někteří učitelé učí i na tzv. nižším gymnáziu, kde se zřejmě s nástroji pracuje více než na tzv. vyšším gymnáziu, zatímco studenti byli pouze z tzv. vyššího gymnázia.

V relativním zastoupení jednotlivých nástrojů ve výuce se ale učitelé a studenti ve svých odpovědích shodli, pouze pořadí klavíru a kytary je opačné a stejně tak i keyboardu a bubnů, což je ovšem pouze drobná odchylka.

Průběh hodin hudební výchovy

Učitelé: 37. Kolik času z vyučovací hodiny typicky stráví žáci hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou)?

Studenti: 8. Kolik času z vyučovací hodiny průměrně strávíte hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybem)?

	učitelé	studenti
0 - 5 minut	1 %	9 %
5 - 10 minut	5 %	7 %
10 - 15 minut	12 %	13 %
15 - 20 minut	40 %	19 %
20 - 30 minut	27 %	22 %
více než 30 minut	14 %	31 %

U učitelů je nejvíce zastoupena možnost „15-20 minut“, u studentů „více než 30 minut“. Bylo by možné se domnívat, že u studentů došlo k zaměnění pojmu vyučovací hodina za pojem hodina HV, která má většinou časovou dotaci dvě vyučovací hodiny. To by alespoň částečně tento velký rozdíl vysvětlovalo, ovšem následující otázky dokládají, že tomu tak není (v nich již byly možnosti „více než 30 minut“ ani „20-30 minut“ zastoupeny vzhledem k ostatním možnostem méně nebo stejně). Navíc údaje studentů částečně potvrzuje i otázka č. 23 z dotazníku pro studenty, kde studenti uvedli zpěv jako činnost, která v jejich HV převládá (před hudební teorií a poslechem, což je potvrzeno v následujících otázkách). V tomto poměru jednotlivých aktivit ve vyučovací hodině se však studenti neshodli s učiteli, kteří mají podle průměrných hodnot jednotlivých aktivit na druhém místě poslech (vážnou i populární hudbu) a až na třetím místě hudební teorii (viz porovnání s následujícími otázkami). Přibližná průměrná délka hudebních aktivit u učitelů je 21 minut a u studentů 23 minut, což je jen velmi malý rozdíl.

Učitelé: 38. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

Studenti: 9. Kolik času průměrně věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

	učitelé	studenti
0 - 5 minut	10 %	36 %
5 - 10 minut	40 %	44 %
10 - 15 minut	31 %	14 %
15 - 20 minut	11 %	3 %
20 - 30 minut	6 %	1 %
více než 30 minut	1 %	1 %

U času věnovanému poslechu vážné hudby uváděli učitelé i studenti nejvíce možnost „5-10 minut“, avšak na druhém místě je u učitelů možnost „10-15 minut“, zatímco u studentů „0-5 minut“. Tento rozdíl je i u průměrných hodnot - u učitelů je přibližný průměr 11 minut a u studentů 7 minut.

Učitelé: 39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

Studenti: 10. Kolik času průměrně věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

	učitelé	studenti
0 - 5 minut	30 %	53 %
5 - 10 minut	33 %	27 %
10 - 15 minut	24 %	13 %
15 - 20 minut	10 %	4 %
20 - 30 minut	2 %	2 %
více než 30 minut	0 %	1 %

Učitelé volili nejčastěji možnost „5-10 minut“ a na druhém místě „0-5 minut“, studenti mají pořadí prvních dvou možností opačné. Celkově se studenti kloní více k nižší časové dotaci pro poslech populární hudby, přibližná průměrná hodnota je u učitelů 8,5 minuty a u studentů 6,5 minuty. Oba druhy poslechu tak studenti podhodnotili, nebo učitelé nadhodnotili.

Učitelé: 39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině teoretickému výkladu?

Studenti: 11. Kolik času průměrně věnuje vyučující při jedné vyučovací hodině HV teoretickému probírání nové látky?

	učitelé	studenti
0 - 5 minut	2 %	10 %
5 - 10 minut	27 %	17 %
10 - 15 minut	43 %	20 %
15 - 20 minut	24 %	17 %
20 - 30 minut	3 %	17 %
více než 30 minut	1 %	20 %

Učitelé uváděli nejčastěji délku teoretického výkladu „10-15 minut“, odpovědi studentů byly vyrovnané ve více možnostech. Největší rozdíl je u možnosti „více než 30 minut“, kterou volilo 1 % učitelů a 20 % studentů. Studenti však volili více i nejnižší možnost „0-5 minut“. V této otázce je největší rozdíl v průměru učitelů - 13 minut a studentů - 19 minut.

Z průměrných odpovědí učitelů a studentů byly sestaveny grafy přibližného složení vyučovací hodiny HV. Na nich je dobře vidět, že z hlediska průměrných hodnot se učitelé a studenti liší více v poslechu vážné hudby a teoretickém výkladu, zatímco u hudebních aktivit a poslechu populární hudby se poměrně shodli:

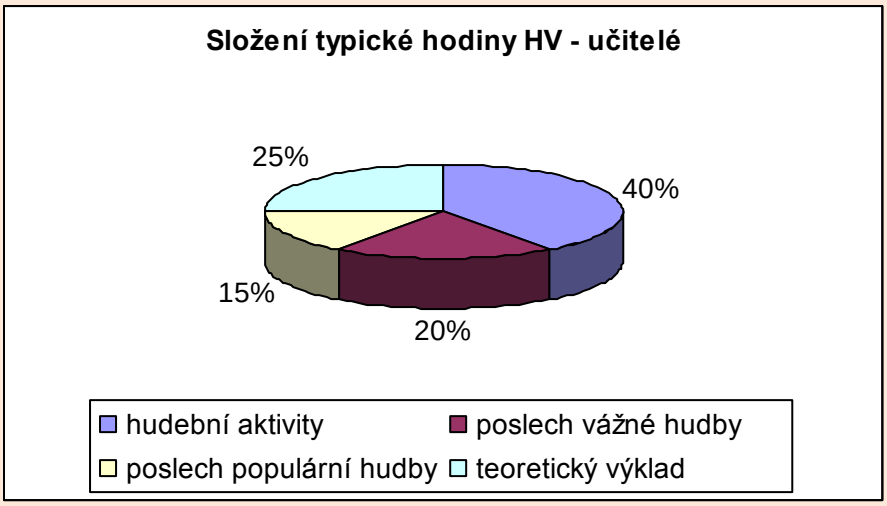

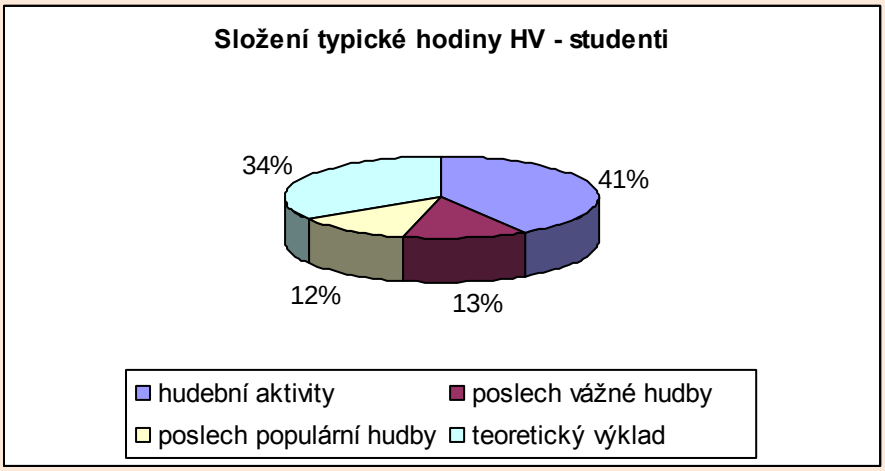

Moderní populární a lidová hudba

Učitelé: 42. Vyučujete v rámci HV i moderní populární hudbu?

Studenti: 12. Probíráte v HV populární hudbu?

	učitelé	studenti
ano	93 %	59 %
ne	7 %	41 %

Učitelé uvedli výuku moderní populární hudby v 93 %, zatímco studenti pouze v 59 %. Tento rozdíl je zřejmě zčásti způsoben odlišným chápáním pojmu (moderní) populární hudba, který studenti vnímají spíše jako aktuální hudební produkci, zatímco učitelé jako celou větev hudby se svou historií a vývojem zakončeným právě aktuální hudební produkcí. Dalším možným

vysvětlením je rozdílné chápání „výuky“ neboli „probírání“ populární hudby. Učitelé totiž ve svém dotazníku uvedli, že nejčastěji „vyučují“ moderní populární hudbu formou zpěvu populárních písní, poslechu a referátů studentů, až poté následovala forma výkladu. Studenti první dvě, možná i tři formy výuky nemusejí vnímat jako „probírání“ a pod tímto pojmem si představují právě výklad (který uvedlo 67 % učitelů).

Jaký je názor učitelů a studentů na zastoupení vážné a populární hudby ve výuce HV, porovnávaly následující otázky:

Učitelé: 41. Očíslujte hudební žánry podle jejich zastoupení ve Vaší výuce (1 - nejvíce zastoupený, 4 - nejméně zastoupený).

Studenti: 13. Měla by se v hudební výchově probírat vážná i populární hudba?

učitelé	
populární hudba	průměrné hodnocení 2,3
vážná hudba	průměrné hodnocení 1,4

Názor učitel je zřejmý z jejich výuky. V otázce měli očíslovat (oznámkovat od 1 do 4) zastoupení žánrů ve své výuce (vážná, lidová, jazzová a populární hudba), kdy čím nižší číslo, tím lepší hodnocení. Vážnou hudbu hodnotili respondenti nejčastěji známkou 1, tedy jako nejvíce zastoupenou ve výuce, a populární hudbu známkou 2, tedy hned za vážnou hudbou. Průměrné hodnocení vážné hudby bylo 1,4 a populární hudby 2,3. V otázce 42 uvedlo pouze 7 % učitelů, že populární hudbu nevyučuje. Tyto dva žánry hudby jsou tedy u respondentů zastoupeny ve výuce nejvíce a mají v ní své pevné místo.

Studenti měli vyjádřit názor, zda se má v HV probírat vážná i populární hudba:

studenti	
V hudební výchově bychom měli probírat pouze vážnou hudbu.	6 %
V hudební výchově bychom se měli věnovat pouze populární hudbě.	7 %
V hudební výchově bychom se měli věnovat vážné i populární hudbě.	88 %

Většina studentů (88 %) si myslí, že v HV by se měly probírat oba druhy hudby. Populární hudbu by vynechalo 6 % studentů. I u studentů mají tedy vážná i populární hudba pevné místo a výsledky lze v porovnání s učiteli označit za podobné.

Učitelé: 44. Myslíte si, že lidové písně jsou vhodnou součástí současné výuky HV?

Studenti: 45. Jsou lidové písně vhodnou součástí výuky hudební výchovy?

	učitelé	studenti
ano	91 %	91 %
ne	9 %	9 %

V této otázce se učitelé a studenti absolutně shodli, 91 % z obou skupin považuje lidové písně za vhodnou součást výuky HV.

9 % učitelů a studentů, kteří si myslí, že lidové písně nejsou v HV vhodné, měli napsat, čím by je ve výuce nahradili.

Učitelé: 44.a Čím byste lidové písně ve výuce nahradil/a?

Studenti: 46. Čím bys je nahradil?

Učitelé i studenti uváděli jako náhradu lidových písní nejčastěji populární písně. Učitelé však často dodávali, že je to kvůli přání studentů, protože sami mají lidové písně rádi.

Výukové hudební softwary

Učitelé: 48. Slyšel/a jste někdy o výukových hudebních softwarech?

Studenti: 33. Slyšel/a jsi někdy o některém z následujících hudebních počítačových programů? (následují vyjmenované výukové hudební softwary)

	učitelé	studenti
ano	74 %	19,5 %
ne	26 %	80,5 %

Učitelé mnohem více volili odpověď „ano“. Studenti se totiž s výukovými hudebními softwary setkávají především, a možná téměř výhradně ve škole (případně na základní umělecké škole), a proto je jejich obeznámenost s těmito programy nižší než u učitelů. Vysoké procento u učitelů však může být dáno také tím, že v otázce měli obecněji formulované „výukové hudební softwary“, což vlastně znamená, že volili „ano“, pokud vědí, že takové programy existují, a přitom s nimi nemuseli nikdy přijít do styku. To, že v praxi učitelé výukové hudební softwary téměř neznají, ukázala také další otázka v jejich dotazníku,

kde pouze 6 % z nich odpovědělo, že s těmito programy přímou zkušenost. Studenti naopak měli v otázce vyjmenované konkrétní programy a neměli uvedeno, že se jedná o výukové hudební softwary, proto museli pro odpověď „ano“ znát již některý z nich.

Učitelé: 49. Používáte některý výukový hudební software ve výuce?

Studenti: 35. Měl jsi někdy možnost s některým tímto programem pracovat?

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti u studentů spočítána z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
ano	6 %	7 %
ne	94 %	12 % (+ 80,5 % z předchozí otázky)

Ve výuce používá výukový hudební software 6 % učitelů. 7 % studentů uvedlo, že mělo možnost pracovat s výukovým hudebním softwarem, z velké většiny se zřejmě jedná o zkušenost ze školy, případně základní umělecké školy. Výsledky učitelů a studentů tedy vzájemně odpovídají.

Učitelé a studenti, kteří odpověděli na otázku „ano“, dále upřesňovali konkrétní program:

Učitelé: 49.b Vyznačte (který výukový software používáte ve výuce):

Studenti: 36. Uveď, se kterým programem jsi měl/a možnost pracovat:

(procenta jsou kvůli srovnatelnosti spočítána u učitelů i studentů z celkového počtu respondentů)

	učitelé	studenti
Midimaster RhythmusTrainer	1 %	1,5 %
Midimaster ScoreTrainer	0 %	0,8 %
EarMaster	1 %	1 %
Sibelius Auralia	2 %	3,6 %
Compass	0 %	0,5 %
Musition	0 %	0,6 %
Instruments	0 %	1,3 %

Tyto výsledky napovídají, že studenti měli možnost setkat se s hudebními výukovými softwary i mimo školní výuku, protože uvádějí softwary, které učitelé neuvedli. Je však možné, že se pouze jedná o rozdíl způsobený tím, že učitelé a studenti byli z jiných škol. Protože jsou však oba podsoubory velmi malé a tedy již ztrácejí reprezentativnost (u učitelů

odpovídalo na tuto podotázku pouze 6 % respondentů a u studentů 7 % respondentů), je také možné, že rozvrstvení odpovědí je částečně náhodné.

Cíle hudební výchovy a vztah studentů k hudbě

Ve výsledcích studentů lze najít také zajímavé informace, které se vážou k otázce pro učitele „Jaký je podle Vás cíl HV“? Na druhém místě učitelé uváděli vytváření vztahu k hudbě (za rozvojem tvořivosti a vlastním aktivním muzicírováním studentů), na čtvrtém místě pak mimo jiné také kultivaci hudebního vkusu studentů. Prostřednictvím dotazníku studentů lze získat zpětnou vazbu, zda se učitelům daří tyto cíle plnit a zda jsou vůbec potřebné. Studenti měli v dotazníku odpovědět, jaký je jejich vztah k hudbě, zda si dokáží představit život bez hudby, kdo nebo co ovlivnilo jejich vztah k hudbě a kdo nebo co ovlivnilo jejich hudební vkus.

Studenti: 47. Jaký je tvůj vztah k hudbě?

	absolutní četnosti	relativní četnosti
hudbu mám rád(a)	1146	98 %
hudbu nemám rád(a)	3	0,30 %
nedokážu posoudit	22	2 %
celkem	1171	100 %

98 % studentů uvedlo, že hudbu má rádo. To spíše než na velmi úspěšné působení hudební výchovy ukazuje na fakt, že lidé mají hudbu rádi „od přírody“, tedy že velké většině z nich zpříjemňuje život a vyvolává v nich kladné emoce. Pokud mají učitelé za cíl vytvořit u studentů vztah k hudbě (hudbě obecně, vztah k artificiální hudbě uvedlo jen málo učitelů), případně ho posílit, jedná se zde o klamný cíl, protože vztah k hudbě již studenti mají. Dalším ukazatelem pozitivního vztahu k hudbě je fakt, že lidé ji vnímají jako nutnou součást svého života (tento stav také uvedlo několik učitelů jako cíl HV):

Studenti: 56. Dovedeš si představit život bez hudby?

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	41	4 %
ne	1050	89 %
nevím	92	8 %
celkem	1183	100 %

89 % studentů uvedlo, že si nedovede život bez hudby představit, a pouze 3,5 % studentů si ho představit umí. Tento výsledek tedy opět ukázal, že nepostradatelnost hudby je převládající stav a nemusí být tedy považován za jeden z nejdůležitějších cílů HV (pokud se tedy nejedná o artificiální hudbu).

Studenti: 50. Ovlivnila HV tvůj vztah k hudbě?

	absolutní četnosti	relativní četnosti
ano	464	40 %
ne	519	44 %
nevím	187	16 %
celkem	1170	100 %

V přímé otázce na vliv hudební výchovy na vztah k hudbě odpověděla větší část studentů, že hudební výchova jejich vztah k hudbě neovlivnila (44 %), a menší část, že ano (40 %). V jiné otázce ale studenti ukázali, že tento vliv není silný, naopak mezi nabízenými možnostmi byl vliv hudební výchovy hodnocen jako nejslabší:

Studenti: 48. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj vztah k hudbě? Seřaď nabídnuté možnosti od té, která tě ovlivnila nejvíce, k té, která tě ovlivnila nejméně. Vedle možností napiš pořadí.

(tabulka je sestavena na základě tří prvních voleb, které respondenti učinili)

	absolutní četnosti	relativní četnosti
rodina	609	20 %
kamarádi	517	17 %
ZUŠ	404	14 %
internet	384	13 %
rádio	367	12 %
televize	247	8 %
HV	237	8 %
škola	217	7 %
celkem		100 %

Také v otázce, kde měli studenti uvést, co mělo vliv na jejich hudební vkus, skončila HV až na posledním místě.

Studenti: 49. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj hudební vkus? Seřaď nabídnuté možnosti od té, která tě ovlivnila nejvíce, k té, která tě ovlivnila nejméně. Vedle možností napiš pořadí.

	absolutní četnosti	relativní četnosti
kamarádi	635	22 %
internet	566	19 %
rádio	526	18 %
rodina	432	15 %
televize	326	11 %
ZUŠ	203	7 %
škola	121	4 %
HV	106	4 %
celkem		100 %

Zdá se tedy, že studenti vnímají přínos hudební výchovy pro své hudební směřování jako velmi malý až zanedbatelný. Pozitivní je ale zjištění, že téměř všichni studenti mají rádi hudbu a že je hudba nepostradatelnou součástí jejich života. Pro učitele a jejich cíle ve výuce hudební výchovy z toho vyplývá, že u studentů nemusí vztah k hudbě budovat, ale měli by se více zaměřit na to, aby studenty opravdu zaujali a aby studenti přijali alespoň část hudebního světa učitelů za svůj vlastní.

Učitelé hodnotí prestiž hudební výchovy mezi ostatními předměty v očích studentů jako menší než udávají sami studenti, totéž platí také o vnímání postavení hudební výchovy

v očích rodičů. 8 % studentů si myslí, že je hudební výchova zbytečná, ale z učitelů se s tímto názorem u studentů setkalo pouze 21 %.

Učitelé i studenti se shodli, že ve velké většině mají k dispozici hudebnu a v ní také vždy probíhá výuka hudební výchovy. Na technickém vybavení hudebny se učitelé se studenty neshodli, učitelé uváděli častěji než studenti starší typy techniky, zatímco studenti uváděli více moderní přístroje. V otázce o používané audiovizuální technice uváděli učitelé všechny přístroje více, někdy i několikanásobně. Většina studentů i učitelů uvedla, že ve výuce nepoužívá nahrávací zařízení, i když učitelé jeho užívání uváděli častěji, stejně jako následně uváděli více konkrétních nahrávacích zařízení. Ve využití těchto nahrávacích zařízení ve výuce se studenti s učiteli moc neshodli, učitelé uváděli všechny možnosti použití více, největší rozdíl byl u nahrávek pro sebereflexi studentů. Z vybavení, které nemají, by učitelé chtěli více než studenti počítač a projekční zařízení, studenti by zase častěji chtěli interaktivní tabuli.

Učitelé uváděli více hudebních nástrojů, které mají při výuce k dispozici, ale také více hudebních nástrojů, které jim ve výuce schází. Kromě houslí uváděli učitelé také více hudebních nástrojů, na které oni sami ve výuce hrají. Často i několikanásobně více uváděli učitelé nástroje, na které hrají ve výuce studenti, i když na relativním zastoupení nástrojů ve výuce se se studenty shodli.

V zastoupení jednotlivých aktivit ve výuce hudební výchovy se celkově studenti a učitelé poměrně shodli. Studenti uváděli o něco větší časovou dotaci u hudebních aktivit a teoretického výkladu, učitelé naopak u poslechu vážné hudby a poslechu populární hudby.

Velký rozdíl je mezi výsledky učitelů a studentů v otázce, zda v hudební výchově vyučují/probírají moderní populární hudbu. U učitelů uvedla většina ano, zatímco u studentů uvedlo ano jen málo přes polovinu z nich. Obě skupiny se přitom shodly, že moderní populární hudba i vážná hudba má v hudební výchově své pevné místo. Stejně tak se shodly, že také lidové písně do výuky hudební výchovy patří.

Velké rozdíly byly mezi učiteli a studenty v otázkách týkajících se hudebních výukových softwarů. Většina učitelů uvedla, že o těchto softwarech slyšela, zatímco u studentů to byla jen jedna pětina. Učitelé však výukové hudební softwary využívají ve výuce jen velmi málo a stejně tak málo studentů má s některým tímto softwarem přímou zkušenost.

Učitelé uvedli jako jeden z hlavních cílů hudební výchovy vytvářet u studentů kladný vztah k hudbě. Studenti však ve svém dotazníku v naprosté většině uvedli, že mají hudbu rádi a že si bez ní nedovedou život představit. Zdá se tedy, že studenty není potřeba podněcovat ve vztahu k hudbě. Vliv hudební výchovy na vztah k hudbě navíc neuvedla ani polovina studentů

a v dalších otázkách byl vliv hudební výchovy mezi ostatními vlivy označen studenty za téměř nejmenší.

3. Závěr

Výzkum současného stavu hudební výchovy na středních školách s akcentací možností využití multimediálních aplikací byl projektován jako pokračování obdobného výzkumu na základních školách v roce 2010, jehož závěry byly publikovány již v říjnu 2010 v samostatném čísle elektronického časopisu Teoretické reflexe hudební výchovy Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a tak zpřístupněny široké odborné veřejnosti32.

Závěry citovaného výzkumu přinesly informace nejen o konkrétních výsledcích vlastního empirického hudebně sociologického výzkumu, ale současně řadu teoretických reflexí, dotýkajících se otázek proměn sociálních funkcí hudby v současném světě v kontextu dosavadních výzkumů v okruhu zájmu hudební sociologie, hudebnosti jako fenoménu, který od 30.let minulého století stojí v popředí zájmu hudební pedagogiky, psychologie i sociologie a zahrnuje v sobě zpravidla i další kategorie, jako jsou hudební preference, postoje, zájmy atd. Pozornost zde byla rovněž věnována složitým otázkám hodnot v hudbě, tedy axiologickým aspektům, široké problematice vnímání hudby, receptivní výchovy atd. Tato situace umožňuje autorům se na tomto místě již znovu k těmto souvislostem nevracet a odkázat čtenáře na uvedenou publikaci. Následující text bude tedy stručnou rekapitulací výsledku výzkumu hudební výchovy na středních školách v roce 2011.

Jak tedy vidí současný stav hudební výchovy na gymnáziích učitelé:
hudební výchovu chápou jako svůj poměrně oblíbený předmět, oceňují nejčastěji uvolněnější a otevřenější atmosféru v hodinách, možnost projevit svou tvořivost, pestrou náplň předmětu, na druhou stranu jim vadí nerespektování důležitosti HV studenty (73 %). Dvěma třetinám z nich se potvrdilo očekávání před nástupem do praxe a pro aprobaci HV by se znovu rozhodlo 82 % respondentů. Za cíl HV respondenti nejčastěji považují tvořivost a aktivní muzicírování, vytváření kladného vztahu k hudbě a získání hudebních znalostí, které pomohou studentům v pochopení hudby. Jsou si vědomi celkově slabšího postavení HV v rámci předmětů na gymnáziu. Vedení školy podle nich považuje HV za méně důležitý předmět, ostatní učitelé a studenti chápou HV jako nejméně důležitý předmět stejně jako rodiče. Nejvíce učitelů si

[32] CRHA, B.; JURČÍKOVÁ, T.; PRUDÍKOVÁ, M. *Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

myslí, že nedocenění HV je způsobeno nepochopením jejího významu, a že je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon. Přesto jsou se svou profesí středoškolského učitele spokojeni, i když vnímají její nedocenění společností. a nedostatečné finanční ohodnocení.

S tvorbou školního vzdělávacího programu (ŠVP) z HV mají zkušenost takřka všichni učitelé, přičemž více než polovina z nich ji považovala za zbytečnou práci navíc, neboť obsah výuky se oproti osnovám téměř nezměnil a vše v praxi zůstalo při starém. Postoj respondentů ke školské reformě je tedy celkově spíše odmítavý.

Pokud jde o využívání audiovizuální techniky, převládá CD a DVD přehrávač,chybí počítače, projekční zařízení a interaktivní tabule. Učebnice, případně zpěvníky pro studenty využívá většina učitelů, nejčastěji se jedná o učebnice A. Charalambidise a zpěvníky Já písnička. Z hudebních nástrojů mají téměř všichni respondenti k dispozici klavír, nástroje Orffova instrumentáře, kytaru a na tyto nástroje také ve výuce hrají.

Studenti v hodinách HV nejčastěji hrají na drobné nástroje Orffova instrumentáře (dřívka, činelky, tamburínu apod.), na kytaru, klavír a zobcovou flétnu. Nejvíce používají hudební nástroje při kolektivním doporovodu zpěvu a dále při kolektivní hře instrumentálních „skladbiček“ a při rytmických a intonačních cvičeních.

Hudebními aktivitami studenti typicky stráví asi 20 minut z vyučovací hodiny, poslechem vážné hudby asi 10 minut, poslechem populární hudby asi 8 minut a teoretickému výkladu je věnováno průměrně asi 13 minut. Ve složení hodiny tedy převládají hudební aktivity studentů, za ně se řadí poslech a na posledním místě je teoretický výklad.

Nejvíce času věnují učitelé podle jejich výpovědí vážné hudbě, poté moderní populární hudbě, lidové hudbě a nejméně jazzu. Převážná většina respondentů zařazuje do výuky také moderní populární hudbu, a to v průměru o trochu méně než vážnou hudbu. Velká většina z nich přitom využívá ve výuce moderní populární hudby zpěv, poslech a referáty studentů. Moderní populární písně v průměru převažují ve výuce nad lidovými písněmi, ačkoli lidové písně považuje za vhodnou součást současné HV 91 % učitelů.

Pro vlastní potřebu v rámci HV používá počítač 76 % respondentů, a to nejčastěji pravidelně pro vyhledávání informací a nahrávek na internetu. Notační a kompoziční program využívá jen malá část z nich. (Studentů využívá v HV počítač necelá polovina). Je to především opět pro vyhledávání informací a nahrávek na internetu a to několikrát za rok nebo pravidelně .O počítači ve výuce ponejvíce uvádějí, že je to dobrý prostředek ke zpestření a zefektivnění výuky, totéž si myslí o interaktivní tabuli.

Evidentní je také nízké povědomí učitelů o hudebních softwarech a především velmi malé procento jejich využití v praxi. O kompozičních a notačních softwarech sice někdy slyšelo 90 % respondentů, ovšem zkušenost s nimi má jen polovina z nich, a to nejčastěji s programem Sibelius. O výukových hudebních softwarech někdy slyšelo 74 % respondentů, avšak přímou zkušenost s nimi má pouze 9 % z nich. To je vzhledem k možnostem jejich využití ve výuce opravdu velmi málo. Jako nejčastější důvody, proč výukové hudební softwary ve výuce nevyužívají, uvedli nedostatek počítačů pro žáky, chybějící výukový software a neznalost výukových softwarů.. Pozitivní je však jejich zájem o problematiku hudebních softwarů, o nichž by se 83 % z nich rádo dozvědělo více na speciálním školení. Je tedy evidentní, že multimediální technologie a aplikace v současné hudební výchově hrají naprosto zanedbatelnou roli, pokud jde o využití počítačů, potom se jedná o běžnou uživatelskou úroveň.

Celkovou přípravu na výuku HV, která se respondentům dostala na VŠ, považuje pětina za dostatečnou, tři pětiny za méně dostatečnou a pětina za nedostatečnou. Nejčastěji pociťují nedostatky v didaktice a metodice HV a v teorii populární hudby a jazzu.Většina (92 %) uvedla, že je VŠ nepřipravila na práci s moderní technikou při výuce.

K pozitivním zjištěním bezesporu patří skutečnost, že řada učitelů vede pěvecký sbor (82 %), instrumentální soubory (22 %) a vokálně-instrumentální kapely (15 %). Se svými studenty reprezentuje školu vystoupeními na akcích školy či pro jiné instituce a účastí na soutěžích . Učitelé HV jsou tak často důležitým článkem vytváření obrazu školy v očích veřejnosti.

Další pasáž přibližuje problém pohledem z druhé strany - předkládá názory studentů gymnázií na současnou hudební výchovu, její postavení a význam, přínos , množství přinášených informací, hodnocení HV studenty, jejich rodiči apod.

Ukázalo se, že více než polovina respondentů a jejich rodičů považuje HV za méně důležitý předmět, ale převážná většina z nich uvedla, že vyučování HV má smysl, protože je součástí všeobecného vzdělání. Na druhou stranu jsou paradoxně přesvědčeni, že HV neovlivnila jejich vztah k hudbě.

Nejoblíbenější a také převládající činností v HV je zpěv, další činnost je teoretické probírání nového učiva a poslech hudby. Nejvíce času je věnováno hudebním aktivitám (nejčastěji více než 30 minut), poslechu vážné hudby bývá věnováno průměrně 5-10 minut a poslechu hudby populární 0-5 minut. Zdá se tedy, že poslechu hudby je v HV věnována spíše menší pozornost, především pak poslechu hudby populární. Hudba populární je současně

diskutovaným problémem HV, objevují se otázky, do jaké míry a jakým způsobem má být do HV zařazována. Čas věnovaný probírání teoretické látky se dost liší v závislosti na pojetí HV samotným učitelem, volby studentů se rozprostřely rovnoměrně, méně často uváděli pouze časový interval 0-5 minut. Malá časová dotace věnovaná poslechu populární hudby je v rozporu s přáním studentů.

V souvislosti s poslechem populární hudby a její problematikou vůbec je zajímavé, že populární hudba sice na větší části škol probírána je, přesto takřka polovina studentů uvádí, že populární hudbu neprobírají.

Zajímavé výsledky přinesl dotaz na písňový repertoár. Přestože lidové písně nejsou již desítky let (jak dokládají výsledky ředy hudebně sociologických výzkumů) mladými lidmi preferovány, považuje je většina respondentů za vhodnou součást HV, přičemž pozitivnější vztah k nim prokázaly dívky.

Pokud jde o materiální podmínky pro výuku HV, pak téměř na všech školách je k dispozici hudebna vybavená CD a DVD přehrávačem, televizí a videopřehrávačem, které jsou také nejčastěji používány. Počítač ve spojení s internetem je využíván pro zjišťování nových informací. Učebnice používá zhruba třetina respondentů.

Znalost hudebních softwarů je u studentů mizivá, většina o nich nikdy ani neslyšela, nejznámější z nabídky je Sibelius Auralia.

Z hudebních nástrojů je k dispozici nejčastěji klavír, nástroje Orffova instrumentáře a kytara. Vyučující s velkou převahou používá nejvíc klavír, žáci potom nástroje Orffova instrumentáře a překvapivě také klavír. Z nástrojů, které učitel ovládá, je nejčastější opět klavír, přičemž někteří učitelé ovládají hru na více hudebních nástrojů.

Studenti gymnázií si většinou nedovedou představit život bez hudby a mají k ní pozitivní vztah, který ovlivňuje nejvíce rodina a kamarádi. Vliv rodiny je silnější u dívek, vliv kamarádů zase u chlapců. Vkus ovlivňují kamarádi a důležitý je také internet a rodina. Je tedy zřejmé, že ani na pozitivní vztah k hudbě, ani na tříbení vkusu podle výpovědí studentů nemá vliv školská hudební výchova. (To ovšem není nekterak překvapující zjištění, ale další potvrzení závěrů výzkumu na základních školách v roce 2010, Kasanova výzkumu z roku 1990 a řady dalších).

Z dalších mimoškolních hudebních aktivit se studenti věnují nejčastěji poslechu hudby, prakticky všichni gymnazisté poslouchají hudbu denně, poslechu týdně věnují průměrně 16 hodin. Hudbu nejčastěji poslouchají na **www.youtube.com** nebo si ji stahují z internetu, hudba je tak pro ně dostupná prakticky kdykoliv a kdekoliv a navíc bez nákladů.

Nejoblíbenějším žánrem studentů je rock a pop, Nejoblíbenějšími skladateli jsou Mozart, Bach a Beethoven, je ale pravděpodobné, že respondenti uváděli spíše než své oblíbené autory skladatele nejznámější. Nejoblíbenějšími interprety populární hudby jsou Tomáš Klus, Linkin Park, Nightwish, Rihanna, Pink, Green Day, Avril Lavigne a Lady Gaga, ale ani tito interpreti se nevyskytovali často, nejvíc respondentů zvolilo Linkin Park, jedná se však o pouhých 23 výskytů. Nejoblíbenějšími skladateli populární hudby jsou Karel Svoboda a Tomáš Klus. V případě skladatelů populární hudby však respondenti často nerozlišují, zda jde o interpreta i skladatele, nebo pouze o interpreta.

Za potěšující lze považovat, že více než polovina studentů si denně zpívá, přitom dívky častěji než chlapci,v nějakém souboru působí více než třetina z nich a učitele hudby nebo ZUŠ navštěvuje nebo navštěvovaly dvě třetiny studentů. Tři čtvrtiny respondentů navštěvuje koncerty, neodmítají již předem např. koncerty vážné hudby a při jejich výběru se orientují sami podle svého vkusu.

Některé zajímavé momenty přinesla komparace odpovědí studentů a učitelů na shodné okruhy problémů. Lze říci, že se zde objevovala konstatování od takřka absolutní shody až po statisticky významné rozdíly.

Učitelé hodnotí prestiž hudební výchovy mezi ostatními předměty v očích studentů jako menší než udávají sami studenti, totéž platí také o vnímání postavení hudební výchovy v očích rodičů. Řada ambivalentních tvrzení so objevila u materiálního vybavení a využívání multimediálních aplikací. Rozdílný pohled se objevil na technické vybavení hudebny. Učitelé uváděli starší typy techniky, zatímco studenti uváděli více moderní přístroje. Využívání audiovizuální techniky uváděli učitelé několikanásobně vyšší Z chybějícího vybavení by učitelé preferovali počítač a projekční zařízení, studenti interaktivní tabuli.

Zajímavé je, jak vidí studenti a učitelé využívání hudebních nástrojů. Učitelé uváděli více hudebních nástrojů, které mají při výuce k dispozici a také více hudebních nástrojů, na které oni sami ve výuce hrají. Často i několikanásobně více uváděli učitelé nástroje, na které hrají ve výuce studenti, i když na relativním zastoupení nástrojů ve výuce se se studenty shodli. To lze pochopitelně interpretovat jako zjevnou stylizaci učitelů, kteří chtěli zdůraznit činnostní pojetí a aktivní zapojení studentů.

V zastoupení jednotlivých aktivit ve výuce hudební výchovy se celkově studenti a učitelé poměrně shodli. Studenti uváděli o něco větší časovou dotaci u hudebních aktivit a teoretického výkladu, učitelé naopak u poslechu vážné hudby a poslechu populární hudby.
Velký rozdíl je mezi výsledky učitelů a studentů v otázce, zda se v hudební výchově věnují také moderní populární hudbě. U učitelů uvedla většina ano, zatímco u studentů uvedlo ano

jen málo přes polovinu z nich. Obě skupiny se přitom shodly, že moderní populární hudba i vážná hudba má v hudební výchově své pevné místo. Stejně tak se shodly, že také lidové písně do výuky hudební výchovy patří. Zde pravděpodobně nastala stejná situace jako ve výzkumu z roku 2010, tzn. že učitelé mají pojem populární hudba sycen zcela jinými konkrétními produkty mediální scény než studenti, pro které sem patří pouze vždy ty nejaktuálnější. Vzhledem ke stále rychlejší obměně na scéně populární hudby se potom na relativně malé ploše a v krátkém časovém intervalu představy studentů a učitelů diametrálně rozcházejí.

Velké rozdíly byly zaznamenány v otázkách týkajících se hudebních výukových softwarů. Většina učitelů uvedla, že o těchto softwarech slyšela, zatímco u studentů to byla jen jedna pětina. Učitelé však výukové hudební softwary využívají ve výuce jen velmi málo a stejně tak málo studentů má s některým tímto softwarem přímou zkušenost. Zde opět lze předpokládat určitou stylizaci u učitelů, kteří chtějí demonstrovat svůj kladný postoj k nejmodernějším technologiím ve výuce.

K poměrně zásadní diskrepanci dochází u formulace hlavních cílů hudební výchovy a představ učitelů o jejím vlivu na studenty. Učitelé totiž uvedli jako jeden z hlavních cílů hudební výchovy vytvářet u studentů kladný vztah k hudbě. Studenti však ve svém dotazníku v naprosté většině uvedli, že mají hudbu rádi a že si bez ní nedovedou život představit. Jistěže cílem hudební výchovy je vychovat člověka se základní „hudební gramotností“, která je východiskem a součástí jeho pozitivního vztahu k hudbě, ovšem ne k jakékoliv hudbě. V těchto úvahách o tříbení hudebnosti a výchově budoucího hudebního publika je vždy latentně přítomna myšlenka o estetických hodnotách, tedy řečeno s Helfertem jde o to, aby potřeba hudby méně hodnotné byla vytříbena v potřebu hudby cenné a hodnotné, aby hudební kultura obecenstva byla povznášena k stále vyššímu stupni, aby školská všeobecná hudební výchova vychovávala a tříbila hudební vkus. Zdá se tedy, že u studentů není potřeba pěstovat vztah k jakékoliv hudbě bez jejího dalšího rozlišení, ale naopak u nich vybudovat představu o různých typech hudby, o jejích funkcích a hodnotách s cílem je postupně přivádět k závažným uměleckým dílům ze sféry artificiální hudby. Že se to dlouhodobě nedaří a hudební výchova zde naprosto selhává, dokresluje i konstatování, že vliv hudební výchovy na jejich vztah k hudbě neuvedla ani polovina studentů a také v otázce tříbení hudebního vkusu a dalších souvisejících otázkách byl vliv hudební výchovy studenty označen za téměř nejmenší (opět to může evokovat vzpomínku na Kasanův výzkum hudebnosti 1990, kde označil vliv hudební výchovy na hudební preference za „téměř nicotný“).

Z prezentovaných výsledků Výzkumu využití multimediálních technologií v hudební výchově na středních školách lze v nejobecnější rovině vyvodit několik závěrů:

Je evidentní, že se jedná o gymnázia, tedy výběrové školy, kde celková atmosféra v hudební výchově je jiná, než na školách základních. Toto konstatování lze podepřít např. verbálně demonstrovanou snahou učitelů o upřednostnění vážné hudby ve výuce, stejně tak jako podporou nezastupitelného místa lidové písně. U studentů je zřejmé, že velká část jich navštěvuje nebo navštěvovala paralelně se školou další typ hudebního vzdělávání (vetšinou ZUŠ), což byl pravděpodobně i jeden z důvodů, proč si zvolili předmět hudební výchova na gymnáziu. Z toho pak pochopitelně plyne i jejich přirozený zájem a ochota se do výuky aktivně zapojovat. Nelze opomenout ani fakt, že na gymnáziích se tak de facto jedná o výběrovou hudební výchovu. Další podstatné zjištění, důležité pro interpretaci efektivnosti výuky hudební výchovy na tomto typu školy, se týká charakteru tohoto předmětu, který lze na základě výsledků citovaného reprezentativního empirického hudebně sociologického výzkumu označit jednoznačně jako pojetí činnostní, neboť zpěvu a souvisejícím činnostem je v hodinách hudební výchovy věnováno nejvíce času.

Tyto momenty je možno promítnout na pozadí stanovených cílů hudebně výchovného procesu na středních školách, které byly – jak již bylo uvedeno v úvodu - poprvé formulovány ve dvacátých letech minulého století:…."vědomosti o hudbě patří ku všeobecnému vzdělání…na středních školách, které mají dáti nutnou míru všeobecného vzdělání, je nutné zastoupení hudby jakožto naukového předmětu, kde by se žáci seznámili se základními fakty vývoje hudebního a estetiky… doplnili mezeru ve všeobecném vzdělání …musí být závazná pro všechny"33

Při aktualizaci těchto požadavků je nutno vycházet ze současně platných a závazných školských dokumentů, které představují mimo jiné RVP pro gymnázia a kde jsou kompetence žáků po absolvování vzdělávací oblasti Umění a kultura, jejíž samozřejmou součástí je i výchova hudební, formulovány ve zkratce následovně: v oblasti recepce a reflexe mají studenti poznávat zákonitosti hudební tvorby, dešifrovat sdělení přednášená hudebním jazykem, vytvářet hodnotící soudy o znějící hudbě apod., tedy pronikat do podstaty hudby. Žák si mimo jiné uvědomuje hudební formu díla, na základě toho vnímá dílo jako logicky utvářený celek, interpretuje a kriticky hodnotí hudbu, vytváří vlastní soudy a preference o znějící hudbě, které dokáže v diskusi obhájit. Zařazuje znějící hudbu do uměleckého období, určí styl, žánr, formu díla, zabývá se zvláštnostmi přístupu k interpretaci hudebního díla.

[33] HELFERT, V. *Základy hudební výchovy na nehudebních školách*. Praha: SPN 1956, str.59

Rozpozná vhodnost či nevhodnost využití určité hudby v konkrétních situacích, uvědomuje si roli hudebního průmyslu v současném světě atd.

Zásadní rozdíl výše citovaných dokumentů není pouze v časovém odstupu více než 80 let, ale zejména v tom, že první byl podložen vědeckými argumenty (které pochopitelně odpovídaly době svého vzniku a stupni poznání příslušných vědních oborů) a byl doplněn podrobným návodem, jak těchto cílů dosáhnout, nebál se označení hudební výchovy jako naukového předmětu, kde všechny další činnosti včetně zpěvu musí být chápány jako prostředek dosažení stanovených cílů a nelze je za tento cíl zaměňovat.

Autoři uvedených kompetencí žáka ve vzdělávací oblasti Umění a kultura v RVP pro gymnázia evidentně vycházeli z absolutní neznalosti reálného stavu hudební výchovy na gymnáziích (a konečně i na základních školách, kde jsou výstupy a kompetence žáků formulovány velmi podobně) a hluboké neznalosti výstupů řady empirických hudebně sociologických výzkumů, které na našem území probíhaly od poloviny minulého století a zprostředkovaně - ve formulacích svých závěrů, dotýkajících se z různých úhlů pohledu hudebnosti a hudebních preferencí - vypovídajících o naprostém a dlouhodobém selhávání hudební výchovy z hlediska výchovy budoucích hudebně gramotných jedinců a kvalifikovaných recipientů hudby.

Tato situace je pochopitelným důsledkem mediálního tlaku, v němž se člověk ocitá, tlaku, který na jedince působí prakticky od narození a v jehož „všudypřítomnosti“ dítě a mladý člověk absolvuje i vlastní školskou hudební výchovu. Postoje mladých lidí k jednotlivým druhům a žánrům hudby jsou pak formovány a ovlivňovány nejrůznějšími producenty hudebních podnětů, kteří se významně podílejí na postupné, ale výrazné a jednostranné preferenci žánru nonartificiální hudby, a tyto procesy probíhají zcela mimo školní hudební výchovu. Zde se jedná o nedocenění hlubokých společenských proměn ve fungování hudby, kdy zejména někteří mladí učitelé Hv (kteří jsou sami absolventy této insuficientní hudební výchovy na školách) nemají osvojena základní východiska, z nichž musí celá Hv vycházet, tedy pozitivně ovlivňovat vytváření určité estetické perspektivy člověka a připravit vždy novou generaci posluchačů na rozpoznávání a užívání uměleckých hodnot ve smyslu nejvyšších duchovních hodnot, které může hudba člověku za předpokladu jeho vnitřní aktivity a recepční kompetence přinášet.

Další výzkumy34 přiblížily postavení hudby v hodnotové orientaci mladých lidí. Podařilo se poměrně jemně diagnostikovat postavení umění, zábavy, vážné a populární hudby ve vztahu k dalším dílčím hodnotovým orientacím. Ukázalo se, že velkou část života mladých lidí pokrývá zábava, která je dnes typickým atributem doby. Tato zábava velmi agresivně svými snadno konzumovatelnými prostředky proniká do všech sfér života a volného času a jeví velmi silné tendence se hodnotově vyrovnávat nebo dokonce jakoby plnohodnotně nahrazovat sféru tradičně po staletí vyplněnou uměním. Tato expanze je umožněna tím, že se cíleně obrací k masovému posluchači s průměrným až podprůměrným vkusem, tomuto vkusu se snaží vyhovět a předkládá mu produkty v takové podobě, aby se nemusel namáhat, vše se podrobuje zákonu nabídky a poptávky, posluchači se dává to, co si jakoby žádá, co uspokojuje jeho potřebu. Toto uspokojování potřeb je pak často v teoretické pseudoaxiologické rovině vysvětlováno tak, že „potřeba poměřuje hodnotu“ – to, co uspokojuje potřebu člověka má pro něho hodnotu. Zde ovšem dochází k nebezpečné záměně hodnot v hodnotové hierarchii: za estetické hodnoty jsou podsouvány hodnoty z nejnižších pater hodnotové stratifikace, respektive pseudohodnoty. Těmto zákonům se podřizující a takto fungující masová populární hudba se pak stává jediným reprezentantem hudby vůbec a významně se podílí na konstituování hierarchické stratifikace hodnot subjektu v jeho komunikaci se světem. Jinými slovy: všeobecná hudební výchova nevybudovala u člověka ani elementární představu o hudbě jako řadě žánrů, z nichž každý má svou funkci, že existují žánry, které plní svoji funkci při odpočinku, relaxaci, zábavě, a jsou také žánry, které obohacují člověka o hodnoty, které by jiným způsobem nezískal, nebo ještě jednodušeji řečeno, úplně se vytratil celý smysl výchovy uměním a k umění a promarnila se ohromná příležitost, jak otevřít a ukázat mladému člověku jednu z cest k jeho dalšímu bohatšímu plnohodnotnému a smysluplnému životu v jiných, vyšších hodnotových stratách než v těch, v nichž je permanentně agresivním mediálním prostředím utvrzován a jakoby „sebepotvrzován“.

Taková je tedy realita současné všeobecné hudební výchovy na základních i středních školách, ze které by měly všechny další - zejména závazné školské dokumenty jako jsou Rámcové vzdělávací programy – vycházet. Jedna věc je pochopitelně formulovat určitou ideální vizi hudební výchovy pro 21. století, druhá strana téže mince je uvést do těžko řešitelné situace stovky poctivých a mnohdy pro věc velmi zapálených učitelů hudební

[34] CRHA, B. *Hudba a hodnotová orientace mládeže*. In Musica viva in schola X. Brno: Masarykova univerzita , 1990. s. 21-33.ISBN 80-210-0222-0

výchovy, kteří byli direktivně donuceni při tvorbě Školních vzdělávacích programů z Rámcových vzdělávacích programů ve výchovné oblasti Umění a kultura vycházet a respektovat naprosto nereálné a od každodenní praxe zcela odtržené závazné výstupy a kompetence žáků a tím se podílet - v daných podmínkách a ve výše popsané situaci - na naprosto nesmyslné a formální práci.

Omluvou neinformovanosti tvůrců RVP v oblasti Umění a kultura by mohl být fakt, že po celou uvedenou dobu nebyl k dispozici reprezentativní výzkum reálného stavu hudební výchovy na základních a středních školách. Tato mezera je konečně oběma citovanými výzkumy Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity z roku 2010 a 2011 zaplněna.

Literatura

BEK, M. *Hudební posluchači v České republice 2001*. Brno : Ústav hudební vědy FF MU, 2003.

BEK, M. *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti.* Praha, KLP 2003. 280 s. ISBN 80-85917-99-8.

CEJP, M., MAŘÍKOVÁ, I. *Postoje české veřejnosti k hudebnímu umění*. Praha : Ústav pro výzkum kultury, 1978.

CRHA , B. *Hudba a hodnotová orientace mládeže*. Brno : OPUS MUSICUM XXI, č. 10, 1989. ISSN 805889.

CRHA, B. *Hudba a hodnotová orientace mládeže*. In Musica viva in schola X. Brno: Masarykova univerzita ,1990. s. 21-33. ISBN 80-210-0222-0.

CRHA, B. *Úskalí receptivní výchovy v kontextu současné hudební výchovy*. In Musica viva in schola XVI. Brno : Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, 2000. s. 6-9. ISBN 80-210-2427-5.

CRHA, B. *Všeobecná hudební výchova v České republice - ideál a skutečnost*. In ARS SONANS 2005. 1. vyd. Nitra, Slovenská republika : UKF Nitra, 2005. od s. 37-46, 10 s. ISBN 80-8050-919-0.

CRHA, B.*Hudba - preference - hodnoty*. Múzy v škole, Banská Bystrica,Slovenská republika, roč.10, 1, 2, 6 s. ISSN 1335-1605. 2005.

CRHA, B.; JURČÍKOVÁ, T.; PRUDÍKOVÁ, M. *Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově. Teoretické reflexe hudební výchovy* [online]. 2010, 6, 1, [cit. 2011-08-02]. Dostupný z WWW: http://www.ped.muni.cz/wmus/studium/doktor/vyzkum/obsah.htm. ISSN 1803-1331.

CRHA, B., MAREK, Z. *Problém vztahu artificiální a nonartificiální hudby z hlediska receptivní výchovy dospívající mládeže*. In Musica viva in schola IX. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 1989.

ECO, U. *Skeptikové a těšitelé*. Praha: Svoboda , 1995. 417s. ISBN 80-205-0472-9.

HEPNER, V. a kol. *Postoje české veřejnosti k populárním zpěvákům*. Praha : Ústav pro výzkum kultury, 1973.

HELFERT, V. *Základy hudební výchovy na nehudebních školách*. Praha: SPN, 1956.

HOLZKNECHT, V., POŠ, V. a kol. *Člověk potřebuje hudbu.* Praha, Panton 1969.

JIRÁK, J., KOPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha : Portál, 2003. 207s. ISBN 80-7178-697-7.

KARBUSICKÝ, V., KASAN, J. *Výzkum současné hudebnosti*. Praha : Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1964.

KARBUSICKÝ, V., KASAN, J. *Výzkum současné hudebnosti I – II*. Praha : Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1969.

KASAN, J. *Výzkum hudebnosti 1990*. Praha : Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1991.

KASAN, J., KOŠŤÁL, J. *Rozhlas – hudba – výzkum. Historie a metody*. Praha : 1990. 253 s.

LÝSEK, F. *Hudebnost a zpěvnost mládeže ve světle výzkumů*. Praha : 1956.

LÝSEK, F. *Hudební aktivita mládeže*. Brno. 1963.

PAVLIČÍKOVÁ, H., ŠEBEŠ, M., ŠIMUNEK et al.: *Mediální pedagogika. Média a komunikace v teorii a učitelské praxi.* České Budějovice : Jihočeská univerzita, 2009. ISBN 978-80-7394-198-1.

POLEDŇÁK, I. *Hudba jako problém estetiky*. Praha : Karolinum 2006. 287 s. ISBN 80-246-1215-1.

POLEDŇÁK, I., BUDÍK, J. *Hudba – škola – zítřek.* Praha : Supraphon, 1969. 156 s.

SAK, P. *Proměny české mládeže : česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha : Petrklíč, 2000. 291s. ISBN 80-7229-042-8.

SAK, P. *Mládež na křižovatce*. Praha : Svoboda servis, 2004. ISBN 80-8632-033-2.

WALTEROVÁ, E. et al .: *Školství-věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání.* Praha: Karolinum, 2010. 307 s. ISBN 978-80-246-1882-1.

ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2004. 115s. ISBN 80-8675-419-7.

ZICH, O. *Estetické vnímání hudby*. Praha : 1910

Přílohy

Přehled volných odpovědí studentů

Přehled volných odpovědí na otázku č. 7	
atmosféra	1
baví to jen ji	1
celkem volná hodina	1
dělám ostatní předměty	1
dialogy	1
diskuze	1
dobrá atmosféra	1
dvd koncerty	1
filmy	2
hudba	1
hudební filmy	1
hudební hry, sledování hudebních pořadů a muzikálů	1
karaoke, koukání na videoklipy	1
koncerty	4
konverzace se spolužáky	1
miniorchestr	1
mluvený projev vyučujícího	1
muzikály	1
nic	19
nic neděláme	1
nic neděláme, jen píšem písemky	1
nic se tam neděje	1
nicnedělání	1
nové informace o skladatelích	1
odpočinek	5
práce s partiturou	1
prezentace	1
příprava na jiné předměty	1
referáty	4
relax	3
relaxace	2
rytmická cvičení	1
skoro nic neděláme	1
sledování filmů	1
sledování hudebních pořadů a muzikálů	2
sledování hudebních pořadů, muzikálů	1
sledování muzikálů	7
sledování muzikálů a soutěží v TV	1
soutěže	2
spánek	3
tanec	1
tvorba vlastního muzikálu	1
večerní koncerty	2
volnost, komunikace	1

Přehled volných odpovědí na otázku č. 7	
vše	2
výchovné koncerty	1
vyjadřování vyučujícího	1
zajímá mě co poslouchají ostatní	1

Přehled volných odpovědí na otázku č.24	
akordeon	1
basa	3
baskytara	1
bicí	8
bongo	1
boomwhackers	1
buben	4
cajón	2
cimbál	2
clave	1
dudy	17
elektrická kytara	1
fagot	1
foukací harmonika	1
fujara	1
harmonium	2
kontrabas	11
lesní roh	1
mandolína	28
perkuse	1
pozoun	1
triangl	12
varhany	40
varhany, mandolína	1
viola	2
zvonkohra	1

Přehled volných odpovědí na otázku č. 42	
akordeon	6
basa	1
baskytara	22
mandolína	9
bicí	8
bongo	1
cimbál	4
kontrabas	14
dechové nástroje	1
DJ pult	2
dudy	2
elektrická kytara	13
gong	1
harfa	7
hoboj	1
příčná flétna	1
saxofon	9
lesní roh	2
trombón	1
trumpeta	1
varhany	11
violoncello	6

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 45	
pop	26
moderní hudba	13
čímkoliv	4
ničím	4
metal	3
rock	3
vážná a populární	3
50cent	2
hip hop	2
jinýma písničkama	2
metal, rock	2

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 45	
D´n´B	1
death core	1
elektro	1
filmem	1
hard rock	1
heavy metal	1
historie hudby, poslechy	1
hudbou přelomu tisíciletí	1
Nohavica apod.	1
písničky ze Semaforu	1
propracovanější hudba	1
punk, metal	1
punk, rap	1
současná hudba	1
starší české	1
vážná	1
vynechat, učiva i tak dost	1
získávání obecného přehledu	1
nevím	1
celkem	83

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 53
Add Gospel
akordeonový soubor
balet
balet na ZUŠ
baletní soubor, školní sbor
bendatra orchestra
Big Band
big band zuš
Big Band, rocková kapela
c-walk
cimbálová muzika
cimbálová muzika, jazzové smyčce
cimbálová muzika, komorní a jazzový
cimbálová muzika, taneční krou
cimbálová muzika, pěvecký sbor
CM
CM, folklórní soubor
CM, pěvecký sbor
CM, sbor
Corale, Viola (Z, Vlaštovičky (ZUŠ)
čtyřruční hra na klavír, folklorní
dechová kapela
dechová komorní hra, orchestr
dechovka
dechovka, big-band
dechový orchestr
dechový orchestr mladých

dechový orchestr mladých, dechová kapela
dechový orchestr ZUŠ
dětská opera Praha
dětský sbor
dětský pěvecký sbor
dětský sbor Brno
dětský smíšený
dívčí a smíšený sbor
DOP
dospělý smíšený pěvecký sbor
DPS, chrámový
duchovní hudba
duo Djś
duo, soubor lidové písně
Efect proof
školní pěvecký sbor, akordeonový soubor
EMO skupina
flétnový
flétnový kvintet, jazzová a rocková
folk
folklor
folklor, smíšený pěvecký sbor, cimz
folklorní soubor
folklorní soubor Javorníček
folklorní soubor, cimbálová muzika
folklorní, zpěv
FS Cifra
FS Lipovjan
gospel
gymnazijní sbor, smyfonický orchestr
gymplvokál, chrámový sbor
haji v tiru, folklorní soubor
harmonie
Hifi-jack
Hlahol
Hluboče, cimbálová muika Capella
hostuju v bratrově kapele
hraju v Univers
HSGJ
HSGJ, hifi-jack
HSGJ, Hifi-jack
hudební improvizace, kapela
Hudební sbor GJ, smyčcový orchestr
hudební seskupení
hudební skupina
hudební skupiny 3
hudební soubor zuš, taneční soubor
chrámové sbory
chrámový sbor
chrámový sbor, schola, orchestr
chrámový sbor, Skarlet
chrámový sbor

instrumentální duo
irské tance
Kantiléna
kapela
kapela TinafTare
kapela, estrádní orchestr
kapela, orchestr
kapela 2x, pěvecký sbor
klarinetový kvintet, dechový orch2
klarinetový soubor
komorní a souborová hra
komorní hra
komorní hra, folklorní tanec
komorní hra, step
komorní orchestr
komorní orchestr ZUŠ
komorní soubor zobcových fléten
kostelní sbor
kvarteto
Kyjovánek
kytarový soubor
Latinské tance
latinskoamerický tanec
lidový sbor
lidový tanec
malý orchestr
Neon Žamberk-street dance
NS Dúbrava
oblastní kapela
orchestr
orchestr se saxofonem
orchestr ZUŠ
orchestr ZUŠ, školní sbor, lidová muzika
orchestr, komorní hra
orchestr, pěv.sbor, hudeb skupina
orchestr, sbor
orchestr, taneční soubor
párová tanec
pěvecké dup, flétnový soubor, histo
pěvecký
pěvecký sbor
pěvecký sbor ZUŠ
pěvecký sbor, dechový orch
pěvecký sbor, komorní soubor
pěvecký sbor, rockový kapela
pěvecký sbor, tancování
pěvecký smíšený sbor
povinný školní sbor
přípravka
PS Nota, PS Cantamus, kapela Echo
pseudo gods
punková kapela Lihovod

rock-metalová kapela
rocková kapela
rocková kapela, rodinný kvartet
rocková skupina
rytmika
saxofonová kapela
SBM
sbor
sbor 3x
sbor a sólový zpěv ve škole
sbor gymnázia
sbor gymnázia Boskovice
sbor hudební mládeže
Sbor KgK, Sbor Kalíšek
Sbor KGK, Sbor Kalíšek
sbor Národního divadlo (DOP)
sbor Nota
sbor schola
sbor Zanoty
sbor Zanoty, skupina The Flue
sbor ZŠ
sbor zuš
sbor ZUŠ
sbor, dramatický kroužek,
sbor, kapela
sbor, muzikál
sbor, orchestrový soubor fléten
sbor, rocková kapela
sbor, skupina
sbor, skupina Kočka
sbor, taneční klub
sbor, taneční sbor, cimbálka
sbor, taneční skupina
sborový zpěv
sborový zpěv, street dance
SDOM Zlín
Season Ticket
Schola
Schola Bigy
schola Jezuiti
schola, folklórní soubor
schola, folkor-tanec
schola. folklorní soubor, chrámový
cimbálová muzika
Skřivánek
skupina
skupina Obzor iluzí
Slovácký komorní orchestr, kvartetu
Slovácký soubor Kyjov
smíšený
smíšený církevní sbor
smíšený pěvecký sbor, orchestr

smíšený sbor
smíšený sbor, kapela
smyčcový orchestr
sólově i sbor
sólový zpěv, folklorní soubor, bale
sólový zpěv, sbor
sólový zpěv, taneční skupina
soubor na ZUŠ
soubor v ZUŠ
soubor ZU3, folklorní soubor
soubor ZUŠ
Starlet
Startlet
Startlet Brno taneční škola
step
street dance skupina
Street busters
Street Busters
Street busters jihlava
street dance
studentský pěvecký sbor
symfonický orchestr. pěvecký sbor
školné sbor GOH, folklorní soubor
školní
školní a chrámový sbor
školní komorní orchestr, školní orchestr
školní sbor
školní sbor a orchestr, kostelní sbor,
školní sbor, farní sbor
školní sbor, folklor
školní sbor, ha-kapela, těleso v zu
školní sbor, Schola
školní sbor, skupina
školní sbor, taneční soubor
školní smíšený sbor
tanec
tanec I.N.D.
tanec orientální, moderní, sbor
tanec, kytara,
taneční
taneční country skup.
taneční folklorní soubor
taneční folklórní soubor
taneční Fortuna
taneční klub
taneční obor ZUŠ
taneční obor ZUŠ
taneční rock´n´roll
taneční skupina
taneční soubor
taneční soubor ZUŠ
taneční soubor, sólový zpěv

taneční soubor
taneční studio
taneční škola
taneční, hudební
tensing
TK Fortuna
trio
trio Amabile
Tři tečky- smyčcový orchestr
v divadle zpívá na představeních
v kapele
velička, cimbálová muzika (ZUŠ)
Velký dechový orchestr Letovice
vlastní kapela
Zanoty
zpěv
zpěv, taneční skupina
ZUŠ
ZUŠ-orchestr
žesťový kvintet ZUŠ

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 54	
akordeon	14
altová flétna	9
basa	2
baskytara	5
basová flétna	1
bicí	27
b-trumpeta	1
bubny	1
cimbál	4
dechové nástroje	1
elektrická kytara	6
fagot	1
flétna	176
harmonika	1
hoboj	2
housle	70
keyboard	52
klarinet	22
klavír	291
kontrabas	3
kytara	146
kytara akustická	2
lesní roh	3
Lizar Dance	1
mandolína	1
Music Art Barandov	1
operní zpěv	1
pozoun	1
příčná flétna	39
saxofon	13
sbor	19

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 54	
sólový zpěv	17
sopránová flétna	1
tanec	7
taneční kroužek	1
tenorová flétna	2
tenorová tuba	1
trombon	1
trubka	10
tuba	1
varhany	9
viola	3
violoncello	6
VV	2
zobcová flétna	3
zpěv	92

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 64	
acid rock	1
akustický rock	2
alternativa	5
anime music	1
art rock	1
barokní hudba	1
black metal	1
breakbeat	1
brit pop	3
celtic-folk	1
cimbál	3
core	2
crank	1
česká hudba	1
D´n´B	34
dance	3
deathmetal	1
dechová	8
dixiland	1
dub step	10
duchovní	1
electro house	2
elektornická taneční	1
elektro	11
elektro new vawe	1
elektro-pop	1
elektropunk,	1
emo rap	2
etno	1
filmová hudba	1
finský folk,	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 64	
folk metal	3
folklor	12
folkrock	1
funcky rock	1
funky	4
funky	5
gneestyle bottle	1
gospel	2
grive	1
grunge	4
gypsy jazz	1
hard elecktro	1
hard rock	2
hardcore	2
hardcore-pan	1
hardtechno	1
horror core	1
house	9
chorály, gospely	1
indie	6
indie rock	3
irská	2
J pop	2
japonská	1
J-rock	1
jumpstyle	1
klasická	25
křesťanská hudba	1
křesťanské skupiny	1
křesťanský rock	1
latin	2
lidová	9
meditační	1
metal core	2
muzikál	4
new age	1
no-metal	1
old hip-hop	1
oldies	1
opera	3
pc sountrack	1
pooz-rock	1
post-hard	1
posthardc	1
power metal	2
progres	1
progressive epic doom	1
psychadelic	1
punkrock	8
punktechno	1
punk-techno	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 64	
renesanční a barokní hudba	1
rock´n´roll	7
rock-pop	1
rock-punk	1
screamo	1
soundtracky	3
super black metal	1
swing	1
synoptický metal	1
taneční	1
tech house	1
technotronik	1
tekno	4
tool	2
trash metal	1
trip hop	1
vážná	40
visual Icei	1
vokální skladby	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 65	
3 Doors Down	1
Aryerich Marta	1
Bach	2
Beethoven	2
Bieber	1
Bocelli Andrea	5
Brianbrian	1
Brightman Sarah	1
Brněnská filharmonie	1
Caballe Montserrat	1
česká filharmonie	1
Demeterová Gabriela	1
Domingo Plácido	2
Eaunadi Ludovico	2
Filharmonie	1
Filharmonie v Osace	1
FOK	1
Fröst Martin	1
Galway James	1
Händel	1
Hans Zimmer	1
Holywood Undead	1
Hudeček	1
Igostina Valnetina	1
Jarrovky Philipe	1
Kern Olga	1
Kissin	2

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 65	
Kožená Magdalena	1
kronos quartet	1
Lisitzu Valenetinu	2
Mae Vanessa	1
Maiski micka	1
Matoušek B	1
Maxim	1
Mladí brněnští sym	1
Mozart	4
Mozart Group	3
Musica Bohemica	1
Novotný František	2
Nyman Michael	1
operní pěvci	1
Pahud Emmanuel	1
Pavarotti	9
Pavlov	1
Perlman	1
Popelka Josef	1
Potts Paul	1
pražská filharmonie	1
Rachmaninoff	2
Rak Šťepán	1
Reyger	1
Rodrigo y Gabriela	1
Rosum Emmy	1
Royal philharmonic orchestra	1
Rytmus	1
Satie Erik	1
sebe	2
Semerádová Jana	1
Streisand Barbara	1
Suk	2
Svěcený J	1
Šporcl Pavel	6
Tankian Serj	1
Tiersen Yean	2
Tokyo Kosei Wind Orchestra	1
Two Steps Krom Hell	1
Urbanová	3
Vanessa Mae	1
Vanila mood	1
Vojtko Marian	1
Williams J	1
yiuma	1
YoYoma	1
Zimmer Hans	3

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 66	
All time low	1
Bach	54
Beethoven	43
Brahms	2
Clearpeudier	1
Čajkovskij	9
Debussy	6
Desplat	1
Dvořák	35
Fame Gabriel	1
Fauré	1
Fibich	1
Greek	1
Grieg	2
Handel	5
Hans Zimmer	1
Haydn	1
Haydra Popper	1
Hooper Nikolas	1
Hurnik Ilja	1
Chopin	22
Janáček	3
Korsakov	1
Krčkovi Jaromír a Josef	1
Liszt	2
Lully Jean-Baptiste	1
Mahler	3
Martinů	4
Masorsky	1
Mendelson	1
Mozart	81
Nyman Michale	1
Orff Carl	4
Pergolesi JB	1
Prokopjev	2
Rachmaninov	8
Rytmus	1
Satie Erik	1
Shore Howard	1
Schubert	1
Smetana	35
Sor AS	1
Strauss	5
Šostakovič	2
Tankian Serj	1
Tearsen Yean	3
Verdi	4
Vierne Zoras	1
Vivaldi	41
Vřešťál	1
Wagner	4

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 66	
Widor	1
Zimmer	5

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
2H+	1
30 seconds to mars	1
50cent	2
AC/DC	2
Adams Brian	4
Adele	1
Agalloch	1
Aguilera Christina	1
Ak-eyu	1
Alesana	1
Alice Cooper	1
All American Rejects	1
Amy Winelhouse	1
Anna K	1
Anti Flag	1
Apocalyptica	4
Aquilera Christiana	1
Asking Alexandria	1
Asonance	1
Aspos	1
B-komplex	2
Bagkin Sergej	1
Basshunter	1
Beatles	7
Bellamy Mathew	1
Beyonce	5
BFMV	1
Bieber	2
Big Time Rush	1
Bílá Lucie	1
BJ Amstrong	1
Black Eyed Peas	2
Blink 182	1
Blut James	1
Bon Jovi	1
BoneyM	1
Bono Vox	1
Boyce Avenue	1
bratři Ebenové	2
Bregovič	1
Brier Tom	1
Bruno Mars	2
Bus+	1
Buty	1
Camille	1
Caro Emeralae	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
Cascada	1
Cash Johny	1
Celtic Woman	1
Clapton Eric	1
Cobain Kurt	4
Cohen Leonard	1
Coldplay	5
Cole James	1
Collegium Musicum	1
Cornell Chris	1
Corrs	1
Cruz Taio	1
Cullum Jamie	2
Curtig Ian	1
Cyrus Miley	1
Čechomor	2
Deadmouse	1
Deep Blue Somethina	1
Delain	1
Deris Audi	1
Desmod	1
Dikson Bruce	1
Dion Celine	1
Divokej Bill	1
Dixiland	1
Dixxie Cott	1
DJ Blend	1
DJ Manian	1
Door Cinema CLub	1
Doors	2
DreamTheater	1
Ds	1
Dyk Vojta	1
Eben Marek	1
Elán	1
Emerson	1
Eminem	7
Enya	1
Eruz	1
Faithless	1
Fast food orchestra	1
Fatima Hajji	1
Fire Arcade	1
Fool´s garden	1
Foreman Jon	3
Frusciante John	1
Fuerra Arma	1
Furlado Nelly	1
G-Dragon	1
Gang Starr	1
Gans´n´Roses	4

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
Germanotta Stefanii JA	1
Giacchino M	1
Good Charlotte	2
Gott Karel	7
Green Day	17
Grees miley	1
Guetta David	3
Habera	1
Hammer Fall	1
Harich Martin	2
Haubert Jan	1
Headdy	1
Heatfield	1
Henrix Jimi	2
Hifi-jack	2
HIM	1
Horkýže Slíže	1
Hradišťan	1
Hurta	1
Hurts	2
Cher	1
Chester Beminqton	1
Childern of Boeborn	1
Chinaski	5
Ice Cube	1
Iglesias	1
Iglesias Enrique	4
India Arie	1
Iné Kafé	2
Inglesias	1
Iron Maiden	1
Italo Brothers	1
Jackson Michael	7
Jaksi Taksi	1
James	1
Jandová Marta	1
Jarad Cato	1
Jarret	1
Jason Mraz	1
Jim 41	1
John Mayer	2
Johnson Jack	1
Justice	1
Kabát	2
Kato	2
Katy B	1
Keha	1
Kells R	1
Keys Alice	1
Keys E	1
King BB	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
King of Qnvivieure	1
Kiss	1
Klus	21
Kolář	1
Korpiklaani	2
Kryl Karel	1
Kryštof	2
Kuřinová Denisa	1
Kuttles	1
L8	1
Lady Gaga	14
Landa	9
Langerová Aneta	3
LARA	1
Lara Fabian	1
Lavigne Avril	11
Ledecký	1
Likkely	1
Lil Wayne	1
Linkin Park	23
Lopez ferdinando	1
Lordi	1
Lykke-li	1
Madona	2
Magnard James Keenan	1
Malátný	1
Malkieh Daron	1
Mandrage	1
Mans Bruno	1
Manson Marilyn	3
Marley Bob	2
Mars Bruno	5
Matisyahu	1
Matuška Martin	1
McFerrin Bobby	2
Mercury	2
Metallica	3
Mika	1
Mitchell Joni	1
Mńága a Žďorb	1
Mohorubi	1
Moravanka	1
Morchecba	1
Morissette Alainis	1
Morrison James	1
Mosshart Alison	1
Mraz Jason	2
Muse	7
My Chemical Romance	1
Nazaret	1
Nekonečný Daniel	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
Netsky	1
Nightwish	14
Nightwork	3
Nichelbach	1
Nirvana	3
Nohavica	6
Norah Jones	1
Nos Daniel	1
Offspring	3
Olzon Anette	1
One Republic	2
Opeth	1
Orion	1
Owen Mark	1
Ozborne Ozzy	1
Paloma Faith	1
Paramore	5
Perry Katy	2
Pink	17
Pink Floyd	3
Pitbull	1
Poodles	1
Posner Mike	1
Prago Union	2
Promode	1
Queen	2
Rammstein	2
Ratatat	1
Ráž JOŽo	1
Red Hot Chilli Pappers	8
Redl Vlasta	1
Revoltés	1
Rihanna	16
Rolling Stones	2
Rotten Johnny	1
Rottová Marie	1
Roxette	3
Runk	1
Rybak Alexander	1
Rybičky 48	1
Rytmus	3
S-core	1
Samet Tobias	1
Sarah Sun	1
SBMka	1
Scooter	1
Sevenfold Aveged	1
Sevift Taylor	1
Sex Pistols	1
Shakira	2
Schulz Marcus	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
Simple Plan	4
Simson Cody	1
SKA-D	1
Skillet	1
Slipknot	3
Slot	1
Smith M.W:	1
Snow Patrol	1
Snowkel	1
Sonata Avctica	1
Sonie Youth	1
Speklor Regina	1
Sroilow Eddie	1
St. Jones Rebecca	1
Staind	1
Steig Jeremy	1
Straight Charlie	1
Stress	2
Strokers	1
Střihavka Kamil	1
Subway	1
Sum41	3
Swift Taylor	1
Switchfoot	2
System of the Down	5
Take That	1
Tanja Turunin	2
Tankian Serj	5
Team	1
Tee Tomy	1
Tegan and Sara	1
Tempah Tinie	1
Tenocious D	1
Tenth Avenue North	1
The All America Rejects	1
The White Stripes	1
Thopsand foot ksuteh	1
Three Days Grare	1
TI	1
Timbaland	2
Tinie Tempah	1
Tisdale Ashley	1
Toby Mac	1
Tomlin Chris	1
Toxique	1
Toxx Hugo	1
Tři sestry	2
Turaman Tarja	1
U2	5
UDG	1
Ulrich Lars	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 67	
Van Canto	1
Vellocard	1
Versailles the philharmoneit Q	1
Visací zámek	1
Vojtek Josef	1
Vojtko Marian	1
Vypsaná Fixa	3
Waits Tom	2
Wanastovy Vjecy	1
Wang Leemon	1
Wayne Lil	1
Westlife	1
Williams Robbie	6
Winehouse Amy	1
Winnie	1
Within Temptation	2
XindlX	1
Zagorová Hana	1
ZZ top	1

Přehled volných odpovědí na otázku č. 68	
AC/DC	1
Akerfeldt Michael	1
Armstrong Billie Joe	1
Aspos	1
Badelt Klaus	1
Bagkin Sergej	1
Beatles	1
Bellamy Mathew	1
Ben Bruce	1
Bende Petr	1
Bendl Petr	1
Bergenstein Thomas	1
Biffy Joy	1
Big Time Rush	1
Black Eyed Peas	1
Blackomore Rithie	1
Blunt james	1
BonoVox	1
bratři Ebenové	1
Bregovič	1
Bruno Mars	1
Budren Lioyd Weber	1
Burwell	1
Camille	1
Cane Nick	1
Clapton Eric	1
Clash	1
Cobain Kurt	6
Cocker Joe	2

Přehled volných odpovědí na otázku č. 68	
Coldplay	3
Cornell Chris	1
Cramberies	1
Cullum Jamie	2
Černý Albert	1
Dake Elington	1
David Michal	6
Davo Guetz	1
Deadmouse	1
DIkson Bruce	1
Divokej Bill	1
DJ Manian	1
DJ Tiesto	1
Dream Theater	1
Ds	1
Dyk PV	1
Eben Marek	3
Emerson	1
Eminem	2
ETB	1
Fool´s garden	1
Frusciante John	1
Gans´n´Roses	1
Giacchino M	1
Green Day	3
Gregson-williams Harry	1
Grey Paul	1
Guetta David	6
Guns´n´Roses	2
Habera Pavol	2
Hans Zimmer	1
Harvey PS	1
Headdy	1
Heatfield	2
Henrix Jimi	3
Hifi-jack	1
Hizaki	1
Holopacken Thomas	2
Holý Roman	1
Horáček	1
Hrůza Michal	1
Chinaski	2
Iglesias Enrique	2
ildeman Till	1
Iron Maiden	1
Jakson Michael	2
Jared Leto	1
Jay-z	1
Johmes Narah	1
John Mayer	2
Johnson Jack	1

Přehled volných odpovědí na otázku č. 68	
Jon Foreman	1
Joplin Scott	1
JP	1
Jurníčková Ilona	1
Kabát	1
Kadlec Michael	1
Kato	1
Klus	25
Koběrský	1
koblížci	1
Krajčo R	1
Kryl Karel	3
Lady Gaga	7
Landa	6
Langerová Aneta	1
Lara Fabian	1
Lavrine Avril	2
Lenon John	1
Lil Wayne	1
Linkin Park	5
loo Fananek Hagen	1
Lucca Trulli	1
Mahloch Glen	1
Malátný Michal (Chinaski)	1
Mareček Vladimír (spolužák)	1
Marian Varga	1
Marly Bob	1
Mars Bruno	2
Matisyahu	1
Mercury	3
Michael Riske	1
Mika	2
Mike Shinoda	2
Mňága a Žďorb	1
Morrison Jim	1
Mosshart Alison	2
Muse	4
Narah Jones	1
ne-jo	1
Ne-X6	1
Netsky	1
Nightwish	1
Nohavica	3
Offspring	1
Osvaldová	3
Osvaldová a Soukup	1
Owen Mark	1
Ozzy Osborne	1
Pappa Roach	1
Pastrňák Radek	1
Petrucci John	1

Přehled volných odpovědí na otázku č. 68	
Pink	1
Pixa Michal	1
Plíhal Karel	1
Queen	2
Rammstein	1
Ratata	1
Rebeccastr James	1
Rous Martin	1
Rubic	1
Rytmus	2
Saiho Alexi	1
Same Justin	1
Slash	1
Smíšovský Blahoslav	1
Soukup František	1
Soukup O	1
Springsteen Bruce	1
Sto zvířat	1
Stress	1
Sullivan Jimmi Owen	1
Svěrák Zdeněk	1
Svoboda	17
Swift Taylor	2
Špalek Milan	1
Tafrob	1
Tami	1
Tankian Serj	2
Tarja Turunen	1
Teddler Rayn	1
Tenth Avenue North	1
Thomas Holopeinen	1
Tiersen Yann	4
Timeland	1
Toby Mac	1
Tool	1
TSUKIYAMA AKIHRARU	1
U2	1
Usher	1
Waters Rogers	1
Weiser	1
Wekt Kanye	1
Weslige	1
West Kate	1
Wich-DJ	1
Williams Robbies	1
Winehouse Amy	1
XindlX	2
Zimmer Hans	10

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
100 zvířat	1
200 let založení pražské konzervatoře	1
4 v1	1
4ever	1
4Tet	1
A Banquet	1
absolventský koncert	15
Affetto	1
africká zpěvačka jazzu	1
Aida	1
All-x	1
Alternativa ve Zlíně	1
ANNA	1
Apríles-mladé studentské kapely	1
Arakain	1
Areus	1
Argema	1
Asia Night	1
Asonance	1
Avril Lavigne	1
Backspace	1
bačaračičevabčiči	1
balet	1
Bandzone	1
Barbara Maria Wil	1
barokní koncert	1
Bass Madness	1
Bed Penny	1
benátská noc	1
Bende Petr	1
benefice pro Roma	1
benefiční koncert pro Aničku	1
beseda u cimbálu Ondráš	1
besední dům	1
Bídníci muzikál	1
Billy Talent	1
bítešský hudební půlkruh	1
Bitová Iva	1
Black Eyed Peas	5
Black Unicorn	1
blues	1
Boggie Enda	1
Bohéma	1
Boogie Enola	1
Bratislava	1
Brichta Aleš	1
Břeclav	2
Cantilecum Comerale	1
Carmen	1
Carmen v ND	1
Cimbal Classic	1
CLMF Krakow	1
CM Harafica	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
Corale	1
Cosi fan tutte	1
country kytara	1
Czarotek	1
Čankišou	1
čarodějláles	1
Čechomor	4
česká filharmonie	1
Československá superstar	1
Dan Bárta	1
David Michal	4
Deep Purple	3
DekadentFabrik	1
Delirios	1
Desmod	1
Devilverece	1
Die Happy	1
Divokej Bill	4
Dizmas	9
Doga	1
Donští kozáci	1
duchovní hudba	1
Edo G	1
Elán	3
Eversmiling Liberty	1
Evropská hudební noc	2
Ewa Farna	2
Fajfest	1
Fajnfest	1
Fast Food Orchestr	2
FBM	1
Festival	2
festival Youth fo	1
Filharmonie Brno	5
Filharmonie Brno abonentní kocerty	1
Filipová Lenka	1
folkový koncert	1
folkový večer	1
Forever	1
Freestyle Contest	1
Gemfam Vicky	1
Gen Rosso	1
generální zkouška SO4Ru v Rudolfin	2
Genfan Vicky	5
Good Riddence-vlastní koncert	1
Gospel for africa	1
Gospel Choir	1
Gott a Urbnová	1
Green Day	6
grigne to horizon	1
Guetta D	1
Guns´n´Rosses	1
H16	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
Habera Pavol	1
Hardtechno Provin	1
Hárlej	1
Harlej rybičky 48	1
harmonikářský kocert	1
Hasberry	2
HC3	1
Heawen Shall Burn	1
Henychová Eva	1
hip hop	2
Horkýže Slíže	3
housle a klavír	1
Hradišťan	4
Charlie Straight	2
Chicago muzikál	1
Childern of Bodom	1
Chinaski	7
Iné kafr	1
Iron Maiden	1
irský punk-rock	1
Iva Bittová	1
Jaksi Taksi	1
Jakub Smolík	1
Jam Rock	1
Jam4	1
Jamm	1
Jamrock	5
Janáčkovo trio	1
Jančovka	1
jarní koncert	1
jarní koncert gymnázia	1
Javory	1
JayK3	1
jazz	8
jazz v klubu	1
Jazz fest Brno	1
jazz koncert na gymnáziu	1
jazzová mše	1
Jelení loje	1
Jesus´n´the Basta	1
Joe Cocker	1
Jorguš a NOAH	1
jubilejní koncert	1
Jumping drums	1
Kabát	29
Kantiléna	1
Karma	1
Kat Mydlář-muziká	1
KCZ	1
Keistinen	1
Kiss rock	1
klavírní kocert Z	1
klavírní koncert dětí	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
klavírní vánoční	1
Kloaka	1
Kloaka 69	1
Klus Tomáš	11
Koblížci	1
kocert ZUŠ	1
Koller David	1
komorní orchestr	1
koncert čtyřruční hry	1
koncert gymnázia	3
koncert hudební akademie	1
koncert kamarádů	3
koncert našeho pc	1
koncert pro zákazníky E-On	1
koncert přátel	1
koncert revival kapel	1
koncert rodin	1
koncert sestry	1
koncert smíšeného	1
koncert spolužáka	1
koncert učitelů Z	1
koncert vyškovského gymnázia	2
koncert ZUŠ	14
Kontrfakt	1
Kralupecký muzikfest	1
0 Krčkovi	1
Kronek Al Band	1
Kryštof	1
Kulhavý Orfeus	1
kytarový koncert	1
Labutí Jezero	1
Ladech	1
Lady Gaga	4
Landa Daniel	1
Langerová Aneta	4
Lanškournský Jamm	3
Laudes Liberorum	1
Ledecký Janek	1
Lihovod	2
Line Out	1
Linkin Park	5
Look-out	1
Lucia di Lamermoor	1
Lunetic	1
Lysice	1
Madrage	1
Mafest	4
Maggots	1
Magnetikum	1
Mahler	1
Majáles	43
Mandrage	2

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
Mandrage-rybičky8	1
Maneer	1
Martinová Věra	1
Masters of Rock	2
maturitní koncert	2
McFerrin Bobby	7
Megadeth	1
Melodka Brno	1
Melody Makers	1
metalový	4
Mexavetrovci	1
Mezitím	2
Mfest	1
Miki Ryvola	1
místní kapela	1
Monky Business	1
Mor	1
Morčata na útěku	2
motorkářský doupě	1
Mozart group	2
Mozart v Mozartově sále v Redutě	1
Mr. Irish Bastard	1
Music fest Kralupy	1
muzikál Jesus Christ Supestar	1
muzikál Ve znamne	1
muzikanti dětem	1
Na plno	1
na prádelce	1
Načeva Monika	1
Najáles	1
Narajama Revisite	1
náš sbor	1
Navajama revisite	1
Nazaret	1
New Young Pony Club	1
Nightwork	4
No Name	3
Nohavica	3
Novosvětská	1
Obzor iluzí (skupina)	1
Olympic	2
Ondřej Havelka	1
opera Carmen	1
opera La Traviate	1
orchestrální hudba	1
P.R.D.I.	1
Parga Union	1
Petrovax	1
pěvecký koncert	2
Pink	2
Pink Floyd	1
Plíhal Karel	1
Pocta Janu Pavlu	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
Podobrug	1
POhoda Festival	1
Pokrok	3
pop koncert	2
poproková skupina	1
populární	1
Prodigy	1
profesor Leopard	1
pseudo-středověká hudba	1
Punk Rock	4
punkový koncert	1
Radůza	1
Rattle Buchet	1
Reflexy	3
Relai-rock	1
Relax rock	1
relax-rock, reflex	1
Return of the hip-hop	1
Rexlexy	1
Rober Waltters	1
rock	1
Rock for People	3
rockové oratorium	3
rockový	8
Roger Waters	1
rokotéka na Janov	1
Rolling Stones	1
romatická kytara ZUŠ	1
Roxette	1
Rozkvetlé Čechy	1
Rytmus	2
Rytmusor	1
sázava pesk	1
SBM	1
sbor	1
sbor gymnázia	1
sborový koncert	1
Scooter	2
Scoultz Melanie	1
Semod	1
Shadow Area	1
ska/reggae	1
skladby Jana J. Ryby	1
smyčcový koncert	1
So Easy	1
Soumrak	1
Spirituál Kvintet	1
Start O2	1
Straight Charlie	1
studentská kapela	1
studentský festival	1
Superstar	1
Swift Taylor	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
Switfoot	1
Switchfoot	1
Šestakovič v Rudolfinu	1
školní	1
školní jazzový koncert	1
školní koncert	2
školní sbor	2
školní slavnostní koncert	1
škwer	1
Španělské kytary	1
T.O.K.	1
Tafrob	2
Talem Billy	1
Tap Top	1
Tara-fuki	1
Tarja Turunen	1
Tartska sextet	1
Tata Bojs	1
Team	4
tekno party	1
tenten	1
Terrany Mik	1
The Complication	1
The Irish Bastard	1
The OXX	1
Time off	1
Tleskač	5
Tlustá Berta	4
to nejlepší z muzikálu	1
Troubeník	1
Tři sestry	2
třídní předehrávka	1
Turaman Tarja	1
učitleé ZUŠ	1
UDG	2
Uh.Hradiště	1
Unificion	1
Univers	2
v aule ve škole	1
vánoční kocert CM Harafica	1
vánoční koncert	4
vánoční koncert žesťového souboru	1
vánoční mše	1
vánoční ve školní aule	3
varhanní koncert ZUŠ	1
vážná	9
vážná a lidová muzika	1
Velehrad	1
Velikonoční festival	1
Vitalic	3
vlastní	7
vlastní absolvenstký	1
Vojtko Marian	1

Přehled volných odpovědí studentů na otázku č. 71	
VUS Ondráš	1
výchovný koncert	1
výchovný koncert ZUŠ	2
Vypsaná Fixa	8
výročí folklorního souboru	1
vystoupení školní	1
Walk of the Falle	1
Ware	1
Waters Roger	6
XindlX	5
Zagorová Hana	1
Zebrahead	1
Zpívání na schode	1
ZUŠ	6
žákovský koncert	1
Žalman	1
Žižkovská hudební noc	1

Dotazník pro učitele

Vážená paní učitelko, pane učiteli,
Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně realizuje reprezentativní výzkum zaměřený na aktuální problémy hudební výchovy na středních školách v ČR metodou dotazníkového šetření u učitelů hudební výchovy i studentů. Výzkum se zabývá především málo nebo nedostatečně probíranými tématy, která ovšem Vy jako učitel/ka v praxi musíte často řešit. Proto je pro nás velmi důležitý Váš názor, který umožní následnou teoretickou reflexi a po zhodnocení Vašich podnětů jejich využití zejména pro zkvalitnění přípravy budoucích učitelů hudební výchovy. Děkujeme Vám proto za Váš čas věnovaný tomuto dotazníku.

Výzkumný tým Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

V následujícím dotazníku prosím zaklikněte u všech otázek odpověď (případně více odpovědí), která/é nejlépe odpovídají Vašim zkušenostem a názorům. Dotazník je konstruován tak, aby se v něm objevily základní možnosti odpovědí, pokud Vám však nebude vyhovovat žádná z nabídnutých, využijte prosím možnost „jiné“ a zapište vlastní odpověď. U několika otázek je volná odpověď, zapište ji tedy vlastními slovy. Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 20 minut.

velikost školy (přibližný počet studentů):
pohlaví: □ muž □ žena
věk: □ do 30 let □ 31-40 □ 41-50 □ 51-60 □ 61 a více
vzdělání:
vysoká škola (vyberte)

- ❑ pedagogická fakulta
- ❑ filozofická fakulta
- ❑ akademie múzických umění
- ❑ bez vysokoškolského vzdělání
- ❑ jiné: .....

počet let hudebního vzdělávání (vč. SŠ a VŠ, mimo všeobecné HV na ZŠ a SŠ): ..... let
délka pedagogické praxe: ..... let
délka pedagogické praxe v oboru hudební výchova (dále HV): ..... let

1. Proč jste si pro studium vybral/a aprobaci HV?

- ❑ od mala jsem hrál/a na hudební nástroj

- ❑ hudba mě bavila, chtěl/a jsem se jí věnovat
- ❑ měl/a jsem pocit, že studium HV bude lehké
- ❑ neměl/a jsem na vybranou jinou možnost
- ❑ nemám vystudovanou aprobaci HV, moje aprobace je.....
- ❑ jiné: .....

2. Na jaký nástroj hrajete?

- ❑ klavír
- ❑ kytara
- ❑ zobcová flétna
- ❑ housle
- ❑ keyboard
- ❑ žádný
- ❑ jiné: .....

3. Působíte také jako aktivní hudebník?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 3.a Upřesněte:

- ❑ v orchestru
- ❑ v komorním souboru
- ❑ v pěveckém sboru
- ❑ v kapele
- ❑ jiné: .....

4. Kam byste zhruba zařadil/a HV v kontextu předmětů, které učíte, z hlediska Vaší obliby předmětů?

- ❑ na 1. místo, učím ji nejraději
- ❑ někde uprostřed
- ❑ na poslední místo, učím ji nejméně rád/a

5. Jaká pozitiva má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty?

- ❑ učitel zde může více projevit svoji tvořivost
- ❑ učitel zde může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru
- ❑ náplň předmětu je velmi pestrá
- ❑ jiné: .....

6. Jaká negativa má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty?

- ❑ není studenty respektovaná jako plnohodnotný předmět
- ❑ je velmi náročná na přípravu učitele
- ❑ je zde těžké udržet kázeň

- ❑ náplň předmětu není dostatečně stanovena
- ❑ jiné: .....

7. Jak jste si představoval/a učení HV před nástupem do praxe?

- ❑ pozitivněji než jaká je skutečnost
- ❑ představa zhruba odpovídala skutečnosti
- ❑ negativněji než jaká je skutečnost

8. Vybral/a byste si s nynějšími vědomostmi z praxe znovu HV jako svou aprobaci?

- ❑ ano
- ❑ ne

9. Jaký je podle Vás hlavní cíl HV (napište stručně vlastní odpověď)?

.....

.....

.....

10. Jak se díváte na hodnocení studentů v HV?

- ❑ měla by se známkovat v plném rozsahu klasifikační stupnice →
- ❑ → měla by se známkovat podle stejných měřítek jako jiné předměty zejména na základě vědomostí
- ❑ → měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností
- ❑ → měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností
- ❑ → měla by se známkovat podle aktivity a snahy studentů
- ❑ měla by se známkovat pouze mírnějšími známkami →
- ❑ → měla by se známkovat zejména na základě vědomostí
- ❑ → měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností
- ❑ → měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností
- ❑ → měla by se známkovat podle aktivity a snahy studentů
- ❑ jako předmět s charakterem výchovy by se měla hodnotit spíše slovně

11. Jaké je podle Vás v očích vedení školy postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- ❑ považuje ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ❑ považuje ji za důležitý předmět
- ❑ považuje ji za méně důležitý předmět
- ❑ považuje ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

12. Jaké je podle Vás v očích ostatních učitelů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- ❑ považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ❑ považují ji za důležitý předmět
- ❑ považují ji za méně důležitý předmět
- ❑ považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

13. Jaké je podle Vás v očích studentů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- ❑ považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ❑ považují ji za důležitý předmět
- ❑ považují ji za méně důležitý předmět
- ❑ považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

14. Jaké je podle Vás v očích rodičů postavení HV v rámci všech předmětů na SŠ?

- ❑ považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ❑ považují ji za důležitý předmět
- ❑ považují ji za méně důležitý předmět
- ❑ považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

15. Setkal/a jste se někdy s názorem, že výuka HV na SŠ je zbytečná a mohla by být zrušena?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 15.a U koho?

- ❑ žáci
- ❑ rodiče
- ❑ kolegové
- ❑ vedení školy
- ❑ veřejnost

16. Co si myslíte o tomto názoru?

- ❑ jedná se o nepochopení významu HV
- ❑ je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon
- ❑ může pramenit z přehlcení prostředí hudebními podněty, a tedy z názoru o dostatečnosti hudebního působení mimo školu
- ❑ vychází z praxe, trochu pravdy v něm je

17. Jak vnímáte finanční a společenské hodnocení profese učitele SŠ?

- ❑ finančně je dostatečně ohodnocena
- ❑ finančně je nedostatečně ohodnocena
- ❑ společensky je doceněna, učitelé mají dostatečný respekt společnosti
- ❑ společensky je nedoceněna, nedostatečný respekt k učitelům neodpovídá náročnosti profese
- ❑ jiné .....

18. Jak hodnotíte svou profesi Vy?

- ❑ patří k celospolečensky důležitým profesím, její působení by bylo těžko nahraditelné
- ❑ je to profese jako každá jiná, není ničím výjimečná
- ❑ je to neatraktivní a ve svých výsledcích nedůležitá profese

- ❑ jiné .....

19. Jaké má pro Vás tato profese klady?

- ❑ tvořivá činnost, kterou si mohu do jisté míry řídit sám/sama
- ❑ práce s dětmi
- ❑ práce s hudbou
- ❑ pracovní doba
- ❑ jiné .....

20. Jaké jsou pro Vás zápory této profese?

- ❑ velké nároky na trpělivost učitele
- ❑ nezájem studentů o výuku
- ❑ pracovní doba
- ❑ nedostatečné finanční ohodnocení
- ❑ jiné .....

21. Naplňuje Vás učení? (vyjádřete známkou: 1 naplňuje - 5 nenaplňuje)

□ 1 □ 2 □ 3 □ 4 □ 5

- ❑ jiné .....

22. Máte pocit dostatečné seberealizace? (vyjádřete známkou: 1 při učení mohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti - 5 při učení nemohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti)

- ❑ 1 □ 2 □ 3 □ 4 □ 5
- ❑ jiné .....

23. Kdybyste se znovu rozhodoval/a, chtěl/a byste být pedagogem?

- ❑ ano
- ❑ ne

24. Vypracovával/a jste školní vzdělávací program (ŠVP) z hudební výchovy?

- ❑ ano, sám/sama
- ❑ ano, společně s kolegy
- ❑ ne

→ 24.a Jaká pro Vás byla práce na ŠVP?

- ❑ byla pozitivní, ujasnil/a jsem si své hlavní priority a snažil/a se je zavést do programu
- ❑ neměl/a jsem dostatek času na opravdu kvalitní zpracování, jaké bych si představoval/a
- ❑ byla to potřebná, ale příliš náročná práce
- ❑ byla to pro mě zbytečná práce navíc

25. Jak se v ŠVP proměnil obsah výuky hudební výchovy oproti dřívějším osnovám?

- ❑ téměř vůbec, změnil se jen název dokumentu

- ❑ některé menší změny jsou v ŠVP zakomponovány
- ❑ obsah výuky se znatelně změnil, v ŠVP byl využit prostor pro nové prvky výuky

26. Považujete celkově ŠVP za pozitivní změnu oproti osnovám?

- ❑ ano, přínos ŠVP je velký
- ❑ ano, ale je to jen malá změna
- ❑ ne, vše v praxi zůstalo při starém
- ❑ ne, je to změna k horšímu

27. Je ve Vaší škole hudebna?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 27.a Využíváte hudebnu pro Vaši výuku?

- ❑ ano, vždy
- ❑ ano, někdy
- ❑ ne

→ 27.b Jak je hudebna podle Vašeho názoru vybavena?

- ❑ nadstandardně
- ❑ dostatečně
- ❑ nedostatečně

→ 27.c Jaké máte v hudebně technické vybavení?

- ❑ gramofon
- ❑ kazetový magnetofon
- ❑ CD přehrávač
- ❑ video přehrávač
- ❑ DVD přehrávač
- ❑ televizor
- ❑ interaktivní tabuli
- ❑ projekční zařízení
- ❑ počítač
- ❑ MP3 přehrávač
- ❑ jiné: .....

28. Jakou používáte ve výuce audiovizuální techniku?

- ❑ gramofon
- ❑ kazetový magnetofon
- ❑ CD přehrávač
- ❑ video přehrávač

- ❑ DVD přehrávač
- ❑ televizor
- ❑ interaktivní tabuli
- ❑ projekční zařízení
- ❑ počítač
- ❑ MP3 přehrávač
- ❑ jiné: .....

29. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 29.a Jaké?

- ❑ magnetofon
- ❑ diktafon
- ❑ minidisk
- ❑ videokamera
- ❑ digitální kamera
- ❑ jiné: .....

→ 29.b Jakým způsobem?

- ❑ při běžné výuce
- ❑ pro natočení hotových studentských prací
- ❑ pro potřeby projektů
- ❑ pro potřeby reprezentace školy
- ❑ pro potřeby sebereflexe
- ❑ pro potřeby sebereflexe studentů

30. Jaké technické vybavení Vám při výuce schází?

- ❑ žádné mi neschází
- ❑ interaktivní tabule
- ❑ počítač
- ❑ projekční zařízení
- ❑ nahrávací zařízení
- ❑ kvalitní audiotechnika
- ❑ DVD přehrávač
- ❑ mikrofon
- ❑ MP3 přehrávač
- ❑ kvalitní keyboard

- ❑ jiné: .....

31. Máte k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky pro studenty?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 31.a Upřesněte (autor + vydavatelství učebnice, název zpěvníku):

……

→ 31.b Používáte je ve výuce?

- ❑ ano
- ❑ ne

32. Jaké hudební nástroje a v jakém počtu máte při výuce k dispozici?

- ❑ klavír
- ❑ housle
- ❑ kytara
- ❑ zobcová flétna
- ❑ keyboard
- ❑ zvokohra, xylofon, metalofon
- ❑ ostatní nástroje Orffova instrumentáře (dřívka, činelky, tamburína apod.)
- ❑ bubny
- ❑ jiné: .....

33. Jaké hudební nástroje Vám při výuce chybí?

- ❑ žádné mi nechybí
- ❑ klavír
- ❑ kvalitní keyboard
- ❑ xylofony, metalofony, zvonkohry
- ❑ celý Orffův instrumentář
- ❑ kytara
- ❑ bubny
- ❑ jiné: .....

34. Na jaké nástroje hrajete vy sama/sám při výuce?

- ❑ klavír
- ❑ housle
- ❑ kytara
- ❑ zobcová flétna
- ❑ keyboard
- ❑ zvokohra, xylofon, metalofon

- ❑ ostatní nástroje Orffova instrumentáře (dřívka, činelky, tamburína apod.)
- ❑ bubny
- ❑ jiné: .....

35. Jaké nástroje používají při výuce studenti?

- ❑ klavír
- ❑ housle
- ❑ kytara
- ❑ zobcová flétna
- ❑ keyboard
- ❑ zvokohra, xylofon, metalofon
- ❑ ostatní nástroje Orffova instrumentáře (dřívka, činelky, tamburína apod.)
- ❑ bubny
- ❑ jiné: .....

36. Jakým způsobem žáci používají tyto nástroje?

- ❑ jako doprovod při zpěvu - kolektivně
- ❑ jako doprovod při zpěvu - jednotlivě
- ❑ při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - kolektivně
- ❑ při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - jednotlivě
- ❑ při rytmických nebo intonačních cvičeních
- ❑ při poslechu
- ❑ při pohybové výchově
- ❑ jiné: .....

37. Kolik času z vyučovací hodiny typicky stráví žáci hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou)?

- ❑ 0 - 5 minut
- ❑ 5 - 10 minut
- ❑ 10 - 15 minut
- ❑ 15 - 20 minut
- ❑ 20 - 30 minut
- ❑ více než 30 minut

38. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

- ❑ 0 - 5 minut
- ❑ 5 - 10 minut
- ❑ 10 - 15 minut
- ❑ 15 - 20 minut

- ❑ 20 - 30 minut
- ❑ více než 30 minut

39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

- ❑ 0 - 5 minut
- ❑ 5 - 10 minut
- ❑ 10 - 15 minut
- ❑ 15 - 20 minut
- ❑ 20 - 30 minut
- ❑ více než 30 minut

40. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině teoretickému výkladu?

- ❑ 0 - 5 minut
- ❑ 5 - 10 minut
- ❑ 10 - 15 minut
- ❑ 15 - 20 minut
- ❑ 20 - 30 minut
- ❑ více než 30 minut

41. Očíslujte hudební žánry podle jejich zastoupení ve Vaší výuce (1 - nejvíce zastoupený, 4 - nejméně zastoupený):

- ❑ vážná hudba
- ❑ lidová hudba
- ❑ jazzová hudba
- ❑ moderní populární hudba

42. Vyučujete v rámci HV i moderní populární hudbu?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 42.a Jak moc se jí věnujete?

- ❑ jen velmi okrajově
- ❑ méně než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě
- ❑ zhruba stejně jako vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě
- ❑ více než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě

→ 42.b Jakým způsobem ji vyučujete?

- ❑ zpěv populárních písní
- ❑ poslech
- ❑ výklad

- ❑ referáty studentů s ukázkami
- ❑ jiné: .....

43. Jaké je zastoupení písní ve Vaší výuce?

- ❑ lidové písně převažují nad moderně populárními písněmi
- ❑ poměr lidových a populárních písní je zhruba vyvážený
- ❑ moderní populární písně převažují nad lidovými písněmi

44. Myslíte si, že lidové písně jsou vhodnou součástí současné výuky HV?

- ❑ ano, je to základ hudební kultury
- ❑ ne, lidové písně jsou pro studenty zastaralé, nezajímavé, nevhodné →

→ 44.a Čím byste lidové písně ve výuce nahradil/a?

.....

45. Využíváte vy sama/sám pro účely HV počítač?

- ❑ ne →
- ❑ ano →→

→ 45.a Z jakého důvodu?

- ❑ nemám představu, jak bych mohl/a počítač v HV využít
- ❑ nemám počítač k dispozici
- ❑ nerad/a pracuji s počítačem
- ❑ neumím počítač dostatečně ovládat

→→ 45.b Jakým způsobem?

- ❑ pro vyhledávání informací na internetu
- ❑ pro vyhledávání nahrávek na internetu
- ❑ pro práci s notačním a kompozičním programem
- ❑ pro přípravu pracovních listů pro studenty

→→ 45.c Jak často?

- ❑ na každé hodině
- ❑ pravidelně
- ❑ několikrát za rok
- ❑ výjimečně

46. Používají v HV počítač žáci?

- ❑ ne →
- ❑ ano →→

→ 46.a Z jakého důvodu?

- ❑ nemám představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít
- ❑ nemám k dispozici dostatek počítačů

- ❑ nerada pracuji s počítačem
- ❑ neumím počítač dostatečně ovládat

→→ 46.b Jakým způsobem?

- ❑ pro vyhledávání informací na internetu
- ❑ pro poslech nahrávek na internetu
- ❑ pro práci s notačním a kompozičním programem
- ❑ pro vyplňování pracovních listů
- ❑ pro práci s výukovým hudebním softwarem

→→ 46. c Jak často?

- ❑ na každé hodině
- ❑ pravidelně
- ❑ několikrát za rok
- ❑ výjimečně

47. Slyšel/a jste někdy o kompozičních a notačních softwarech?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 47.a Máte přímou zkušenost s některým kompozičním a notačním softwarem?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 47.b Vyznačte:

- ❑ Cubase
- ❑ Sequel
- ❑ Sibelius
- ❑ Finale
- ❑ Cakewalk
- ❑ Encore
- ❑ Capella
- ❑ jiné: .....

48. Slyšel/a jste někdy o výukových hudebních softwarech?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 48.a Máte přímou zkušenost s některým výukovým hudebním softwarem?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 48.b Vyznačte:

- ❑ Midimaster RhythmusTrainer
- ❑ Midimaster ScoreTrainer
- ❑ EarMaster
- ❑ Sibelius Auralia
- ❑ Compass
- ❑ Musition
- ❑ Instruments
- ❑ jiné: .....

49. Používáte některý výukový hudební software ve výuce?

- ❑ ne →
- ❑ ano →→

→ 49.a Z jakého důvodu?

- ❑ neznám žádný výukový hudební software
- ❑ neumím s výukovým hudebních softwarem pracovat
- ❑ nemám výukový hudební software k dispozici
- ❑ nemám k dispozici dostatečné množství počítačů pro studenty
- ❑ výukový hudební software pro svou výuku nepotřebuji

→→ 49.b Vyznačte:

- ❑ Midimaster RhythmusTrainer
- ❑ Midimaster ScoreTrainer
- ❑ EarMaster
- ❑ Sibelius Auralia
- ❑ Compass
- ❑ Musition
- ❑ Instruments
- ❑ jiný: .....

50. Máte osvědčený hudební software, který preferujete?

- ❑ Cubase
- ❑ Sequel
- ❑ Sibelius
- ❑ Finale
- ❑ Cakewalk
- ❑ Encore
- ❑ Capella
- ❑ Midimaster RhythmusTrainer

- ❑ Midimaster ScoreTrainer
- ❑ EarMaster
- ❑ Sibelius Auralia
- ❑ Compass
- ❑ Musition
- ❑ Instruments
- ❑ nemám osvědčený hudební software
- ❑ jiné: .....

51. Měl/a byste zájem dozvědět se o hudebních softwarech více formou proškolení?

- ❑ ano
- ❑ ne

52. Jaký máte názor na používání počítačů ve výuce HV?

- ❑ v současné době je to nezbytná součást výuky HV
- ❑ je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky
- ❑ je to dobrý prostředek ke zpestření výuky
- ❑ počítač je ve výuce HV nadbytečný, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující
- ❑ počítač může výuku HV spíše narušit
- ❑ je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku
- ❑ jiné: .....

53. Máte přímou zkušenost s interaktivní tabulí z výuky jakéhokoli předmětu?

- ❑ ano
- ❑ ne →

→ 53.a Z jakého důvodu?

- ❑ nemám interaktivní tabuli k dispozici
- ❑ nevím, jak interaktivní tabuli ve výuce využít
- ❑ nemám zájem pracovat s interaktivní tabulí
- ❑ jiné: .....

54. Máte pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 54.a Využíváte ji ve výuce HV?

- ❑ ne →
- ❑ ano →→

→ 54.b Z jakého důvodu?

- ❑ nevím, jak ji ve výuce HV využít

- ❑ klasické výukové metody jsou pro HV lepší
- ❑ neumím s ní dobře pracovat
- ❑ jiné: .....

→→ 54.c Jak často?

- ❑ na každé hodině
- ❑ pravidelně
- ❑ několikrát za rok
- ❑ výjimečně

→→ 54.d Jakým způsobem?

- ❑ pro výklad hudební teorie
- ❑ pro procvičování učiva
- ❑ pro přehrávání ukázek
- ❑ pro testování studentů
- ❑ jiné: .....

55. Jaký máte názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV?

- ❑ v současné době je to nezbytná součást výuky HV
- ❑ je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky
- ❑ je to dobrý prostředek ke zpestření výuky
- ❑ je ve výuce HV nadbytečná, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující
- ❑ může výuku HV spíše narušit
- ❑ je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku
- ❑ nemohu posoudit
- ❑ jiné: .....

56. Připravila Vás VŠ na výuku HV dobře?

- ❑ ano, příprava byla dostačující
- ❑ docela ano, ale v praxi jsem si musel/a hodně věcí doplnit →
- ❑ ne, příprava byla nedostačující →

→ 56.a V jakých oblastech?

- ❑ hudební teorie
- ❑ dějiny hudby
- ❑ didaktika a metodika HV
- ❑ improvizace doprovodů lidových písní
- ❑ improvizace doprovodů umělých písní
- ❑ teorie populární hudby a jazzu
- ❑ pohybová výchova

- ❑ jiné: .....

57. Připravovala Vás VŠ na práci s moderní technikou při výuce?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 57.a Vyberte:

- ❑ keyboard
- ❑ počítač
- ❑ projektor
- ❑ interaktivní tabule

58. Uvítal/a byste v tomto směru školení?

- ❑ ano
- ❑ ne

59. Zajímáte se o další vzdělávání pedagogů HV?

- ❑ ano
- ❑ ne

60. Je podle Vás dostatečná nabídka kurzů, seminářů, workshopů apod. pro učitele HV?

- ❑ ano
- ❑ ne

61. Zúčastnil/a jste se tohoto dalšího vzdělávání?

- ❑ ano, pravidelně →
- ❑ ano, občas →
- ❑ ano, výjimečně →
- ❑ ne, ale chtěl/a bych →
- ❑ ne a neplánuji to

→ 61.a Druh kurzu: .....

62. Podporuje vedení Vaší školy další vzdělávání učitelů?

- ❑ ano, dostatečně
- ❑ ano, ale jen omezeně
- ❑ nepodporuje

63. Vedete na Vaší škole nějaký nepovinný/zájmový hudební předmět?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 63.a Jaký:

- ❑ pěvecký sbor
- ❑ instrumentální soubor

- ❑ vokálně-instrumentální kapela
- ❑ hudební workshop
- ❑ výuka hry na nástroj
- ❑ jiný: .....

64. Reprezentujete se svými studenty Vaši školu?

- ❑ ne
- ❑ ano →

→ 64.a Jak:

- ❑ hudební vystoupení na akcích školy
- ❑ hudební vystoupení pro jiné instituce
- ❑ účast na soutěžích
- ❑ účast na festivalech
- ❑ úspěšný hudební projekt
- ❑ jiné: .....

Děkujeme za spolupráci!

Dotazník pro studenty

Milí studenti,

Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity realizuje reprezentativní výzkum aktuálních problémů hudební výchovy na středních školách metodou dotazníkového šetření u učitelů i studentů. Získané výsledky by měly vést

k zlepšení podmínek a úrovně hudební výchovy. Metodou náhodného kvótního výběru jste byli zařazeni do výběrového souboru. Dotazníky jsou anonymní, proto prosím odpovídejte pravdivě. Děkujeme za pozornost a čas, který vyplňování dotazníku věnujete.

Výzkumný tým Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

Věk.....

□ Chlapec □ Dívka

Místo školy.....

5. Je podle tebe hudební výchova (dále jen HV) důležitá?
   1) HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
   2) HV je méně důležitá než některé jiné předměty.
   3) Každý předmět je důležitější než HV.
   4) HV je důležitější než některé jiné předměty.
   5) HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
   6) Nevím.
6. Jak hodnotí důležitost hudební výchovy tvoji rodiče?
   1) HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
   2) HV je méně důležitá než některé jiné předměty. Každý předmět je důležitější než HV.
   3) HV je důležitější než některé jiné předměty. HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
   4) Nevím.
7. Jsou podle tebe informace, které získáš v HV dostatečné?
   1) Informace, které se tam dozvím, jsou dostatečné.
   2) Informace, které se tam dozvím, jsou nedostatečné, chtěl/a bych vědět víc.
   3) Informací je příliš mnoho, více než je potřebné.
   4) Nedokážu posoudit.
8. Má vůbec vyučování HV smysl?
   1) ano
   2) nedokážu posoudit
   3) ne

Pokud NE, odpověz na otázku č. 5:

5. Který předmět z vyučování bys zařadil/a místo HV?
   1) čeština
   2) matematika
   3) cizí jazyk
   4) přírodopis
   5) dějepis
   6) zeměpis
   7) fyzika

8) chemie
9) tělesná výchova
10) výtvarná výchova
11) IVT
12) úplně jiný předmět (*Upřesni)*.....

15. Je HV užitečná? *Můžeš uvést více možností.*

1) Ano, HV je důležitá pro přípravu na budoucí povolání nebo pro můj další život.
2) Ano, ale jen pro budoucí skladatele a profesionální hudebníky.
3) Ano, ale měl by to být jen volitelný předmět pro zájemce.
4) Ano, protože si tam odpočinu.
5) Ano, protože seznámí s historií, kulturou, navazuje na literaturu a další předměty a je součástí všeobecného vzdělání.
6) Ano, přináší mi informace, které jsou pro mě zajímavé.
7) Ano, naučím se tam noty, udržet rytmus, vytvářet doprovod, zpívat a hrát
8) Ano, mohu poslouchat zajímavou hudbu, ke které bych jinak neměl/a přístup
9) Ano, rozvíjí moje schopnosti – např. představivost, paměť atd.
10) Ne, informuje především o hudbě, která již dnes nikoho nezajímá. Do života mi tento předmět nic nedá.
11) Ne, protože když budu chtít něco vědět o hudbě, mohu jít do ZUŠ.
12) Nevím.
13) Jiné *(Upřesni)*……

16. Co tě ve vaší hudební výchově baví? *(Můžeš zvolit více možností)*

1) zpěv
2) hra na hudební nástroje
3) rád/a se dozvím nové informace o hudbě
4) poslech hudebních skladeb
5) pohyb
6) práce s počítačem
7) něco jiného *(Upřesni)*.....

17. Kolik času z vyučovací hodiny průměrně strávíte hudebními aktivitami? (zpěvem, hraním na nástroje, pohybem)?

1) 0 - 5 minut
2) 5 - 10 minut
3) 10 - 15 minut
4) 15 - 20 minut
5) 20 - 30 minut
6) více než 30 minut

18. Kolik času průměrně věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

1) 0 - 5 minut
2) 5 - 10 minut
3) 10 - 15 minut
4) 15 - 20 minut
5) 20 - 30 minut
6) více než 30 minut

19. Kolik času průměrně věnuje při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

1) 0 - 5 minut
2) 5 - 10 minut
3) 10 - 15 minut
4) 15 - 20 minut
5) 20 - 30 minut
6) více než 30 minut

20. Kolik času průměrně věnuje vyučující při jedné vyučovací hodině HV teoretickému probírání nové látky?

1) 0 - 5 minut
2) 5 - 10 minut
3) 10 - 15 minut
4) 15 - 20 minut
5) 20 - 30 minut
6) více než 30 minut

21. Probíráte v HV populární hudbu?

1) ano
2) ne

22. Měla by se v HV probírat vážná i populární hudba?

1) v HV bychom měli probírat pouze vážnou hudbu.
  1) Populární hudba do HV nepatří.
  2) Vážná hudba patří k všeobecnému vzdělání a potřebuji se v ní zorientovat.
  3) Populární hudbě se věnuje dostatečná pozornost v médiích a v běžném životě, o vážné hudbě mám málo informací.
  4) Jiné
  (Upřesni).....

2) v HV bychom se měli věnovat pouze populární hudbě.
  1) Vážná hudba je nudná, nikdo ji neposlouchá a nikoho nezajímá.
  2) K populární hudbě mám blíž, více se poslouchá.
  3) Vážná hudba patří minulosti, populární hudba patří současnosti.
  4) Populární hudba je zábavnější.
  5) Jiné
  Upřesni).....

3) v HV bychom se měli věnovat vážné i populární hudbě.
  1) Je důležité znát vše a mít všeobecný přehled.
  2) Obě jsou zajímavé a HV je tak pestřejší.
  3) Každý má jiný vkus, a proto by neměla být výuka zaměřena jen na jeden druh hudby.
  4) Jiné
  (Upřesni).....

23. Je ve vaší škole hudebna?

1) ano
2) ne
3) nevím

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 15, 16, 17 a 18:

19. Vyučuje se ve vaší škole HV v hudebně?
  1) ano
  2) ne

20. Máte v učebně následující přístroje a vybavení? *Zakroužkuj to, co v učebně máte. Můžeš zvolit více možností.*
  14) interaktivní tabule
  15) projekční zařízení
  16) *počítač*
  17) DVD přehrávač
  18) MP3 přehrávač
  19) CD přehrávač
  20) gramofon
  21) magnetofon

22) videopřehrávač
23) televize
24) obrázky skladatelů
25) obrázky hudebních nástrojů
26) jiné (*Upřesni)*.....

21. Jaké přístroje ve výuce používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

14) interaktivní tabule
15) projekční zařízení
16) *počítač*
17) DVD přehrávač
18) MP3 přehrávač
19) CD přehrávač
20) gramofon
21) magnetofon
22) videopřehrávač
23) televize
24) obrázky skladatelů
25) obrázky hudebních nástrojů
26) jiné (*Upřesni)*.....

22. Jaké vybavení bys v hudebně uvítal/a? *Můžeš zvolit více možností.*

14) interaktivní tabule
15) projekční zařízení
16) *počítač*
17) DVD přehrávač
18) MP3 přehrávač
19) CD přehrávač
20) gramofon
21) magnetofon
22) videopřehrávač
23) televize
24) obrázky skladatelů
25) obrázky hudebních nástrojů
26) jiné (*Upřesni)*.....

20. Používáte ve výuce HV nahrávací zařízení?

1) ano
2) ne

Pokud ANO, odpověz na otázky č. 20 a 21:

22. Jaké nahrávací zařízení používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) magnetofon
2) diktafon
3) minidisk
4) videokamera
5) digitální kamera
6) počítač
7) jiné *(Upřesni)*.....

23. Jakým způsobem nahrávací zařízení používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

6) při běžné výuce
7) pro natočení hotových prací studentů
8) pro potřeby reprezentace školy
9) vyučující nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit
10) jiné *(Upřesni)*.....

23. Používáte v hudební výchově učebnice?

1) ano
2) ne

24. Jaké činnosti ve vaší HV převládají? *Můžeš zvolit více možností.*

1) probírání nového učiva
2) zpěv
3) pohyb a tanec
4) poslech hudby
5) sledování hudebních filmů a dokumentů
6) jiné *(Upřesni)*.....

25. Na jaký nástroj váš vyučující hraje? *Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) kytara
3) flétna
4) housle
5) keyboard
6) žádný
7) jiné *(Upřesni)*.....

26. Používáte v HV nějakou audiovizuální techniku?

1) ano
2) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 26, 27 a 28:

27. Jakou audiovizuální techniku používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

1) interaktivní tabule
2) projekční zařízení
3) *počítač*
4) DVD přehrávač
5) MP3 přehrávač
6) CD přehrávač
7) gramofon
8) magnetofon
9) videopřehrávač
10) televize
11) jiné (*Upřesni)*.....
.....
.....
.....

29. Chtěl/a bys, aby váš vyučující audiovizuální techniku HV víc?

4) Myslím, že jsou užívány dostatečně.
5) Myslím, že jsou užívány málo. Chtěl/a bych, aby je užíval/a víc.
6) Myslím, že jsou užívány příliš. Chtěl/a bych, aby je užíval/a méně.

30. Pomáhá ti audiovizuální technika při osvojování učiva HV?

4) ano
5) ne
6) nevím

30. Používáte audiovizuální techniku v jiných předmětech?

1) ano
2) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 30, 31 a 32:

33.Jak moc audiovizuální techniku používáte ve srovnání s HV?

1) Používáme je stejně jako v HV.
2) Používáme je méně než v HV.
3) Používáme je více než v HV.

4) Nedokážu posoudit, protože v HV takovéto přístroje a média nepoužíváme.
5) Nedokážu posoudit z jiného důvodu.

34. Jakou audiovizuální techniku v jiných předmětech používáte? *Můžeš zvolit více možností.*
12) interaktivní tabule
13) projekční zařízení
14) počítač
15) DVD přehrávač
16) MP3 přehrávač
17) CD přehrávač
18) gramofon
19) magnetofon
20) videopřehrávač
21) televize
22) jiné (*Upřesni)*.....

35. Pomáhá ti audiovizuální technika při učení?
4) ano
5) ne
6) nevím

34. Slyšel/a jsi někdy o některém z následujících hudebních počítačových programů: Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster, MidimasterScoreTrainer, Sibelius Auralia, Compass, Musition, Instruments?
3) ano
4) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 34 a 35:

36. Uveď, o kterém programu jsi slyšel/a. *Můžeš uvést více možností.*
1) Midimaster RhythmusTrainer
2) EarMaster
3) MidimasterScoreTrainer
4) Sibelius Auralia
5) Compass
6) Musition
7) Instruments

37. Měl jsi možnost někdy s některým tímto programem pracovat?
3) ano
4) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku 36:

36. Uveď, se kterým programem jsi měl/a možnost pracovat. *Můžeš uvést více možností.*
1) Midimaster RhythmusTrainer
2) EarMaster
3) MidimasterScoreTrainer
4) Sibelius Auralia
5) Compass
6) Musition
7) Instruments

39. Používáte v hudební výchově některé jiné programy? *Upřesni, o které programy se jedná a zda máte možnost s nimi sami pracovat*.....

40. Používáte ve výuce internet?

1) ano
2) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 39:

40. Pomáhá ti internet při výuce HV?

1) ano
2) ne
3) nevím

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 40:

41. V čem ti internet pomáhá?

1) v získávání informací
2) stahování hudby
3) jiné
(Upřesni).....
...

41. Máte v HV následující hudební nástroje? *Zakroužkuj nástroje, které máte v HV k dispozici. Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) housle
3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard
6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)

42. Jaké nástroje vám ve výuce chybí?.

1) žádné mi nechybí
2) klavír
3) housle
4) kytara
5) zobcová flétna
6) keyboard
7) bubny
8) zvonkohra, xylofon, metalofon
9) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)
10)jiné: .....

43. Jaké nástroje používá ve výuce váš vyučující? *Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) housle
3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard
6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)

44. Které nástroje používají ve vaší HV vy jako studenti? *Můžeš zvolit více možností.*

1) klavír
2) housle

3) kytara
4) zobcová flétna
5) keyboard
6) bubny
7) zvonkohra, xylofon, metalofon
8) nástroje Orffova instrumentáře (např. bubínek, dřívka, triangl, tamburína, činelky atd.)

45. Jsou lidové písně vhodnou součástí výuky hudební výchovy?

1) ano
2) ne

Pokud NE, odpověz na otázku č. 46:

47. Čím bys je nahradil?.....

48. Jaký je tvůj vztah k hudbě?

4) hudbu mám rád
5) hudbu nemám rád
6) nedokážu posoudit

55. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj vztah k hudbě? *Seřaď nabídnuté možnosti od té, která tě ovlivnila nejvíce, k té, která tě ovlivnila nejméně. Vedle možností napiš pořadí.*

1) … rodina
2) … škola
3) … kamarádi
4) … ZUŠ
5) … HV
6) … rádio
7) … televize
8) … internet

56. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj hudební vkus? *Seřaď nabídnuté možnosti od té, která tě ovlivnila nejvíce, k té, která tě ovlivnila nejméně. Vedle možností napiš pořadí.*

1) … rodina
2) … škola
3) … kamarádi
4) … ZUŠ
5) … HV
6) … rádio
7) … televize
8) … internet

57. Ovlivnila HV tvůj vztah k hudbě?

1) ano
2) ne
3) nevím

58. Jak se hudbě věnuješ? (*Můžeš zvolit více možností*.)

1) poslouchám hudbu
2) hraju na hudební nástroj
3) zpívám sólově nebo ve sboru
4) zpívám si při práci
5) chodím na koncerty
6) tančím
7) zjišťuji si informace o oblíbených interpretech apod.
8) hudbě se vůbec nevěnuji
9) jiné (*Upřesni*).....
.....

59. Jak často si zpíváš?

1) denně
2) občas
3) vůbec ne

60. Působíš v nějakém sboru, orchestru, skupině, tanečním souboru apod.?
1) ano *(Uveď, o jaký typ souboru se jedná. Můžeš uvést více souborů)*.....
.....
2) ne

61. Navštěvuješ nebo navštěvoval jsi ZUŠ nebo učitele hudby?
1) ano *(Upřesni, na jaký nástroj hraješ nebo zda tam studuješ zpěv.)*
2) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 55:
56. Jak hodnotíš přínos HV vzhledem k tomu, co se dozvíš v ZUŠ?
1) HV je zbytečná, vše se dozvím v ZUŠ.
2) Ve školní HV se dozvídám věci, které se v ZUŠ nedozvím.
3) Nevím.

58. Dovedeš si představit život bez hudby?

4) ano
5) ne
6) nevím

59. Skládáš sám např. písničky, texty k písním apod.?
3) ano
4) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 58:
59. Co skládáš?
1) melodii
2) text
3) hudební doprovod

60. Poslouchášhudbu?
3) ano
4) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 60 a 61
62. Jak často hudbu poslouchášh?
1) denně
2) občas
3) velmi málo

63. Kolik hodin věnuješ průměrně poslechu hudby každý týden?.....
.....

70. Jakým způsobem posloucháš hudbu?
    4) Hudbu používám pouze jako zvukovou kulisu (hudbu si pouštím při učení, při domácích pracích apod.).
    5) Hudbu poslouchám pouze záměrně a soustředím se výhradně na ni.
    6) Hudbu poslouchám záměrně, ale jako zvukovou kulisu ji užívám také.
71. Jak získáváš hudbu k domácímu poslechu? *(Můžeš zvolit více možností.)*
    8) poslouchám rádio
    9) sleduji televizi
    10) poslouchám hudbu z CD
    11) hudbu si pouštím na DVD
    12) hudbu si stahuji na internetu
    13) hudbu si pouštím na www.youtube.com apod.
    14) hudbu získávám jiným způsobem (*Upřesni.*).....
72. Který hudební žánr preferuješ? *Můžeš zvolit více možností.*
    19) hip hop
    20) rock
    21) pop
    22) metal
    23) R&B
    24) rap
    25) techno
    26) disco
    27) punk
    28) folk
    29) country
    30) jazz
    31) blues
    32) word music
    33) ska
    34) reggae
    35) metal
    36) jiný *(Upřesni)*……
73. Máš nějakého oblíbeného interpreta vážné hudby?
    3) ano (*Uveď 1 příklad):*……
    4) ne
74. Máš nějakého oblíbeného skladatele vážné hudby?
    3) ano (*Uveď 1 příklad):*……
    4) ne
75. Máš nějakého oblíbeného interpreta populární hudby?
    3) ano (*Uveď 1 příklad):*……
    4) ne
76. Máš nějakého oblíbeného skladatele populární hudby?
    3) ano (*Uveď 1 příklad):*……
    4) ne
77. Navštěvuješ koncerty?
    3) ano
    4) ne

Pokud ANO, odpověz na otázku č. 70 , 71 a 72:

73. Jaké koncerty navštěvuješ? *Můžeš zvolit více možností.*

1) navštěvuji pouze koncerty populární hudby, navštěvuji je
    1) několikrát měsíčně
    2) několikrát ročně
    3) pouze výjimečně
2) navštěvuji pouze koncerty vážné hudby, navštěvuji je
    1) několikrát měsíčně
    2) několikrát ročně
    3) pouze výjimečně
3) navštěvuji jakékoli koncerty, navštěvuji je
    1) několikrát měsíčně
    2) několikrát ročně
    3) pouze výjimečně

74. Na jakém koncertě jsi byl naposledy a kdy to bylo?.....

75. Jak si vybíráš koncerty? *(Můžeš zvolit více možností)*

5) vybírají je rodiče
6) radí mi kamarádi
7) rozhoduji se sám podle svého vkusu
8) jiné

(Upřesni.).....
.....